

T.C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SEYDİŞEHİR GELENEKSEL KONUT MİMARİSİ

DURDUŞEN ÖZTÜRK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mimarlık Anabilim Dalını

Ekim-2011

KONYA

Her Hakkı Saklıdır

TEZ KABUL VE ONAYI

Durduşen Öztürk tarafından hazırlanan "Seydişehir Geleneksel Konut Mimarisi " adlı tez çalışması 24/10/2011 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	**İmza**
Başkan Doç.Dr. Mine Ulusoy	.....
Danışman Yrd.Doç.Dr.Bahtiyar Eroğlu	.....
Üye Yrd.Doç.Dr. Çiğdem Çiftçi	.....

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Prof. Dr. Bayram Sade
FBE Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

DURDUŞEN ÖZTÜRK

Tarih:24.10.2011

ÖZET

YÜKSEK LİSANS

SEYDİŞEHİR GELENEKSEL KONUT MİMARİSİ

DURDUŞEN ÖZTÜRK

Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Bahtiyar Eroğlu

2011, 209Sayfa

Jüri
Yrd.Doç.Dr. BahtiyarEroğlu
Doç.Dr. Mine Ulusoy
Yrd. Doç.Dr. Çiğdem Çiftçi

Bu çalışmada mimari özellikleri açısından araştırmalara konu olabilecek nitelikteki Seydişehir evleri araştırılmış ve incelenmiştir. Çalışmamız da tespit ettiğimiz, bugün ayakta olan on dört , günümüze ulaşamamış ve bizim tespit edebildiğimiz sekiz tane Seydişehir evi mevcuttur. Fakat bugüne kadar bu evlerin rölöveleri, plan tipleri, cephe özellikleri ve süslemeleriyle ilgili hiçbir tespit çalışması yapılmamıştır. Bugün ayakta olan evlerden sekiz tanesinin mimari analizi yapılmış ve detaylı olarak incelenmiştir. Bu incelemeler doğrultusunda Seydişehir deki geleneksel evlerin mimari özellikleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Birinci bölümde çalışmanın amacı, önemi ve çalışmada izlenen yöntem anlatılmıştır. İkinci bölümde geleneksel Türk evi; Türk Evinin Tanımı, Türk Evinin Tarihi Süreç İçinde ki Gelişimi ve Türk Evi Plan Tipleri başlıkları altında incelenmiştir. Üçüncü bölümde Seydişehir tarihi, iklimi, coğrafi yapısı anlatılmış ve Seydişehir de ki sivil mimari örnekler resimleriyle tanıtılmıştır. Dördüncü bölümde sekiz tane Seydişehir evi teknik yönden incelenmiştir. Beşinci bölümde, toplanan tüm veriler değerlendirilerek Seydişehir evleri; plan, malzeme, yapım teknikleri ve süsleme özellikleri başlıklarında değerlendirilmiştir. Altıncı bölümde de sonuç ve öneri bölümlerine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel, Konut, , Mimari, Seydişehir

ABSTRACT

MS THESIS

SEYDİŞEHİR TRADITIONAL HOUSE ARCHITECTURE

DURDUŞEN ÖZTÜRK

THE GRADUATE SCHOOL OF NATURAL AND APPLIED SCIENCE OF SELÇUK UNIVERSITY
THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE
IN ARCHITECTURE

Yrd.Doç.Dr.BAHTİYAR EROĞLU

2011, 209 Pages

Jury
Asst.Prof.Dr. BAHTİYAR EROĞLU
Asst.Prof.Dr. MİNE ULUSOY
Asst.Prof.Dr. ÇİĞDEM ÇİFTÇİ

In this study may be studied in terms of architecturel features of houses were searched and examined Seydişehir nature.My flesh also found in our study,fourteen of the one standing today, today we can not reach, and we identified aight available Seydişehir house.Howeve, to date drawings of houses types of plans, specifications and decorationson on the front There is no survey has been done.Today eight of them standing architecture of houses were analyzed and examined in detail.These investigations were determined in accordance with the architectural features of traditional houses at Seydişehir.

The aim of the first chapter, and study the importance of the methods described. The second part, the traditional Turkish house, the Turkish House definition, the Development of Which was the Turkish House and Turkish house plan types were examined under the headings. The third section on Seydisehir, climate, geographical structure of the paintings is explained and examples of civil architecture that was introduced in Seydisehir. The fourth chapter eight Seydisehir house technical aspects were examined. The fifth section, we evaluated all the data collected Seydisehir homes, plan features, building materials, construction techniques and decorative features were evaluated titles. The sixth chapter sections are included in the results and suggestions.

Keywords: , Architecture, House, Seydişehir, Traditional,

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasında araştırma konumu öneren, hazırlanmasında bana yardımcı ve yol gösterici olan, çalışmanın sonlanması için bana çok büyük destek veren değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Bahtiyar Eroğlu'na, her zaman yanımda olduğunu hissettiğim eşim Oğuz Han Öztürk'e, arazi çalışmalarımda ve çizimlerimde bana yardımcı olan kardeşim Hasan Çetin'e, tüm hayatım boyunca beni maddi ve manevi olarak destekleyen aileme, çalışmamda konu aldığım evleri tespit ederken bana yardımcı olan Fatma Kırdar'a ve bir yıldır bizimle olduğu için oğlum Umut'a sonsuz teşekkür ederim.

DURDUŞEN ÖZTÜRK
KONYA-2011

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **iv**

ABSTRACT ..... **v**

ÖNSÖZ ..... **vi**

İÇİNDEKİLER ..... **vii**

1. GİRİŞ **1**

1.1. Çalışmanın Amacı 2
1.2. Çalışmanın Kapsamı 3
1.3. Çalışmada İzlenen Yöntem 3
1.4. Kaynak Araştırması 3

2. GELENEKSEL TÜRK EVİ **5**

2.1. Türk Evinin Tanımı 5
2.2. Türk Evinin Tarihi Süreç İçinde Gelişimi 6
2.2.1. Orta Asya Türk Evi 6
2.2.2. Anadolu Selçuklu Dönemi Türk Evi 9
2.2.3. Osmanlı Dönemi Türk Evi 10
2.3. Türk Evinde Plan Tipleri 13
2.3.1. Sofasız Plan Tipi 13
2.3.2. Dış Sofalı Plan Tipi 14
2.3.3. İç Sofalı Plan Tipi 15
2.3.4. Orta Sofalı Plan Tipi 16

3.SEYDİŞEHİR DEKİ TARİHİ, SİVİL MİMARİ ÖRNEKLER **18**

3.1. Seydişehir Tarihi 18
3.2. Seydişehir Coğrafi Yapısı 21
3.3. Seydişehir İklimi 22
3.4. Seydişehir deki Sivil Mimari Örnekler 23
3.4.1. Günümüze Ulaşamayan Sivil Mimari Örnekler 23
3.4.2. Günümüze Ulaşan Sivil Mimari Örnekler 31

4. GELENEKSEL SEYDİŞEHİR EVLERİNİN TEKNİK YÖNDEN İNCELENMESİ **38**

4.1. Leblebici Evi 38
4.1.1. Yapının Genel Tanımı 38
4.1.2. Mimari Özellikler 39
4.1.3. Yapım Tekniği 50
4.1.4. Süsleme Özellikleri 50

4.2. Akmehmetler Evi 60
4.2.1. Yapının Genel Tanımı 60
4.2.2. Mimari Özellikler 61
4.2.3. Yapım Tekniği 72
4.2.4. Süsleme Özellikleri 73

4.3. Bakırcı Evi 86
4.3.1. Yapının Genel Tanımı 86
4.3.2. Mimari Özellikler 87
4.3.3. Yapım Tekniği 94
4.3.4. Süsleme Özellikleri 95

4.4. Doğu Evi 100
4.4.1. Yapının Genel Tanımı 100
4.4.2. Mimari Özellikler 101
4.4.3. Yapım Tekniği 107
4.4.4. Süsleme Özellikleri 108

4.5. Ekici Evi 112
4.5.1. Yapının Genel Tanımı 112
4.5.2. Mimari Özellikler 113
4.5.3. Yapım Tekniği 120
4.5.4. Süsleme Özellikleri 120

4.6. Kalaycı Evi 128
4.6.1. Yapının Genel Tanımı 128
4.6.2. Mimari Özellikler 129
4.6.3. Yapım Tekniği 135
4.6.4. Süsleme Özellikleri 135

4.7. Sağlamlar Evi 139
4.7.1. Yapının Genel Tanımı 139
4.7.2. Mimari Özellikler 140
4.7.3. Yapım Tekniği 148
4.7.4. Süsleme Özellikleri 149

4.8. Türkerler Evi 154
4.8.1. Yapının Genel Tanımı 154
4.8.2. Mimari Özellikler 155
4.8.3. Yapım Tekniği 162
4.8.. Süsleme Özellikleri 163

5. DEĞERLENDİRME 171

5.1. Geleneksel Seydişehir Evlerinin Mimari Özellikleri 171
5.1.1. Plan Özellikleri 171
5.1.2. Yapım Tekniği 179
5.1.3. Yapı Malzemesi 182
5.1.4. Süsleme Özellikleri 183

5.2. Seydişehir Evlerinin Geleneksel Türk Evi Mimarisi İçindeki Yeri 188

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER 193

6.1. Sonuçlar 193
6.2.Öneriler 194

KAYNAKLAR 196

EKLER 199

ÖZGEÇMİŞ 209

1. GİRİŞ

Seydişehir ve çevresi, M.Ö.5000 yıllarına kadar uzanan bir yerleşim merkezidir. Seydişehir'in güneyinde Tekke Köyü Kuzeyinde bulunan Ilıca mevkii yakınındaki Vervelit Şehri harabeleri, ilk çağlarda buralarda bulunan yerleşim kalıntılarıdır. Hitit'ler döneminde bölgeye Suğla Köyünün Kuzeyinde Homunatlar isimli bir kabile yerleşmiştir.

Romalılar döneminde yörede birçok yerleşim olmuştur. Asarte Yenice Köyleri, bu yerleşimin arkeolojik sahalarıdır. M.S. 767 ve M.S. 1217 tarihleri arasında bir Türkmen kabilesinin elinde kalan kentin Selçuklu hâkimiyetinden sonra geçen süre ile ilgili tarihçesi pek açık değildir.

Selçuklular yıkıldıktan sonra, Seydişehir Eşrefoğlu Beyliği'ne bağlı kalmıştır. Eşrefoğlu Beyliği zamanında Seydişehir'in bulunduğu yere gelen Seyyid Harun Veli Hazretleri (1301), Ilıca'nın Kuzeyinde Velvelit Harabelerinden de yararlanarak Seydişehir'i inşa ve imar ettirmiştir. Eşrefoğlu Mehmet Beyde Seyyid Harun Veli Hazretleri'ne izafeten kurulan şehre Seydişehir ismini vermiştir. Bölge de Selçuklu egemenliğine son veren Timur, 1326 yılında Eşrefoğlu egemenliğine de son vermiş ve 1328 yılından sonra Seydişehir Hamidoğulları egemenliğine geçmiştir. Sultan I. Murad zamanında Osmanlılara geçmiş ve Cumhuriyete kadar Osmanlı idaresinde kalmıştır. (Anonim)1871 yılında Belediye, 1915 yılında da İlçe Merkezi olmuştur.

Tüm bu tarihi süreç içerisinde birçok kültür aynı topraklarda barınmıştır. Bu kültürel farklılıkla beraber farklı şehir dokuları oluşmuştur. Bu dokuları oluşturan mimari elemanlardan en önemlilerinden birisi de sivil mimari örneklerdir.

Seydişehir deki sivil mimari örnekleri ve şehir dokusunu daha iyi anlayabilmek üzere genel anlamda Türk Evi ni anlatmak için değinilen bir tespiti burada paylaşmakta yarar vardır.

Doğu ve Batı'nın düşünce sistemi üzerine yazılan makalelerde, Batı düşüncesinin analitik bir sistemi olduğu, buna karşılık Doğu düşüncesinde ise sentezden yola çıkılarak düşüncenin geliştiği üzerinde durulmaktadır. Hatta T.J.Mc Farlane;Buda ve Einsten'in fikirlerinin ne kadar üst üste düştüğünü göstermeye çalışan bir kitap yazmıştır.(Mc Farlane,T.J.(Ed), Einstein And Buddha The Paralel Sayings,Seastone,ulyssesPress,Berkeley,California,2002) Bu kitabın önsözünde ise W.Nisker,batı ve doğu düşünme sistemindeki farklılığı,beynimizin sağ ve sol tarafındaki farklılığa benzetmiştir.Ona göre,Asya'da düşünürler beynin sağ yarısı gibi

çalışarak,yani iç dünyalarına dönerek dünyayı anlamaya çalışmışlar,Avrupa ve Akdeniz uygarlığı ise beynin sol tarafı gibi işlev görerek,gerçekleri katı mantık kuralları çerçevesinde ele alarak dünyayı analiz etmeye ve bu analizleri birleştirmeye çalışmışlardır.Türk evi,bizce bu açıdan ele alındığında iç dünyamızla oluşan özgün bir sentezdir.Ama bu özgün sentez yinede şaşırtıcı bir analitik yapıya sahiptir.Bu analitik yapının ne olduğu ve sentezin özgünlüğü,evin özellikleri ele alındıkça görülecektir.Ancak burada şu kadarını belirtmek gerekir ki,hiçbir kültürün geleneksel konutunda bu kadar güçlü bir sistem oluşturulamamıştır.Burada sistem dediğimiz şey Türk Evi'nin mekansal ,yapısal,yaşamsal vb. bütün özelliklerini kapsamaktadır. (Yürekli, 2005)

Seydişehir de ki sivil mimari örnekleri konu alan bir çalışma günümüze kadar yapılmamakla birlikte, hiçbir sivil mimari örnek restorasyon görmemiştir.

1.1.Çalışmanın Amacı

İçerisinde geleneksel değerlerimizin şekillendiği evler, geçmiş kültür yaşantılarımızı bugüne ve gelecek nesillere taşıyan önemli kültür ürünlerimizdir. Bu ürünlerin korunması yaşatılması ve gelecek nesillere aktarılması günümüz toplumlarının vazgeçilmez görevleri arasında yer almaktadır. Geçmiş yaşantılarımızı yansıtan geleneksel evlerimiz yok olmadan ve önemli tipolojik özelliklerini kaybetmeden tespit çalışmalarının yapılması gerekmektedir.

Bu çalışmada tarihi ve mimari özellikleri açısından araştırmalara konu olabilecek nitelikteki Seydişehir evleri araştırılmış ve incelenmiştir. Şehirdeki tarihi doku tam anlamıyla korunamamıştır. Çalışmamız da tespit etimiz, bugün ayakta olan 14 tane, günümüze ulaşamamış, korunmaya değer ve bizim tespit edebildiğimiz 8 tane Seydişehir evi mevcuttur. Bugün ayakta olan evler den 5 tanesi tescillidir. Fakat bugüne kadar bu evlerin rölöveleri, plan tipleri, cephe özellikleri ve süslemeleriyle ilgili hiçbir tespit çalışması yapılmamıştır.

Bu çalışmanın amacı Seydişehir de ki tarihi, sivil mimari örneklerin karakteristiği üzerine bir tespit yapmak, zamanla yok olmuş ve bugünde yok olmaya devam eden sivil mimari örneklerin verilerini sayısal ortama aktarmak ve arşivlemektir.

1.2.Çalışmanın Kapsamı

Bu çalışma kapsamında Seydişehir in çeşitli mahallerinde tespit edilen konutlar, günümüze ulaşan ve ulaşamayan olarak gruplandırılmıştır. Bugün ayakta olanlardan 5 tanesi tescilli konutlardır.

Yapılan incelemeler ve rölöve çalışmaları sonucu Seydişehir deki tarihi, sivil mimari örneklerinin plan tiplerinin, cephe özelliklerinin ve süslemelerinin genel tespiti yapılmaya, konut karakteristiği belirlenmeye çalışılmaktadır.

1.3.Çalışmada İzlenen Yöntem

Çalışmaya öncelikle nitelikli konutlar tespit edilerek başlanmıştır. Yapılan literatür taraması sonucu yazılı bir kaynağa veya daha önce yapılan bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Bunun üzerine sözlü kaynaklara başvurulmuştur. Bunun yanı sıra kişisel fotoğraf arşivlerine ulaşılmıştır. Toplanan tüm veriler değerlendirilerek, Seydişehir deki tarihi sivil mimari örnekler üzerinde bir tespit yapılmaya çalışılmaktadır.

1.4.Kaynak Araştırması

Seydişehir evleri ile ilgili olarak yapılmış bir çalışma veya kaynağa ulaşılamamıştır. Geleneksel Türk evi konulu kaynaklar incelenerek, Türk evi tanımı içerisinde Seydişehir evlerinin yeri aranmıştır. Bu incelemeleri yaparken kullanılan bazı kaynaklar şunlardır.

BERK Celile. 1951. Konya evleri: Kitabın girişinde Konya'nın coğrafyası, jeolojik durumu, iklim ve Konya tarihi hakkında bilgi verilir. Daha sonra Konya'da tespit edilen evlerin plan tipleri, karakteristik özellikleri, Malzeme ve yapım teknikleri hakkında bilgi açıklama yapıldıktan sonra evi oluşturan kısımlar detaylı bir şekilde anlatılır. Kitapta Konya evlerinden tespit edilenler plan ve görünüşleri, fotoğraflarıyla beraber anlatılmıştır.

BEKTAŞ Cengiz. 1996. Türk evi: Kitabın girişi geçmiş dönemlere ait yerleşmelerin özellikleri ve gelişmesi konusu ile giriş yapılır. Evin yapım teknikleri ve kullanılan mekanlardan bahsedilir. Evlerin mahalle ve sokak içerisinde siluetine değinilerek bahçe, hayat kavramlarının önemine değinilir. Daha sonra rölöve çizimleri

ve fotoğraflarla Türk evi plan tipleri hakkında geniş bilgi verilir. Son bölümde Türk evi oda sistemi ve odanın özellikleri anlatılır.

ELDEM Sedad Hakkı. 1984. Türk Evi Osmanlı dönemi: Eserde Osmanlı dönemi ev tanımı ve kapsamı hakkında konu ile giriş yapılmaktadır. Türk Osmanlı evinin benzeri ev tipleri kaplamlı olarak tanımlandıktan sonra Osmanlı evinin oluşmasında Bizans etkisi hakkında bilgi verilir. Bölgelere göre oluşan ev tipleri belirlendikten sonra bu bölgelere ait ev tipleri hakkında genel açıklama yapılır. Bölgelere göre değişiklikler içeren bu ev tiplerinin oluşması ve geleneksel Türk evi plan tipleri geniş bir şekilde plan ve fotoğraflarla desteklenerek anlatılmaktadır. Son bölümde devirlere göre ev tipleri gelişimi ve ayrı ayrı evler tespit edilerek bunlar hakkında açıklamalar yapılmıştır.

GÜNAY Reha. 1999. Türk ev geleneği ve Safranbolu evleri: Kitabın girişinde Türk evi tanımı ve plan tipleri hakkında çizimler ve fotoğraflarla geniş bir açıklama sonrasında, Türk evi oluşumundaki etkenler anlatılmıştır. Bu başlığın altında oda kavramı plan tipleri üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde Safranbolu evleri oluşumunda bütün etkenler ayrı başlıklar altında incelenmiş bu etkiler sonunda evlerin gelişimi anlatılmıştır. Evlerin biçimlenişinde etkiler ve malzeme ve yapım teknikleri konusunda çok detaylı bilgi verilmiştir.

KARPUZ Prof. Dr. Haşim. 1993. Türk İslam mimarisinde Erzurum evleri: Kitabın genel konusu Erzurum evlerinin Türk İslam mesken mimarisindeki yeridir. İklim ve malzeme etkisiyle meydana gelen Türk evi tipinin belirlenmesi, bu ev tiplerinin Türk İslam hayatındaki özellikler anlatılır. Türk evi genel tanımı yapıldıktan sonra evlerin tarihi süreç içinde dönemlere göre ev mimarisi özelliklerinden bahsedilmektedir. İkinci bölümde Erzurum evlerini oluşturan etkenlere değinilmiştir. Tespit edilen Erzurum evleri röleve çizimleri ve fotoğraflarıyla desteklenerek detaylı şekilde evin süsleme özellikleri anlatılmıştır. Son bölümde ise Erzurum evlerine ait genel özellikler plan, malzeme gibi yapım teknikleri belirtilerek genel bir değerlendirme yapılmıştır.

KUBAN Doğan. 1995. The Turkısh Hayat House: Türk ev kültürü hakkında bilgi verilerek giriş yapılır. Türk evi ve mahalleleri konusu anlatılır. Analitik dönemden Osmanlı dönemine kadar olan dönem içerisinde ev kültürü hakkında geniş açıklamalar yer almaktadır. Türk evinde oda, eyvan, sofa, merdiven gibi evi oluşturan mekanlara ait plan özellikleri, malzeme özellikleri, yapım teknikleri, fonsiyonları ele alınmıştır. Son bölümde ise mahalle ve sokak içerisinde evin silueti hakkında bilgi verilmiştir.

bölgedeki el sanatları hakkında genel bilgiler verildikten sonra bir değerlendirme yapılmıştır.

KÜÇÜKERMAN Doç. Dr. Önder. 1995. Anadolu mirasında Türk evi: Türk evi kökenleri ve yerleşik döneme geçiş zamanına ait gelişmeler belirtilerek giriş yapılmıştır. Evin oluşmasındaki etkenlerden bahsedilerek gelişimi anlatılmıştır. Bu konudan sonra evi oluşturan sofa ve odalar hakkında geniş bilgi verilir. Bu evlerin genel özellikleri tanımlanır. Son bölümde odaların iç ve dış etkiler altında biçimlenişi ve yapım teknikleri belirtilerek tanımlaması yapılmıştır.

SÖZEN Prof. Dr. Metin. 2001. Türk ev kültürü: Tarihi akış içinde Türlerin Anadolu'ya gelmeden önceki dönemlerden başlayarak Osmanlı dönemine kadar olan zaman içinde ev mimarisi ve gelişimi hakkında çok geniş bilgi verilmiştir. Evlerin gelişmesi belirlenirken evleri oluşturan etkenler ayrı ayrı ele alınarak bu etkenler sonrasında oluşan plan tipleri anlatılmıştır. Son bölümde ise bölgelere göre evlerin özellikleri hakkında geniş açıklamalar yapılmıştır.

2.GELENEKSEL TÜRK EVİ

2.1.Türk Evinin Tanımı

Ev sözcüğü eski Türkçe'de eb'den gelmektedir. "İnsanların oturması için yapılmış mesken anlamındadır." (Meydan Larousse,1990)

Bir diğer tanıma göre ev; "Yalnızca bir ailenin oturabileceği şekilde ve büyüklükte yapılmış konut" anlamındadır.(Hasol,1990)

Celal Esad Arseven'e göre ; "Mesken manasına da gelen ev tanımının mimarideki manası kulübe ve dam'dan daha büyük ve özenli yapılmış olan bir veya birkaç katlı kargir veya ahşap meskendir."(Arseven,)

Heidegger'e göre Ev; "Ona göre insan, varoluşu herkes alanının oluşturduğu sıradan günlük yaşamdan çıkmakla kazanabilir. Bu aynı zamanda evden dışarı çıkmak evin dışında olmak demektir. Böylece insan evsiz barksız olmakla dünyanın içine girer burada hareket noktası evin güvenlikli, dingin ve asude bir yer olduğu düşüncesidir."

Türk Evi ise S.H.Eldem'in tanımına göre şöyledir; "Türk evi eski Osmanlı devletinin işgal ettiği sınırlar içinde eski anlatımla Rumeli ve Anadolu Bölgelerinde

yerleşmiş, gelişmiş ve 500 sene kadar tutunmuş kendi özellikleriyle oluşmuş bir ev tipidir.” (Eldem,1968)

D.Kuban’a göre Türk Evi;“Geleneksel Türk Ailesinin yaşam kültürü ve törelerine uygun şekil ve plan özelliklerini gösteren, asırlarca Türk insanının gereksinimlerine cevap vermiş bir konut tipi olarak bilinmekte ve tanımlanmaktadır”(Kuban,1976)

2.2. Türk Evinin Tarihi Süreç İçinde Gelişimi

Türk evi kimliğinin oluşması ve gelişmesini ortaya çıkarmak için özellikle Türklerin Anadolu’ya gelip yerleşmelerinden önceki dönemlerde geliştirmiş oldukları mekan düşüncesinden başlayarak günümüze kadar olan mekan özelliklerinin bütün yönleriyle incelenmesi gerekmektedir. Ancak böyle bir incelemeyle, Türk evi kimliğinin oluşma ve gelişmesinde etkili olan kaynaklar daha açık olarak ortaya konulabilir.

2.2.1. Orta Asya Türk Evi

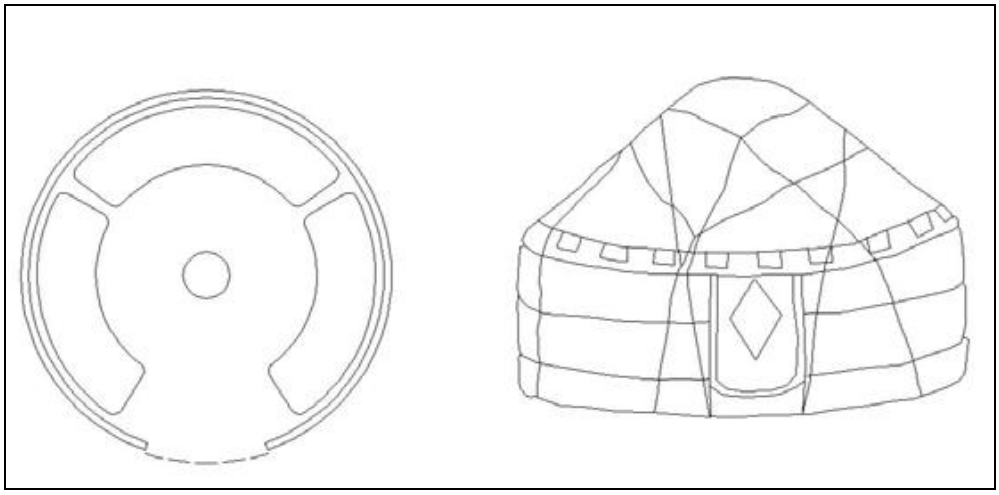
Türkler Orta Asya’da uzun yıllar göçebe ve yarı-göçebe bir hayat sürmüşlerdir. Konut ihtiyaçlarını yazı geçirdikleri yaylaklarda yurt adı verilen çadırlarla, kışı geçirdikleri kışlaklarda ise ahşap veya kerpiç evlerle gidermişlerdir. Özellikle çadır, göçebe Türklerin hayatında önemli bir yer işgal etmiş, hatta gerek Orta Asya’da gerekse Anadolu’da taş-tuğla gibi malzemelere dayalı mimariyi bile etkilemiştir. Türkler’de yerleşik yaşamın M.Ö.3.-4. yüzyıllara dayandığı Maveraünnehir, Dehistan, Sistan, Harezm, Cürcan, Talas ve Çu ovalarındaki kalıntılardan anlaşılmaktadır.

Kışlık sözcüğünün, bir köy ya da bir kent yerleşmesini tanımlamaktan öte, kışın barınılabilen soğuk olmayan, rüzgardan korunmuş yerleri de kapsayan geniş bir anlamı vardır. Yaz ve kış arasında bu denli hareketli bir yaşam süren toplulukların evlerinin, barınma sorunlarına en uygun çözümü getirir nitelikte olması gerekmektedir. Kışlaklarda çevre ve iklim koşullarına göre korunmuş evlerin, Yaylalarda ise hafif ve taşınabilir barınakların kullanılması, böyle bir coğrafyada kaçınılmaz olmuştur. İnsanlar, çevre koşullarına uygun korunaklı mekanlar oluşturmak ya da kendi yaşamlarıyla çelişmeyen uygun çevre koşullarını aramak durumundadırlar. Eski Türklerde, hayvanlarını besleme ve barındırmada da kolaylık sağlandığından, ikinci

çözüm daha geçerli olmuştur. Yaylaya çıkma geleneği, insanlara, yazın bunaltıcı sıcağından kurtulmanın yanı sıra, uygun bir yaşam ortamı oluşturma olanağını sunmuştur. Bugünkü Kazakistan ve Kırgızistan sınırları içinde kalan bölgeler, ılıman iklimi, verimli toprakları, kolay sulama olanaklarıyla yerleşik düzene geçebilmek için uygun koşullar sağlamaktaydı. Kırgızistan da ilk konutlar, çağımızdan 2000 yıl önce yapılmaya başlanmıştır. 1964 yılında Çu Ovasındaki Karabaltı suyu çevresinde yapılan arkeolojik kazılarda, M.Ö.III. yüzyıla tarihlenen Wu-Sun (Usun) dönemi konutları ortaya çıkarılmıştır (Sözen, 2001).

Yerleşik yaşamın eski Türklerdeki gelişmiş temsilcilerinin Uygurlar olduğu bilinmektedir. Ancak Uygurların en yüksek olduğu düzeye ulaştığı X.yüzyılda batıda birçok kentin kurulduğu, Arap ve İranlı coğrafyacıların önemle üzerinde durduğu konular arasındadır. Türklerin en eski yerleşim yerleri Çu ve Talas bölgeleridir. Taşınabilir evler yurt, alacık ya da topak ev olarak adlandırılan çadırlardır.

Eski Türk çadırlarının en önemli iki özelliğinden birincisi, taşıma kolaylığı sağlayan hafif malzemeden oluşan bir yapıya sahip olmalarıdır. İkincisi ise, kurulup sökülebilme kolaylığının sağladığı olanaklardır. Bu iki özellik, çadıra geçici yerleşmeler için en uygun barınak niteliği kazandırmıştır. Üstü kubbeli ve silindir gövdeli olan yurt çadırlarının boyutları, içinde yaşayan birey sayısına göre değişir.

Şekil 2.1. Çadır plan ve görünüşü (Küçükerman, 1973)

Çu Ovasındaki Sarığ kenti ve Talas Ovasındaki Aktepe yerleşmesinde yapılan incelemelerde duvarları dövülmüş kilden yapılı 18*17 m ebatlarında bir avlu içerisinde 6 odadan oluşan bir ev tespit edilmiştir. Bu evin üç odasının yaşama amaçlı ve diğer odaların üretim ve depolama amaçlı olduğu anlaşılmıştır.

Anadolu'nun çeşitli kesimlerinde rastlanan geleneksel orta sofalı ev tipleri, Merv ve Tirmiz deki araştırmalarda ortaya çıkmıştır. Oysa Türklerden önce Anadolu evlerinde böylesine simetrik bir plan tipine rastlanmamaktadır. Orta sofalı evlerin Anadolu'da yaygınlaşmasında Türklerin büyük payı olduğunu söylemek yanlış olmaz. Bu arada orta sofalı plan tipleri, sonradan daha gelişmiş bir yapı türü olarak ortaya çıkan medrese ve saraylara da yansımıştır.

Merv ve Tirmiz çevresinde bulunan evlerin en ilgi çekici yönü, ortada bir sofanın yer alması ve sofanın çevresinde dört eyvanın ya da eyvanımsı mekanın bulunmasıdır. Bu evlerin ikinci ilgi çekici yönüyse, odaların köşelerde yer alışıdır. Saraylarda, bu üstü örtülü sofanın yerini avlu almıştır. Eyvanlı plan şeması, XI.ve XII. Yüzyıllarda Merv ve diğer kentlerdeki Selçuklu saraylarında, Gazneliler döneminin ünlü Leşkeri Bazar'ında ve Gazne'deki III. Mesut sarayında kullanılmıştır.(Sözen, 2001).

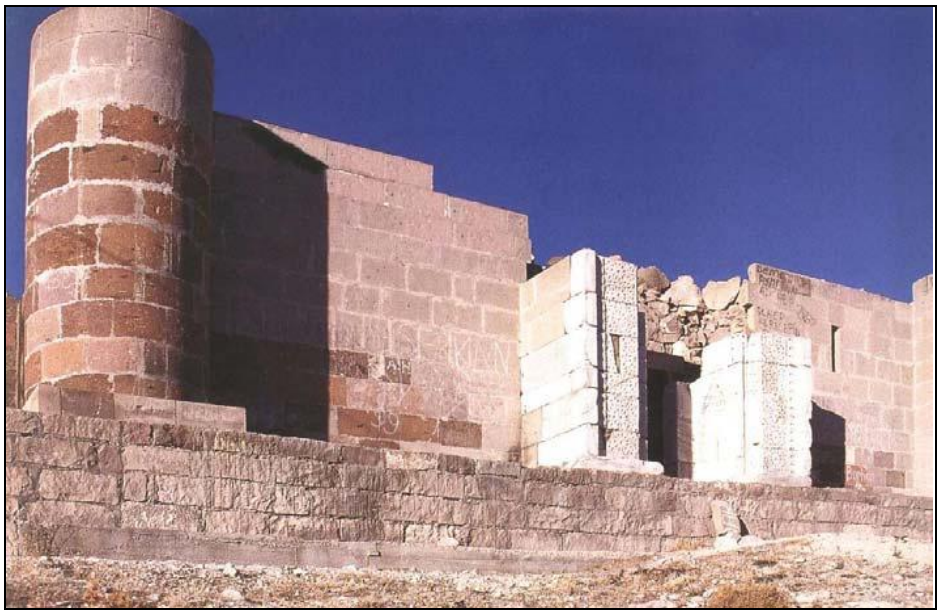
Anadolu'da günümüze ulaşabilen orta ve iç sofalı plan tiplerinin, Anadolu öncesi Türklerde uygulanmış olması, Anadolu'da da değişik boyutlarda uygulanmasını sağlamıştır. Türklerden önceki eski Anadolu ev tiplerinde böylesi simetrik bir düzene rastlanmamaktadır. Türklerin uygarlık ve yaşama kültürlerinin mekan örgütlenmesi açısından, Anadolu evi üzerindeki etkileri de, bugün daha açık belirlenebilmektedir. Bu nedenle sofalı ve eyvanlı plan tiplerinin Anadolu'da yaygınlaşmasında Türklerin büyük payı olduğunu söyleyebiliriz.

2.2.2. Anadolu Selçuklu Dönemi Türk Evi

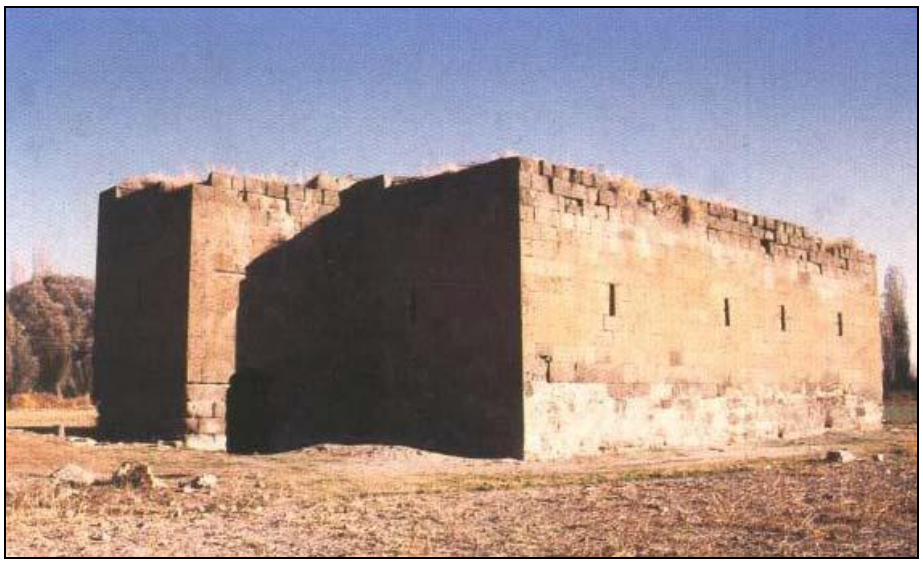
XI. yüzyıldan başlayarak Anadolu'ya yayılan Türkler, bu bölgede Bizanslılar ile karşılaştılar. Etnik ve kültürel açıdan zaten heterojen bir yapı gösteren 11. Yüzyıl Bizans Anadolu'sunun bu çehresi Türklerin Anadolu'ya yerleşmesiyle birlikte daha da zenginleşerek kısa sürede Selçuklu Anadolu'suna dönüşmüştür.

Ele geçirdikleri kentlerde zaman yitirmeden yönetim ve yaşama mekanları oluşturmuşlardır. Anadolu'da yerleşim merkezlerindeki selçuklu dönemi yönetim yapılarının çoğunun merkezde değil, sur duvarına bitişik olarak ya da kentin varoşlarında yapılmıştır. Öte yandan kimi saray ve evlerde kırsal alanlarda yer almaktadır. Kayseri yakınlarındaki Keykubadiye ve Beyşehir gölü kıyısındaki Kubadabad, bu uygulamanın örnekleri olarak karşımıza çıkmaktadır

Selçuklu ve beylikler dönemi evleri konusunda yeterince bilgi verecek örneklerin günümüze ulaşmamış olması, farklı mimari eserlerden faydalanmamızı gerektirmektedir. Bu mimari eserlerin dayanıksız yapı malzemelerinin kullanılması, çoğunun bütünüyle günümüze ulaşmasını engellemiştir.

Resim 2.1. Kayseri ovasına hakim konumuyla Erkilet tümülüsü üzerindeki Hızır İlyas köşkü (Sözen, 2001)

Resim 2.2. Kayserideki Haydar bey köşkü (Sözen 2001)

Büyük Selçuklu ve Anadolu Selçuklu evleri derin temeller kazılarak yapılıyordu. Yapı malzemesi olarak kerpiç ve tuğla kullanılıyordu. İnşaat sırasında ahşap da ana yapı malzemesi idi. Evin kiriş, direk gibi unsurları, kapı-pencere söveleri, kapı kanatları, odaların tavan ve döşemeleri çok defa ahşaptan yapılıyordu. Evlerin önünde çoğunlukta

bir avlu ve çitle çevrilmiş bir bahçe bulunuyordu. Ana kapıdan evin başlıca bölümlerinden olan sofaya geçilirdi. Mutfakta Selçuklu evinin bir bölümüydü. Aşlık, aş ocağı, aş damı gibi adlarla anılıyordu. Mutfak içerisinde görünçlük veya sergen denilen raflar, ocak, tandır yer alırdı. Kadınlar buradaki sedirlere otururlardı (Karpuz, 1993).

2.2.3. Osmanlı Dönemi Türk Evi

Osmanlıların beylik ve imparatorluk dönemlerinde yapılan mimari eserlerinde belirgin gelişmeler gözlenmektedir. Özellikle devletin yönetim anlayışından dolayı mimari anlamda gelişmeler gözlenmiştir. Tek tek mimari eserlerine bakıldığında toplumsal özelliklerin mimari eserlere yansıdığı ve bu eserlerin biçimlenmesinde önemli etken olduğu görülür. Osmanlı devletinin kurulduğu dönemden günümüze sınırlı sayıda konut örneği ulaşmıştır. Bu yüzden elimize geçen bilgilerde sınırlıdır. Bu dönemde yapılan konutlar tek katlı veya asma katlı olarak yapılmaktaydı. Yapı malzemesi olarak taş ve kerpiç ağırlıklı olarak kullanılan malzemelerdir. Dış sofalı plan tipinde yapılan örneklerdir. Odalar arasında eyvan yer almaktadır. Pencereler sokağa değil sofaya bakmaktadır. Kırma çatılı geniş saçaklı ve çıkmaları yoktur. Pencereleri camsız, parmaklıklı ve kapaklıdır. Tepe pencereleri daha küçük ebatlardadır.

XVII.yy. evlerinde ise aynı plan sisteminin devam ettiği iki katlı evlerde kışlık kullanım için ara katların yapıldığı görülmektedir. Duvarları kalın taş ve kerpiç malzemeden yapılmaktadır. Odaların sofaya bakan duvarları çatkı dolgu tekniğinde yapılmıştır. Dış cephede pencere sayıları azdır. Sofa önündeki direkler oymalı başlıklı veya Bursa kemeri ile süslenmiştir. Odalar arasında eyvan ve sofanın iki yanında sekiler yer almaktadır. Bu sekiler XVII yy. sonlarında kapatılarak orta sofalı plan tipleri oluşmuştur. Bu dönemden sonra evlerde sokağa bakan çıkmalar yaygınlaşmış, odalarda yola bakan pencereler yapılmıştır. Evin yapım tekniğinde gelişmeler olmasından dolayı daha estetik evler yapılmaya başlanılmıştır. Çatkı sisteminin yaygın kullanılmasıyla evin dışa bakan pencere sayıları da artmıştır. Planda önemli değişiklikler oluşmuş, orta sofalı plan tipleri yaygınlaşmıştır. Evin oda ve eyvan sayılarının artmasıyla beraber T biçimli, dışa açık, hac biçimli sofalar tasarlanmıştır. Sofa direkleri Bursa kemerli, bağdadi sıvalı ve üzeri nakışlıdır. Bu gelişmeler özellikle Edirne ve İstanbul'da uygulanmıştır. Taşrada dış sofalı ev tipleri uygulaması devam etmektedir. Bu dönemde açık sofanın direkleri kapanmaya başlamıştır. Köşk odaları çıkmalarla sofadan taşırılır,

odalar büyür ve iki yöne çıkma yaparak dış cepheyi hareketlendirir. Bu ortamda oda kapıları pahlı köşelere yerleştirilir. Çıkmalar uzun desteklere taşıtılır.

XVIII. yüzyılın ilk yarısında Osmanlı konut mimarlığı Barok etkisi altında kalmıştır. Plan aynı kalsa bile, yapı ve oda öğeleri, zamanla Barok sanatın biçim ve süslemesini en yoğun biçimde yansıtır. Kalem işi süslemeler, duvarlarda, özellikle raf üstünde çerçeveli bölmeler içinde görülmeye başlar. Dış cephede bu süsler daha az oranda uygulanır. Ahşap oymalarda Barok kıvrımlardan etkilenmiştir. Çıkma altları ve saçaklar eğri yüzeyli, Bağdadi sıvalı yapılmaya başlanır ve nakışlarla süslenir. Sofa direkleri de artık Bursa kemerli değil, daire ve S biçimli Barok kemerli, Bağdadi sıvalı ve nakışlıdır. Köşe kapılarının üzerindeki pahlı yüzeyler kavisle tavana birleşir. Sofa – Eyvan arası, Bağdadi sıvalı, kemerli bir direkle bölünür. Yüzyılın sonlarına doğru Barok etki planda da kendini gösterir ve ilk kez İstanbul'da oval sofalar uygulanmaya başlamıştır(Sözen,2001).

Barok uygulamalarının ardından Ampir üslubun etkisi de XIX.yüzyılda II. Mahmut döneminde ortaya çıkar. Bu etki ile beraber daha sade yapılar yapılmakta eğri yüzeyler azalmaktadır. Cephelerde ve iç mekanda gereksiz süslemeler yapılmamaktadır. İç sofalı planın daha çok uygulandığı görülür. Ahşap çatkı, sıvalı veya ahşap kaplıdır. Çıkmalar azalmış, saçaklar ise daralmış ve ahşap lambiri ile kaplanmıştır. Artık camlı olan pencereler büyümüş, çoğalmış ve sofalarda yere kadar alçalmış, üstleri dairesel kemerli yapılmıştır. Tepe penceresi ve tahta kapaklar uygulanmamaktadır. Cephelerde yarım gömme sütunlar, üçgen alınlıklar, daire ve düz kemerler, kabartma kilit taşları bazen sıvayla da yapılmış, bezemesiz, ama iri silmeler, şemseler, rozetler, çevresi ışınsal madalyonlar, tuğralar, girlantlar, akantus ve defne yaprakları, silahlar, bayraklar ve meşalelerle yapılan armalar, müzik aletleri, vazolar ve çiçekler, ampir üslubunu belirleyen özelliklerdir. Pencere üstleri üçgen alınlıklı ya da yarım daire kemerli silmelerle bezelidir. Odalara köşeden girişler kalkar. İç duvarlara, alçıdan kabartma çıtalarla çerçeveler, bazen de bunların içlerine kabartma çiçek demetleri yapılır. Dolap cepheleri yalınlaşır. Ortada yarım yuvarlak planlı bir çiçeklik nişi ve rafı yer alır. Bunların iki yanında küçük hücreleri olanlara şerbetlik adı verilir (Sözen, 2001).

1900 ler den itibaren İstanbul da art nouveau üslubu yaygınlık kazanmaya başlar. Bunda bir süre İstanbul da çalışan İtalyan Mimar Raimando D'Aronco'nunda etkisivardır. Üslup önce kargir, sonrada ahşap yapılara uygulanmış, İstanbul Art nouveausu olarak da adlandırılıp 1920 lere kadar devam etmiştir. Dönemin modası kuleler ve çatı katı balkonları bu üsluptada vardır. Tek düze pencereler yan yana

eklenerek genişler ve üstleri küçük karelere bölünerek renkli camlara bezenir. 1910 lardan Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar, Birinci ulusal mimarlık dönemi olarakta adlandırılan üslupta yapılan evlerde, Selçuklu ve Osmanlı mimarlığının anıtsal taç kapıları, Bursa kemeri, kaş kemer, sivri kemerler, geniş saçaklar, yazıtlar, çerçeveler içinde rumi ve palmetler, örgü silmeler, niş motifleri, mukarnaslar ve geçmeli yıldızlar görülür. Bu evler ahşap ve kargir olarak yapılmış, bir anlamda, günümüzün konutlarına geçişi sağlamıştır (Sözen, 2001).

Resim 2.3. Birinci ulusal mimarlık dönemine ait İstanbul'da bir ev

2.3.Türk Evinde Plan Tipleri

Yerleşik düzene geçildikten sonra ki en basit Türk evi, tıpkı çadır gibi tek mekanlı ve sofasızdı. Zamanla yan yana iki oda ve aralarında bağlantılar oluşmuş, kat sayısı iki ve üçe çıkmış, sofa gelişmiş ve oda sayıları çoğalmıştır. Odaların gerek temel ilkeler, gerek mekan örgütlenmesi açısından birbirine benzemeleri, plan şemalarının tiplenmesinde sofa biçimine ve etrafındaki odaların dizilişine göre sınıflandırma getirilmesini gerektirmiş, başta Sedad Hakkı Eldem olmak üzere bu konuya eğilenler, bir dizi öneri geliştirmişlerdir (Sözen, 2001).

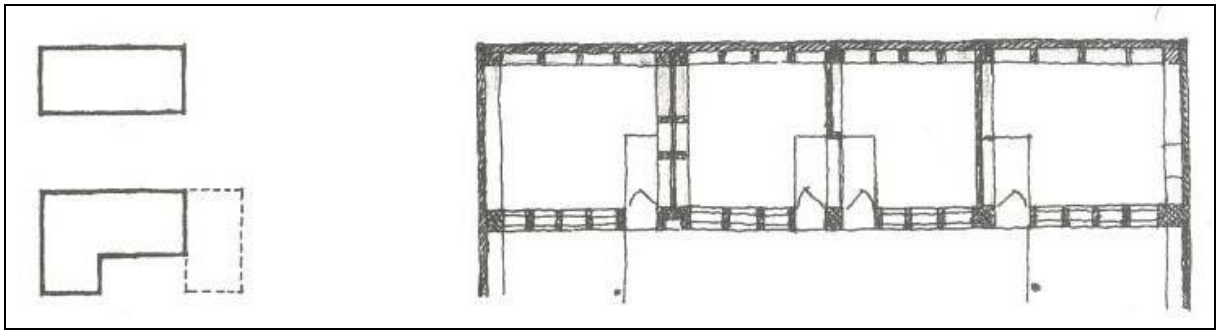
Türk evlerini dört ana bölüme ayırmak mümkündür.

- Sofasız plan tipi,
- Dış sofalı plan tipi
- İç sofalı plan tipi
- Orta sofalı plan tipi

Üstte belirtilen tiplerin hiçbirine uymayan ev tiplerine de rastlanmıştır. Fakat bunlar için ayrı sınıflamalar yapılmamıştır. Sınıflama plan şekil ve kompozisyonlarına göre yapılmıştır. Burada tarih sıralaması söz konusu değildir.Fakat zamana göre göre sıralama yapıldığında yukardaki sıralama geçerli olmaktadır(Eldem, 1984).

2.3.1. Sofasız plan tipi

Evlerin en ilkeli olan bu tipte odalar, yanyana dizilerek plan şemasını oluştururlar. Odaların önündeki bağlantı bir kaldırım, tretuar veya avlu ile sağlanmıştır. Odalar üst katta oldukları zaman geçit bir balkon karakterini alır. Bu tip genellikle iklimin sıcak olduğu güney bölgelerinde benimsenmiştir. Bu açık geçişlerin soğuk yerlerde doğurduğu zorluklardan dolayı geçitlerin üzeri örtülmüş ve bu tip daha fazla kullanılmamıştır. Bu tipe en çok Anadolu'nun güney ve doğu bölgelerinde rastlanmaktadır. En basit şekli tek hücreli ev şeklidir. Bu oda avlu üzerine açılır. İki veya daha fazla odalı evlerde genellikle kapı ve pencereler aynı yüzdedir. Oda sayısı çok fazlalaştığında odalar aynı sırada olmayıp kollar şeklinde uzanırlar. Odaların arasında bazen eyvanlar kullanılır. Eyvan doğrudan avlu ile bağlantılıdır. Köşk ilavesiyle ev planı zenginleşir. Köşk iki tarafı direkli veya kısmen pencereli olabilir. Köşkler havadar oturma yerleridir (Eldem, 1984). Bu tipin ekonomik koşullarla da ilgili olduğu söylenebilir. Örneğin İstanbul'da bu tipe rastlanmamıştır.

Şekil 2.2. Sofasız Plan tipi Antakya Kavuçuk evi (Sözen, 2001)

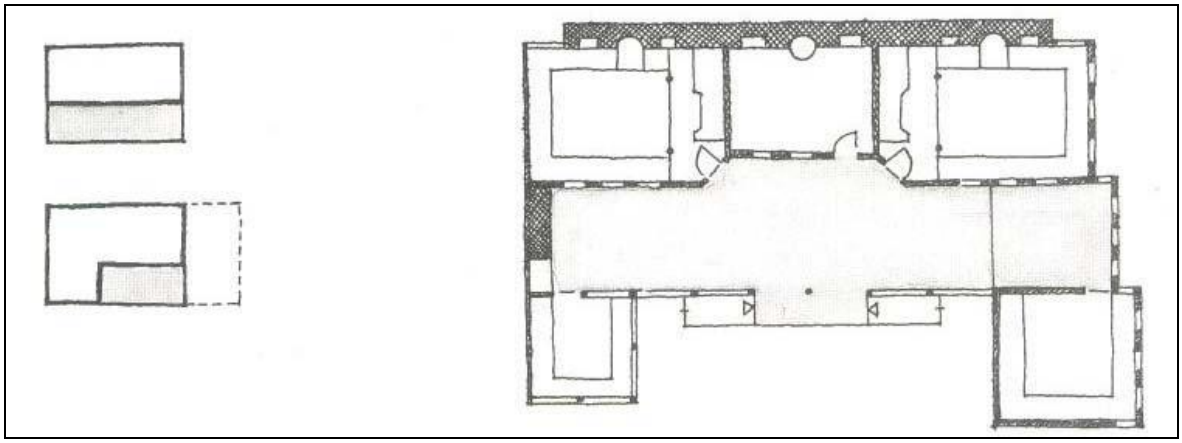
2.3.2. Dış sofalı plan tipi

Dış sofalı evler, sofasız plan tipini izleyen aşamadır. Üstü örtülü olarak kullanım alanı, odaların dizilişlerine göre üç yüzü açık, iki yüzü açık dış sofa olabilmektedir. Dış sofalı evlerde simetrik plan çözümlerine rastlanmaz. Genellikle serbest bir düzende gelişir. Araya eyvan girmesi, oda dizilerine farklı bir estetik kazandırır. Dış sofalı evlerin, Türklerden önce Anadolu'da uygulandığına dair bilgiler vardır. Ancak Horasan dolaylarında da izlerine rastlanması, Türk evindeki dış sofanın doğu kökenli olduğunu ortaya koymaktadır (Sözen, 2001).

Dış sofalı plan tipi yerine göre ön sofalı, köşe sofalı olabilir. Açık sofalı, hayatlı, sergahlı, sayvanlı ev olarak da adlandırılabilir. İklimin elverişli olduğu bölgelerde bu plan tipi zamanımıza kadar uygulanmıştır. Dış sofalı plan tipi daha çok akdeniz ve ege bölgelerinde yaygınlaşmıştır. Kendi aralarında şöyle sınıflandırabiliriz (Eldem,1984).

- Dış sofalı, tek odalı plan tipi,
- Dış sofalı, iki odalı plan tipi,
- Dış sofalı, eyvanlı plan tipi,
- Dış sofalı, iki odalı ve köşklü plan tipi,
- Dış sofalı, köşklü ve eyvanlı plan tipi,
- Dış sofalı, bir ucu odalı plan tipi,
- Dış ve köşe sofalı plan tipi,
- Bir veya iki kollu oda sırasıyla çevrilmiş dış sofalı plan tipi,

Dış sofalı evlerde simetri ve aksiyaliteye fazla önem verilmez, plan genellikle serbesttir. Dış sofalı plan en basit ve orjinal şekliyle, bir oda sırası ve önündeki sofadan oluşmuştur. Bu sade plana zenginlik veren eyvan ve köşklerdir. Eyvanlar oda sıralarını kesmeye ve sofayı genişletmeye yararken, köşkler plana büyük değişiklik veren unsurlardır. Köşklerin köşk oda şeklinde gelişmesiyle sofanın bir veya iki yüzünün oda ile çevrilmesi yolunda ilk adım atılmıştır. Oda sıralarının L veya U şeklinde sofanın etrafında toplanmasıyla daha toplu ve ekonomik planlar oluşturulmuştur. Köşe sofalı planlar ise genellikle üç oda ile elde edilmiştir. Dış sofanın cephenin ortasına getirilip, arkadaki oda sırasına iki yanda ve cephe ile aynı yüzde odalar eklenmesi ile sofa kısalarak iç sofalı plan tipine büyük benzerlik kazandırmıştır. Bu tip Fevkani olduğu zaman sultan yapısı ismiyle anılmıştır (Eldem 1984).

Şekil 2.3.Dış sofalı Plan tipi Kula Beyoğlu evi (Sözen, 2001)

2.3.3. İç sofalı plan tipi

Bu tipte sofanın iki yanı odalarla çevrilmiştir. Bu tipe Karnı-Yarık ismide verilmektedir. Bu tipi kendi arasında şöyle sınıflayabiliriz.

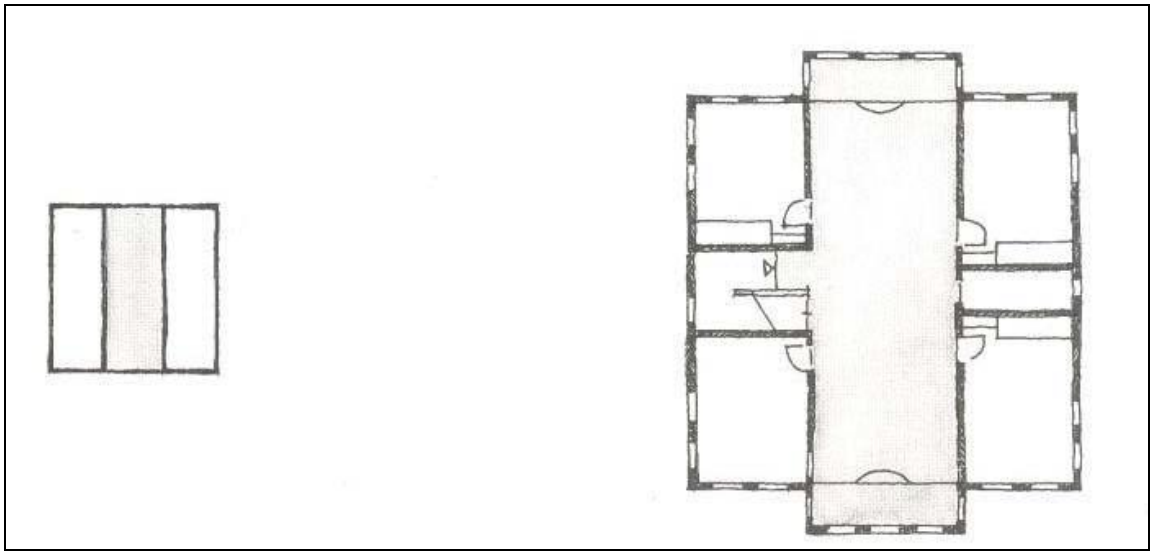
• İki yüzlü, iç sofalı, iki odalı plan tipi,

• İki yüzlü, ikiden fazla odalı, iç sofalı plan tipi,

• Bir yüzlü, iç sofalı plan tipi,

• Eyvanlı ve yan sofalı plan tipi,

Sofanın iki tarafına dizili oda sıralarından birinin küçük olmasıyla iç sofa, biraz dışarı taşar. Bazen sofanın pencereli duvarına birer köşk veya sekilik ilave edildiğini görürüz. İç sofalı evlerde genellikle iki yüzlü sofa yani iki cephesi açık veya pencereli olan sofa tercih edilmiştir. Sofa cephelerinden birinin sağır olması, genellikle kullanma ve topoğrafik nedenlerden dolayı yapılmıştır. İç sofa ihtiyaca göre yan sofa, eyvan veya merdiven sofası ilave edilerek yer yer genişletilmiştir. 19. y.y.da geniş ve ferah merdiven merakı neticesinde merdivenler sofanın içinde üç kollu merdivenler şeklinde yapılmıştır. İç sofalı plan tipinin tercihine sebep daha sıhhi ve ekonomik olmasındandır. Odaların sofanın iki tarafına dizilmesiyle sofa sahasından ve dış duvarlardan tasarruf edilmiştir. Odalar arasındaki irtibatta kolaylaşmıştır. Bununla birlikte sofanın tabiat ve bahçe ile yakınlığı azalmıştır. Bu tip daha ziyade şehir evi karakterini taşır. Oda kapılarının pahlanmış oda köşelerine yerleştirilerek açılması ve dolayısıyla sofa orta kısmında bir genişleme oluşturulması bu tipin orta sofalı plan tipine yaklaşması sağlanmıştır (Eldem 1984). Bu plan tipi daha çok Anadolu'nun özellikle kuzey kesimlerinde yaygınlaşmıştır.

Şekil 2.4. İç sofalı Plan tipi Konya Dede evi (Sözen, 2001)

2.4.4. Orta sofalı plan tipi

Sofanın merkezinde ve dört tarafı oda sıraları ile çevrilidir. Bu şekilde oluşan Sofanın karanlıktan kurtarılması için odalar arasına eyvanı andıran boşluklar bırakılmıştır. Bazı örneklerde bu boşluklar daha da geniş tutularak, hatta dış cepheye taşırılarak gerçekten eyvana dönüştürüldüğü görülür.

Orta sofanın iç sofa ile benzerliği sofayı aydınlatan eyvanların karşılıklı ve aynı doğrultuda olduklarında anlaşılabilmektedir. Hatta bazı örneklerin iç sofalımı orta sofalımı olduklarına karar vermek oldukça güçleşir.

Eyvan sayıları birden dörde kadar çıkabilir. Dört eyvanlı tipler genellikle dört odalı ve birbirine dik iki simetri eksenlidir. Karşılıklı oda sıralarının çoğalması, sofayı bir doğrultuda uzatabilir. Bu durumda bazen iki eksenli simetri bir eksene dönüşebilir.

Bu tür sofanın tercihinde en önemli etken mekanın dış hava etkenlerinden olabildiğince korunabilmesi, odalara ulaşımın çok daha kolaylaşması ve planın enine boyuna daha topluca olabilmesidir. Daha çok iklimi soğuk olan kuzey Anadolu bölgelerinde ve şehir evlerinde uygulanmıştır. Özellikle büyük konaklar ve saraylarda uygulanmıştır.

Orta sofalı plan tipi kendi içinde alt sınıflara ayrılabilir Bunlar :

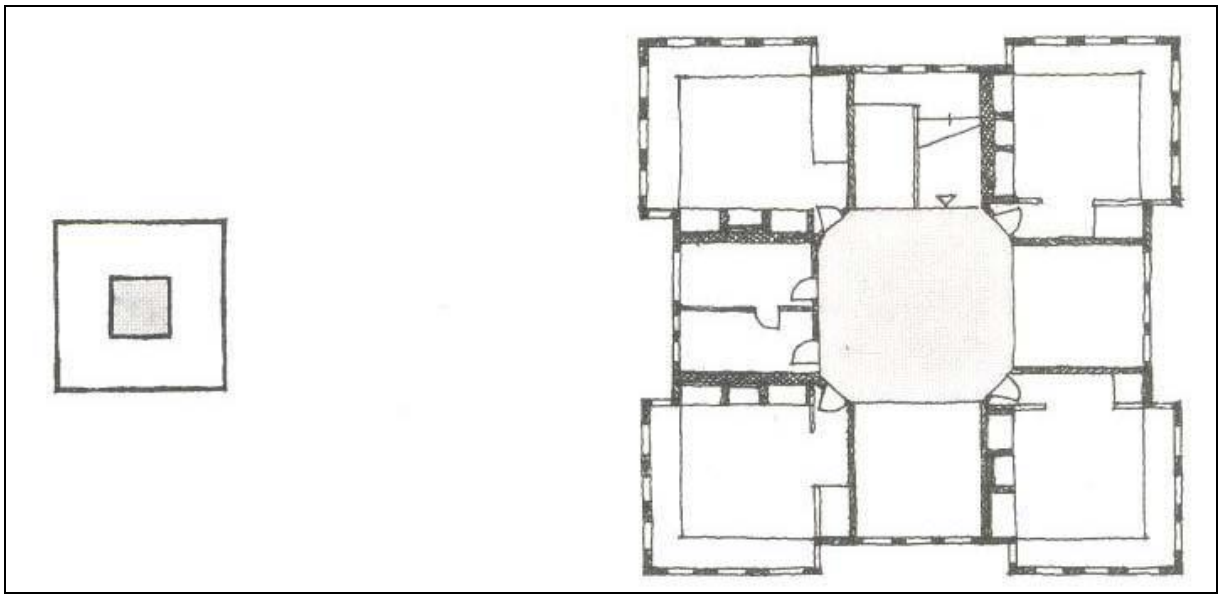
• Dört köşeli orta sofalı plan tipi,

• Pahlı köşeli orta sofalı plan tipi,

• Yuvarlak ya da beyzi orta sofalı plan tipleri olarak üç gruba ayrılabilir.

Orta sofalı plan tipleri zamanla gelişerek çeşitlenmiştir. En çok benimsenen sistem köşelerin pahlanmasıdır. Bu durumda sofa düzgün olmayan ama karşılıklı kenarları birbirine eşit olan bir sekizgenin kenarlarının zamanla eğrisel bir forma dönüşmesi orta sofanın dairesel ya da beyzi şekil almasına neden olmuştur.

Orta sofanın sekizgen ya da dört köşeli plan tipleri "merkezi" sofa olarak islam Asya'da ev ve köşklerde yaygın olarak uygulanmıştır. Bu esasa göre uygulanmış köşkler ve kasırlar doğuda oldukça fazladır. Buna karşılık orta sofanın dairesel ve beyzi şekil alması batının etkisinde olmuştur ve planın kullanımından değil yalnızca dekoratif olarak görsel etkiyi artırmak için uygulanmıştır (Eldem,1984).

Şekil 2.5. Orta sofalı Plan tipi Safranbolu Gökçüoğlu evi (Sözen, 2001)

3.SEYDİŞEHİR DEKİ TARİHİ, SİVİL MİMARİ ÖRNEKLER

3.1 Seydişehir Tarihi

Seydişehir ilçesi sınırları içerisinde yüzyılımızın başında Jüthner'in yaptığı araştırmalardan sonra, Beyşehir ve Suğla gölleri arasında Prehistorik devir araştırmalarını 1954 yılından sonra İngiliz arkeoloğu James Mellaart yapmıştır. J.Mellaart, bu iki göl arasında bulunan Çamur, Bucak, Dereköy, Gençali, Kaşaklı, Toprak Tol ve Burun Hüyüklerinin yüzeyinden topladığı seramik parçalarından bu Hüyüklerin Neolitik(Cilalı Taş) ve Kalkolitik(Taş-maden)devirlerini yaşattığı sonucunu elde etmiş, bölgenin Prehistorik devir öncesi üzerinde durmuştur.

J.Mellaart'ın dikkat çekici bu araştırmalarından sonra, Columbia Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof.Dr.Jacques Bordaz,1963 yılında bir heyetle Seydişehir'e gelerek,Beyşehir-Suğla gölleri arasındaki vadide bulunan Hüyüklerde araştırmalar yapmış,bunlar arasında özellikle Suğla Gölü'nün kuzey-batısında ve Seydişehir'in 11 km güney-doğusundaki Suberde Hüyüğün de kazılar yapmayı kararlaştırmıştır.1964-1968 yılları arasında J.Bordaz'ın Süberde Hüyüğünde yaptığı arkeolojik kazılar,çok verimli olmuş,Hüyük de M.Ö. 5500-5000yıllarına ait bir Neolitik Çağ yerleşmesinin varlığı ortaya çıkarılmıştır.Bu çağda çevrenin ormanlarla kaplı olduğu ve tarımın yapıldığı anlaşılmıştır. Hüyükteki mimari yapılar genellikle dikdörtgen planlı kerpiç evler olarak dikkat çekmektedir. Evlerin tabanına çakıl taşı döşenmiş ve üzeri çamurla sıvanmıştır. Ayrıca evler içinde çamur sıvalı ocaklar, mezarlar bulunmaktadır.

Seydişehir ilçesi sınırlarında Amblada, Vasada, Arvana, Elita, Dalisandus gibi Klasik şehirlerin varlığı belirlenmektedir. Bunlardan Vasada, Seydişehir'in kuzey-doğusunda bulunan Kestel Dağının eteğindeki vadide, bugünkü Bostandere köyünün Aktepe mevkiinde yer almaktadır.Bu ünlü Roma Şehri,Kavak-Kızılca köyleri arasındaki Amblada şehride, ayrıca Beyşehir-Fasıllar köyü Asartepesinde ki Mistya'ya anayol ile bağlanmıştır.Vasada'dan uzanan bir anayol da Bozkır yakınlarındaki Pala İsaura şehrine ulaşmaktadır.

Selçuklular devrinde Seydişehir-Beyşehir-Akşehir yörelerine yerleştirilen Türk oymaklarının çoğu Atçekenler (Esbeşan)Türkmen oymağı olduğu gibi Oğuzların Afşar, Salur Turgutlu ve başka Türk oymaklarından bazı bölüklerin de yer aldığı bilinmektedir. (Sümer,1967)Bu oymaklar arasında Eşrefoğullarının bağlı bulunduğu

Türkmen oymağı, Selçukluların son devirlerinde Beyşehir-Seydişehir yöresine sahip çıkarak Beyliklerini kurmuş ve istiklallerini ilan etmişlerdir.

Anadolu Selçuklu devrinde Seydişehir henüz kurulmuş değildir. Şehir de hiçbir Selçuklu yapısı yoktur. Ayrıca Selçuklu öncesi de bir iskânın varlığını gösteriri bir kalıntıya rastlanmamıştır.

Anadolu da Türk şehri ve tarihi gelişmesi üzerine ayrıntılı bir inceleme yapan Prof.Dr. Doğan Kuban ın da belirttiği gibi, Anadolu da bazı şehirlerin kuruluş ve gelişmelerinde dini temsilciler olan dervişlerin, şeyhlerin, velilerin önemli rolleri olmuştur. Horasanda yaşayan Müslüman ve çoğu göçebe Türk oymaklarının çoğu zaman bu derviş ve şeyhlerin öncülüğünde ve büyük bir kısmı Selçuklular devrinde Anadoluya göçtükleri, şehirler, kasabalar kurdukları bilinmektedir.

Seyyid Harun ölümünden sonra yazılan Menakıb'ında verilen bilgilere göre ailesi ve kendisine uyan müridleri ile birlikte Eşrefoğlu Mübarüziddin Mehmet Bey (1302-1320)zamanında, bugünkü Seydişehir'in bulunduğu yere gelmiştir. Burası Küpe Dağının eteklerinde sulak bir vadidir. Az ötede artık ömrünü yitirmiş ve Selçuklular devrinde silinmiş olan Elita(Vervelit) şehrinin yıkıntıları vardır. Üstelik şehrini burada kurması için ilahi bir emir almıştır. Seyyid Harun ilk olarak toplu ibadet için bir cami, kendisinin ve dervişlerinin barınacağı bir zaviye, ders verebileceği bir medrese, hamam ve imaret yaptırmıştır.

Moğolların Anadolu Valisi Timurtaş'ın Eşrefoğulları Beyliğini ortadan kaldırması ve bir yıl sonra da Mısıra kaçması ile(1327),Eşrefoğlu toprakları, burada Seydişehir, Hamidoğullarının eline geçmiştir.

Hamidoğulları devrinde Seydişehir gelişmekte olan küçük bir kasabadır. Çevreden birçok Türkmen aileleri Seydişehir'e göç etmeleri ile şehir yavaş yavaş Kal'a dışına taşmış, nüfusu birkaç bini bulmuştur.

XIV. Yüzyıl sonlarına doğru Murad Hüdavendigar'ın 80 bin altın ödeyerek Hamidoğullarından Akşehir, Beyşehir, Seydişehir, Karaağaç, Yalvaç gibi şehirleri satın alması Rumeli'de Anadolu'da genişlemeleri Karamanoğullarını korkutmuştur.

Murad Hüdavendigar'ın Kosava'da şehit edilmesinden sonra(1389)Osmanlı tahtına Yıldırım Beyazıd oturmuştur. Kayınpederinin ölümünü fırsat bilen Alaeddin Ali Bey, bir türlü vazgeçemediği Beyşehir ve Seydişehir'e tekrar saldırmış ve her iki şehri de almıştır. Daha sonra Karamanoğlu Alaeddin Ali Beyle yapılan anlaşma ile,Akşehir,Beyşehir ve Seydişehir Osmanlılarda kalmak üzere,Suğla Gölü'nden Karaviran'a,buradan Bozkır yolu kenarındaki May boğazına ulaşan ve Konya ovasına

inen Çarşamba Çayı ve ayrıca Köşk köyü sınır kesilmiştir.Sınırın güneyi Karamanoğulları,kuzeyi Osmanlılara ait topraklardır.

1414 yılında Konya yakınlarındaki savaşlarda Karamanoğulları yenilmiş, Akşehir, Beyşehir ve Seydişehir gibi topraklar Osmanlılara tekrar verilmek üzere tekrar anlaşma yapılmıştır.

Fakat Osmanlı padişahı Murad II. devrindede Karamanoğlu Mehmed Bey'in oğlu İbrahim Bey de fırsat buldukça Osmanlıları arkadan vurmuş, sultan Murad II. İbrahim Bey'i mağlup etmiş, yinede affetmek büyüklüğünü göstermiştir.

Turgutoğulları, Karamanoğulları gibi Anadolu Selçukluları devrinde Asyadan Anadoluya göçerek Konya, Sarayönü, Kadınhanı, Ilgın, Seydişehir yörelerinde yurt tutmuş bir Türkmen aşiretidir. Turgutoğulları beylerinden Halil Bey Oğlu Rüstem Bey, Seydişehir'e yerleşmiş, burada hayır ve hasenatıyla ün yapmıştır. Rüstem Bey,Seyyid Harun camii kuzeyindeki Halife Sultan Türbesine bitişik birde türbe yaptırmıştır.Türbede kendisinden önce 1421 yılında ölen amcası Emirşah kızı Sultan Hatun'la, 1428 de olan kızı Dürrühand Hatun gömülüdür.1439 yılında Rüstem Bey ve oğlu Ali Bey birbiri ardından ölmüş,bu türbeye gömülmüşlerdir.

1451 yılı baharında Fatih Sultan Mehmed ordusuyla birlikte Akşehir, Beyşehir ve Seydişehir'e geldiği zaman, Karamanoğlu İbrahim Bey savaştan kaçarak Taşeli'ne çekilmiş ve devrin bilginlerinden Molla Veli'yi barış yapması için Fatih Sultan Mehmet'e göndermiştir. Fatih, Akşehir, Beyşehir, Seydişehir Osmanlılarda kalmak ve Ilgın'dan sınır kesilmek şartıyla bir anlaşma yaparak Bursa'ya dönmüştür.

Fatih Sultan Mehmed'den sonra onun yerine geçen oğlu Sultan Bayezıd II.'ın ilk yıllarında, Karaman Eyaleti kazaları 1481 yılında bir kere daha sayılmış, vakıf kayıtları yenilenmiştir. Bu sayımla ilgili defterler de bugün Kuyud-ı Kadime'de yer almaktadır. Bu defterlerde Seydişehir, Beyşehir Livasına bağlı bir kaza olarak gösterilmiştir.

Sultan Bayezıd II. dan sonra Yavuz Sultan Selim'in emriyle 1518 yılında Şehlülislam İbn-i Kemal'in nezareti altında Karaman Eyelatinin geniş bir 'nüfus ve arazi yazımı' yapılmıştır.Bu devirde Seydişehir tekrar kaza haline getirilmiştir.

Seydişehirle ilgili 1677 tarihli bir hücrete göre, Seydişehir Kal'asının Ulu Kpı, Keçi Kapısı ve Pazar Kapısı olmak üzere 3 kapısı vardır. Şehir Kal'a dışına taşmış ve yeni mahalleler kurulmuştur. O günlerde Seydişehir'in 11 mahallesi vardır.1.Hacı Mustafa, 2.Ulu Kapı, 3.Değirmenci, 4.Kızılca, 5.Cami-i Cedid, 6.Sofuhane, 7.Cami-i Kebir, 8.Keçi Kapı, 9.Pazar Kapı, 10.Debbağhane, 11.Seyyid Ali Mahallesi.

1869 yılında, önce İstanbul'da, 1870yılında da illerde kurulan belediyeler 1871 yılından itibaren bütün ilçe merkezlerinde kurulmaya başlanmıştır. Seydişehir de ilk belediye, 1871 yılında kurulmuştur.

1899 yılında Seydişehir ilçesinin (köyleri ile birlikte) dökümü şöyle yapılmıştır:57 cami ve mescit, 12 medrese, 40 mektep, 4004 hane, 270 dükkân, 8 fırın, 57 değirmen, 14 kahvehane.

İkinci meşrutiyetin ilanı ile birlikte(1908) Seydişehir de daha modern eğitim veren Rehber-i Meşrutiyet adıyla erkek öğrenciler, Numune-i Terekki-i İnas adıyla kız öğrenciler için iki okul açılmıştır.

Bir süre sonra balkan savaşı, ardından Çanakkale, Sarıkamış, Yemen Savaşları, bütün memlekette olduğu gibi Seydişehir i de derinden etkilemiş, ekonomik hayat durmuş, halk varını yoğunu devletin eline vermiştir.

1913 tarihli Konya Vilayeti Salnamesinde verilen bilgilere göre bu tarihte Seydişehir de 152 dükkân, 1 mağaza, 1 aşçı, 3 han vardır.

Seydişehir o günlerde 500 hanedir. Evler, taş ve ahşap olarak yapılmıştır. Sokaklarda kaldırım yoktur.(Ayaz, 2003)

Seydişehir 1915 tarihinde de ilçe olmuştur.

3.2 Seydişehir Coğrafi Yapısı

Seydişehir, İç Anadolu Bölgesinde Konya İli'ne bağlı bir ilçedir. Konya'ya 85 km. uzaklıkta olup, 37,7 kuzey enlemi, 31,57 doğu boylam derecelerindendir. Denizden yüksekliği 1123 m.dir.

Seydişehir, doğuda Konya ve Çumra, Güneyde Bozkır ve Akseki, kuzeyde Beyşehir ile çevrilidir. İlçe sınırlarının kapladığı alan 2219 km^2 dir.

Seydişehir'in batı kesiminden başlayıp güneye doğru uzanan Toroslardan olan Küpe Dağı, güneyde zengin Boksit yataklarının bulunduğu Gidengelmez Dağı ile devam eder. Kuzeybatıdan Güneydoğuya, Suğla Gölüne kadar olan arazi ovalıktır.

Seydişehir'in iklimi, yazları sıcak ve kurak, kışlar soğuk ve yağışlı geçer. Kara ikliminden Akdeniz iklimine geçiş özellikleri taşır. Seydişehir'de yıllık ortalama yüksek sıcaklık 24.01 ^oC, yıllık ortalama düşük sıcaklık –1.85 ^oC'dir. En sıcak ay 35.4 ^oC ile Ağustos, en soğuk ay ise –17.4 ^oC ile Mart ayıdır. Yine en yağışlı ay Mart, en kurak ay ise Ağustos ayıdır. Yıllık sıcaklık ortalaması 12 ^oC, yağış ortalaması ise 900 kg/m^2 dir.

Yıllık ortalama nispi nem oranı % 64.05'dir. Hâkim rüzgâr yönü, güneydoğu ve kuzeybatıdır.

Seydişehir 4. Derecede deprem bölgesinde yer almaktadır.

Seydişehir İlçesi Küpe Dağı'nın eteğinde kurulmuştur. Kentin batı ve güneybatısını çevreleyen Küpe Dağı'nın yüksekliği 2551 m ye ulaşır. Güneydeki dağlar ise Toroslara aittir. Küpe Dağı eteklerinde çok sayıda pınar ve kaynak çıkmaktadır. Kentin çevresini oluşturan bu yüksek dağlar, Seydişehir'de değişik bir estetik siluet oluşturmaktadır. Ayrıca kentin içinde rekreatif amaçlı kullanılan Pınarbaşı, Kuğulu ve Beldibi Göletleri, suyunu Küpe Dağındaki kaynaklardan almakta olan doğal güzelliklerdir.

Resim 3.1. Konya ilçeler haritası

3.3 Seydişehir İklimi

İlçenin bitki örtüsü, Akdeniz ve İç Anadolu bölgeleri arasında bulunduğundan farklılık göstermektedir. Dağların yüksek kesimlerinde sedir, göknar, ardıç ve karaçamlardan oluşan ormanlar vardır. Kocakoru Ormanı Tabiat Parkı Seydişehir ilçesi sınırlarında bulunmaktadır. 1998'de 329,5 hektar orman alanı tabiat parkı olarak ilan edilmiştir.

Seydişehir ve çevresinin iklimi, Akdeniz iklimi ile İç Anadolu iklimi (karasal iklim) arasında bir geçiş özelliği gösterir. İlçenin batısı ile doğusu arasında görülen bitki örtüsündeki farklılık bu özelliği ortaya koyar. Buna göre yazlar sıcak ve kurak, kışlar çok soğuk ve yağışlı geçer. Yörede yıllık ısı ortalaması 11- 12°C dir. Ortalama yağış miktarı ise 750 mm civarındadır.

3.4 Seydişehir de ki Sivil Mimari Örnekler

Seydişehir deki sivil mimari örneklerin, iki başlık altında incelemesi uygun bulunmuştur. Çünkü günümüze ulaşanların yanı sıra, ulaşamayan da çok sayıda nitelikli konut vardır. Çalışmanın amaçlarından birisi de Seydişehir deki tarihi konut karakteristiği üzerine bir tespit yapmak olduğundan, günümüze ulaşamamış konut örneklerine de bu çalışmada yer verilmiştir.

3.4.1 Günümüze Ulaşamayan Sivil Mimari Örnekler

3.4.1.1. Günaydınlar Evi

Resim 3.2. Günaydınlar evi(Anonim)

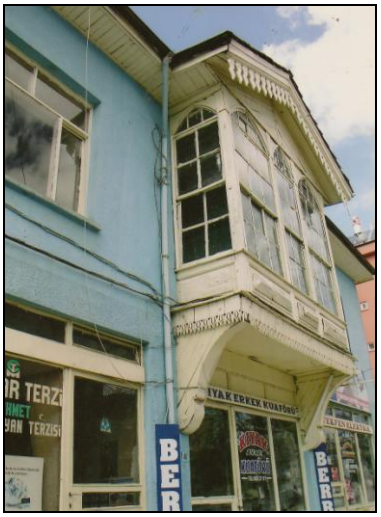
Resim 3.3. Günaydınlar evi arka cephesi(F. Kırdar arşivi)

Resim 3.4. Günaydınlar evi ön cephesi (F.Kırdar arşivi)

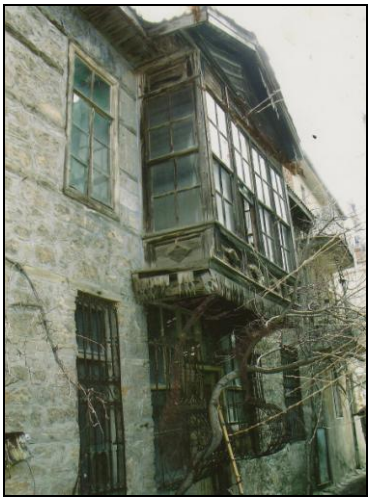
Resim 3.5 Günaydınlar evi detay (F. Kırdar arşivi)

Resim3.6. Günaydınlar evi detay(F. Kırdar arşivi)

Resim 3.7. Günaydınlar evi detay (F. Kırdar arşivi)

Resim 3.8. Günaydınlar evi detay (F. Kırdar arşivi)

3.4.1.2. Doğular Evi

Resim 3.9. Doğuların evi (F. Kırdar arşivi)

Resim 3.10. Doğuların evi detay (F.Kırdar arşivi)

Resim 3.11. Doğuların evi detay(F.Kırdar arşivi)

3.4.1.3. Muhacir Hüseyin Efendi Evi

Resim 3.12. Muhacir Hüseyin Efendi evi (A. Kazankaya arşivi)

Resim 3.13 Muhacir Hüseyin Efendi evi(A. Kazankaya arşivi)

3.4.1.4. Mehmet Doğu Evi

Resim 3.14. Mehmet Doğu evi ön cephesi

Resim 3.15. Mehmet Doğu evi

3.4.1.5. Bankalar Caddesinde Bir Ev

Resim 3.16. Bankalar caddesinde bir ev (Anonim)

3.4.1.6. Eski hapishane

Resim 3.17. Eski hapishane (anonim)

Resim3.18. Eski hapishane (anonim)

3.4.1.7. Eski Jandarma Karakolu

Resim 3.19. Eski jandarma karakolu (Anonim)

3.4.2 Günümüze Ulaşan Sivil Mimari Örnekler

3.4.2.1. Leblebiciler Evi: Hacı Seyitali Mahallesi,48 ada,10 parsel.

Resim 3.20. Leblebiciler evi

3.4.2.2. Akmehmetler Evi: Sofuhane Mahallesi,143 ada,16 parsel.

Resim 3.21. Akmehmetlet evi

3.4.2.3. Gazneferler Evi: Hacı Seyitali Mahallesi,500 ada,234parsel.

Resim 3.22. Gazneferler evi

3.4.2.4. Köseleci Evi: Hacı Seyitali Mahallesi,484 ada,55 parsel.

Resim 3.23.Köseleci evi

3.4.2.5. Sağlamlar Evi: Ulukapı Mahallesi, 251 ada 57 parsel

Resim 3.24. Sağlamlar evi

3.4.2.6. Türkerler Evi 1: Ulukapı Mahallesi,460 ada,24 parsel.

Resim 3.25. Türkerler evi

3.4.2.7. Türkerler Evi 2: Ulukapı Mahallesi,460 ada, 24 parsel.

Resim 3.25. Türkerler evi

3.4.2.8. Gözpınarlar Evi: Sofuhane Mahallesi,145 ada,6 parsel.

Resim 3.26. Gözpınarlar evi

3.4.2.9. Bakırcı Evi: Seyitharun Mahallesi,76 ada,1 parsel.

Resim 3.27. Bakırcı Osmanın Evi

3.4.2.10. Ağaların Şükrünün Evi: Hacı Seyitali Mahallesi,157 ada,1 parsel.

Resim 3.28. Ağaların Şükrünün evi

3.4.2.11. Mehmet Doğu Evi : Hacı Seyitali Mahallesi,34 ada,5 parsel.

Resim 3.29. Mehmet Doğu evi

3.4.2.12. Dişçi Nuri'nin Evi: Hacı Seyitali Mahallesi,34 ada,6 parsel.

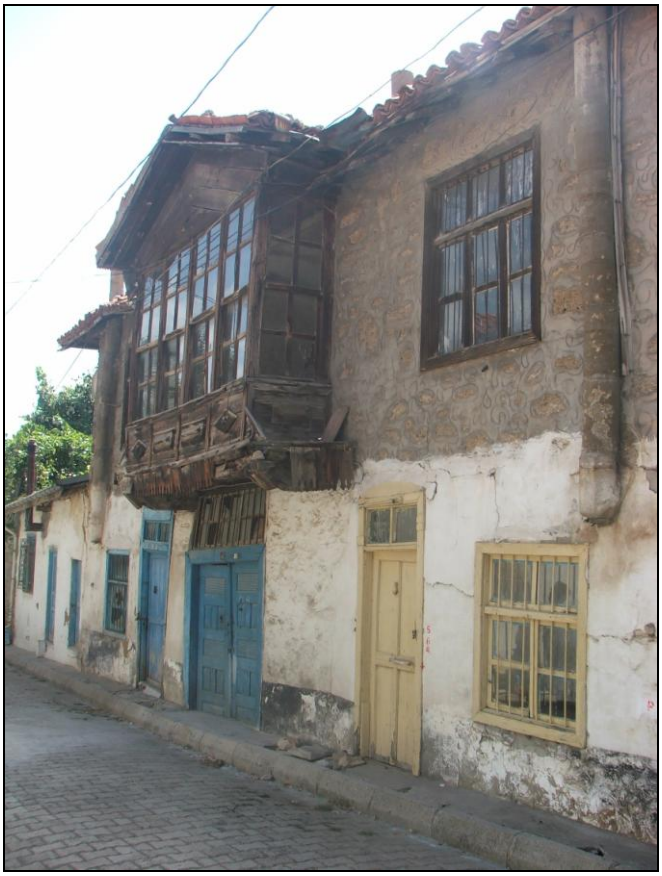
Resim 3.30. Dişçi Nuri'nin evi

3.4.2.13. Mustafa Ekici'nin Evi: Sofuhane Mahallesi,147 ada,21 parsel.

Resim 3.31. Mustafa Ekici'nin evi

3.4.2.14. Yaşar Kalaycı'nın Evi: Sofuhane Mahallesi,346 ada,20 parsel.

Resim 3.32. Yaşar Kalaycı'nın evi

4.GELENEKSEL SEYDİŞEHİR EVLERİNİN TEKNİK YÖNDEN İNCELENMESİ

4.1.LEBLEBİCİ EVİ

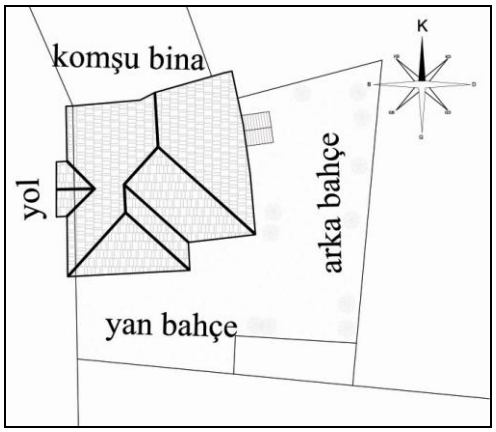
Resim 4.1. Leblebici evi

4.1.1.Yapının Genel Tanımı

Yapı ilçe merkezi sınırları içinde Hacıseyitali Mahallesi 204 Sokak 48 ada,10 parselde inşaa edilmiştir. Konum itibariyle Seydişehir'in ilk yerleşim yerlerindedir. Leblebiciler çarşısı, kalaycılar çarşısı, bankalar caddesi ve şehrin ticaret meydanına çıkan ara sokaklardan biri üzerinde konumlanmıştır(Resim4.1.).

Yapı, dikdörtgen bir parselde konumlanmıştır. Bu parselin batı kısmında yapının girişinin de bulunduğu 204 nolu sokak bulunmaktadır. Bitişik nizam yapılaşma içerisinde kalmıştır. Kuzey duvarında bitişik nizamda komşusu vardır. Güney cephesinde, yapının parseline ait yan bahçe mevcuttur. Yapı, parselin kuzeybatısında, sokağa paralel ve ona bitişik bir şekilde bulunmaktadır. Yapının dışında kalan alanlar yan bahçe ve arka bahçe olarak değerlendirilmiştir(Şekil 4.1.).

Yapı, sözlü kaynaklardan elde edilen bilgilere göre 1925-1927 tarihleri arasında inşaa edilmiştir.

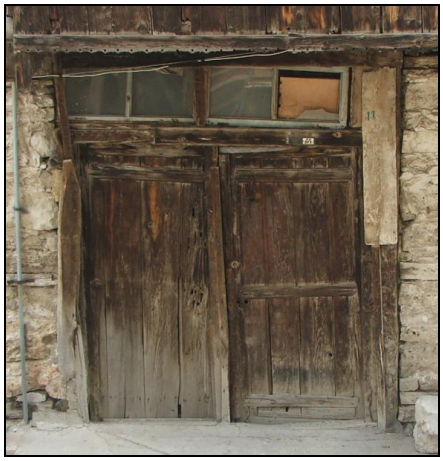

Şekil 4.1. Leblebici evi vaziyet planı

4.1.2.Mimari Özellikler

Leblebiciler evi, karnıyarık olarak da tanımlanan iç sofalı plan tipine sahiptir. Yapının zemin katında; taşlık(hayat), dört oda, hol ve sofanın güneyinde yer alan dışarıdan kapısı olan bağımsız bir oda vardır. Üst katta da orta sofa, sofaya açılan dört oda ve hela mevcuttur(Şekil4.2.,3.).

Eve batı da yer alan yol cephesindeki çift kanatlı, ahşap, orjinal kapıdan girilir(Resim4.2.). Yörede hayat da denilen taşlık dikdörtgendir. Taşlığın güneyinde üst kat ile bağlantıyı sağlayan ahşap merdiven vardır. Tek kollu bu merdiven on dört rıht ve on üç basamak ile üst kata ulaşır. Merdiven ve korkulukları ahşaptır. Her basamak da bir adet ahşap dikme ile küpeşte taşınmıştır(Resim4.3.).

Resim 4.2. Leblebici evi giriş kapısı

Resim 4.3. Leblebici evi ahşap merdiveni

Taşlık kısmından ahşap iki kapı ile iki ayrı hole ulaşılır. Bu kapılardan birisi taşlığın kuzeyinde diğeri de doğusundadır. Kuzeydeki kapı önünde taştan 2 basamak

vardır(Resim4.4.). Kuzeyde ki hol ile bağlantılı birbirinden bağımsız üç oda mevcuttur(Resim4.5.). Bu odalardan ikisi kareye yakın dikdörtgendir. Holün sonunda arka bahçeye çıkan ahşap kapı mevcuttur. Bu kapı sonradan yapılmıştır. Odalardan biri batıda, yola, biri doğuda, arka bahçeye bakmaktadır(Resim4.6,7). Bu iki odanın ortasında bir oda daha mevcuttur(Resim4.8.). Bu odaların tavanları kontraplak, döşemeleri ahşap kaplamadır. 1970 li yıllarda arka bahçeden hole açılan giriş ile bağımsız daire olarak kullanılmıştır.

Resim 4.4. taşlık da ki ahşap kapı

Resim 4.5. kuzeydeki ilave hol

Resim 4.6. sokağa bakan oda

Resim 4.7. arka bahçeye bakan oda

Resim 4.8. zemin katta karanlık oda

Resim 4.9. doğu yönünde ki hol

Doğu yönünde ki hol ile taşlık arasında 19 cm kot farkı vardır. Doğu yönünde ki holden 2 bağımsız odaya ulaşılır(Resim4.9.). Bu odaların ikisi de doğuya, arka bahçeye bakmaktadır(Resim4.12.,13.). Odalar kareye yakın dikdörtgendir. Odaların tavanları kontrplak , döşemeleri ahşap kaplamadır. Bu hol de yan bahçeye çıkan ahşap bir kapıyla sonlanır(Resim4.11.). 1970 li yıllarda yan bahçeden hole açılan giriş ile bağımsız daire olarak kullanılmıştır.

Resim 4.10. taşlıkda ki ahşap kapı

Resim 4.11. yan bahçeye açılan holün kapısı

Resim 4.12. arka bahçeye bakan oda

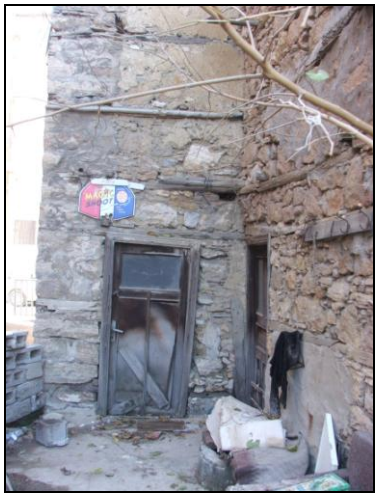

Resim 4.13. arka bahçeye bakan diğer oda

Zemin katta giriş kapısının sağında bulunan ahşap kapı ile bağımsız ayrı bir odaya ulaşılır(Resim4.14.). Bu odanın yan bahçeye çıkışı vardır(Resim4.15.). Ayrıca giriş kapısıyla bitişik bir ahşap penceresi mevcuttur. Tavanı kontrplak, döşemesi ahşap kaplamadır. Bu mekânın kapıları, penceresi, tavanı ve döşemesi sonradan yapılmıştır.

Resim 4.14. bağımsız kullanılan odanın girişi

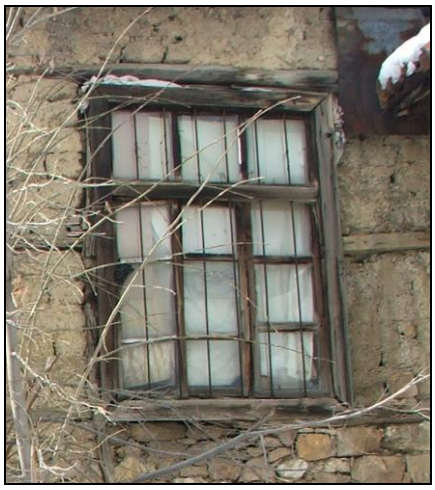

Resim 4.15. odanın yan bahçeye çıkış kapısı

Ahşap merdivenle ulaşılan sofa taşlığın üstünde yer alır. Sofa dikdörtgen planlı, birbiriyle bağlantılı iki ayrı mekândan oluşmuştur. Bu mekânların arasında 12cm kot farkı vardır. Sofaya üç oda, helâ, mutfak ve banyo açılır. Sofanın batı cephesi ahşap cumbayla yola bakar(Resim4.16). Bu cumba ahşap kafeslidir. Yörede cumbaya kafes denilmektedir. Doğu cephesi, ahşap orijinal pencere ile arka bahçeye bakmaktadır(Resim4.17). Bu pencere önünde kot farkıyla oluşturulan 115x295cm boyutlarındaki açık mekân, banyo ve helâya geçiş holü olarak kullanılmaktadır(Resim4.18). Ayrıca bu cepheye eklenmiş helâ mevcuttur.(Resim4.19.)

Resim 4.16. sofanın batıya bakan cumba pencereleri

Resim 4.17. sofanın arka bahçeye açılan penceresi

Resim 4.18. leblebiciler evi banyosu

Resim 4.19. leblebiciler evi helası

Üst katta baş oda güneye ve batıya yönlenmiştir. Bugün oturma odası olarak kullanılan bu oda dikdörtgen planlıdır. Batıya, sokağa bakan bir, güneye, yan bahçeye bakan bir olmak üzere iki ahşap penceresi mevcuttur. Pencerenin çerçeveleri boyalı ve orijinal boyutlarını kaybetmişlerdir(Resim4.22.-23). Tavanı ahşap kaplamadır. Standart 4cm genişliğinde ahşap çıtalarla tavan göbeksiz olarak çıtakari tekniğiyle yapılmıştır(Resim4.26.-27.). Döşemesi ahşap kaplama ve orijinaldir. Kapılar ahşap tablalıdır(Resim4.20.-21.)(Şekil4.13.).Bu odanın doğu duvarında ve kuzey duvarında gömme dolabı mevcuttur(Resim4.25.)(Şekil4.11.,12.). Doğu duvarındaki dolap aynalığının kenarlarında ikişer kapaklı yüklük mevcuttur(Resim4.24.).

Resim 4.20. baş oda kapısı dış yüzü

Resim 4.21. baş oda kapısı iç yüzü

Resim 4.22. sokağa bakan pencere

Resim 4.23. yan bahçeye bakan pencere

Resim 4.24.baş oda dolabı

Resim 4.25. baş oda dolabı

Resim 4.26. tavan detayı

Resim 4.27. tavan detayı

Sofanın kuzeybatısında bulunan oda kareye yakın dikdörtgen planlıdır. Biri batıya diğeri kuzeye bakan iki penceresi vardır(Resim4.28.). Yan bahçeye bakan pencere bitişik nizam yapılaşmadan dolayı kapatılmıştır. Kapısı ahşap tablalıdır(Resim4.29)(Şekil4.15.). Bu odada iki ahşap gömme dolap mevcuttur(Resim4.30-31.)(Şekil4.11.,14.). Tavan, standart 6cm eninde, yivli ahşap çıtalarla göbeksiz olarak çıtakari tekniğiyle yapılmıştır (Resim4.32.). Döşeme ahşap kaplamadır. Döşemesi, tavanı, dolapları ve kapısı orijinaldir.

Resim 4.28. sokağa bakan penceresi

Resim 4.29 oda kapısı

Resim 4.30. leblebiciler evi yüklüklü dolap

Resim 4.31. leblebiciler evi dolap

Resim 4.32. leblebiciler evi tavan detayı

Sofanın kuzeydoğusunda dikdörtgen planlı mutfak yer almaktadır. Ahşap çakma tekniğiyle yapılmış kapısı mevcuttur(Resim4.33.). Biri sofaya, biri doğuya arka bahçeye, biri de kuzeye bahçeye bakan üç penceresi vardır(Resim34.,35.,36.,37.). Kuzeye bakan pencere bitişik nizam yapılaşmadan dolayı kapatılmıştır. Bu odanın güney duvarında bir ahşap gömme dolap vardır(Resim4.38.)(Şekil4.16.). Ayrıca doğu duvarında 37 cm eninde 82cm uzunluğunda bir niş vardır(Resim4.39.). Tavan kontrplak, döşemesi ise ahşap kaplamadır.

Resim 4.33. mutfak kapısı

Resim 4.34. sofaya bakan pencere

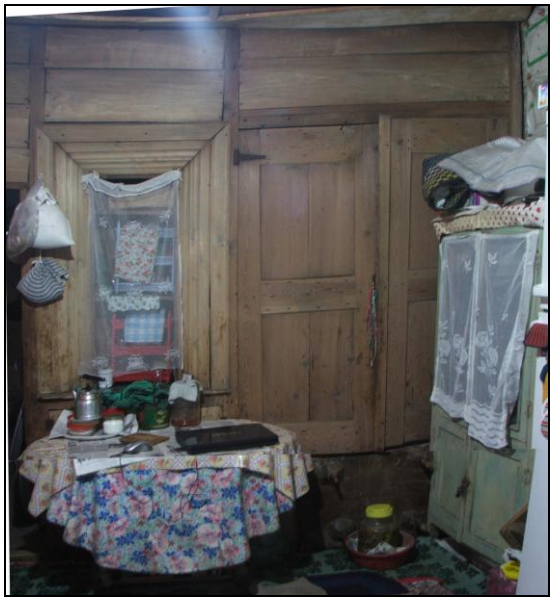
Resim 4.35. sofaya bakan pencere

Resim 4.36. mutfakta kuzeye bakan pencere

Resim 4.37.mutfakta doğuya bakan pencere

Resim 4.38. mutfaktaki dolap

Resim 4.39. mutfak nişi

Sofanın güneydoğusunda yer alan dikdörtgen planlı oda misafir odası olarak kullanılmaktadır. Biri doğuya arka bahçeye, biri güneye yan bahçeye bakan iki ahşap penceresi mevcuttur(Resim4.40-41.). Kapısı çakma tekniğinde yapılmıştır(Resim4.42). Odanın batı duvarında ahşap gömme dolap vardır(Resim 4.43.). Tavan ve döşeme ahşap kaplamadır. Tavan ahşap çıtalı göbeksiz, döşemesi de ahşap kaplamadır. Duvarlar aslında olmayan kâğıtla kaplanmıştır.

Resim 4.40. güneye bakan pencere

Resim 4.41. doğuya bakan pencere

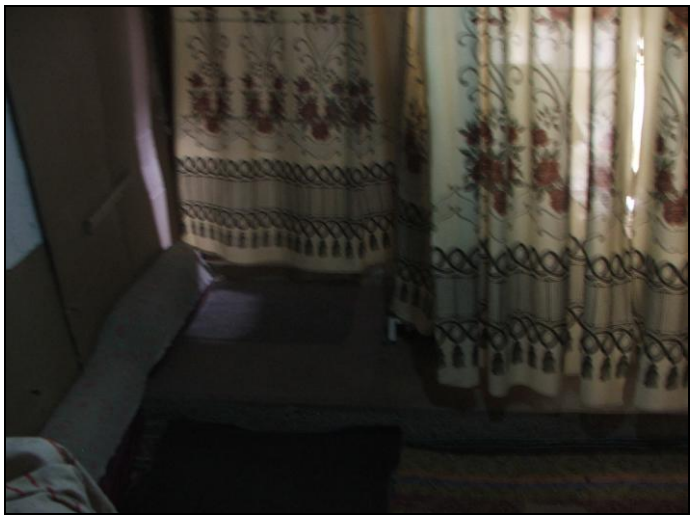

Resim 4.42.sofanın güney doğusundaki oda kapısı

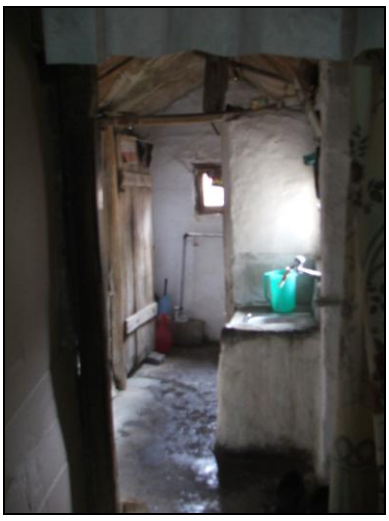

Resim 4.43. güneydoğudaki oda dolabı

Sofanın nın doğu cephesinde hela ve banyo mevcuttur. Banyo sofadan 12cm kot farkı ile oluşturulmuş perde ile kapatılan bir mekândır(Resim4.44.). Döşemesi çimento esaslı sıva ile kaplanmıştır. Helâ binaya ek(muhdes) olarak yapılmıştır. Helâ ile sofa arasında kapı yoktur(Resim 4.45).

Resim 4.44. helanın dıştan görünüşü

Resim 4.45. helanın iç görünüşü

Yapının çatısı ahşap oturtma çatıdır(Şekil4.6.). Kiremitleri alaturka kiremittir.

4.1.3.Yapım Tekniği

Ev, kâgir moloz taş duvar üzeri ahşap döşemeli olarak inşa edilmiştir(Şekil4.10.). Kâgir taş aralarına ahşap hatıllar atılmıştır. Dış duvarlar, çift cidarlı taş duvar arasına helik denilen küçük taşlar doldurulup üzerine çamur sıva dökülerek oluşturulmuştur. Belirli aralıklarda ahşap hatıllar atılmıştır. İçteki ve dıştaki taş duvarlar üzerine atılan ahşap hatıllar yine ahşaplarla merdiven şeklinde birbirine bağlanarak taş duvar üzerine oturtulmuştur. Döşemelerde yaklaşık 50 cm arayla atılan ahşap kirişlerin üzerine hasır serilerek, hasırın üzerine de malıs denilen su, toprak ve samandan oluşturulan bir çeşit sıva serilerek oluşturulmaktadır(Şekil4.4.,5.). İç mekanlarda ters tavan ve düz tavan yapım teknikleri uygulanmıştır. Bütün cephelerde çimento esaslı sıva ile derzleme görülür.

4.1.4.Süsleme Özellikleri

Yapıda süslemeye dış cephede cumbada rastlanmaktadır(Şekil4.7.,8.,9.). Cumbanın ahşapları oyma tekniğiyle süslenmiştir(Resim4.48). İç mekân da ise tavanlarda çıtakari, dolaplarda oyma tekniğiyle süsleme yapılmıştı(Resim4.46.,47.).

Resim 4.46. sofanın kuzeybatısındaki oda tavan süslemesi

Resim 4.47. baş oda tavan süslemesi

Resim 4.48.cumba süslemesi

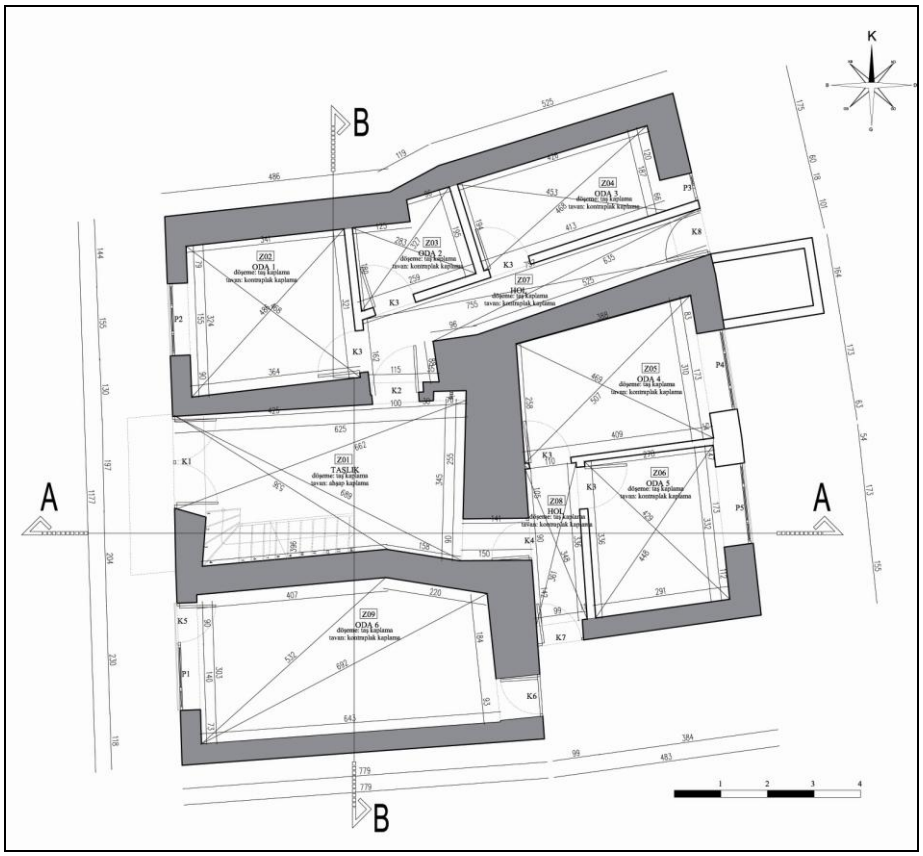
Pencereler de süsleme mevcut değildir. Kapılar ise tablalı ve çakma tekniğinde ahşaptan yapılmıştır(Resim4.49.,50.).

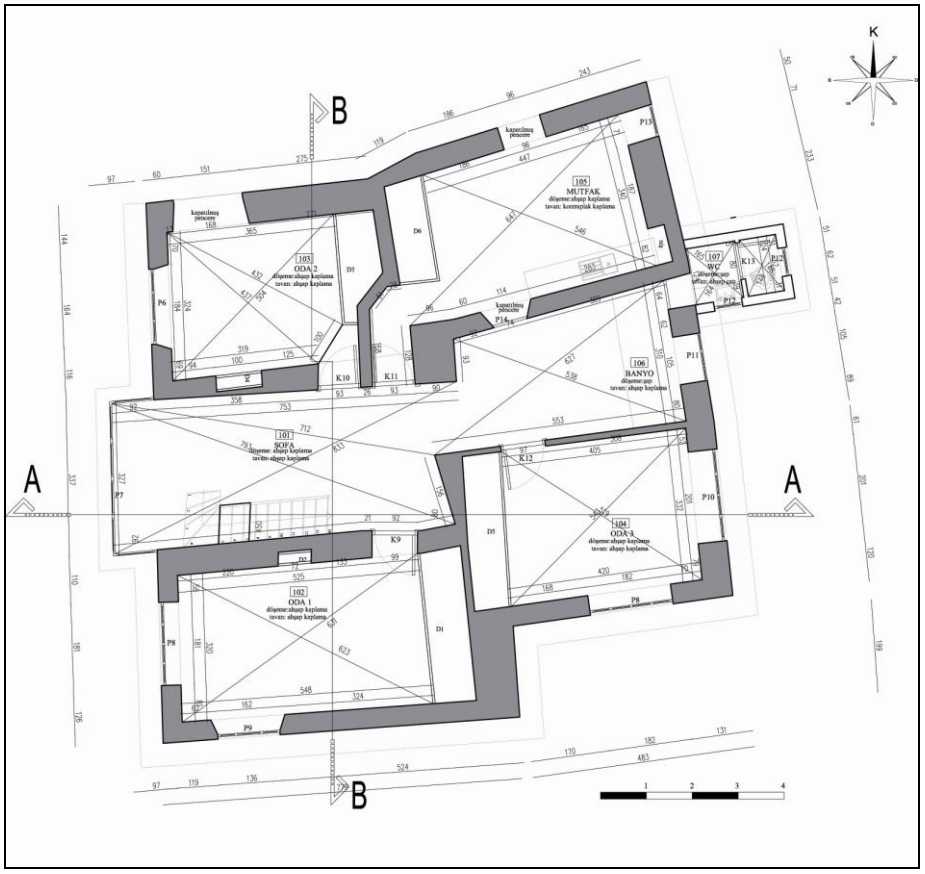
Resim 4.49. dış kapı

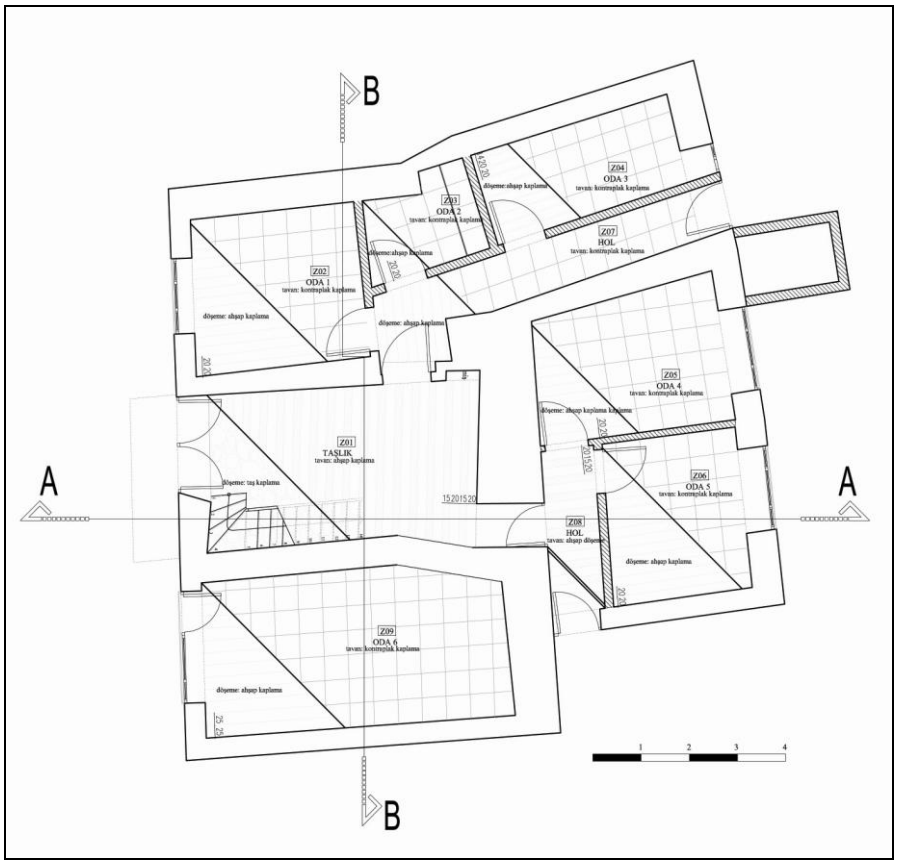
Resim 4.50. iç kapı

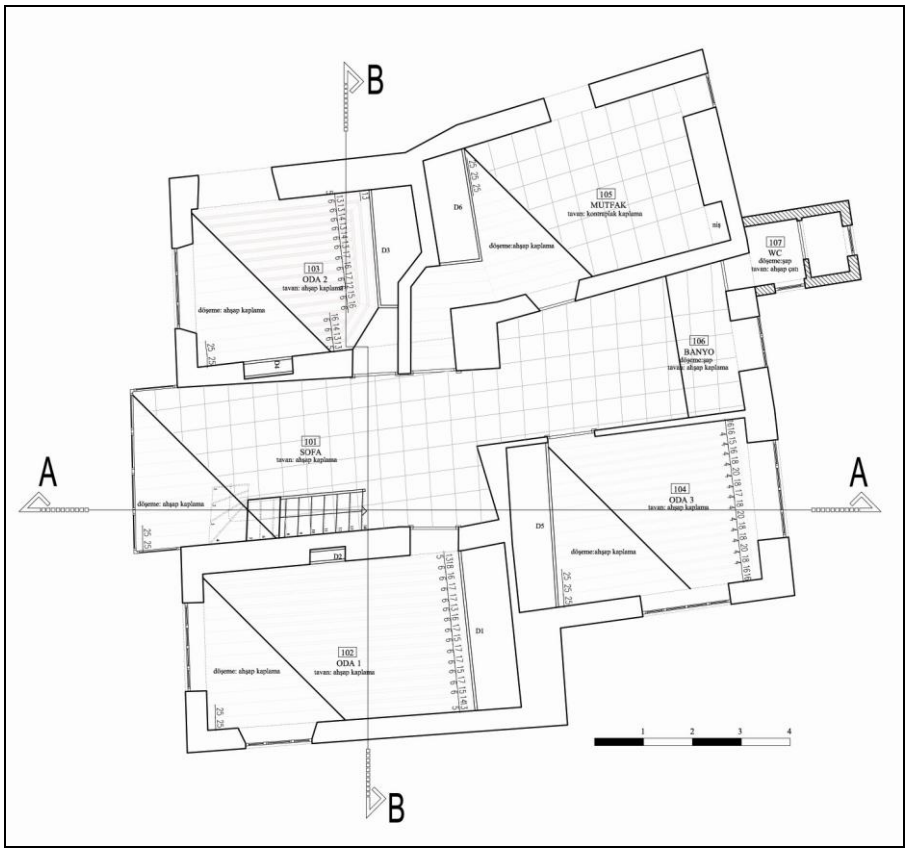
Şekil 4.2. Leblebiciler evi zemin kat planı

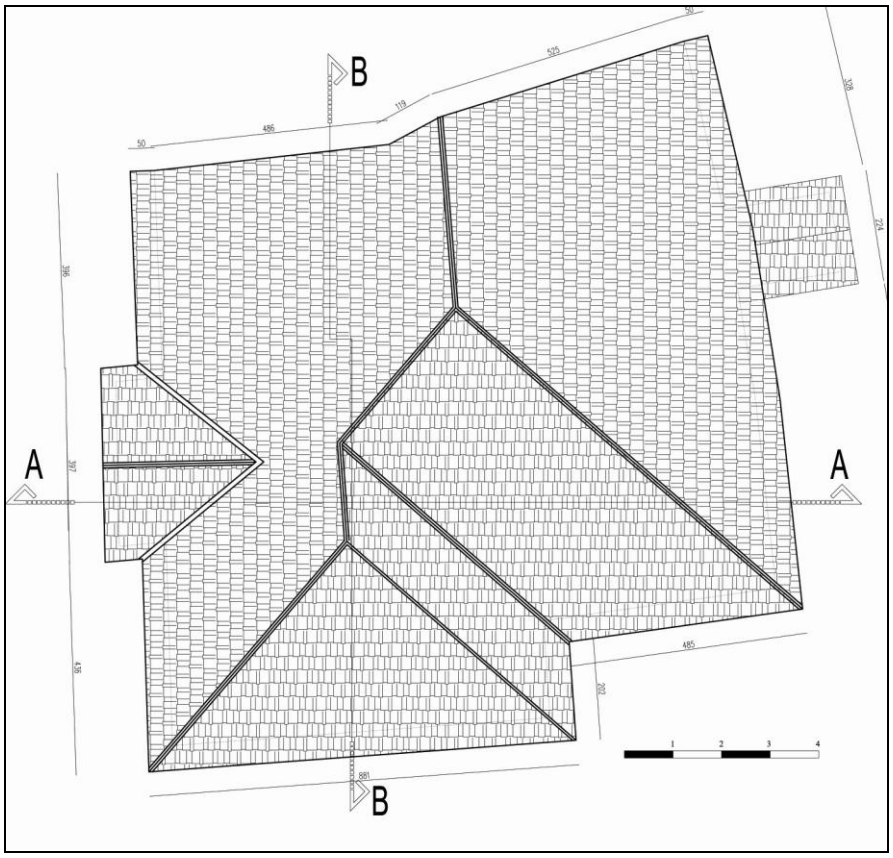
Şekil 4.3. Leblebiciler evi kat planı

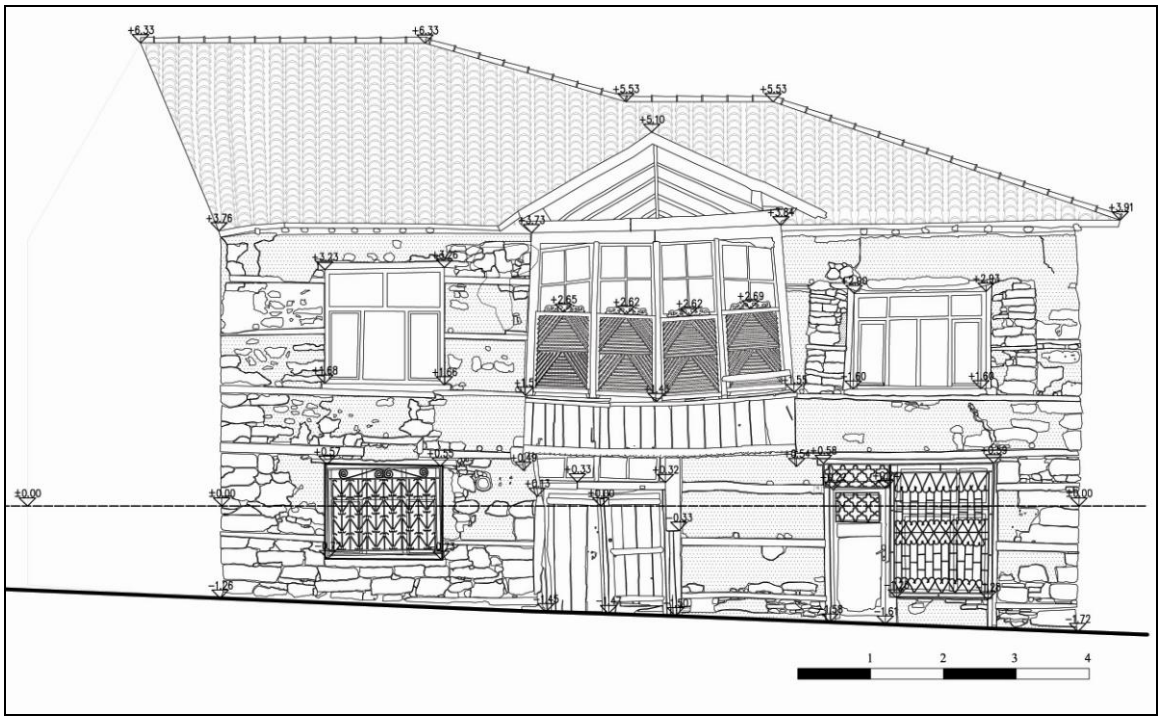
Şekil 4.4. Leblebiciler evi zemin kat tavan-döşeme planı

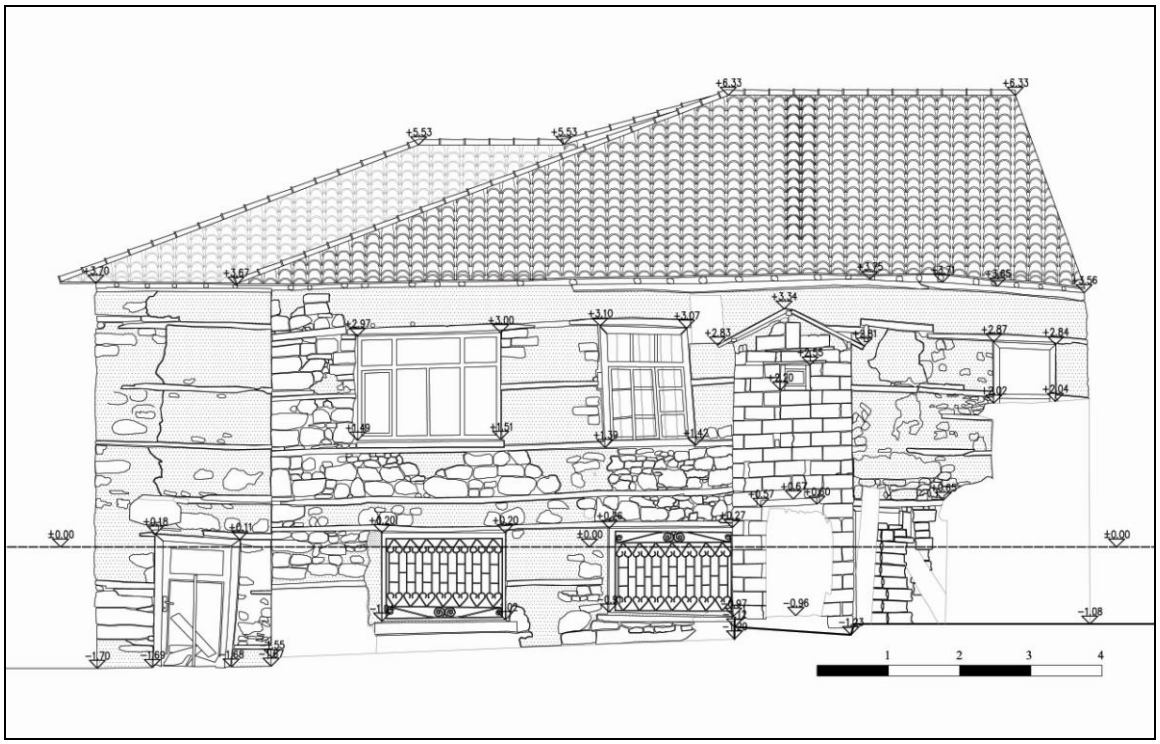
Şekil 4.5. Leblebiciler evi kat tavan-döşeme planı

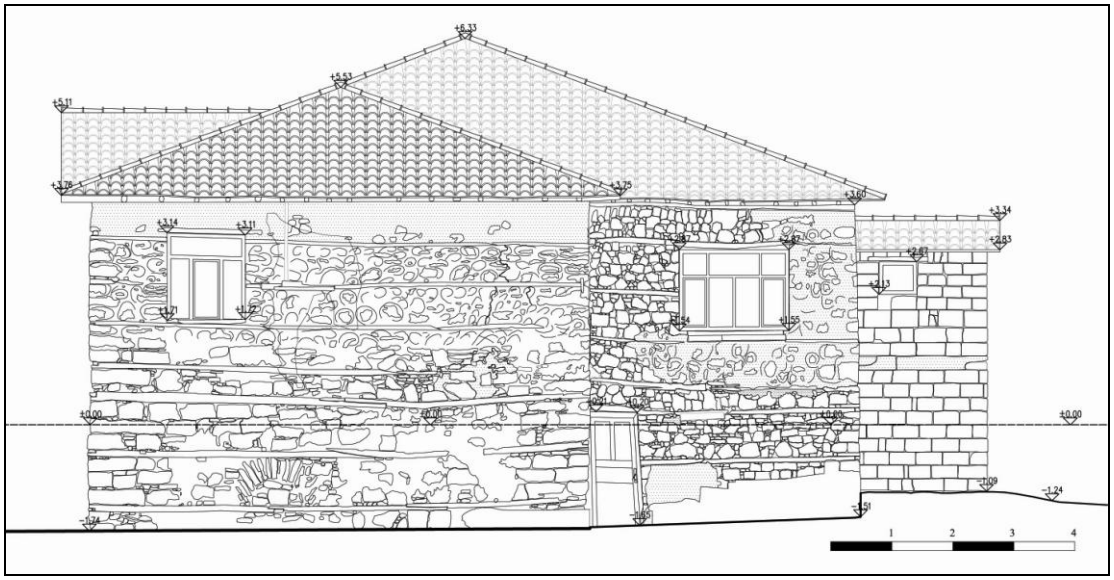
Şekil 4.6. Leblebiciler evi çatı planı

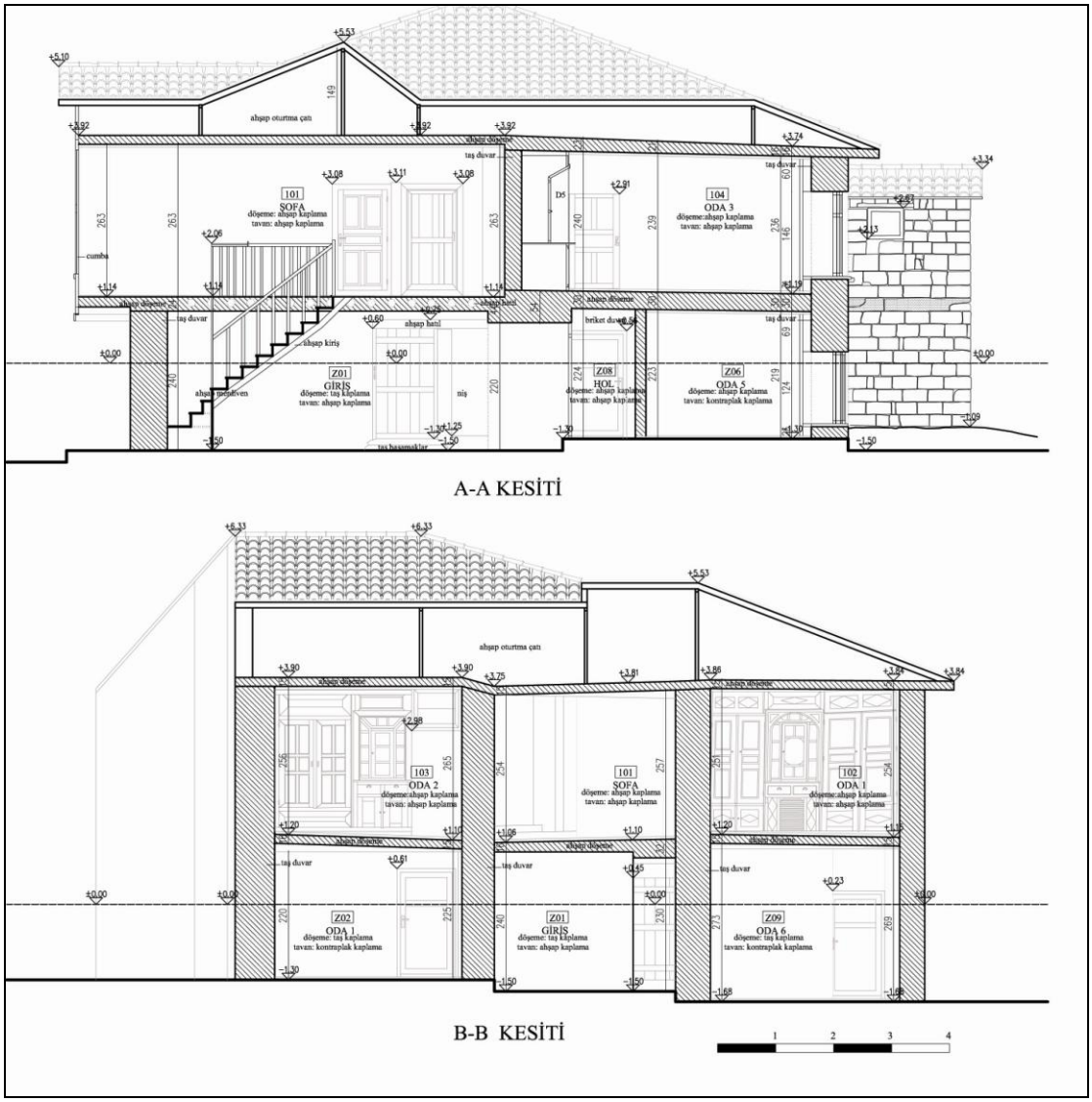
Şekil 4.7. Leblebiciler evi batı cephesi(ön cephe)

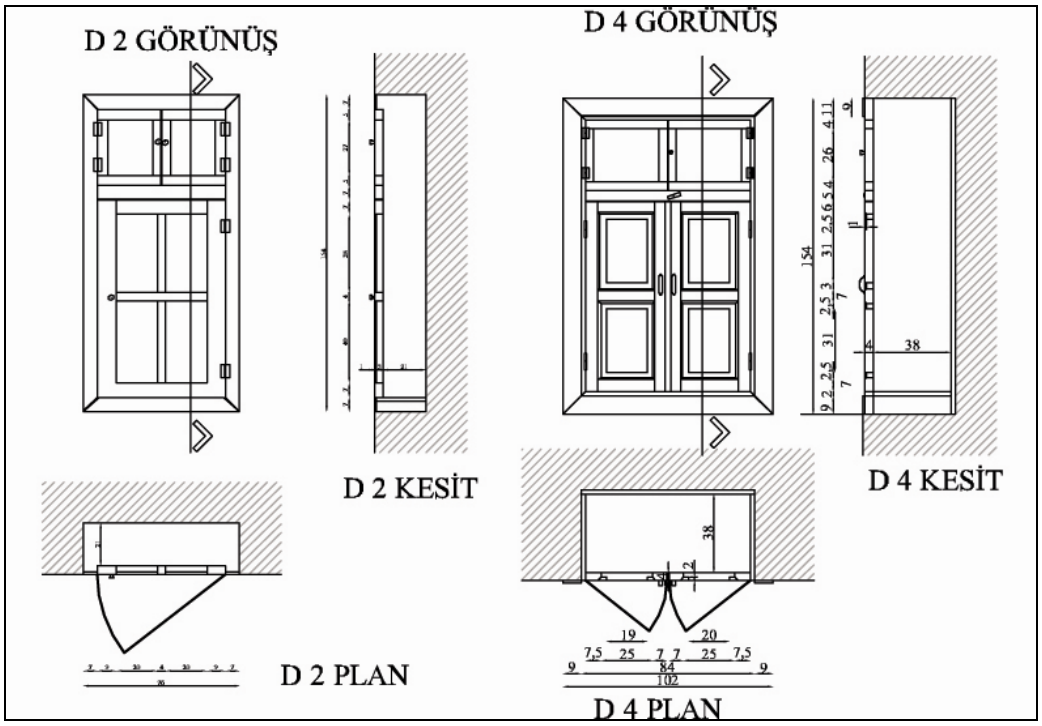
Şekil 4.8. Leblebiciler evi doğu cephesi

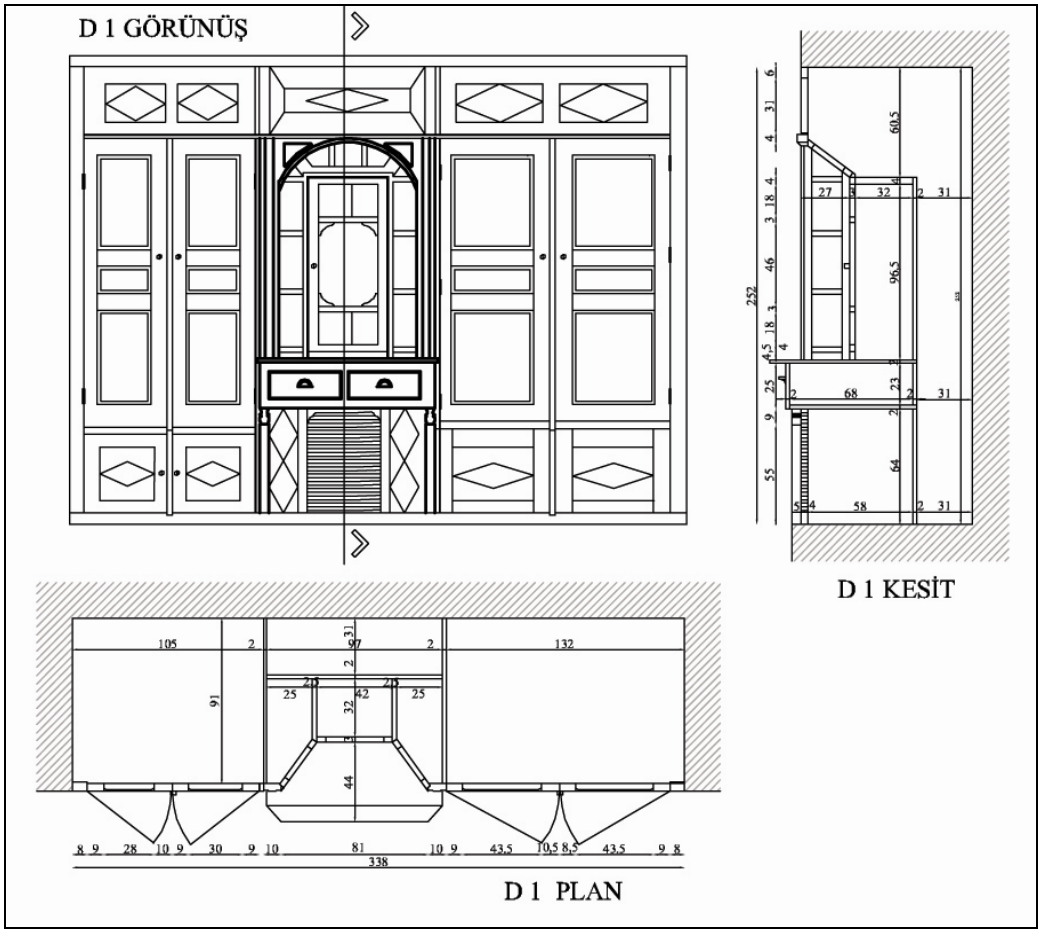
Şekil 4.9. Leblebiciler evi güney cephesi

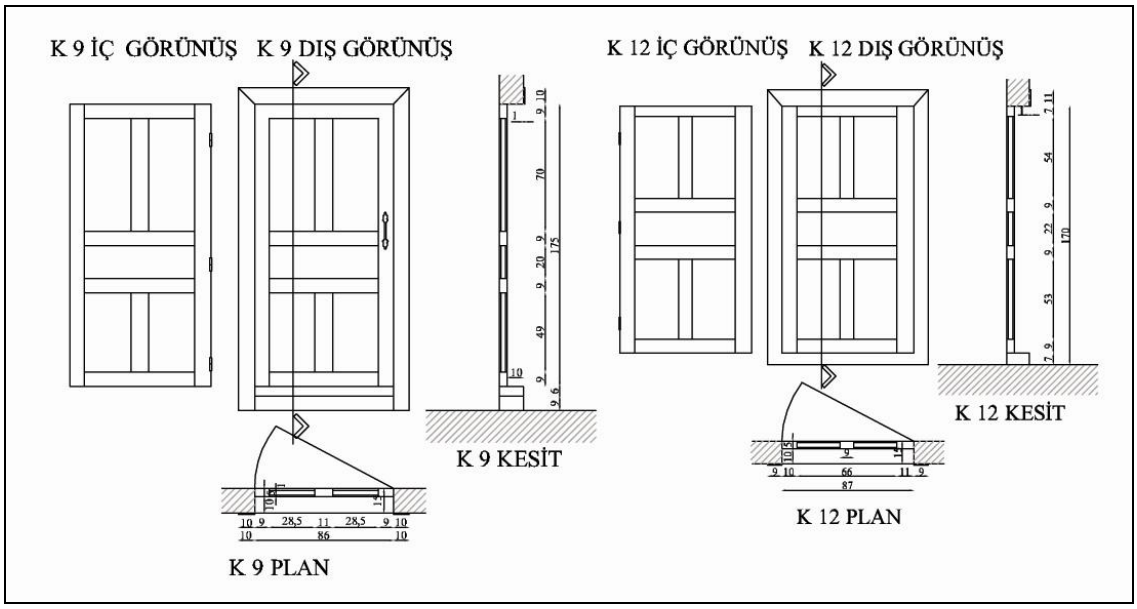
Şekil 4.10. Leblebiciler evi kesitleri

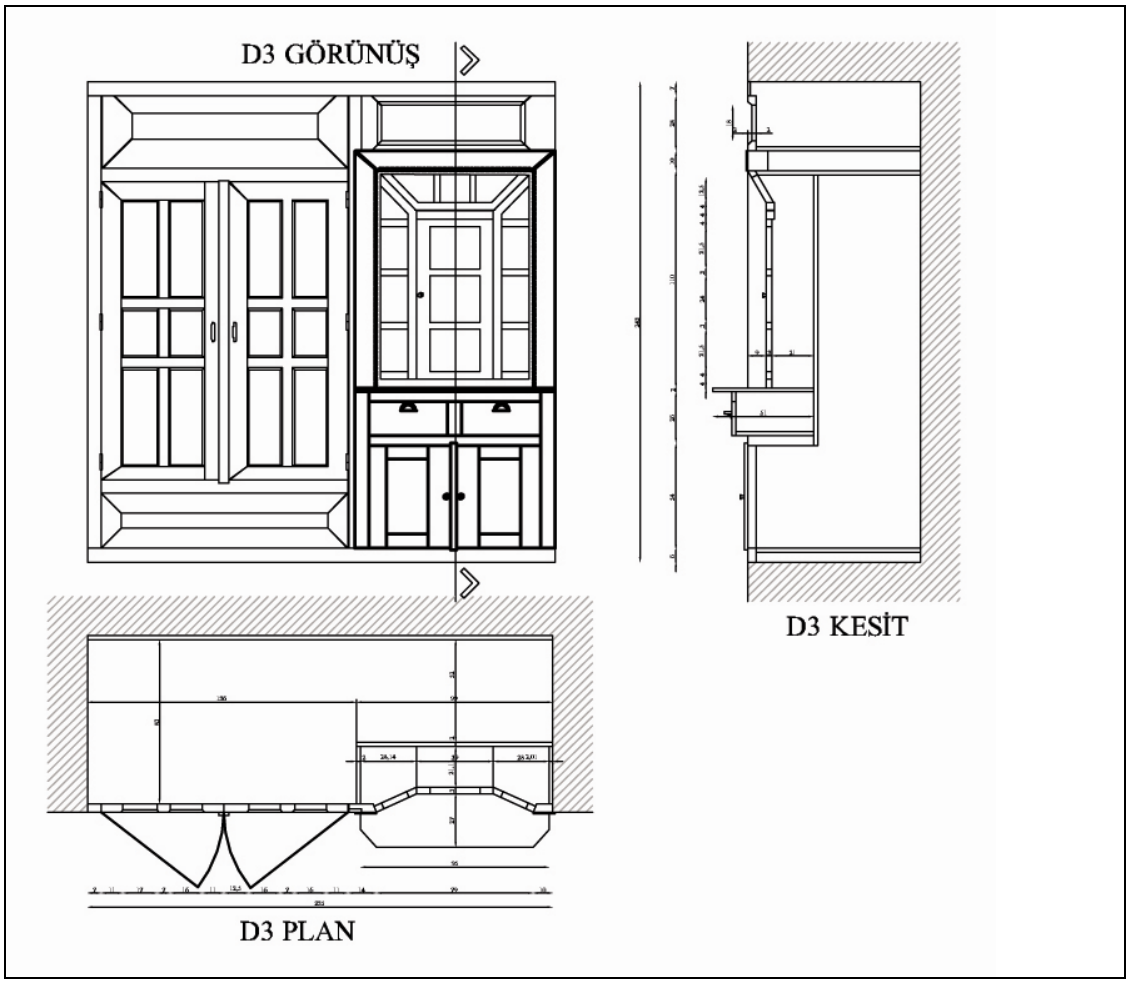
Şekil 4.11. Leblebiciler evi d2 ve d4 nolu dolap detayı

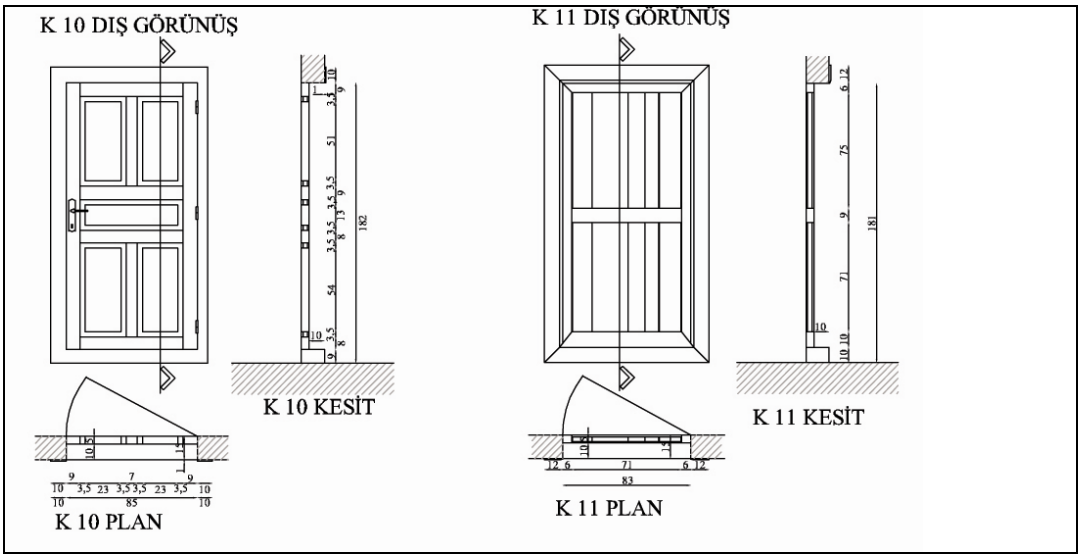
Şekil4.12.. Leblebiciler evi d1noludolapdetayı

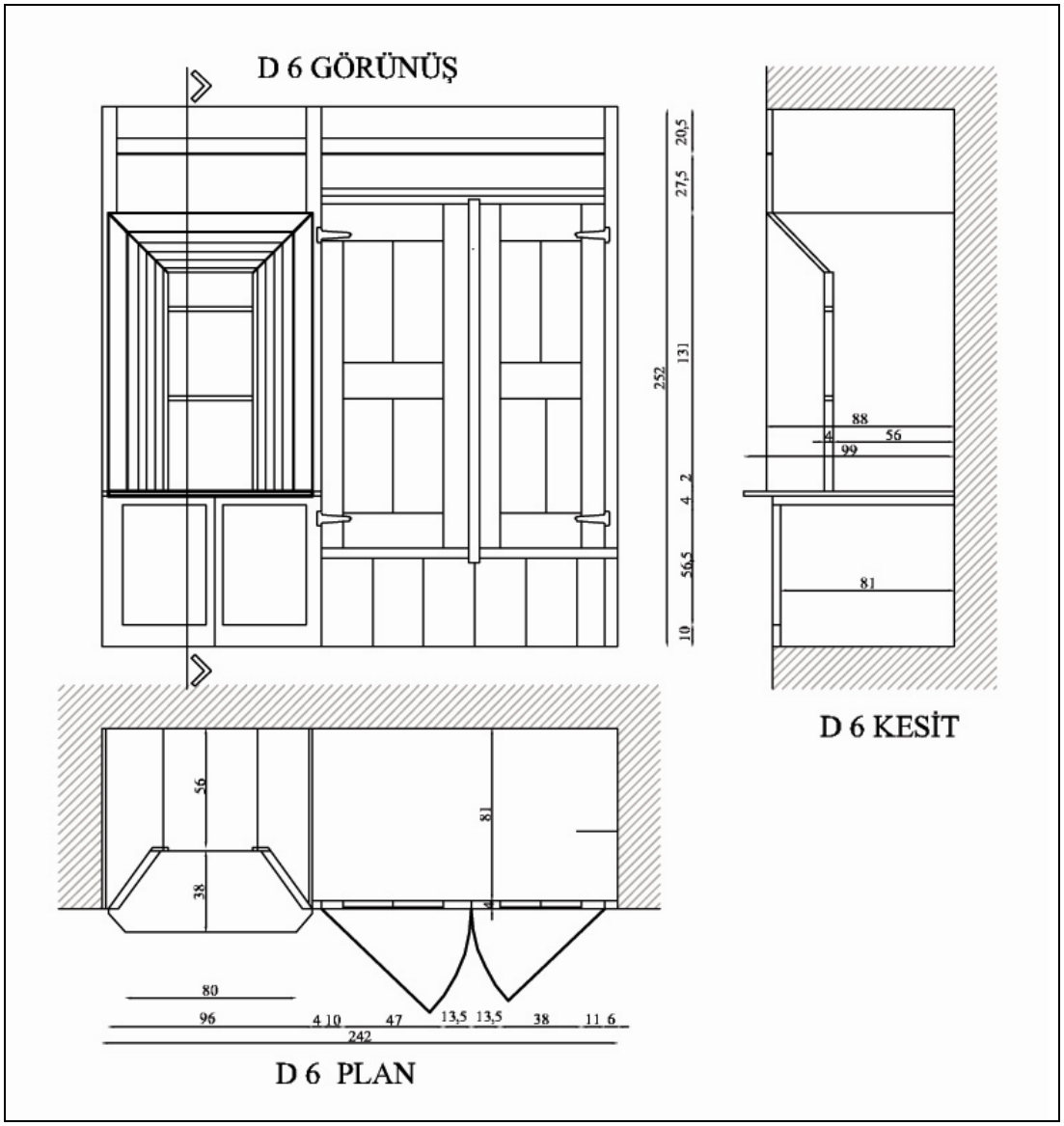
Şekil 4.13. Leblebiciler evi k9 ve k12 nolu kapı detayı

Şekil 4.14. Leblebiciler evi d3 nolu dolap detayı

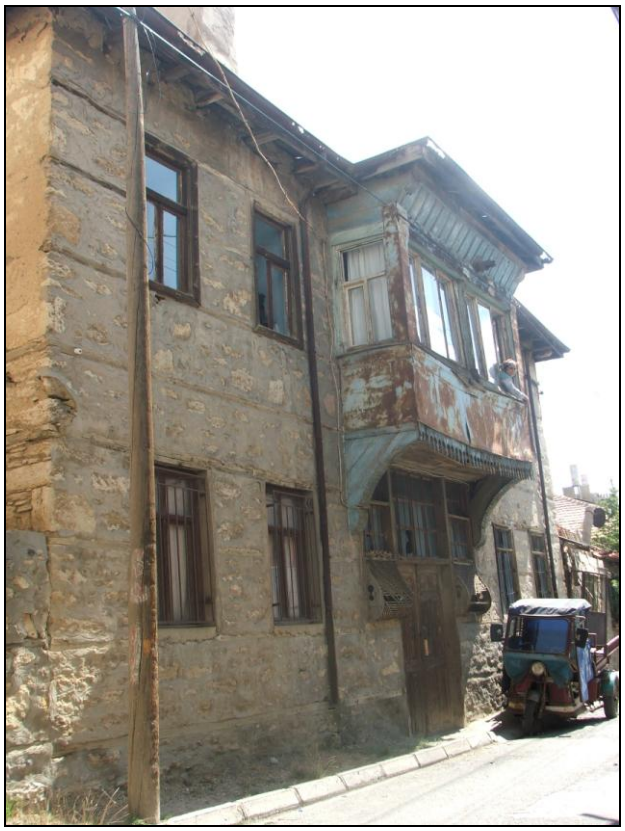

Şekil 4.15. Leblebiciler evi k10 ve k11 nolu kapı detayı

Şekil 4.16. Leblebiciler evi 6 nolu dolap detayı

4.2. AKMEHMETLER EVİ

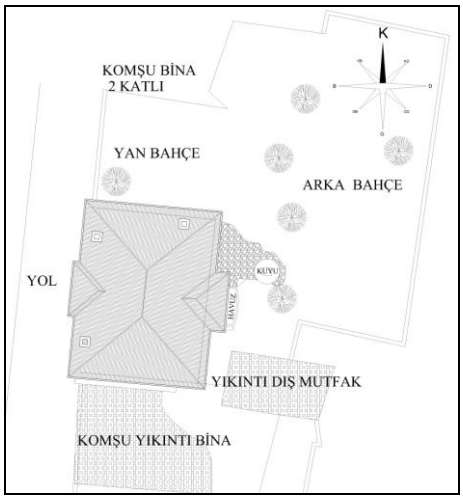

Resim 4.2.1 Akmehmetler Evi

4.2.1.Yapının Genel Tanımı

Yapı, ilçe merkezi sınırları içinde Sofuhane Mahallesi,143 ada,16 parselde inşaa edilmiştir. Dikdörtgen bir parselde konumlanmıştır. Bu parselin batı kısmında yapının girişinin de bulunduğu 1508 sokak bulunmaktadır(Resim4.2.1.). Diğer yönlerden komşu parsellerle çevrelenmiştir. Yapı parselin güneybatısında, sokağa paralel ve ona bitişik bir şekilde bulunmaktadır. Yapının dışında kalan alanlar yan bahçe ve arka bahçe olarak değerlendirilmiştir(Şekil4.2.1).

Yapı, sözlü kaynaklardan elde edilen bilgilere göre 1915-1920 tarihleri arasında inşaa edilmiştir.

Şekil 4.2.1. Akmehmetler evi vaziyet planı

4.2.2.Mimari Özellikler

Akmehmetler evi, karnıyarık olarak da tanımlanan iç sofalı plan şemasına uymaktadır. Yapı zeminde orta sofa etrafında 3 oda ve eyvandan, üst katta da orta sofa, 3 oda ve eyvandan oluşmaktadır. Ayrıca yapıda, Seydişehir evlerinde görülmeyen kiler olarak kullanılan bir mekân mevcuttur(Şekil4.2.2.-3.).

Yapıya batı yönündeki orijinal ahşap kapıdan girilir(Resim4.2.2.)(Şekil4.2.18.,19.). Zemin kattaki dikdörtgen formlu sofaya ulaşan giriş mekânı 150/170 cm boyutlarında kareye yakın dikdörtgendir. Sofadan 5 rıhtlı ahşap bir merdiven ile ayrılmaktadır(Resim4.2.5.). Rıht yükseklikleri 17-18 cm' dir. Döşemesi taştır. Girişin sağ ve solunda kilere açılan ahşap iki kapak yer almaktadır(Resim4.2.3.).

Resim 4.2.2. Akmehmetler evi giriş kapısı

Resim 4.2.3. kilere açılan kapı

Resim 4.2.4. Akmehmetler evi girişi **Resim 4.2.5.** sofaya çıkan merdivenler

Sofaya üç oda açılır. Sofanın doğusunda bahçeye çıkışı sağlayan ahşap, çift kanatlı, orijinal kapı mevcuttur. Kapı kenarlarında iki ahşap pencere vardır. Giriş kapısının iki yanında da kim geldi pencereleri mevcuttur(Resim4.2.6.). Kim geldi pencerelerinin ahşap kafesleri günümüze kadar ulaşmıştır. Giriş kısmının her iki yanı da sofadan bir basamak yüksektir(Resim4.2.7.). Bu kot farkından yararlanılarak sofa altında kiler olarak kullanılan bir mekân oluşturulmuştur. Kilerin batı cephesinde, küçük ahşap kapısı mevcuttur.(Resim4.2.8.). Ayrıca evin içinde kilere ulaşan iki küçük ahşap kapı evin giriş kısmının kuzey ve güney yanlarındadır. Sofanın tavanı ahşaptır, çıtakari teknikle süslenmiş ve yıldız motifli tavan göbeği kullanılmıştır(Resim4.2.9.). Duvarlar çamur sıvalıdır. Kapı üst hizasından ve pencere alt hizasından 14 cm genişliğinde ahşap silmeler tüm sofayı çevreler(Resim4.2.10.).

Resim 4.2.6 Akmehmetler evi kim geldi pencereleri

Resim 4.2.7. sofadaki kot farkı

Resim 4.2.8. kilerin dış kapısı

Resim 4.2.9. sofanın tavan göbeği

Resim 4.2.10. pencere altı pervazları

Zemin katın kuzeybatısındaki oda, baş odadır. Kareye yakın dikdörtgen planlı bu oda batıya ve kuzeye yönlenmiştir. Batı duvarında ki iki ahşap pencere ile sokağa, kuzey duvarında iki ahşap pencere ile de yan bahçeye bakmaktadır. Yan bahçeye bakan pencereler sonradan oda içinde kapatılmıştır(Resim4.2.11). Baş oda dolapları mimari özellikleri açısından diğer oda dolaplarından farklıdır(Şekil4.2.13.). Ağzı açık dolaplar kullanılmıştır(Resim4.2.12.). Tavanında yıldız motifli tavan göbeği mevcuttur(Resim4.2.13.). Orijinal sıvası çamur sıva iken sonradan çimento harçı ile sıvanmıştır. Odaların hepsinde pencerelerin alt ve üst seviyelerinde 14cm eninde silmeler yer almaktadır. Bu odada ki silmeler sonradan yapılan çimento harçlı sıvanın altında kalmıştır. Kapısı diğer oda kapıları gibi tablalıdır(Resim4.2.14.)(Şekil4.2.20.).

Resim 4.2.11. kuzeye bakan pencereler

Resim 4.2.12 baş oda dolapları

Resim 4.2.13. baş oda tavanı

Resim 4.2.14. baş oda kapısı

Baş odanın yanında sofanın güneydoğusunda yer alan dikdörtgen planlı mekan mutfak olarak düzenlenmiştir. Mutfak doğuya bakan iki pencere ile aydınlanmaktadır(Resim4.2.15.). Kuzey duvarında süslemesiz bir ocak yer almaktadır(Resim4.2.16.). Ahşap olan tavanı çıtakari teknikle süslenmiştir (Resim4.2.17.). Kapısı tablalıdır(Resim4.2.18.). Döşemesi çimento harçlı sıva ile duvarları da çamur ile sıvalıdır. Ocağın sağında, ahşap süslemelerindeki benzerlikten dolayı orijinal olduğu düşülen iki kapaklı bir dolap mevcuttur(Resim4.2.19.). Mutfağın içinde bir de kuyu mevcuttur(Resim4.2.20.).

Resim 4.2.15. mutfak pencereleri

Resim 4.2.16 mutfaktaki ocak

Resim 4.2.17. A.E. mutfak tavanı

Resim 4.2.18. mutfak kapısı

Resim 4.2.19. mutfak dolabı

Resim 4.2.20 mutfaktaki kuyu

Baş odanın karşısında, sofanın güney batısındaki oda batı duvarındaki iki ahşap pencere ile aydınlanmakta ve sokağa bakmaktadır(Resim4.2.21). Güney duvarında sonradan kapatılmış olan pencerenin pervazları içeride duvar üzerinde mevcuttur(Resim4.2.22.). Doğu duvarında ise sofaya bakan ahşap bir pencere yer almaktadır(Resim4.2.23.)(Şekil4.2.16.). Ahşap tavanında yıldız motifli tavan göbeği görülmektedir(Resim4.2.25.). Odanın doğu duvarında dolap mevcuttur.(Resim4.2.24.)(Şekil4.2.12.). Bazı pencerelerde, metalden yapılmış, şıpdüşen diye adlandırılan pencerenin kayar kanatlarını tutan elemanlar görülür. Bu oda da pencere alt ve üst seviyelerinden 14 cm lik silmelerle çevrilidir. Döşemesi ahşap, duvarları çamur sıvalı odanın kapısı tablalıdır(Resim4.2.26.).

Resim 4.2.21 odanın sokağa bakan pencereleri

Resim 4.2.22 güneye bakan kapatılmış pencere

Resim 4.2.23 odanın sofaya bakan penceresi

Resim 4.2.24 güneybatıdaki odanın dolabı

Resim 4.2.25 sofanın güneybatısındaki odanın tavanı

Resim 4.2.26 güneybatıdaki odanın kapısı

Sofanın güneydoğusunda yer alan eyvan sonradan hela ve banyo ve olarak düzenlenmiştir.(Resim4.2.27.). Zemin katı üst kata bağlayan merdivenin orijinalinde bu alanda olduğu, mevcut olan izlerden tahmin edilmektedir. Ancak 1974 yılında yapılan tadilatlarda bu merdiven kaldırılmış, yerine ahşap dolap yapılmıştır. Bu düzenleme ile zemin kat ve üst kat birbirinden bağımsız hale getirilmiştir. Bu alanda 2 küçük ahşap pencere vardır(Resim4.2.28.).

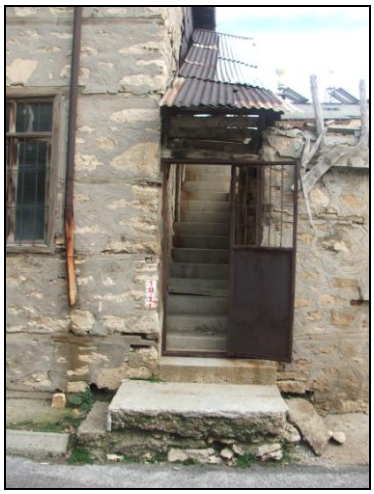

Resim 4.2.27. eyvan

Resim 4.2.28. eyvan pencereleri

Üst kata 1974 yılında güney cepheye sonradan eklenen (muhdes), eyvana açılan kapıdan girilir(Resim4.2.29.). Girişin sağındaki mekanlar, helâ ve banyo olarak kullanılmaktadır(Resim4.2.30.-31.). Yapılan duvar ve döşeme eklerine rağmen eyvanın orijinal tavanı günümüze ulaşmıştır.(Resim4.2.32.). Eyvandan ulaşılan dikdörtgen sofa batıya ve doğuya yönlenmiştir. Orjinalinde sofanın batısında sokağa, doğusu da arka bahçeye bakan cumbaları mevcuttur(Resim4.2.33.-34.). Arka bahçeye bakan cumba 1970 li yıllarda yıkılmış yerine balkon yapılmıştır(Resim4.2.35.). Sofa yine 1974 yılında ahşap bir bölmeyle ikiye ayrılmıştır(Resim4.2.36.). Sofanın ahşap tavanı çıtakari teknikle süslenmiştir ve yıldız motifli tavan göbeği kullanılmıştır(Resim4.2.37.). Duvarları zemin kat duvarlarında olduğu gibi iki sıra ahşap silmelerle süslüdür. Sofaya açılan üç tane oda vardır. Sözlü kaynaklardan alınan bilgilere göre, bu odalar yatak odası olarak kullanılmıştır.

Resim 4.2.29.ek merdiven

Resim 4.2.30 Akmehmetler evi helası

Resim 4.2.31.Akmehmetler evi banyosu

Resim 4.2.32. Akmehmetler evi eyvanın tavanı

Resim 4.2.33 sofanın sokağa bakan cumbası

Resim 4.2.34 Akmehmetler evi cumbası

Resim4.2.35 sofanın arka bahçeye bakan balkonu

Resim 4.2.36.ek ara bölme

Resim 4.2.37. sofa tavan göbeği

Sofanın kuzeybatısındaki dikdörtgen planlı oda batı duvarında sokağa bakan iki, kuzey duvarında yan bahçeye bakan iki ahşap pencere ile aydınlanmaktadır(Resim4.2.38.). Tavanı ve döşemesi ahşap olup, doğu duvarında bir dolabı mevcuttur(Resim4.2.39.,40.,41.)(Şekil4.2.14.). Duvarlar çimento harçı ile sıvalıdır. Pencere alt ve üst seviyelerinde tüm odayı çevreleyen ahşap silmeler mevcuttur.

Resim 4.2.38. odanın sokağa bakan pencereleri

Resim 4.2.39. kuzeybatıdaki oda tavanı

Resim 4.2.40 kuzeybatıdaki odanın dolabı

Resim 4.2.41 kuzeybatıdaki odanın dolabı

Sofanın kuzeydoğusundaki kareye yakın dikdörtgen odanın, doğuda arka bahçeye bakan bir, kuzeyde yan bahçeye bakan iki ahşap penceresi mevcuttur(Resim4.2.42.). 1974 yılında mutfak olarak düzenlenen bu odanın kuzey duvarına tezgâh eklenmiştir. Odanın güney duvarında iki küçük dolap mevcuttur(Resim4.2.43.)(Şekil4.2.15.). Tavanı ve döşemesi ahşap olup duvarları çimento harçlı sıva ile sıvalıdır (Resim4.2.44). Kapısı tablalıdır(Resim4.2.45).

Resim 4.2.42 ek mutfak tezgâhı

Resim 4.2.43 mutfak da dolap

Resim 4.2.44. mutfak tavanı

Resim 4.2.45 mutfak kapısı

Sofanın güneybatısındaki dikdörtgen formlu odanın, batı duvarında sokağa bakan iki, güney duvarında yan bahçeye bakan bir ahşap penceresi bulunmaktadır(Resim4.2.46.). Tavanı sonradan yapılmış ve naylon kaplanmıştır(Resim4.2.47.). Doğu duvarında yer alan dolap da yıldız motifli süslemeler mevcuttur(Resim4.2.48.)(Şekil4.2.17.). Oda pencere alt ve üst seviyelerinden ahşap silmelerle çevrilidir. Odanın güney duvarında, silmelerdeki ahşap detaylara sahip ahşap askılıklar yer alır(Resim4.2.49.). Duvarlar çamur sıvalı olup tablalı ahşap kapısı mevcuttur(Resim4.2.50).

Resim 4.2.46 odanın sokağa bakan pencereleri

Resim 4.2.47. güneybatıdaki odanın tavanı

Resim 4.2.48. güneybatıdaki odanın dolabı

Resim 4.2.49. sofadaki askılıklar

Resim 4.2.50. güneybatıdaki oda kapısı

4.2.3.Yapım Tekniği

Ev, kâgir moloz taş duvar üzeri ahşap döşemeli olarak inşa edilmiştir(Şekil4.2.7.). Kâgir duvar aralarına ahşap hatıllar atılmıştır. Dış duvarlar, çift cidarlı taş duvar arasına helik denilen küçük taşlar doldurulup üzerine çamur sıva dökülerek oluşturulmuştur. Belirli aralıklarda ahşap hatıllar atılmıştır. İçteki ve dıştaki taş duvarlar üzerine atılan ahşap hatıllar yine ahşaplarla merdiven şeklinde birbirine bağlanarak taş duvar üzerine oturtulmuştur. Döşemelerde yaklaşık 50 cm arayla atılan

ahşap kirişlerin üzerine hasır serilerek, hasırın üzerine de malıs denilen su, toprak ve samandan oluşturulan bir çeşit sıva serilerek oluşturulmaktadır(Şekil4.2.5.,6.). Bodrum duvarları yaklaşık 80 cm lik taş duvarlardır. Zemin kat ve üst kattaki taşıyıcı taş duvar kalınlıkları da 70-80 cm arasındadır. İç mekanlarda ters tavan ve düz tavan yapım teknikleri uygulanmıştır. Kuzey cephede dış duvar yüzeyine derzleme olmaksızın çamur sıva yapılmıştır. Çatısı ahşap oturma çatıdır(Şekil4.2.4.).

4.2.4.Süsleme Özellikleri

Dış cephede süslemeler cumba ve pencere kafeslerinde görülür(Resim4.2.52.)(Şekil4.2.8.,9.,10.,11.). İç mekânda ise oda ve sofa tavanları, güneşi simgeleyen sekiz kollu yıldız motifli ve fırfır motifli göbeklerle süslenmiştir(Resim4.2.53.)(Şekil4.2.21.). Yivli ahşaplarla da çıtakari teknikle tüm tavan süslenmiştir. Dolaplarda da yine yıldız motifi uygulanmıştır(Resim4.2.51.,54.). Oyma tekniğinin yanı sıra çivileme tekniği de kullanılmıştır.

Resim 4.2.51 baş oda dolabı

Resim 4.2.52 Akmehmetler evi cumbası

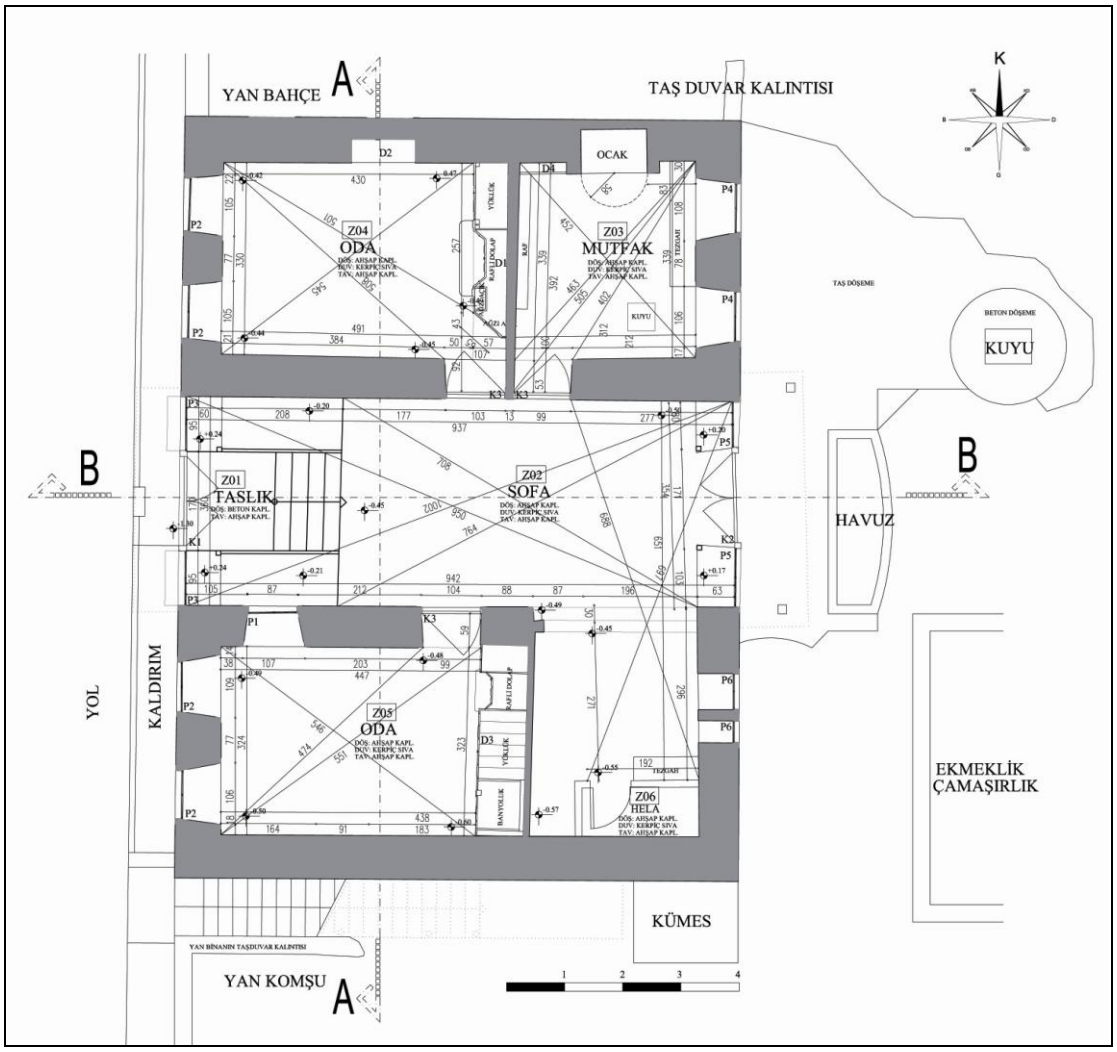

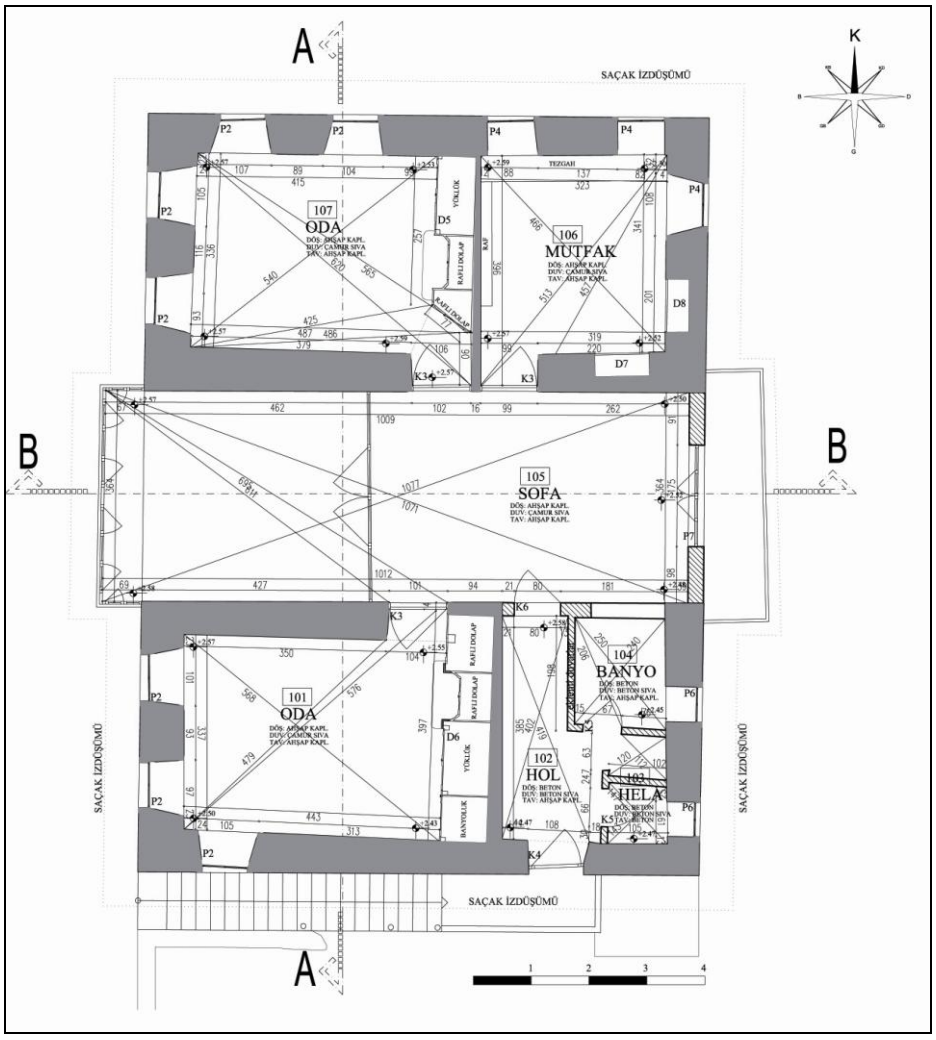
Resim 4.2.53 tavan göbekleri

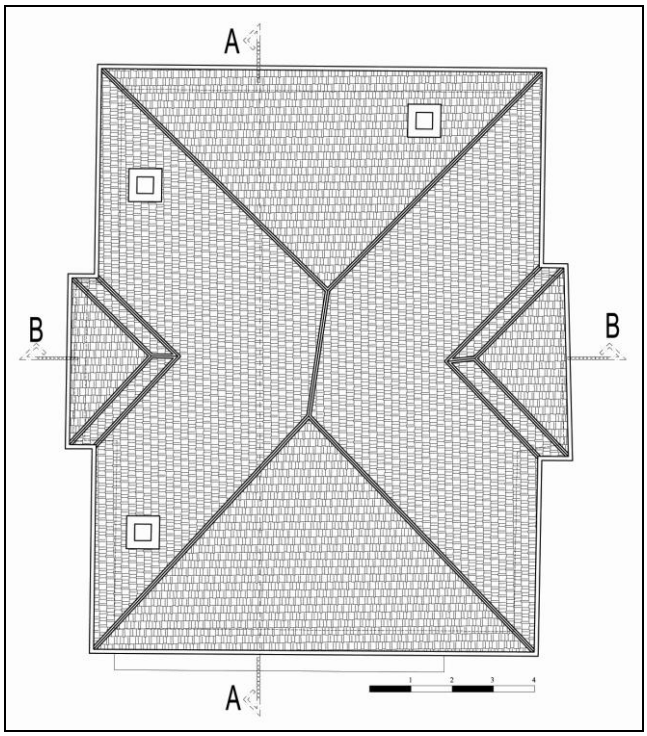
Resim 4.2.54. ağzı açık dolap

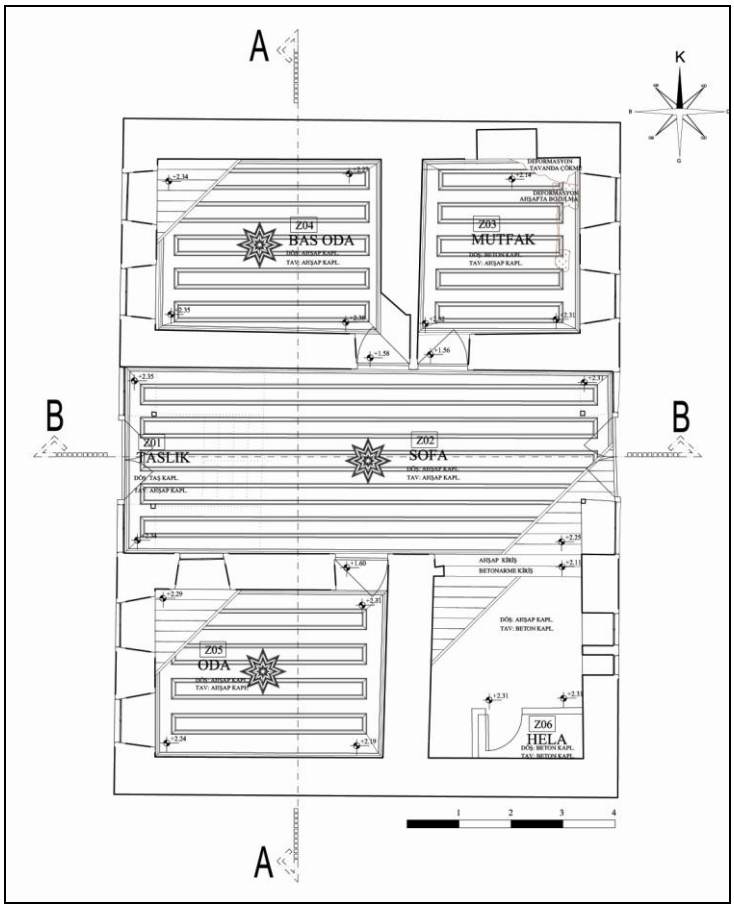
Şekil 4.2.2 Akmehmetler Evi zemin kat planı

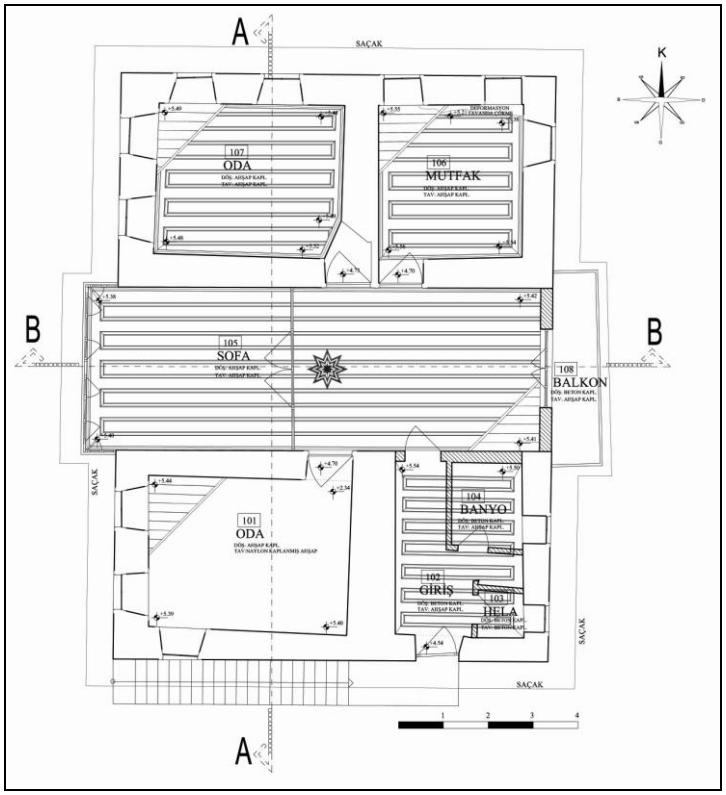
Şekil 4.2.3 Akmehmetler Evi kat planı

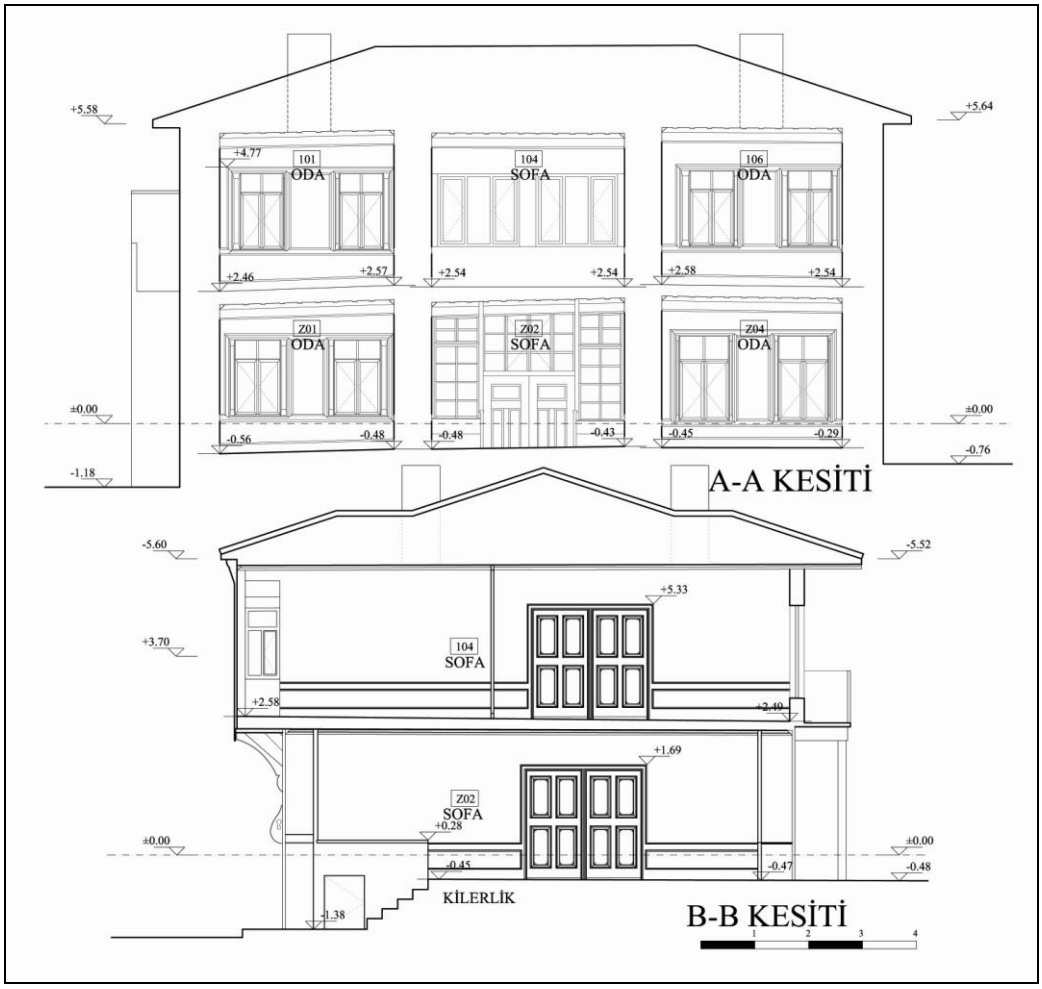
Şekil 4.2.4 Akmehmetler Evi çatı planı

Şekil 4.2.5 Akmehmetler Evi zemin kat tavan-döşeme planı

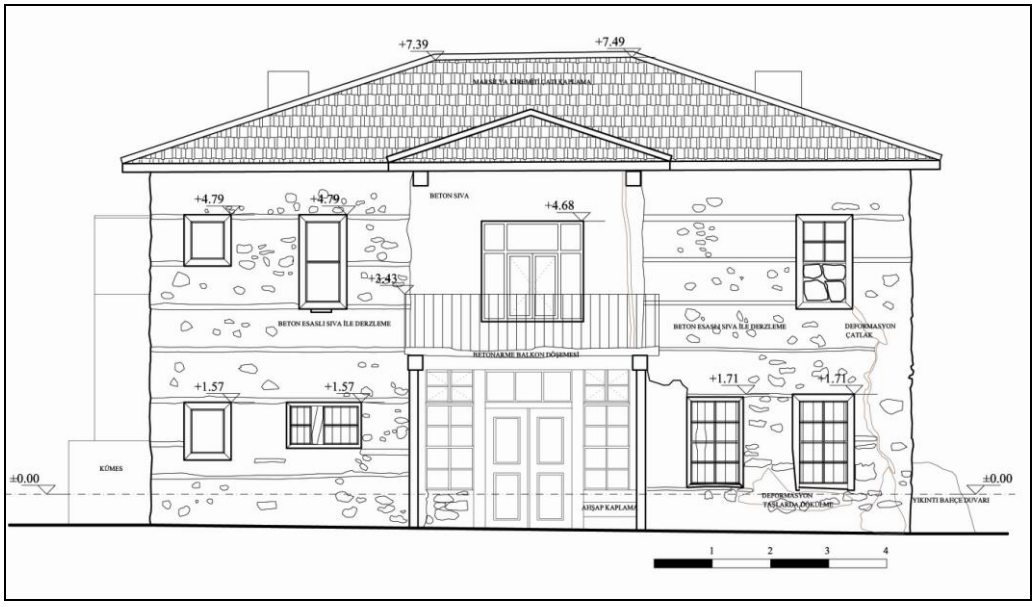
Şekil 4.2.6 Akmehmetler Evi kat tavan-döşeme planı

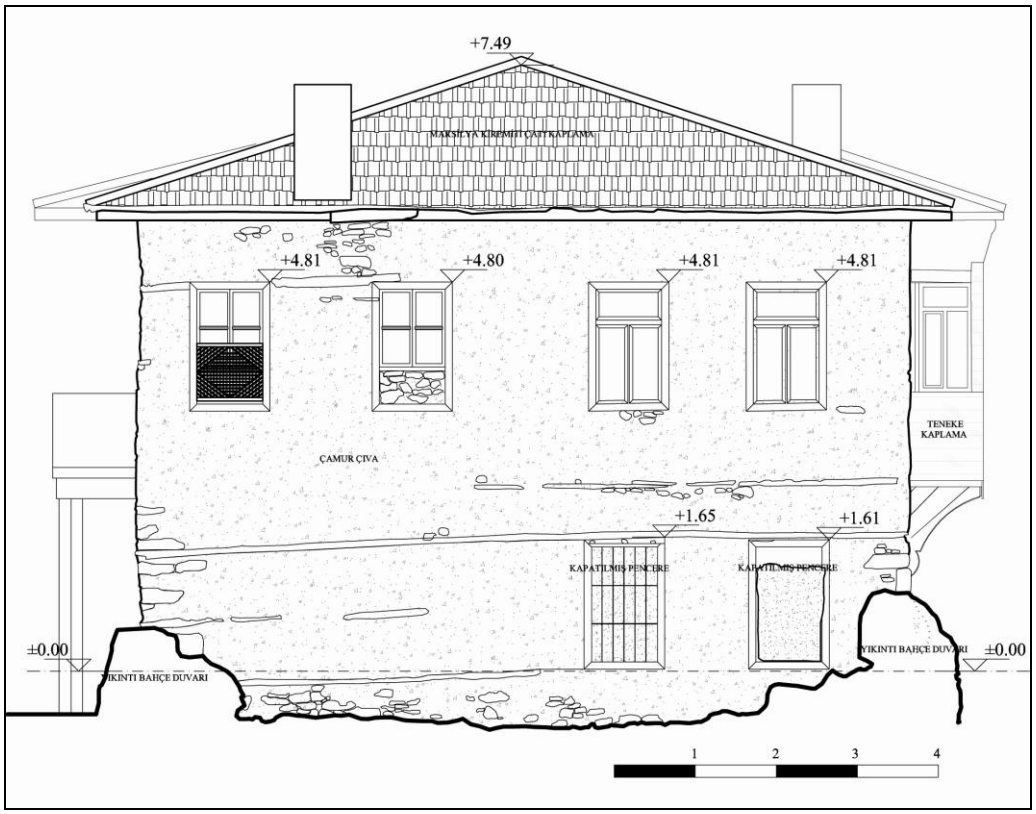
Şekil 4.2.7 Akmehmetler Evi kesitleri

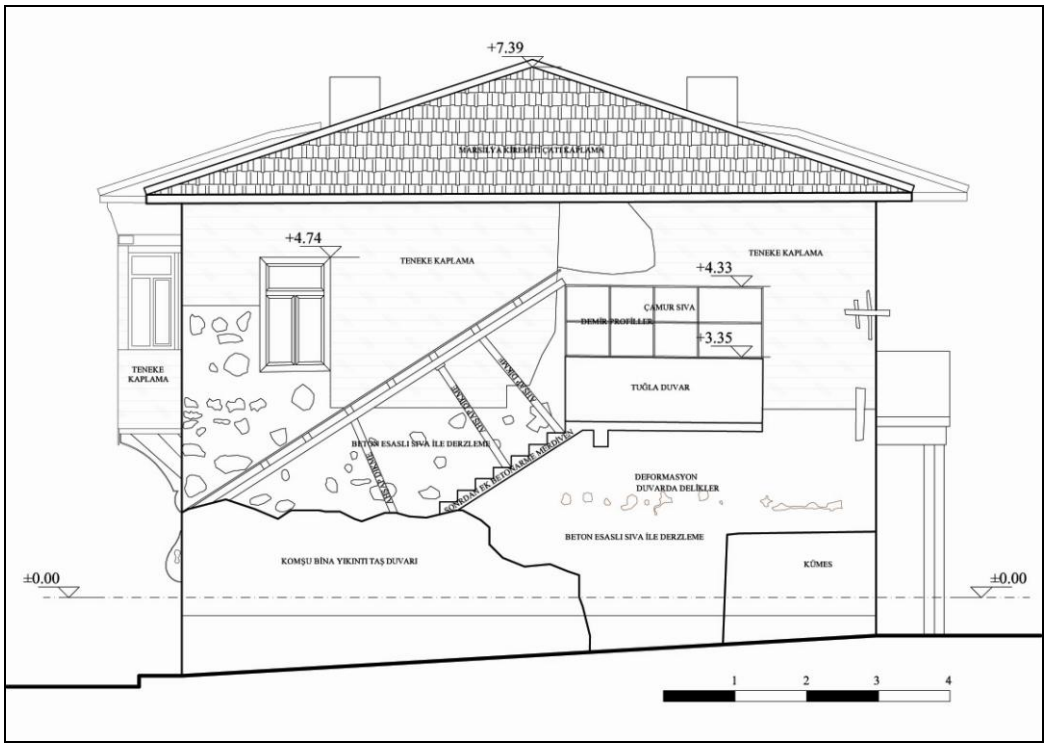
Şekil 4.2.8 Akmehmetler Evi batı cephesi(ön cephe)

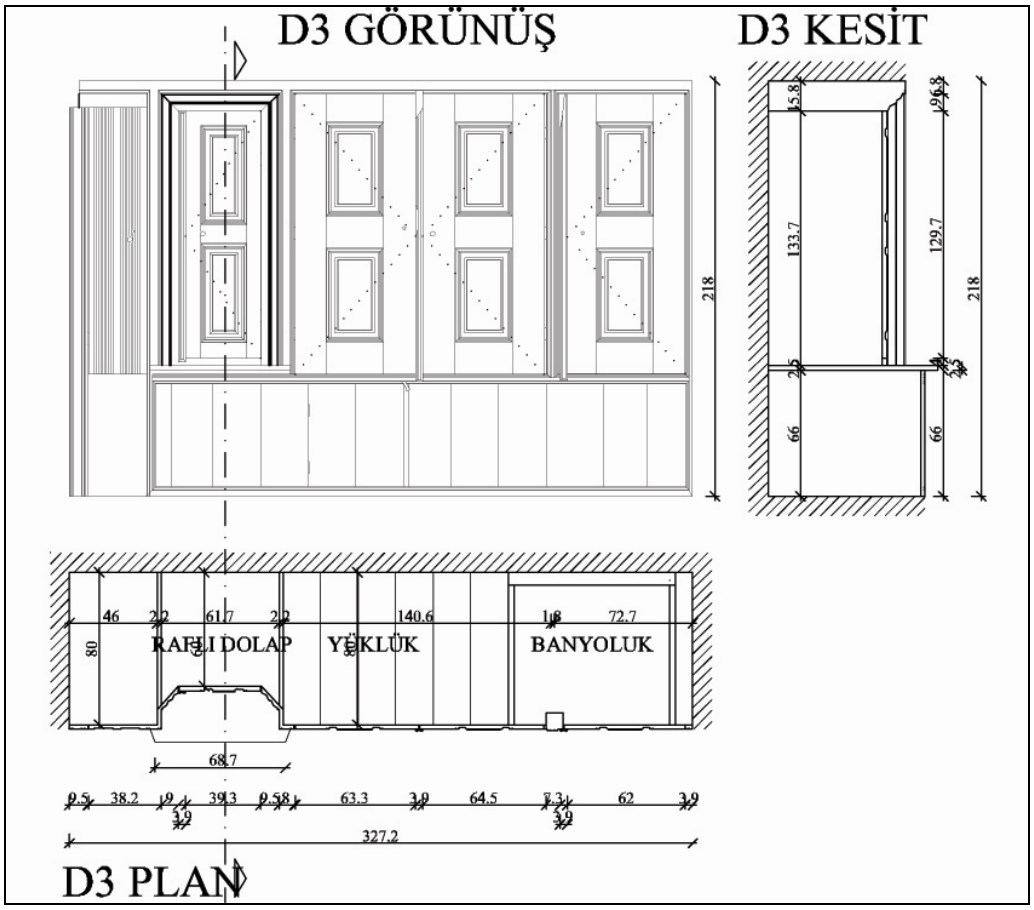
Şekil 4.2.9 Akmehmetler Evi doğu cephesi

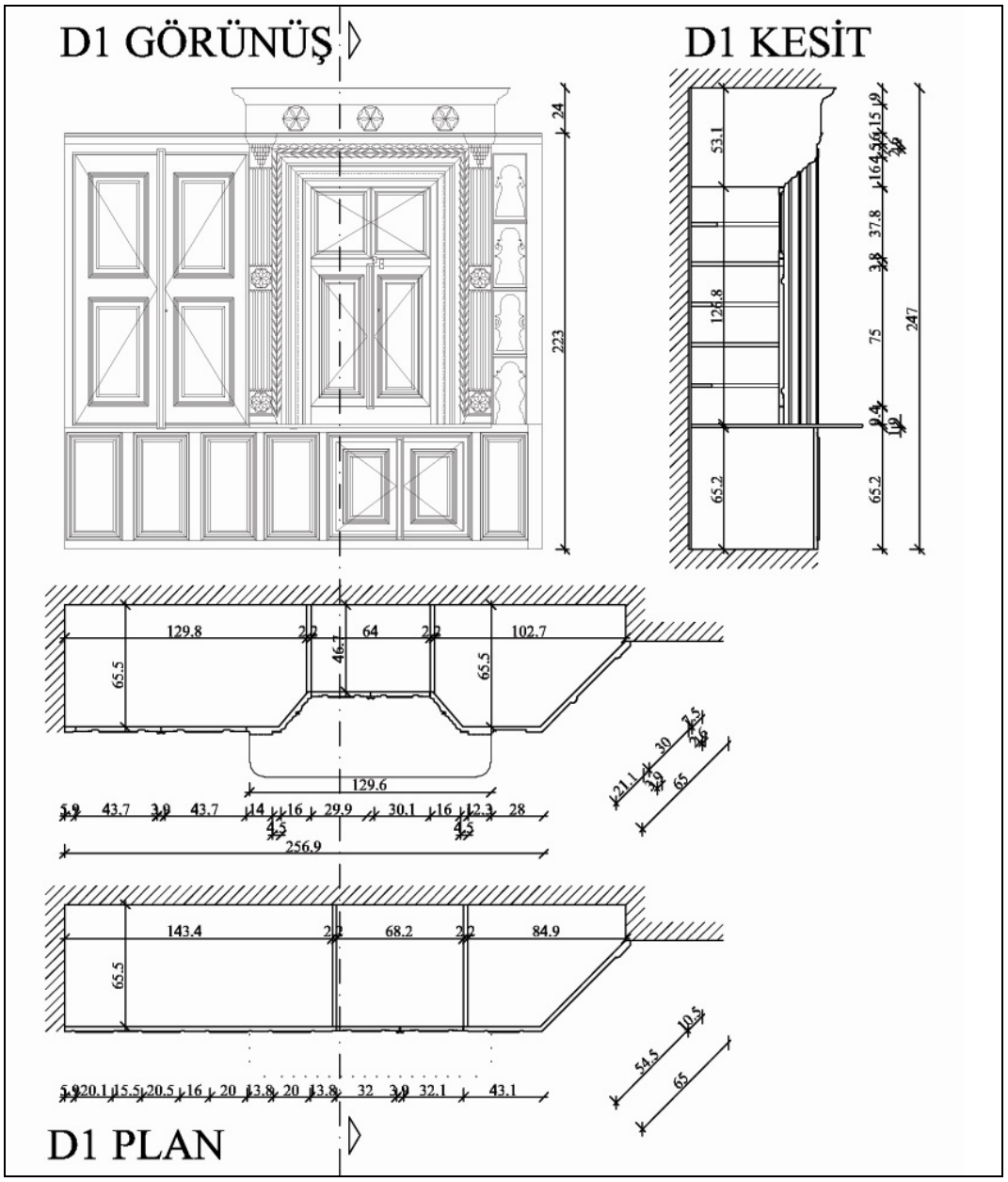
Şekil 4.2.10 Akmehmetler Evi kuzey cephesi

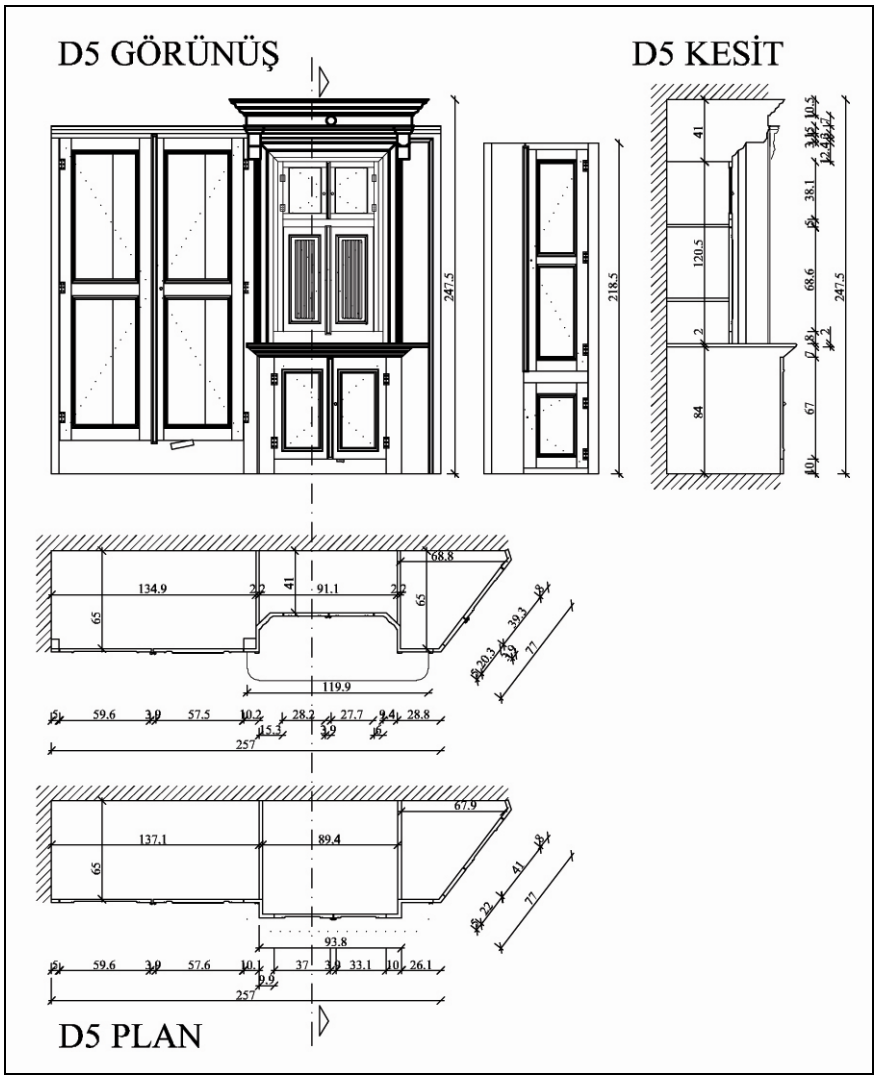
Şekil 4.2.11 Akmehmetler Evi güney cephesi

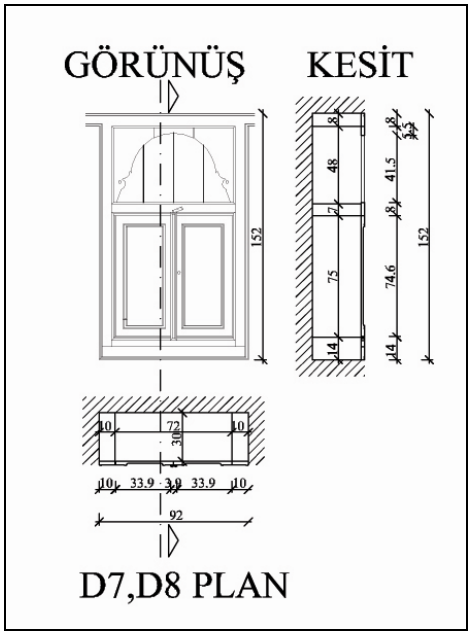
Şekil 4.2.12 Akmehmetler Evi d3 nolu dolap detayı

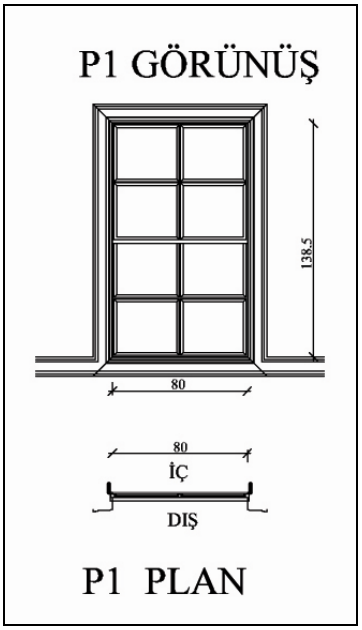
Şekil 4.2.13 Akmehmetler Evi d1 nolu dolap detayı

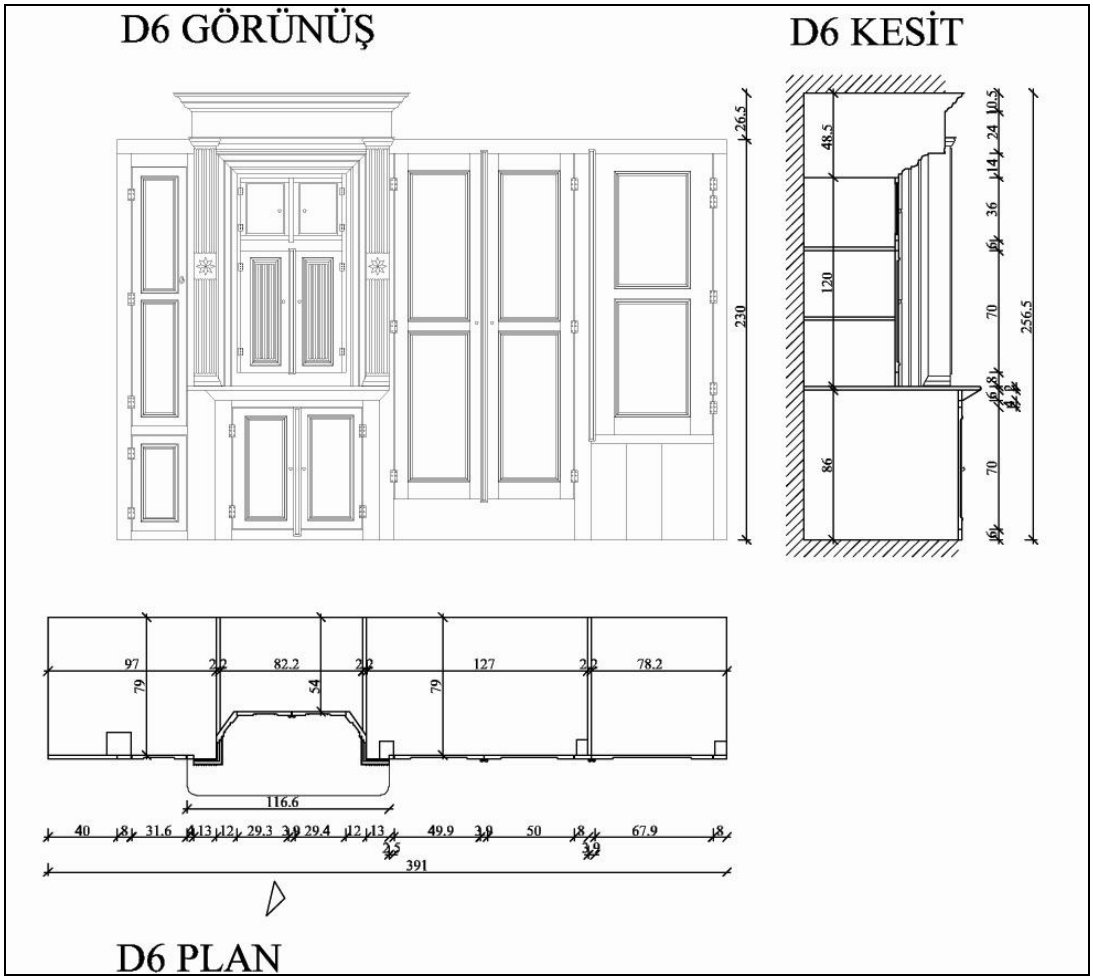
Şekil 4.2.14 Akmehmetler Evi d5 nolu dolap detayı

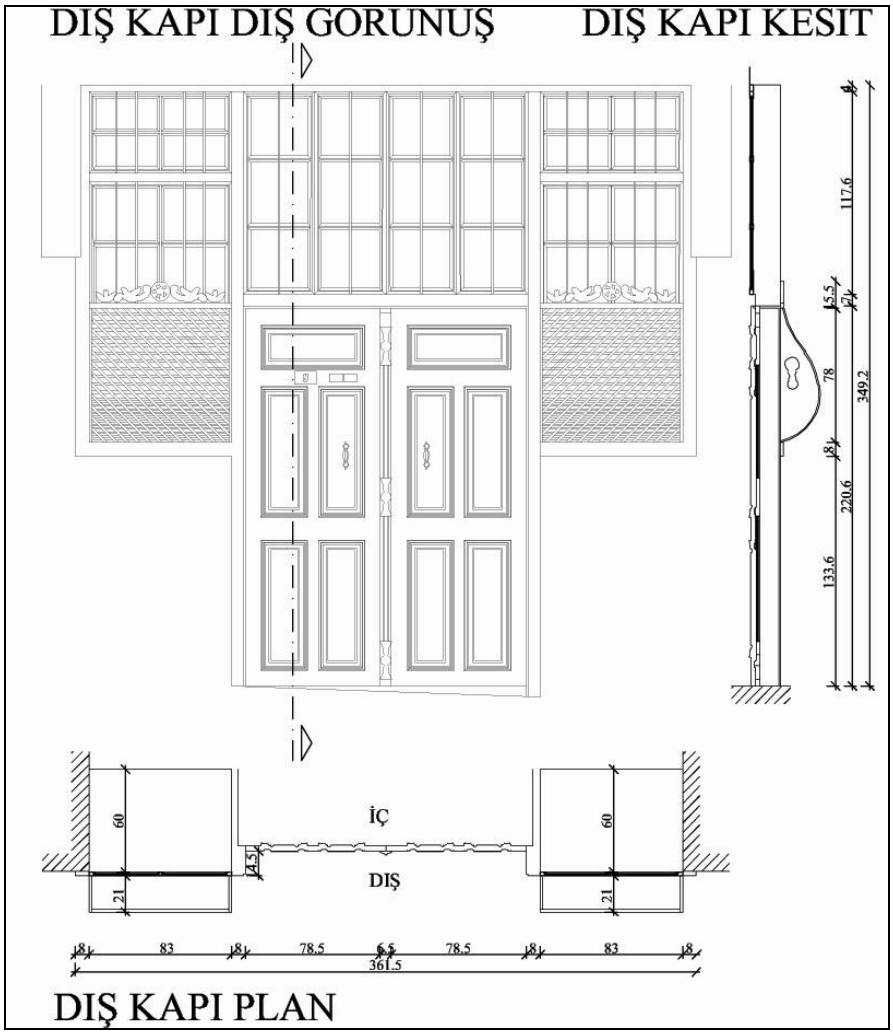
Şekil 4.2.15 Akmehmetler Evi. d7- d8 nolu dolap detayı

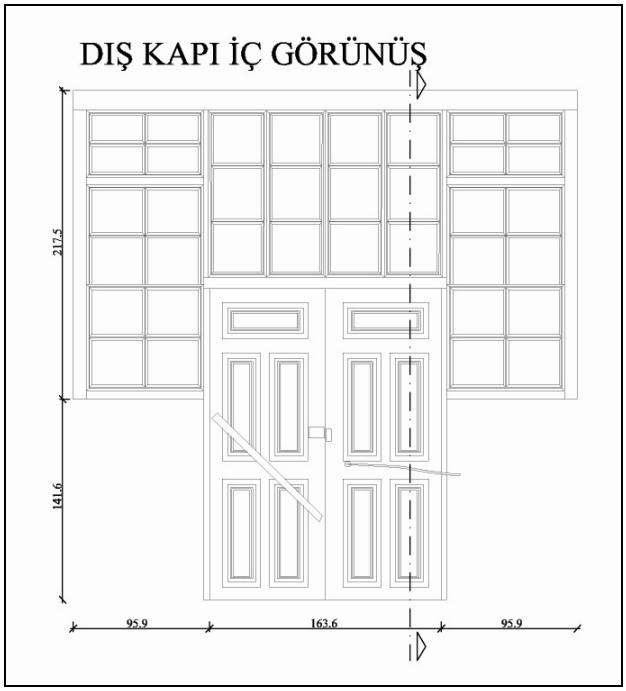
Şekil 4.2.16. p1 nolu pencere detayı

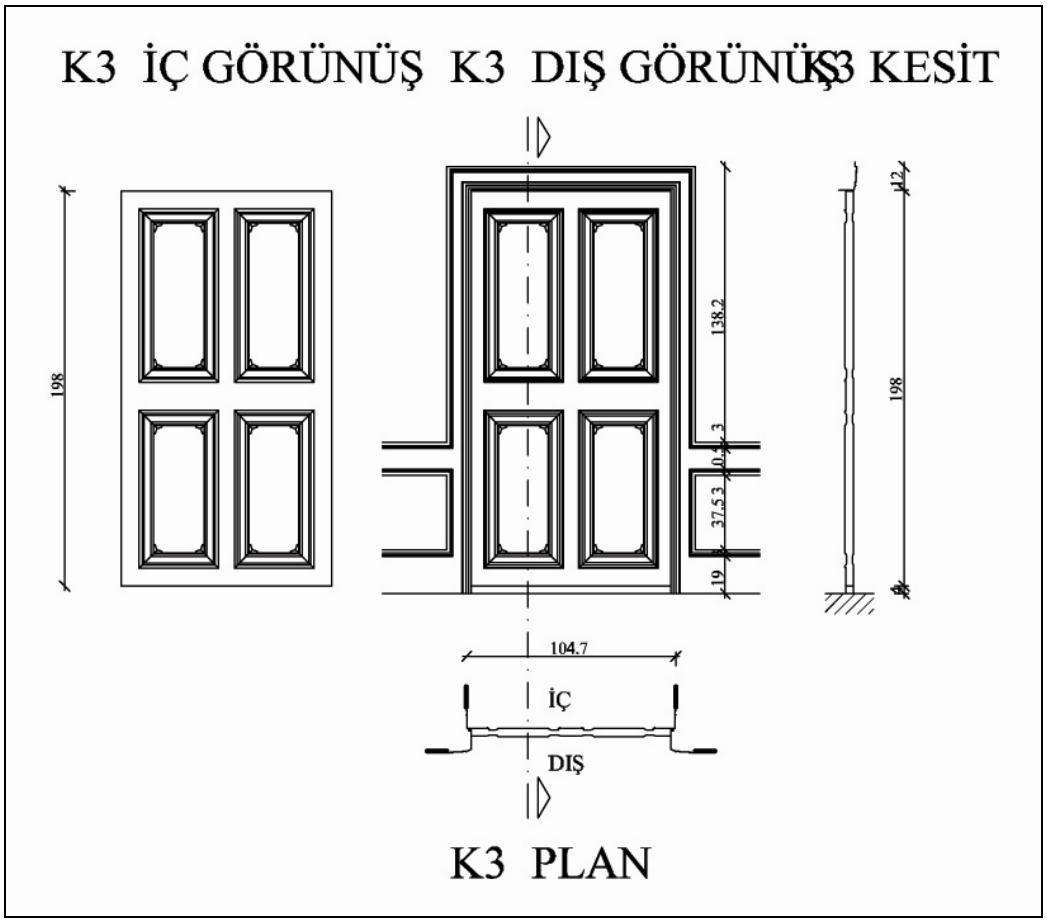
Şekil 4.2.17 Akmehmetler Evi d6 nolu dolap detayı

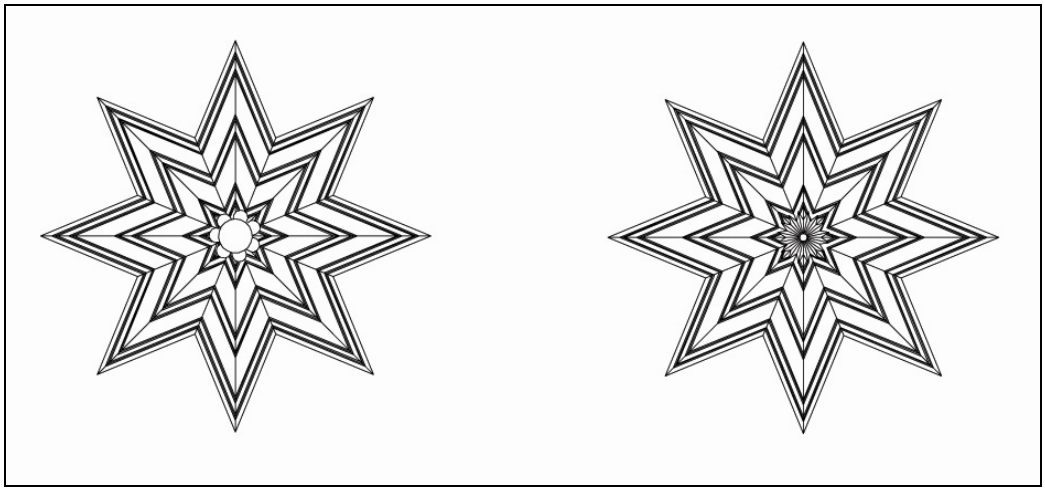
Şekil 4.2.18 Akmehmetler Evi dış kapı detayı

Şekil 4.2.19 Akmehmetler Evi dış kapı detayı

Şekil 4.2.20 Akmehmetler Evi k3 nolu kapı detayı

Şekil 4.2.21 Akmehmetler Evi tavan göbeği detayı

4.3. BAKIRCI EVİ

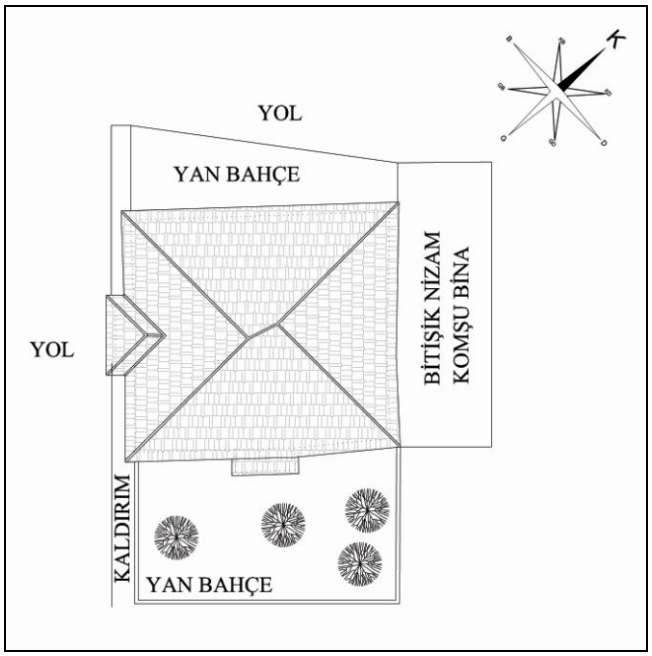

Resim 4.3.1. Bakırcı Evi

4.3.1.Yapının Genel Tanımı

İlçe merkezi sınırları içinde Seyit Harun Mahallesi,76 ada,1 parselde inşaa edilmiştir. Dikdörtgen bir parselde konumlanmış ve güney batı yönündeki yola yönlenmiştir(Resim4.3.1.). Kuzey doğu yönü bitişik nizam komşu parsellerle çevrelenmiştir. Kuzeybatı ve güneydoğu yönlerinde ise yan bahçeleri mevcuttur(Şekil4.3.1.).

Yapı, sözlü kaynaklardan elde edilen bilgilere göre 1920 li tarihlerde inşaa edilmiştir.

Şekil 4.3.1. Bakırcı evi vaziyet planı

4.3.2.Mimari Özellikler

Bakırcı evi, karnıyarık olarak da tanımlanan iç sofalı plan tipine uymaktadır. Yapı zeminde orta sofa etrafında 4 adet oda ve yan bahçelere çıkış koridorları, üst katta da orta sofa, 4 oda ve ek olarak yapılan heladan oluşmaktadır(Şekil4.3.2.,3.).

Yapıya güneybatı yönündeki ahşap kapıdan girilir(Resim4.3.2.). Kapının sağında kim geldi penceresi mevcuttur. Yapıdaki izler gözlendiğinde solunda da aynı pencereden olduğu tahmin edilmektedir. Bu pencerelerde diğer evlerin pencerelerinden farklı olarak ahşap kafes yerine demir kafesler kullanılmıştır. Yapının subasman kotu kaldırım kotundan 75cm yukarıdadır. Yapı bu özelliğiyle diğer evlerden ayrılır.

Resim 4.3.2 Bakırcı evi giriş kapısı

Yapı yukarıya çıkan merdiven sınırlarından kontraplak malzeme kullanılarak bölünmüş, zemin kat ve üst kat diğer Seydişehir evlerinde olduğu gibi bağımsız iki bölüm haline getirilmiştir(Resim4.3.3.). Zemin katta yola bakan cephede iki oda mevcuttur. Taşlık kısmının arkaya cepheye bakan bölümü ahşap kapaklı, ambar damı olarak adlandırılan bir mekandır. Bu mekanın kuzey batı yönündeki yan bahçeye bakan oda yine ambar damı olarak adlandırılmaktadır. Bu oda aynı zamanda evin soğuk deposu olarak kullanılmıştır. Güney doğu yönündeki yan bahçeye bakan oda ise mutfak olarak kullanılmıştır. Mutfağın kuzey doğu duvarında orijinal ocağı bulunmaktadır. Mutfağın güneybatı duvarına bitişik olan alan bölünerek hela olarak işlevlendirilmiştir. Güneydoğu yönündeki yan bahçeye çıkış, hela ile yine bu yöne bakan odanın ortasından verilmiştir. Kuzeybatı yönündeki yan bahçeye çıkış ise yola bakan oda ve ambar damı arasından bir koridorla sağlanmıştır.

Resim 4.3.3 Bakırcı evi merdiveni

Zemin katta güneydoğu ve güneybatıya bakan, kareye yakın dikdörtgen formlu odanın yola ve yan bahçeye bakan iki penceresi mevcuttur(Resim4.3.4.). Yer döşemesi ahşap, tavanı ise kontraplak kaplıdır. Duvarlar çamur sıvalıdır. Kuzeydoğu ve kuzeybatı duvarlarında olan iki adet gömme dolabı mevcuttur(Resim4.3.5.-6.). Dolaplar da ve kapıda süsleme yapılmamıştır.

Resim 4.3.4. güneydoğudaki oda

Resim 4.3.5 kuzeybatı duvarındaki dolap

Resim 4.3.6 kuzeydoğu duvarındaki dolap

Taşlığın kuzeybatısındaki dikdörtgen planlı oda, güneybatı ve kuzeybatıya yönlenmiştir. Güneybatıda yola, güneydoğuda taşlığa bakan iki penceresi mevcuttur. (Resim4.3.7.). Taşlığa bakan pencerenin diğer Seydişehir evlerindeki pencere oranlarıyla ve pencere tipiyle benzerlik göstermesinden dolayı orijinal olduğu tahmin edilmektedir.(Resim4.3.8.). Odanın yer döşemesi ahşap, tavan ise naylon kaplıdır. Duvarlar çamur sıvalıdır. Odanın kuzeybatı ve kuzeydoğu duvarlarında iki gömme dolabı mevcuttur(Resim4.3.9.).

Resim 4.3.7. kuzeybatıdaki odanın yola bakan penceresi

Resim 4.3.8 taşlığa bakan pencere

Resim 4.3.9 kuzeybatıdaki odanın dolabı

Yapıda diğer geleneksel Seydişehir evlerinde olduğu gibi ahşap, tek kollu merdivenle dikdörtgen planlı sofaya ulaşılmıştır. Sofanın güneybatısında yola bakan ahşap kafesi mevcuttur.(Resim4.3.10.). Kuzeydoğusu ise bitiştik nizam yapılaşma nedeni ile kapatılmıştır. Yola doğru çıkma yapan cumba ahşap bir bölücü ile sofadan ayrılmış ve balkon olarak işlevlendirilmiştir. Sofanın kuzeydoğusu ahşap bir bölücüyle ayrılmış(Resim4.3.11.), 336cm boyunda karanlık bir mekan oluşturulmuştur. Sözlü kaynaklardan edinilen bilgilere göre bu oda, aşağıdaki ambar damları gibi kullanılmıştır. Sofanın tavanı kontraplak, yer döşemesi ise ahşap kaplamadır. Duvarlar çamur sıvalıdır.

Resim 4.3.10 sofanın güneybatısı

Resim 4.3.11 sofanın kuzeybatısı

Sofaya açılan dört tane oda ve banyo mevcuttur. Sofanın kuzeybatısındaki oda mutfak olarak düzenlenmiştir(Resim4.3.12.). Odanın kuzeybatısında ahşap iki penceresi mevcuttur. Bu pencerelerin alt kısımları çimento harçlı sıvayla kapatılmıştır. Yer döşemesi muhdes çimento harçlı sıvayla, tavan kontraplakla kaplıdır. Duvarlar çamur sıvalıdır. Kuzeydoğu yönünde ahşap bölgü ile ayrılmış bir mekan mevcuttur(Resim4.3.13.).

Resim 4.3.12. Bakırcı evi mutfağı

Resim 4.3.13. Bakırcı evi mutfağı

Sofanın kuzeybatısında ki kareye yakın dikdörtgen planlı oda, kuzeybatı ve güneybatıya yönlenmiştir. Her iki yöne bakanda iki muhdes (Resim4.3.14.-15.), bir tanede sofaya bakan orijinal ahşap penceresi mevcuttur(Resim4.3.16.). Tavan ve döşemesi ahşaptır, duvarları çamur sıvalıdır. Kuzeybatı ve kuzeydoğu duvarlarında iki ahşap gömme dolabı mevcuttur(Resim4.3.16.-17.). Kuzeydoğudaki büyük dolapta diğer Seydişehir evleri dolaplarında görülen alınlık kısmı mevcuttur(Resim4.3.16.-18.). Bu odanın kapısı diğer oda kapılardan daha nitelikli olup, baklava dilimi motifli süsleme yapılmıştır(Resim4.3.19.).

Resim 4.3.14 kuzeybatıdaki oda

Resim 4.3.15 kuzeybatıdaki oda

Resim 4.3.16 sofaya bakan pencere

Resim 4.3.17 odanın kuzeybatı duvarındaki dolap

Resim 4.3.18 kuzeydoğu duvarındaki dolap

Resim 4.3.19 kuzeybatıdaki odanın kapı

Sofanın güney doğusunda yola bakan, kareye yakın dikdörtgen planlı oda güney doğu ve güneybatıya yönlenmiştir. Bu yönlere bakan metal iki muhdes penceresi mevcuttur(Resim4.3.20.). Tavan ve döşemesi ahşaptır. Duvarlar çamur sıvalıdır. Kuzeybatı ve kuzeydoğu duvarında iki ahşap gömme dolabı diğer odadakilerle aynı özellikleri taşımaktadır(Resim4.3.21.-22.).

Resim 4.3.20 sofanın güneybatısındaki oda

Resim 4.3.21 kuzeybatı duvarındaki dolap

Resim 4.3.22 kuzeydoğu duvarındaki dolap

Sofanın güneydoğusunda yan bahçeye bakan kareye yakın dikdörtgen planlı oda güneydoğuya yönlenmiştir. Kuzeydoğuya bakan cephesi bitişik nizam yapılaşmandan dolayı kapatılmıştır. Yan bahçeye bakan muhdes bir penceresi mevcuttur(Resim4.3.23.). Döşeme ve tavan ahşaptır, duvarlar çamur sıvalıdır.

Resim 4.3.23 sofanın güneydoğusundaki oda

Alt ve üst katın bağımsız kullanılmasıyla sonradan düzenlenen banyo ve hela sofanın güneydoğusunda yer almaktadır(Resim4.3.24.). Sofadan bir koridorla ulaşılan hela sonradan eklenmiştir(Resim4.3.25.).

Resim 4.3.24 banyo eki

Resim 4.3.25 hela eki

4.3.3.Yapım Tekniği

Ev, kâgir moloz taş duvar üzeri ahşap döşemeli olarak inşa edilmiştir. Kâgir duvar aralarına ahşap hatıllar atılmıştır. Dış duvarlar, çift cidarlı taş duvar arasına helik denilen küçük taşlar doldurulup üzerine çamur sıva dökülerek oluşturulmuştur. Belirli aralıklarda ahşap hatıllar atılmıştır. İçteki ve dıştaki taş duvarlar üzerine atılan ahşap hatıllar yine ahşaplarla merdiven şeklinde birbirine bağlanarak taş duvar üzerine oturtulmuştur. Döşemelerde yaklaşık 50 cm arayla atılan ahşap kirişlerin üzerine hasır serilerek, hasırın üzerine de malıs denilen su, toprak ve samandan oluşturulan bir çeşit

sıva serilerek oluşturulmaktadır. Bodrum duvarları yaklaşık 80 cm lik taş duvarlardır. Zemin kat ve üst kattaki taşıyıcı taş duvar kalınlıkları da 70-80 cm arasındadır. İç mekanlarda ters tavan yapım tekniği uygulanmıştır(Resim4.3.26.). Güneybatı ve güneydoğu cephelerinde dış duvar yüzeyinde çimento harçlı sıva ile derzleme yapılmıştır. Kuzey batı cephesinin dış yüzeyinde ise çamur sıva yapılmıştır(Resim4.3.27.). Çatısı ahşap oturtma çatıdır(Şekil4.3.4.).

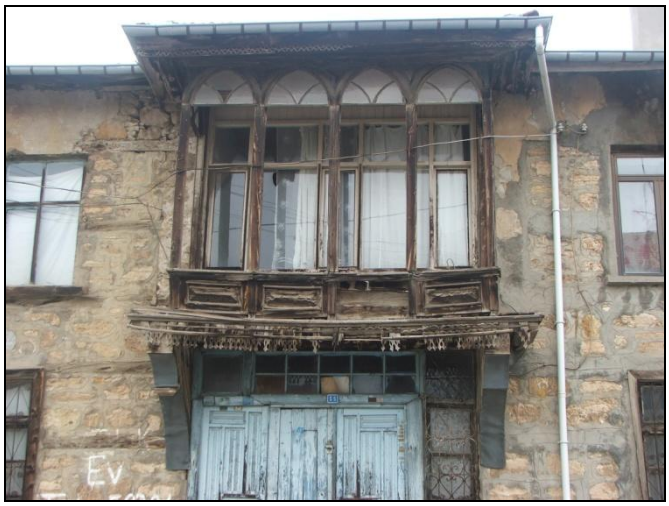
Resim 4.3.26 mutfak tavan detayı

Resim 4.3.27. kuzeybatı cephesi

4.3.4.Süsleme Özellikleri

Dış cephede süsleme sadece cumbada görülür(Resim4.3.28.). Pencere kafeslerinde ahşap yerine demir kafesler kullanılmıştır(Resim4.3.29.)(Şelik4.3.6.). İç mekânda mimari elemanlarda süsleme yapılmamıştır. Dolaplar, tavanlar, kapılar, oda ve sofa duvarları yalın ve süsten uzaktır(Resim4.3.30.). Sadece bir kapıda baklava dilimi motif işlemesi mevcuttur(Resim4.3.31.). Kapılar tablalıdır(Şekil4.3.7.). Sofaya bakan orijinal pencereler sürme penceredir.

Resim 4.3.28 Bakırcı evi cumba

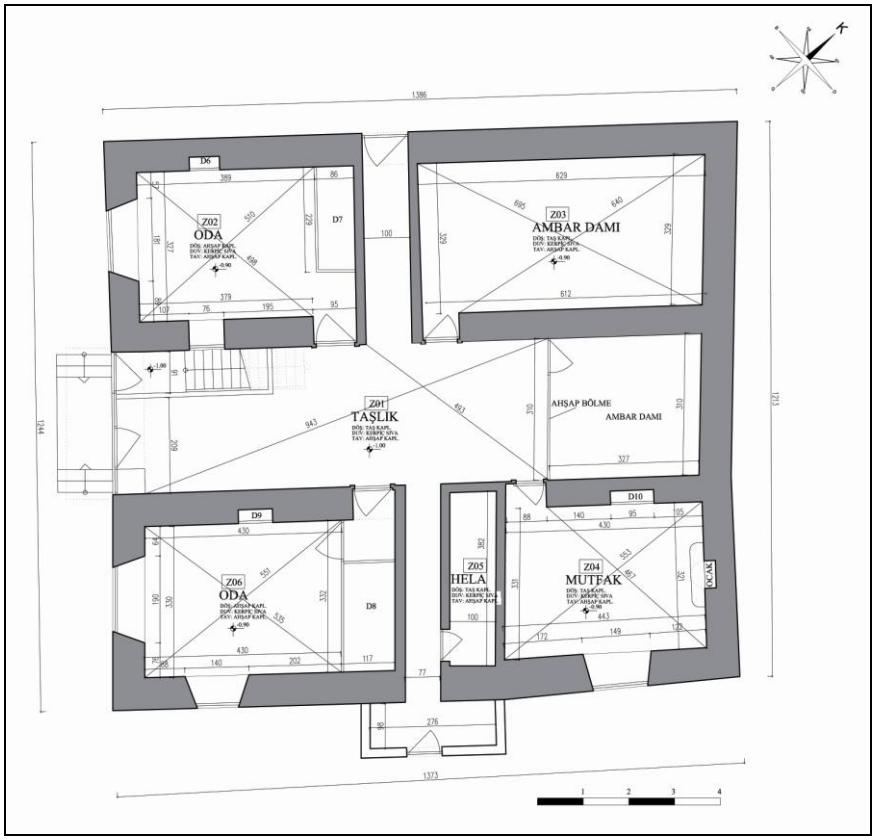
Resim 4.3.29 korkuluk detayı

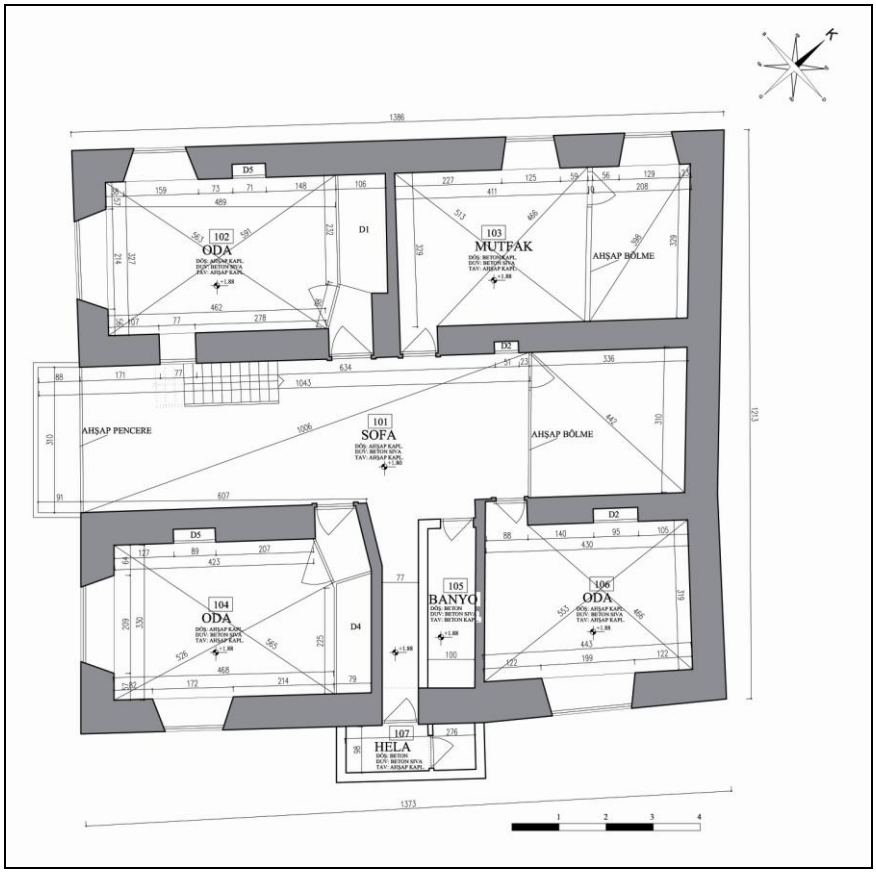
Resim 4.3.30 sofanın kuzeybatısındaki oda dolabı

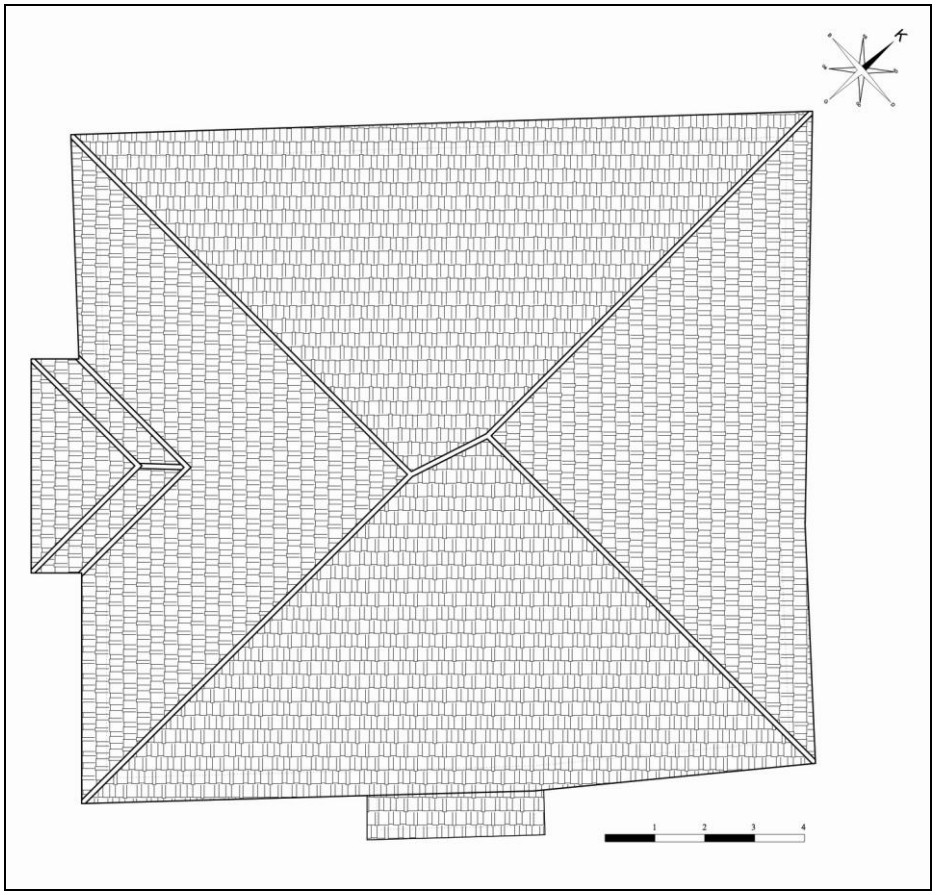
Resim 4.3.31.bakırcı evi oda kapısı

Şekil 4.3.2. Bakırcı Evi zemin kat planı

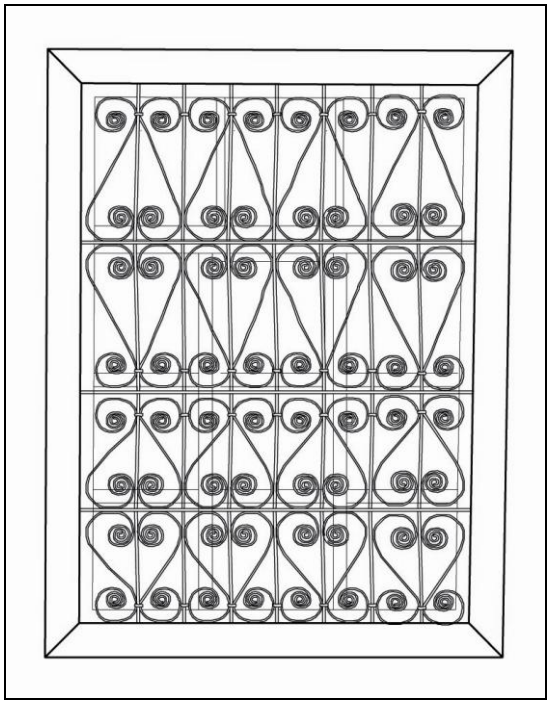
Şekil 4.3.3. Bakırcı Evi kat planı

Şekil 4.3.4. Bakırcı Evi çatı plan

Şekil 4.3.5. Bakırcı Evi güney batı cephesi(ön cephe)

Şekil 4.3.6. Bakırcı Evi pencere korkuluğu

Şekil 4.3.7. Bakırcı Evi iç kapı

4.4. DOĞU EVİ(EYÜPOĞLU HACI HASAN EFENDİLERİN EVİ)

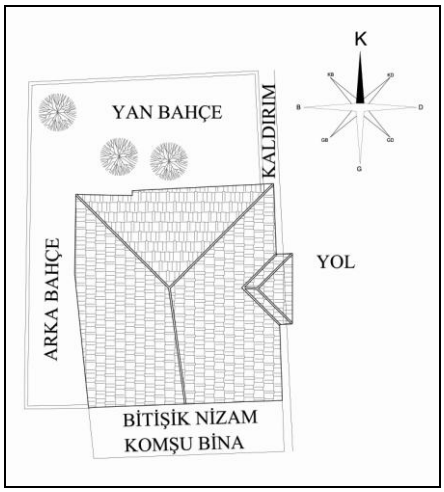

Resim 4.4.1. Doğu Evi

4.4.1.Yapının Genel Tanımı

İlçe merkezi sınırları içinde Hacı Seyitali Mahallesi, 34 ada,5 parselde inşaa edilmiştir. Dikdörtgen bir parselde konumlanmıştır. Bu parselin doğusunda yapının girişinin de bulunduğu 202 sokak bulunmaktadır(Resim4.4.1.). Diğer yönlerden komşu parsellerle çevrelenmiştir. Yapı parselin güney ve doğu köşesinde, sokağa paralel ve ona bitişik bir şekilde bulunmaktadır. Yapının dışında kalan alanlar yan bahçe ve arka bahçe olarak değerlendirilmiştir(Çizim4.4.1.).

Yapı, sözlü kaynaklardan elde edilen bilgilere göre 1900-1910 tarihleri arasında inşaa edilmiştir.

Şekil 4.4.1. Doğu evi vaziyet planı

4.4.2.Mimari Özellikler

Doğu evi, karnıyarık olarak da tanımlanan iç sofalı plan tipine sahiptir. Yapı zeminde orta taşlık(hayat)ve 2 adet ambar damından, üst katta ortada sofa ve dört odadan oluşmaktadır(Çizim4.4.2.-3.). Seydişehir de orijinal zemin katı bozulmadan günümüze ulaşan nadir yapılardandır. Yapıya doğu yönündeki çift kantlı ahşap kapıdan girilir. Yol kotunun yükselmesi sebebiyle kaldırımdan bir basamak aşağıya inilerek taşlığa(hayata) ulaşılmaktadır. Girişte solda yer alan merdiven taşlıktan 40cm yukarıdadır(Resim4.4.2.). İki basamakla bu kot farkı aşılmaktadır(Resim4.4.3.). Hayatın tavanında ters tavan tekniği uygulanmıştır. Döşemesi geniş yüzeyli taşlarla döşelidir. Duvarları çamur sıvalıdır. Taşlığın iki yanında ambar damları mevcuttur.

Resim 4.4.2. Doğu evinin taşlığı

Resim 4.4.3. Doğu evinin girişi

Taşlığın kuzeyinde bulunan ambar damında bazı Seydişehir evlerinde de görülen taş duvarlarla çevrili üzüm çiğneme alanı(şırahane) vardır(Resim4.4.4.). Bu odanın doğusu ve batısı ahşap bölgülerle ayrılmıştır. Bu alanlar ambar deposu olarak kullanılmıştır. Doğu cephesi sokağa bakan odanın küçük kara kapaklı bir penceresi mevcuttur. Döşemesi taş, tavanı ters tavandır. Duvarlar sıvasızdır.

Resim 4.4.4. Doğu evinin ambar damı

Taşlığın güneyindeki oda ambar damı ve depo olarak kullanılmıştır. Üst katta dolabın olduğu hiza boyunca 30 cm kalınlığında yatayda giden ahşap kiriş tavan döşemesini taşımakta destekleyici olarak kullanılmıştır(Resim4.4.5). Bu kirişi desteklemek için belirli aralıklarla ahşap dikmeler atılmıştır. Odanın tavanı ters tavandır(Resim4.4.6.), duvarlar sıvasızdır. Döşemesi taştır. Sokağa bakan kara kapaklı bir ahşap penceresi mevcuttur.

Resim 4.4.5. Doğu evinin ambar damı

Resim 4.4.6 Doğu evinin ters tavanı

Üst katta sofaya ulaşan orjinal ahşap merdiven tek kolludur(Resim4.4.7.). Merdivenin cumba tarafında diğer evlerde de bulunan, minderlerin koyulduğu baba denilen ahşap bölüm vardır(Resim4.4.8.). Sekilik sofadan 10 cm yüksektir. Dikdörtgen planlı sofanın doğusunda cumba mevcuttur(Resim4.4.9.). Batısında dama çıkışı

sağlayan ahşap kapı vardır(Resim4.4.10.). Tavanı ters tavandır, kontraplak çakılmıştır. Döşemesi ahşaptır. Duvarlar çimento harçlı sıva ile sıvanmış, yağlı boya ile boyanmıştır. Sofaya dört tane oda açılır.

Resim 4.4.7. üst kata çıkan merdiven

Resim 4.4.8.merdiven babası

Resim 4.4.9. Doğu evi sofası

Resim 4.4.10. Doğu evi sofası

Sofanın kuzeyindeki kareye yakın dikdörtgen planlı odanın kuzey duvarında yan bahçeye bakan, doğu duvarında da sokağa bakan birer ahşap kasalı penceresi mevcuttur(Resim4.4.11.). Sokağa bakan penceresi orijinal değildir. Yapı sahibinin verdiği bilgilere ve yapının cephesinde gözlenen izlere bakıldığında, odanın doğu duvarında ortada bir cağın olduğu, ocağın iki yanında da birer dikdörtgen formlu ahşap penceresi olduğu gözlenmiştir(Resim4.4.12.). Kalaycı evinde de aynı yerleşime sahip odaların günümüze ulaşmış olması bu gözlemi desteklemektedir. Tavanı ve döşemesi ahşaptır. Düz tavan tekniği kullanılmıştır. Tavan çıtakari yöntemle süslenmiştir. Duvarlar çamur sıvalıdır. Pencere üst seviyesinden bütün odayı dolaşan ahşap silmeler vardır. Kapısı tablalıdır ve tak tak denilen misafirlerin içeriye girerken ev sahibine haber vermek için kullandıkları tunçtan yapılmış kapı tokmağı mevcuttur. Kapı ile oda arasında geleneksel Türk evlerinde görülen mahremiyeti sağlayan giriş sekisi vardır. Bu alanda kapının karşısında dairesel hareketlerle süslenmiş ağzı açık üç raflı dolap

mevcuttur(Resim4.4.13.). Odada biri küçük biri büyük iki ahşap gömme dolap mevcuttur(Resim4.4.14.). Kapı hizasında olan dolapta iki kapılı yüklük vardır ve alınlıksız raflı dolap bölümleri vardır. Raflı kısım bir sıra susam yaprağı motifli çıtalarla çevrelenmiştir(Resim4.4.15.)(Şekil4.4.7.).

Resim 4.4.11. sofanın kuzeyindeki oda

Resim 4.4.12 cephedeki pencere izleri

Resim 4.4.13 ağzı açık

Resim 4.4.14. güney duvarındaki küçük dolap

Resim 4.4.15. batı duvarındaki dolap

Sofanın güneyindeki kareye yakın dikdörtgen planlı odanın güney cephesi bitişik nizam yapılaşmadan dolayı kapalıdır, doğu cephesindeki kare, ahşap penceresiyle sokağa yönlenmiştir(Resim4.4.16.). Yapı sahibinden edinilen bilgiler doğrultusunda orjinalinde bu odada da sokağa bakan doğu duvarında ortada ocak, ocağın iki yanında birer adet dikdörtgen pencere mevcutmuş(Resim4.4.17.). Ahşap tavanı düz tavan tekniğinde yapılmış, çıtakari yöntemle süslenmiştir(Resim4.4.18.). Giriş sekisinde dairesel motiflerle süslenmiş ağzı açık yer alır(Resim4.4.19.). Odanın güney duvarında boydan boya altı kapaklı yüklük mevcuttur(Resim4.4.20.). Yüklük bölümünden kalan dar alanda ise yuvarlak motifli süslemelerin yapıldığı ağzı açık üç raflı dolap bulunmaktadır(Resim4.4.21.). Odanın kuzey duvarında küçük, batı duvarında büyük gömme dolap vardır(Resim4.4.22.)(Şekil4.4.6.). Duvarlar çimento harçlı sıva ile sıvalıdır. Tak tak denilen tunç kapı elamanı bulunan tablalı kapısı mevcuttur(Resim4.4.23.).

Resim 4.4.16 sofanın güneyindeki oda

Resim 4.4.17.cephedeki pencere izleri

Resim 4.4.18. sofanın güneyindeki odanın tavanı

Resim 4.4.19 giriş sekisindeki ağzı açık

Resim 4.4.20 güney duvarındaki yüklük

Resim 4.4.21.ağzı açık

Resim 4.4.22 batı duvarındaki dolap

Resim 4.4.23 güneydeki odanın kapısı

Sofanın kuzeyinde bulunan dikdörtgen planlı diğer odanın bahçeye bakan bir tane dikdörtgen penceresi mevcuttur(Resim4.4.24.-25.). Bu pencerenin dışında orijinal olduğunu tahmin ettiğimiz kafes günümüze ulaşmıştır. Bu oda sonradan mutfak olarak düzenlenerek bir de banyo eklenmiştir. Duvarlar çamur sıvalıdır.

Resim 4.4.24.doğu evi mutfağı

Resim 4.4.25.doğu evi mutfağı

Sofanın güneyinde yer alan diğer odaya girilememiştir. Yapılan rölöve çalışmaları sonucu bu odanın da kareye yakın dikdörtgen planlı olduğu görülmüştür.

4.4.3.Yapım Tekniği

Ev, kâgir moloz taş duvar üzeri ahşap döşemeli olarak inşa edilmiştir. Kâgir taş aralarına ahşap hatıllar atılmıştır. Dış duvarlar, çift cidarlı taş duvar arasına helik denilen küçük taşlar doldurulup üzerine çamur sıva dökülerek oluşturulmuştur. Belirli aralıklarda ahşap hatıllar atılmıştır. İçteki ve dıştaki taş duvarlar üzerine atılan ahşap hatıllar yine ahşaplarla merdiven şeklinde birbirine bağlanarak taş duvar üzerine oturtulmuştur. Döşemelerde yaklaşık 50 cm arayla atılan ahşap kirişlerin üzerine hasır serilerek, hasırın üzerine de malıs denilen su, toprak ve samandan oluşturulan bir çeşit sıva serilerek oluşturulmaktadır. İç mekanlar da ters tavan ve düz tavan yapım teknikleri uygulanmıştır. İç duvarlar bazı odalarda çimento harçlı sıva ile sıvalıdır. Ön cephede çimento harçlı sıva ile derzleme görülür. Yan cepheler çamur sıvalıdır. Çatısı ahşap kırma çatıdır(Şekil 4.4.4.)

4.2.4.Süsleme Özellikleri

Dış cephede süsleme cumbada ve pencere kafeslerinde mevcuttur(Şekil4.4.5.). İç mekânda ise oda tavanlarında sade çıtakari yöntemle süsleme yapılmıştır(Resim4.4.27.). Dolaplarda da susam yaprağı motifi mevcuttur(Resim4.4.26.,28.,29.,). Oyma tekniğinin yanı sıra çakma tekniği de kullanılmıştır. Kapılarda da süslemeye rastlanmamıştır(Resim4.4.30.).

Resim 4.4.26 güneydeki odanın ağzı açığı

Resim 4.4.27. güneydeki odanın tavan

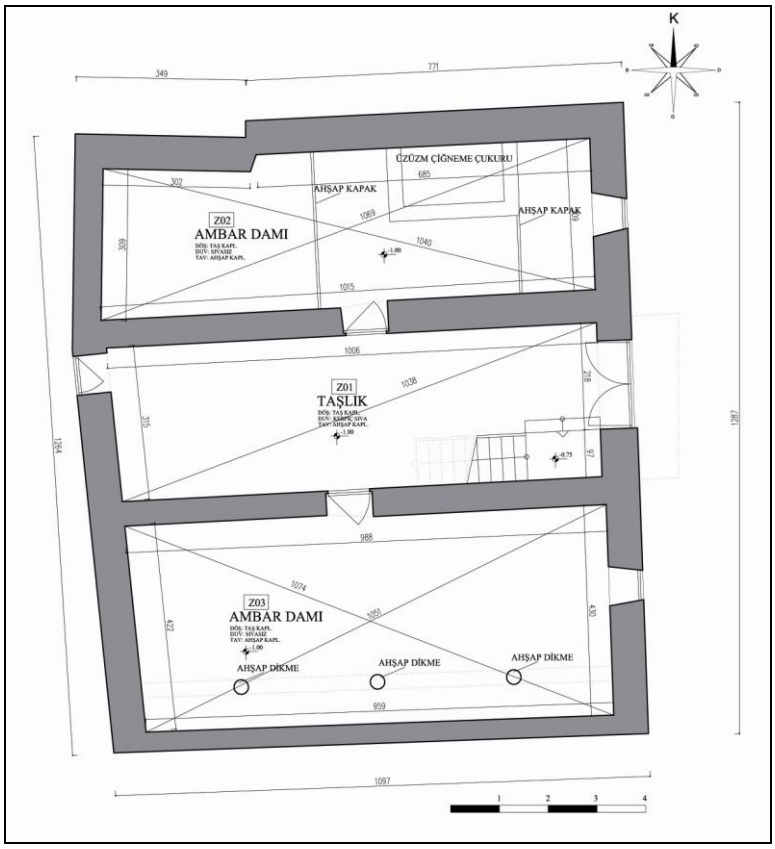
Resim 4.4.28 güneydeki odanın dolabı

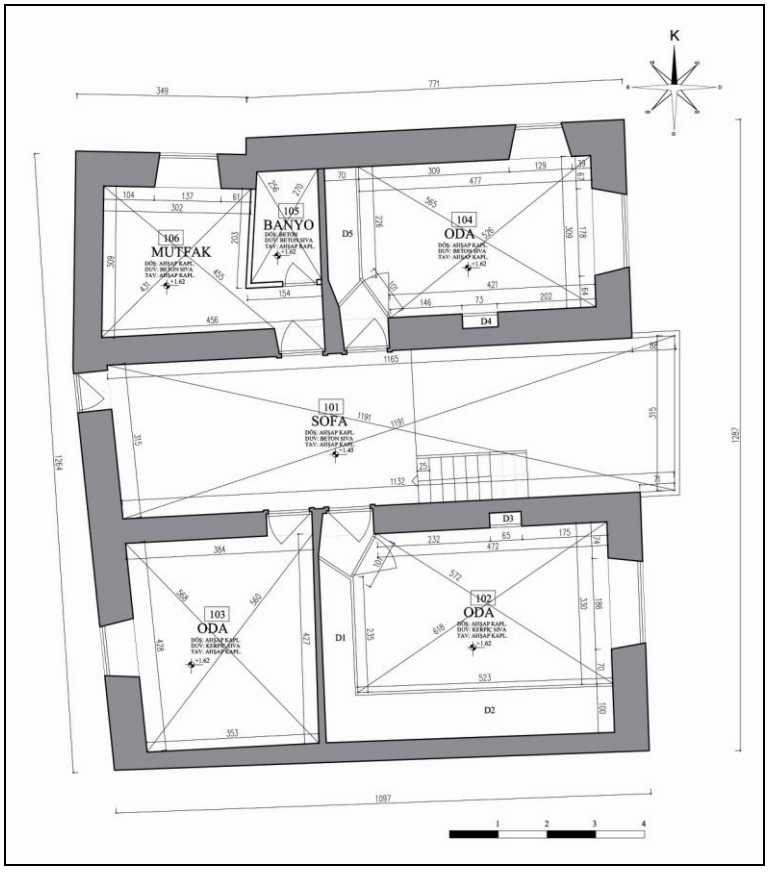
Resim 4.4.29 kuzeydeki odanın dolabı

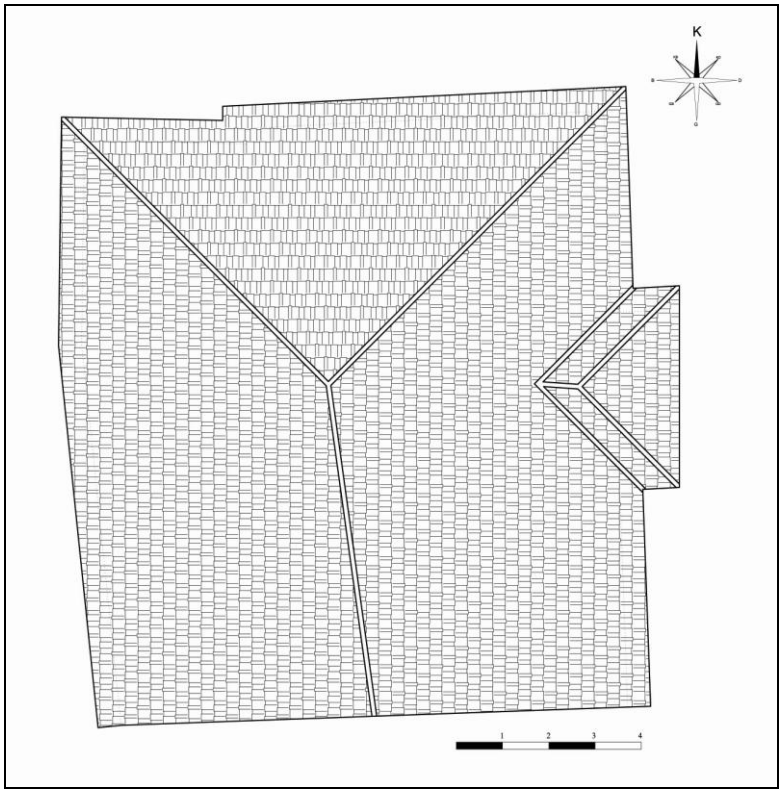
Resim 4.4.30..güneydeki odanın kapısı

Şekil 4.4.2. Doğu Evi zemin kat planı

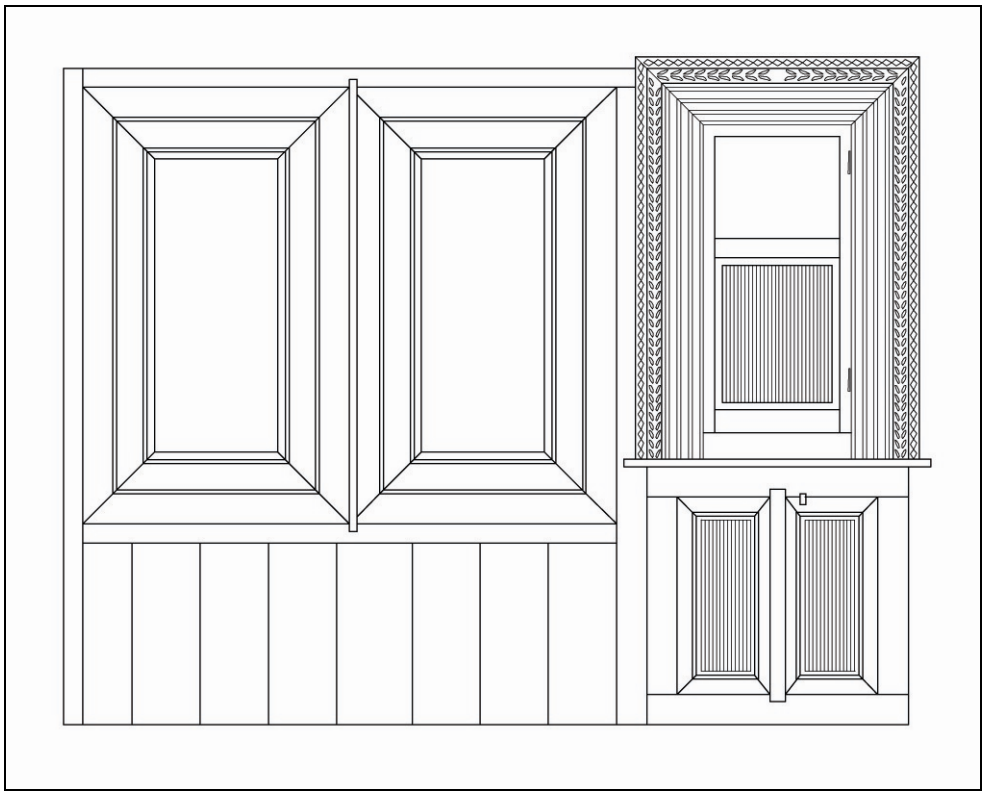
Şekil 4.4.3 Doğu Evi kat planı

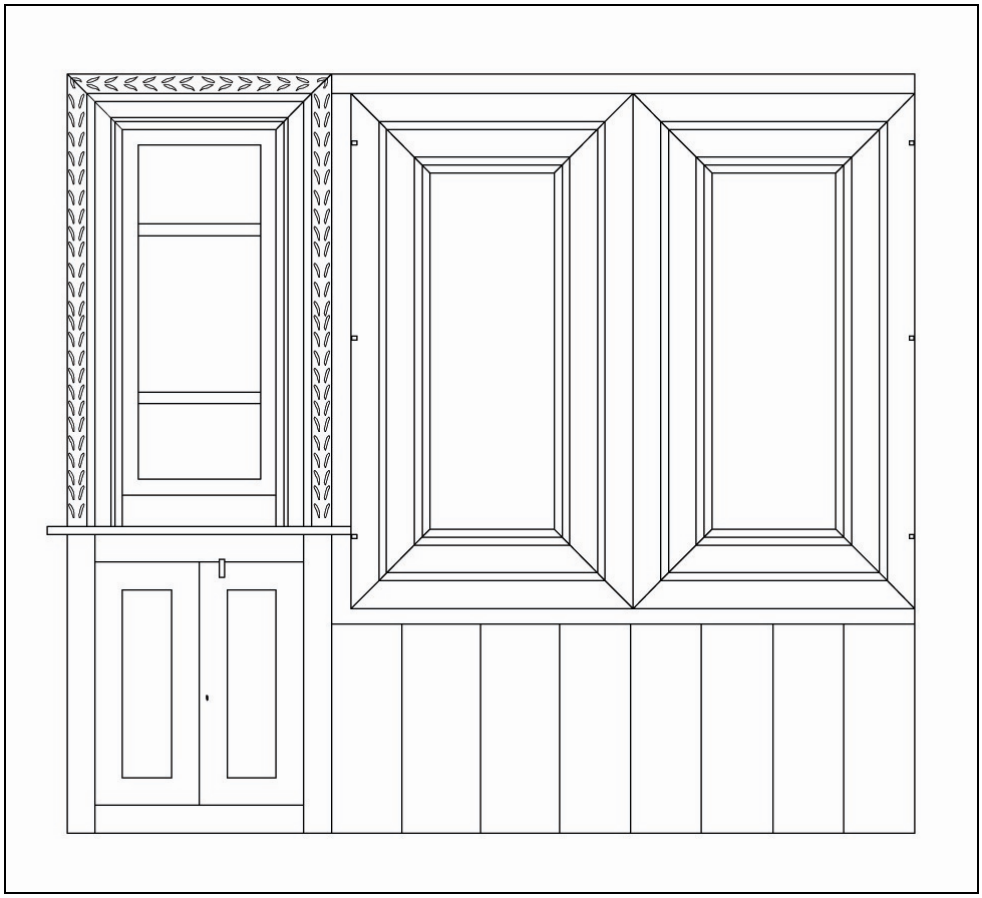
Şekil 4.4.4. Doğu Evi çatı planı

Şekil 4.4.5. Doğu Evi doğu cephesi(ön cephe

Şekil 4.4.6. Doğu Evi D1 nolu dolap detayı detayı

Şekil 4.4.7. Doğu Evi D5 nolu dolap detayı detayı

4.5. EKİCİ EVİ

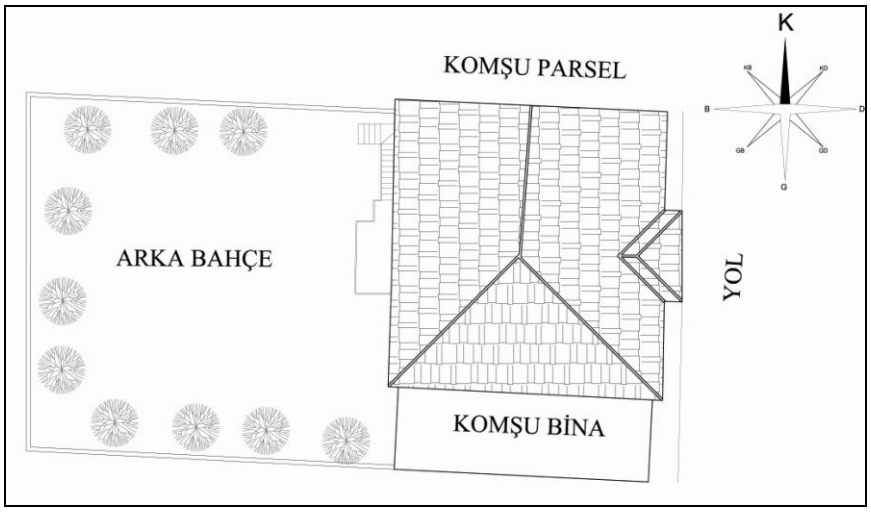

Resim 4.5.1. Ekici Evi

4.5.1.Yapının Genel Tanımı

İlçe merkezi sınırları içinde Sofuhane Mahallesi,147 ada,21 parselde inşaa edilmiştir. Dikdörtgen bir parselde konumlanmıştır. Bu parselin batısında yapının girişinin de yer aldığı yol bulunmaktadır(Resim4.5.1.). Diğer yönlerden komşu parsellerle çevrelenmiştir. Yapı, parselin güneyinde, sokağa paralel ve ona bitişik bir şekilde bulunmaktadır. Yapının dışında kalan alan arka bahçe olarak değerlendirilmiştir(Şekil4.5.1.).

Yapı, sözlü kaynaklardan elde edilen bilgilere göre 1900 lü yılların başlarında inşaa edilmiştir.

Şekil 4.5.1. Ekici evi vaziyet planı

4.5.2.Mimari Özellikler

Ekici evi, karnıyarık olarak da tanımlanan iç sofalı plan tipine sahiptir. Yapı zeminde orta sofa etrafında odalar, üst katta da orta sofa ve 4 odadan oluşmaktadır(Şekil4.5.2.).

Yapıya güney yönündeki ahşap muhdes tek kanatlı kapıdan girilir(Şekil4.5.8.). Diğer Seydişehir evleri gibi bu yapıda tadilat geçirerek zemin kat ve üst kat bağımsız hale getirilmiştir. Merdivenin olduğu alan duvarlarla çevrilerek üst kata çıkış bağımsızlaştırılmıştır. Zemin kata giriş ahşap iki kanatlı kapıdandır. Girişte taşlık(hayat) bölümü bu evde de mevcuttur. Zemin katta bulunan diğer mekanlara girilememiştir. Yapının cephesindeki izlere bakılarak zeminde samanlık, ahır ve ambar damı gibi mekanların olduğu gözlenmiştir. Cephede genellikle bu mekanlarda görülen küçük kare pencerelerin izleri mevcuttur(Resim4.5.2.).

Resim 4.5.2. cephedeki pencere izi

Tek kollu ahşap merdiven sofaya ulaşır. Merdivende diğer Seydişehir evleri merdivenlerinde de olan baba kısmı vardır. Sofa dikdörtgen planlıdır. Güneyinde bulunan cumba(kafes) ile yola bakar(Resim4.5.3.). Batısında bulunan kapıdan da arka bahçeye çıkış mevcuttur. Batı kısmı tadilat görmüş ahşap ara bölgü ve bahçeye inen merdiven eklenmiştir(Resim4.5.4.). Ahşap tavan ters tavan tekniğiyle yapılmış, daha sonra kontraplak çakılmıştır. Duvarlar çamur sıvalıdır. Sofaya dört oda ve helaya giden holün bulunduğu mekanın kapısı açılır.

Resim 4.5.3. Ekici evi sofası

Resim 4.5.4 Ekici evi sofası

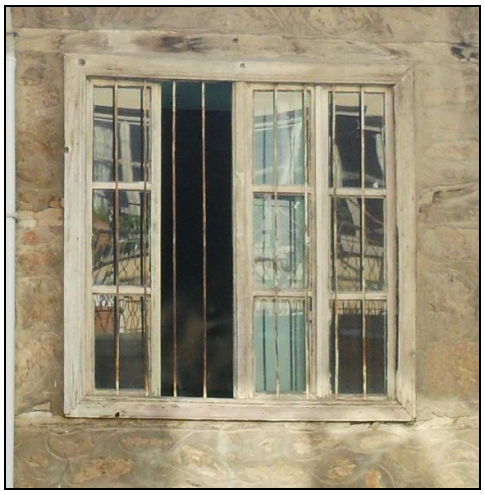
Sofanın kuzeyinde yer alan dikdörtgen planlı oda kuzeye ve doğuya yönlenmiştir. Kuzey cephesinde pencere yoktur. Doğu cephesinde orijinal olduğunu tahmin ettiğimiz kare formlu ahşap penceresiyle yola bakmaktadır(Resim 4.5.5.-6.). Bu pencere geleneksel Seydişehir evleri pencere formlarına sahip iki tane dikdörtgen kasanın yan yana gelmesiyle oluşmuştur(Resim4.5.7.). Cephede pencere kenarlarında ahşap pervazları mevcuttur. Ahşap tavanı düz tavan tekniğiyle yapılmış ve çıtakari yöntemle süslenmiştir(Resim4.5.8.). Tavan bordürü daire ve üçgen formlarının komposizyonuyla oluşturulmuştur. Sekiz kollu yıldız motifli tavan göbeği mevcuttur(Resim4.5.9.). Duvarlar pencere alt hizasından yere kadar yatay olarak kullanılmış ahşaplarla kaplıdır. Üst kısımları ise kontraplak kaplanmıştır. Odanın kuzey duvarı boyunca yüklüklü gömme dolap mevcuttur(Resim4.5.10.)(Şekil4.5.6.). Odanın doğu duvarında da iki tane cam kapaklı küçük dolap vardır(Resim4.5.11.). Döşemedeki izler dikkate alındığında pencere önünde bir sedirin varlığı tahmin edilmektedir. Kapısı tablalıdır. Dairesel motifli basit oymalıdır(Resim4.5.12.).

Resim 4.5.5.sofanın kuzeyindeki oda

Resim 4.5.6 sofanın kuzeyindeki oda

Resim 4.5.7.doğu cephedeki pencere

Resim 4.5.8. kuzeydeki odanın tavan

Resim 4.5.9. tavan göbeği

Resim 4.5.10.odanın kuzey duvarındaki dolap

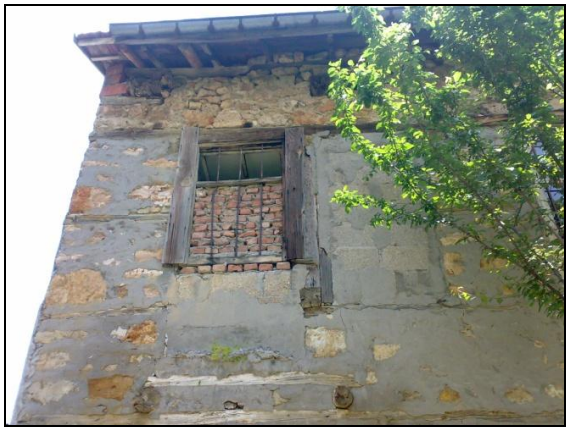

Resim 4.5.11. odanın güney duvarındaki dolap

Resim 4.5.12. kuzeydeki odanın kapısı

Sofanın kuzeyinde yer alan diğer oda tadilat geçirmiş, mutfak ve hela olarak düzenlenmiştir. Helada bir tane orijinal olduğunu tahmin ettiğimiz, arka bahçeye bakan ahşap pencere mevcuttur(Resim4.5.13.). Mutfak kare formludur. Bir tane arka bahçeye bakan muhdes kare ahşap penceresi vardır(Resim4.5.14.). Tavanı ahşap, döşemesi çimento harçlı ile sıvalıdır. Odanın bütün duvarları kontraplak kaplıdır.

Resim 4.5.13 hela pencere

Resim 4.5.14.Ekici evi mutfağı

Sofanın güneyinde yer alan, yola bakan oda kareye yakın dikdörtgen formludur. Güneye ve doğuya bakan iki tane ahşap penceresi vardır. Ahşap tavanı basit tekne tavan özelliği taşımaktadır ve çıtakari teknikle süslenmiştir(Resim4.5.15.). Tavan bordürü yarım daire motifleriyle oluşturulmuştur(Resim4.5.16). Sekiz kollu yıldız motifli tavan göbeği mevcuttur. Duvarlarda pencere alt ve üst hizalarında tüm odayı dolaşan ahşap silmeler mevcuttur. Odanın batı ve kuzey duvarlarında iki tane gömme dolabı

vardır(Resim4.5.17.-18.)(Şekil4.5.5.). Batıda ki dolabın içinden bir kapakla çatıya çıkış sağlanmıştır.

Resim 4.5.15.güneyde yola bakan odanın tavanı

Resim 4.5.16. güneydeki odanın tavan detayı

Resim 4.5.17. batı duvarındaki dolap

Resim 4.5.18 kuzey duvarındaki dolap

Sofanın güneyinde yer alan, arka bahçeye bakan dikdörtgen formlu odanın batıda, arkaya bahçeye bakan bir ahşap penceresi, güneyde de bir ahşap penceresi vardır(Resim4.5.19.). Baş oda özellikleri taşıyan bu odanın tavanı ve dolapları diğer odalardakilerden daha niteliklidir. İncelediğimiz evler arasında baş odası arka bahçeye bakan tek evdir. Tavanı düz tavan tekniğiyle yapılmış ve çıtakari teknikle süslenmiştir(Resim4.5.21.). Tavan göbeği bitkisel motiflerle oluşturulmuştur ve elips formuna yakındır(Resim4.5.20.)(Şekil4.5.10.). İncelediğimiz evler arasında tavan ve dolap süslemesinin en yoğun olduğu evdir. Tavanlardaki bütün çıtalara bitkisel motif işlenmiştir. Tavan bordüründe sivri yaprak motifi mevcuttur. Tavanın dört köşesine çeyrek daire formlu bitkisel motif işli ahşaplar aplike edilmiştir(Resim4.5.22.)(Şekil4.5.9.). Aynı köşelerde, bordürlerin kesiştiği köşelerin

yanında da yarım daire şeklinde ve düz ahşap parçalarla kompoze edilmiş bitkisel motifler mevcuttur. Odada iki küçük bir de yüklüklü dolap mevcuttur. Doğu duvarındaki dolabın yüklükleri günümüze ulaşmamış, sökülmüş ve yerine modern bir dolap yerleştirilmiştir(Resim4.5.23.)(Şekil4.5.7.). Aynalık kısmı ise Seydişehir deki en gösterişli dolap işlemesinin olduğu dolaptır(Resim4.5.24.). Aynalık beş sıra bordürle çevrilidir. En dışta baklava motifleri işli olan bir bordür, onun içine yaprak motiflerinin işlendiği kalın bordür aplike edilmiştir. Üçüncü bordürde kıvrımlı dal aralarında yaprak motifleri işlenmiştir. Dördüncü sıra bordürde ince şeritler, en içteki bordür ise incedir ve üçgen motifler işlenmiştir. Aynalığın alınlığı da yoğun bir şekilde bitkisel motif işlidir. Giriş sekisinde ise üç raflı ağzı açık mevcuttur(Resim4.5.25.). Küçük dolaplar diğer odadakilerle aynı özellikleri göstermektedir(Resim4.5.26.)(Şekil4.5.11.). Duvarlar kontraplak kaplıdır. Pencere alt ve üst hizasından tüm odayı çevreleyen ahşap silmeler vardır. Pencere altından yere kadar olan alan diğer oda gibi yatayına çakılmış ahşaplarla kaplıdır. Kapısı diğer oda kapılarıyla aynı süsleme özelliklerini gösteren tablalı kapıdır(Resim4.5.27.)(Şekil4.5.12.).

Resim 4.5.19 güneyde arka bahçeye bakan oda

Resim 4.5.20. odanın tavan detayı

Resim 4.5.21. odanın tavanı

Resim 4.5.22. odanın tavan detayı

Resim 4.5.23. doğu duvarındaki dolap

Resim 4.5.24 dolap detayı

Resim 4.5.25. giriş sekisindeki ağzı açık

Resim 4.5.26. kuzey duvardaki dolap

Resim 4.5.27. güneydeki odanın kapı

4.5.3.Yapım Tekniği

Ev, kâgir moloz taş duvar üzeri ahşap döşemeli olarak inşa edilmiştir. Kâgir taş aralarına ahşap hatıllar atılmıştır. Dış duvarlar, çift cidarlı taş duvar arasına helik denilen küçük taşlar doldurulup üzerine çamur sıva dökülerek oluşturulmuştur. Belirli aralıklarda ahşap hatıllar atılmıştır. İçteki ve dıştaki taş duvarlar üzerine atılan ahşap hatıllar yine ahşaplarla merdiven şeklinde birbirine bağlanarak taş duvar üzerine oturtulmuştur. Dış duvar kalınlıkları 60-70 cm arasındadır. Döşemelerde yaklaşık 50 cm arayla atılan ahşap kirişlerin üzerine hasır serilerek, hasırın üzerine de malıs denilen su, toprak ve samandan oluşturulan bir çeşit sıva serilerek oluşturulmaktadır. İç mekanlarda ters tavan, düz tavan ve basit tekne tavan yapım teknikleri uygulanmıştır. İç duvarlar kontraplak kaplanmıştır. Bütün cephelerde de çimento harçlı sıva ile derzleme görülür. Çatısı ahşap kırma çatıdır(Şekil4.5.3.).

4.5.4.Süsleme Özellikleri

Dış cephede cumbada süslenmeye rastlanmamıştır(Şekil4.5.4.). İç mekânda ise oda tavanları, bitkisel ve geometrik motifli bezemelerle, güneşi simgeleyen sekiz kollu yıldız motifli ve bitkisel motifli göbeklerle süslenmiştir(Resim4.5.28.30.-31.). Yivli

ahşaplarla çıtakari yöntemile tavanlar yapılmıştır. Dolaplarda da yine bitkisel ve geometrik motifler uygulanmıştır(Resim4.5.29.,33.). Oyma tekniğinin yanı sıra çakma tekniği de kullanılmıştır. Süsleme özellikleri açısından bakıldığında diğer Seydişehir evlerinden niteliklidir, daha farklı motifler kullanılmıştır. Basit tekne tavan uygulamasının yapıldığı tek evdir. Kapılarda çok basit dairesel hareketlerle simetrik süslemeler yapılmıştır(Resim4.5.32.).

Resim 4.5.28. güneyde arka bahçeye bakan odanın tavan detayı

Resim 4.5.29 güneyde arka bahçeye bakan odanın dolap detayı

Resim 4.5.30 tekne tavan detayı

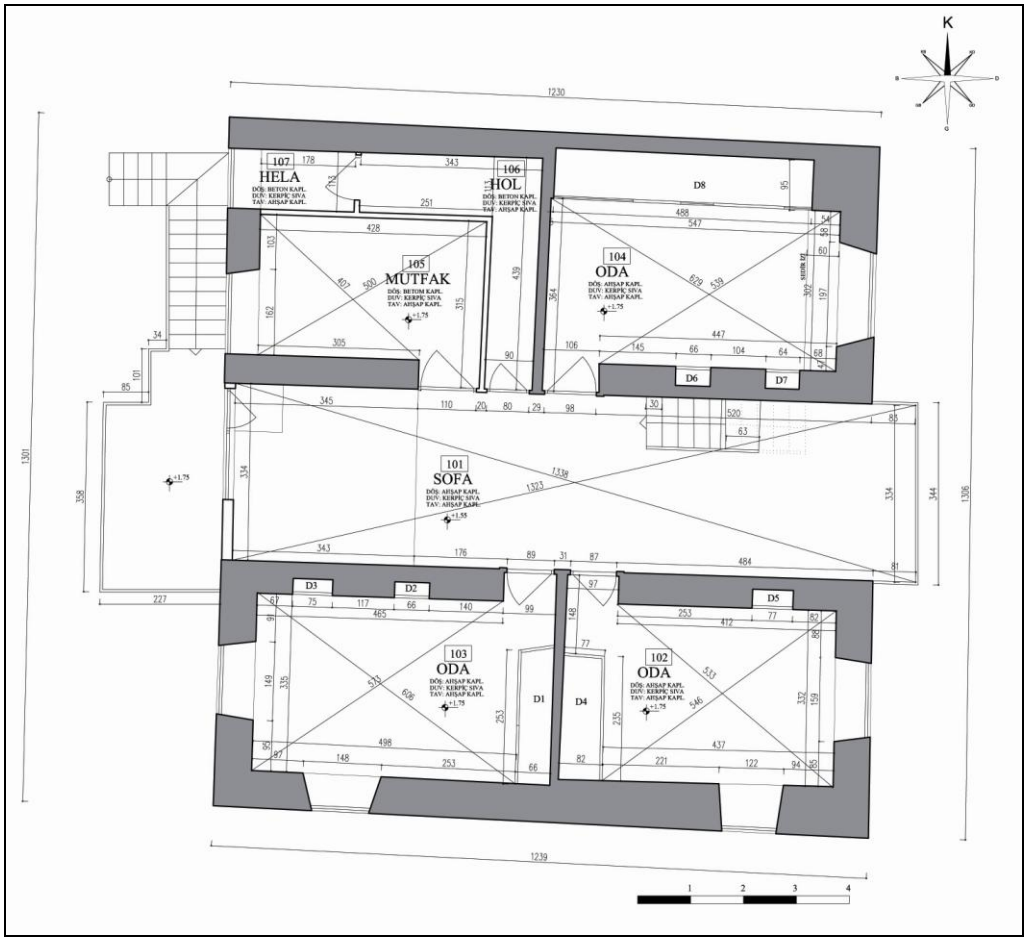
Resim 4.5.31. yıldız motifli tavan göbeği

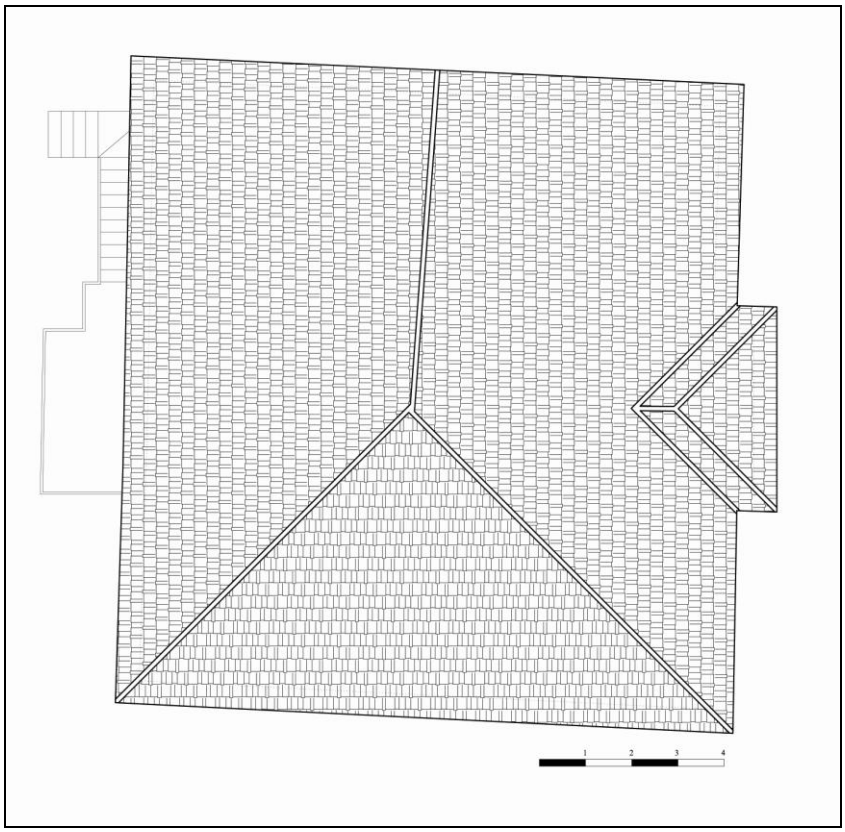
Resim 4.5.32. güneydeki odanın kapısı

Resim 4.5.33. güneydeki odanın dolabı

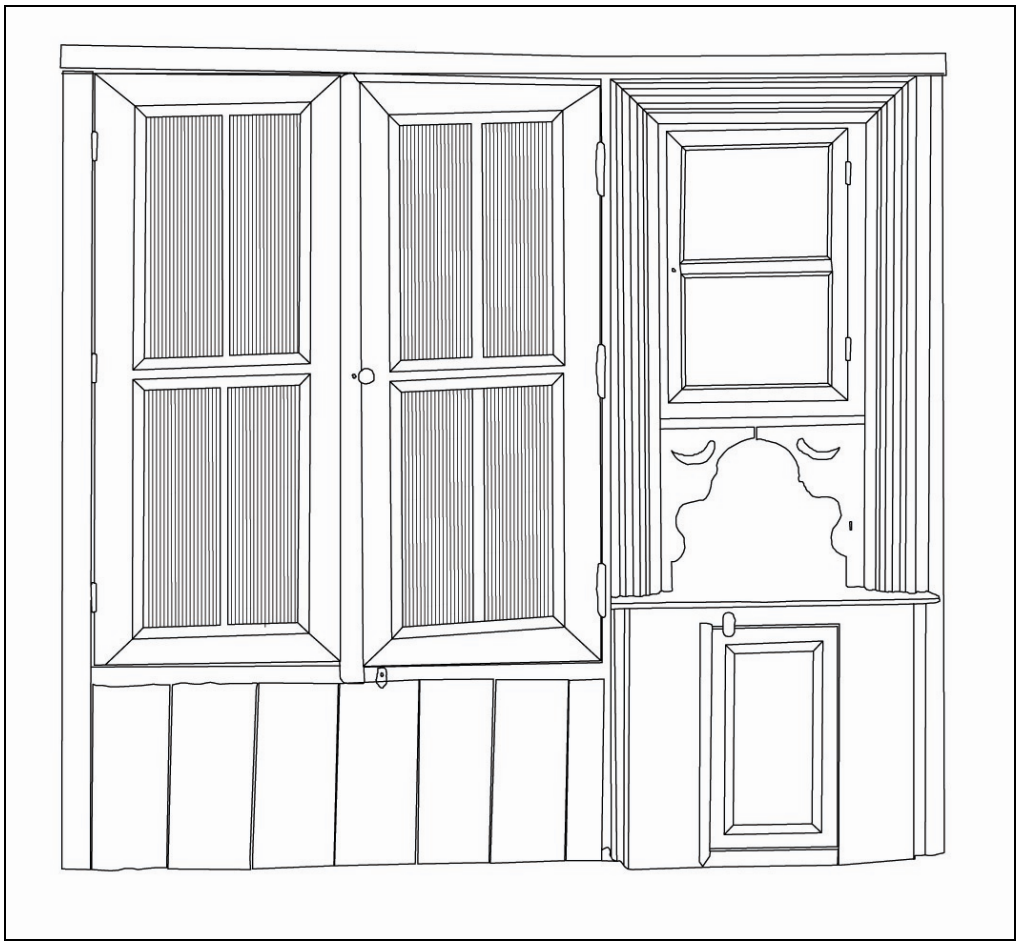
Şekil 4.5.2. Ekici evi kat planı

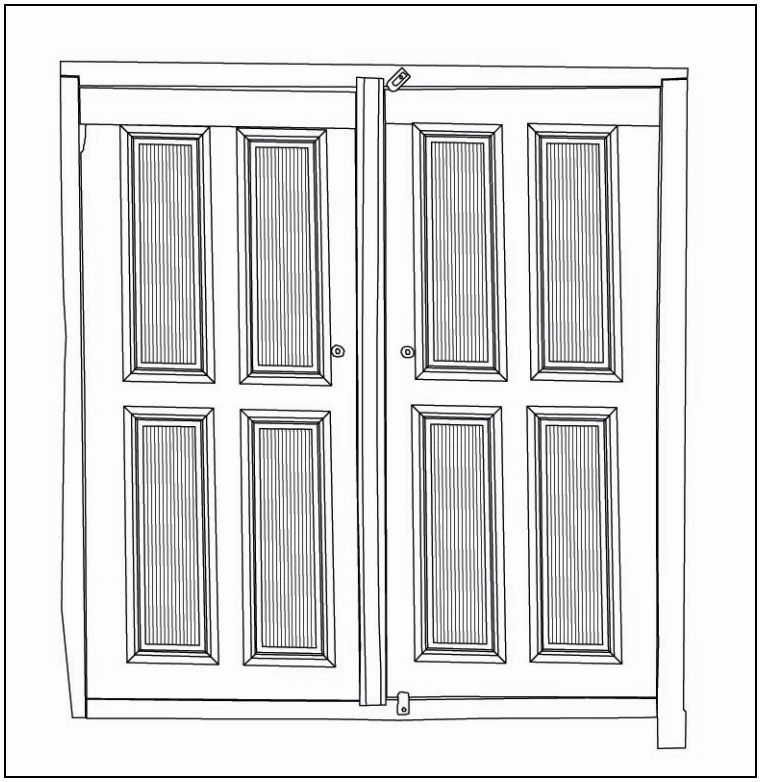
Şekil 4.5.3. Ekici evi çatı planı

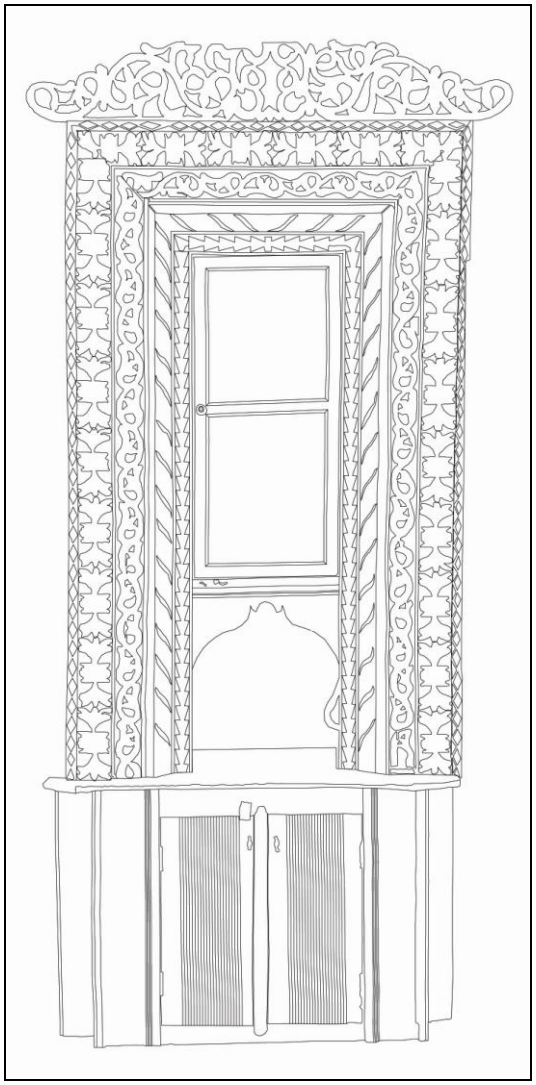
Şekil 4.5.4. Ekici evi doğu cephesi(ön cephe)

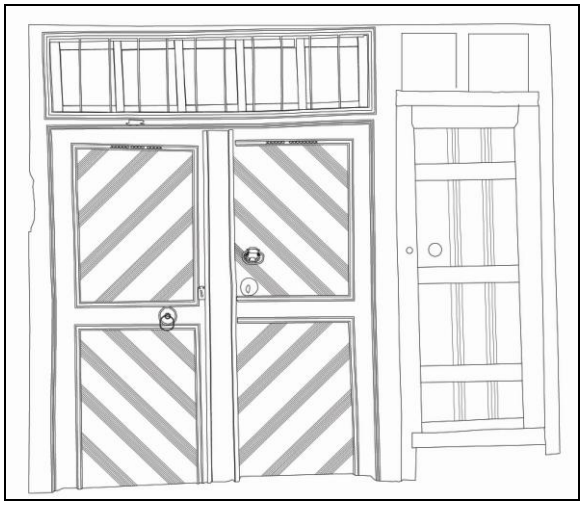
Şekil 4.5.5. Ekici evi D4 nolu dolap detayı

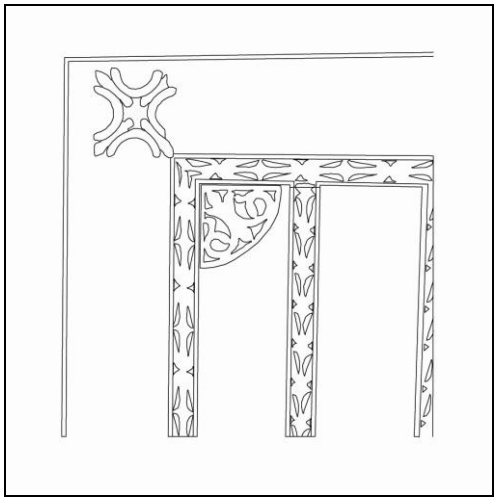
Şekil 4.5.6. Ekici evi D8 nolu dolap detayı

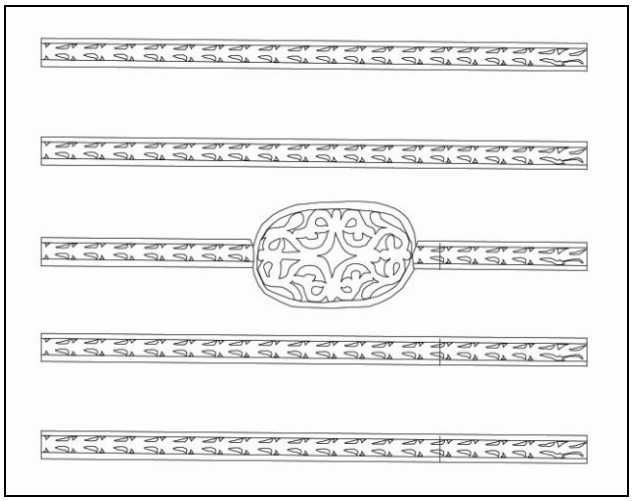
Şekil 4.5.7. Ekici evi D1 nolu dolap detayı

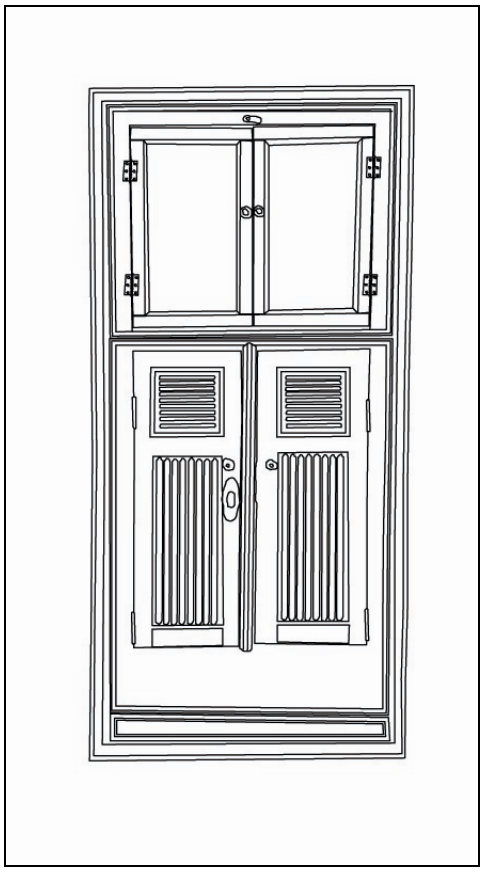
Şekil 4.5.8. Ekici evi dış kapı detayı

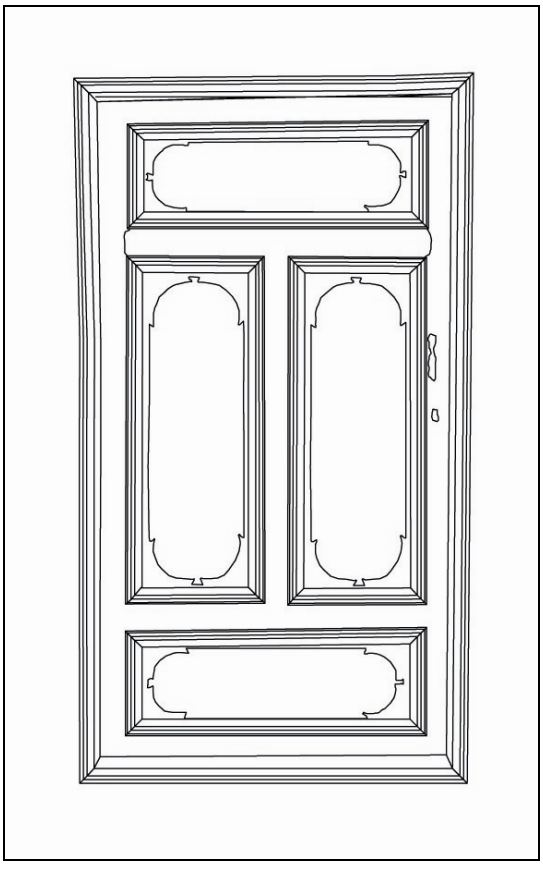
Şekil 4.5.9. Ekici evi tavan detayı

Şekil 4.5.10. Ekici evi tavan detayı

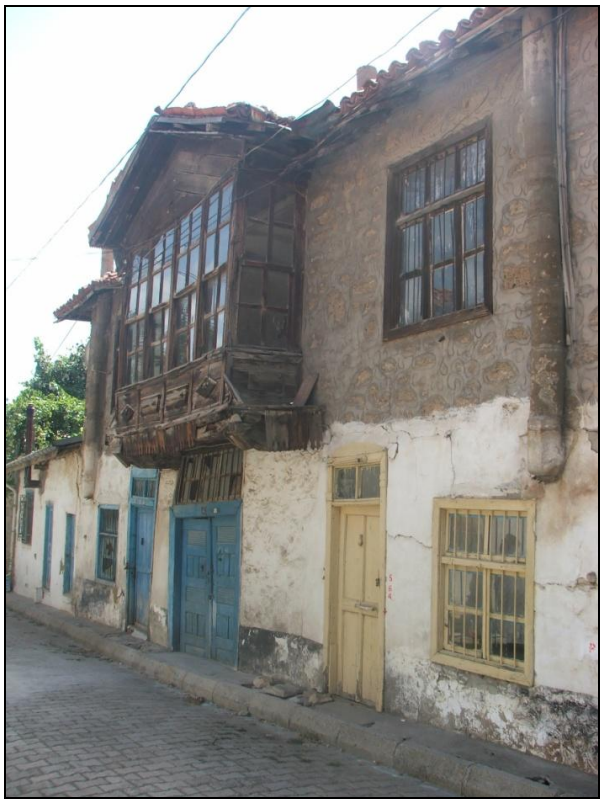

Şekil 4.5.11. Ekici evi D2 nolu dolap detayı

Şekil 4.5.12. Ekici evi kapı detayı

4.6. KALAYCI EVİ

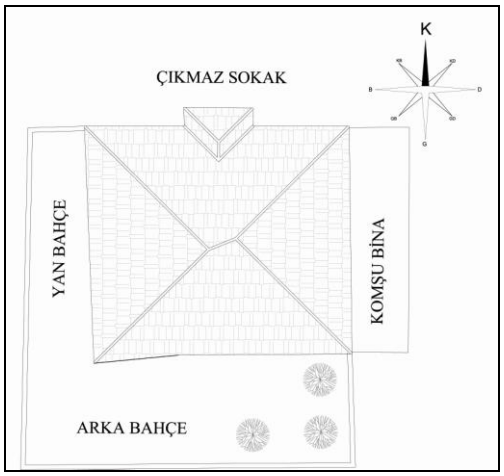

Resim 4.6.1. Kalaycı Evi

4.6.1.Yapının Genel Tanımı

İlçe merkezi sınırları içinde Sofuhane Mahallesi,346 ada,20 parselde inşaa edilmiştir. Kareye yakın dikdörtgen bir parselde konumlanmış, parselin kuzeyinde bulunan çıkmaz sokağa yönlenmiştir(Resim4.6.1.). Diğer yönlerden komşu parsellerle çevrelenmiştir. Yapının doğu cephesi bitiştik yapılaşmadan dolayı kapanmıştır. Yapının batısında yan bahçesi, güneyinde ise arka bahçesi mevcuttur(Şekil4.6.1.).

Yapı, sözlü kaynaklardan elde edilen bilgilere göre 1930lu yıllarda tek katlı olarak inşaa edilmiştir. 1952-1956 tarihleri arasında üst katı ilave edilmiştir. Yapıyı sahibi olan taş ustası Halit Kalaycı inşa etmiştir. Kalaycı aynı zamanda Seydişehir'in önemli camilerinden olan Hüdaverdi Camisinin de taş ustasıdır.

Şekil 4.6.1. K.alaycı evi vaziyet planı

4.6.2.Mimari Özellikler

Kalaycı evi, karnıyarık olarak da tanımlanan iç sofalı plan tipine sahiptir. Yapı orjinalinde zeminde taşlık(hayat) etrafında samanlık ve ahırdan, üst katta da ortada sofa ve dört odadan oluşmaktadır(Şekil4.6.2.,3.). Fakat sonradan gördüğü tadilatla zeminde bağımsız iki ayrı konut ve üst katta da bağımsız bir ayrı konut olmak üzere üç bağımsız daire haline getirilmiştir.

Yapıya kuzey yönündeki orijinal ahşap kapıdan(hayat kapısı) girilir(Resim4.6.2.)(Şekil4.6.8.). Diğer Seydişehir evlerinde olduğu gibi kalaycı evinde de yol kotunun zamanla yükselmesiyle giriş kotu kaldırım kotunun altında kalmıştır. Yapının girişinde sağda, taşlığın(hayat) batı duvarında orijinal ahşap merdiven mevcuttur(Resim4.6.3.). Hayat kapısının karşısında taşlığın arka bahçe cephesinde bahçeye çıkışı sağlayan küçük ahşap kapısı vardır(Resim4.6.4.). Kapının arkasında kapıyı kilitlemeyi sağlayan bastırık denilen demir kapı kildi mevcuttur. Taşlığın batı duvarında çeşme ve ocak bulunmaktadır. Ocağın yanında da ahşap raflı dolap yer almaktadır. Bu yapı elemanlarının varlığı bu mekanın mutfak olarak kullanıldığını göstermektedir. Taşlığın batı duvarında ahıra, kuzey duvarında da samanlığa geçişin olduğu kapılar sonradan kapatılmıştır.

Resim 4.6.2. hayat kapısı

Resim 4.6.3. Kalaycı evi giriş

Resim 4.6.4 bahçe kapısı

Ahır ve samanlık tadile edilerek ikişer oda, hela ve bu mekanlara ulaşımı sağlayan hollerinin olduğu bağımsız konutlara dönüştürülmüştür. Her iki konutunda odalarının tavan ve döşemeleri ahşap, duvarları çamur sıvalıdır.

Hayattan üst kattaki sofaya ulaşan ahşap merdiven on basamaklıdır(payamak). Rıht yüksekliği 23 cm dir. Korkulukları ahşaptır. Seydişehir evlerinin genelinde bulunan, üzerine minderlerin koyulduğu baba denilen ahşap kısım bu merdivende de mevcuttur. Dikdörtgen formlu sofanın, döşemesi ahşap kap, tavanı kontraplak kaplıdır. Duvar çamur sıvalıdır. Tadilat amaçlı evin tüm iç sıvaları kazınmıştır(Resim4.6.5.). Orijinal taş duvarın üzerine yapılan çamur sıvaları görülmektedir. Sofanın kuzey cephesi cumbasıyla sokağa çıkma yapmıştır(Resim4.6.6.). Cumbada yer alan orijinal ahşap sedir günümüze ulaşmıştır.

Resim 4.6.5. sofanın güneyi

Resim 4.6.6. sofanın kuzeyi

Sofanın doğu cephesinde yer alan oda kuzey cephesiyle yola, doğu cephesiyle de bitişikteki komşunun çatısına bakmaktadır. Her iki yöne de bakan kare formlu ahşap pencereleri mevcuttur(Resim4.6.7.). Bir tane küçük gömme dolabı vardır(Resim4.6.8.). Tavanı ve döşemesi ahşaptır. Duvarlar çamur sıvalıdır. Kapısı ahşap tablalı kapıdır(Resim4.6.9.). Baklava motifli süslemesi mevcuttur.

Resim 4.6.7. sofanın doğusundaki oda

Resim 4.6.8. batı duvarındaki dolap

Resim 4.6.9. oda girişi ve helanın olduğu kısım

Sofanın kuzey cephesinde yer alan diğer oda kuzey cephesiyle çıkmaz sokağa, batı cephesiyle de yan bahçeye bakmaktadır. Her iki yöne de bakan kare formlu ahşap pencereleri vardır. Kapı girişinde ahşap yüklük mevcuttur(Resim4.6.10.). Yüklükte süsleme yoktur. Tavan ve döşemesi ahşaptır. Duvarlar çimento harçlı sıva ile sıvalıdır. Kapısı tablalıdır. Kapıda falak denilen ahşap kapı mandalı vardır(Resim4.6.11.).

Resim 4.6.10.güney duvarındaki dolap

Resim 4.6.11 kapı falağı

Sofanın güney cephesinde yer alan mutfak kareye yakın dikdörtgen formludur. Güney cephesiyle arka bahçeye, doğu cephesiyle yan komşunun çatısına bakmaktadır. Güney cephesinde duvarın ortasında ocak mevcuttur. Ocağın iki yanında dikdörtgen formlu pencere boşlukları vardır(Resim4.6.12.). Pencere kasaları sökülmüştür. Odanın doğu cephesinde de bir dikdörtgen formlu ahşap penceresi vardır(Resim4.6.13.). Batı yönündeki duvarda ahşap raflı dolabı mevcuttur(Resim4.6.14.)(Şekil4.6.7.). Tavanı ahşap, döşemesi topraktır.

Resim 4.6.12. ocak ve pencereler

Resim 4.6.13. pencere

Resim 4.6.14..ağzı açık

Sofanın batısında bulunan kareye yakın dikdörtgen formlu oda, güney cephesiyle arka bahçeye bakmaktadır. Bir tane kare formlu pencere boşluğu mevcuttur. Kapı girişinde yüklüklü ve raflı ahşap dolabı vardır(Resim4.6.15.)(Şekil4.6.6.). Doğu duvarında küçük gömme dolabı yer almaktadır(Resim4.6.16.). Tavanı ve döşemesi ahşaptır. Duvarlar çamur sıvalıdır.

Resim 4.6.15. batıdaki odanın kuzey duvarındaki dolap

Resim 4.6.16. doğu duvarındaki dolap

4.6.3.Yapım Tekniği

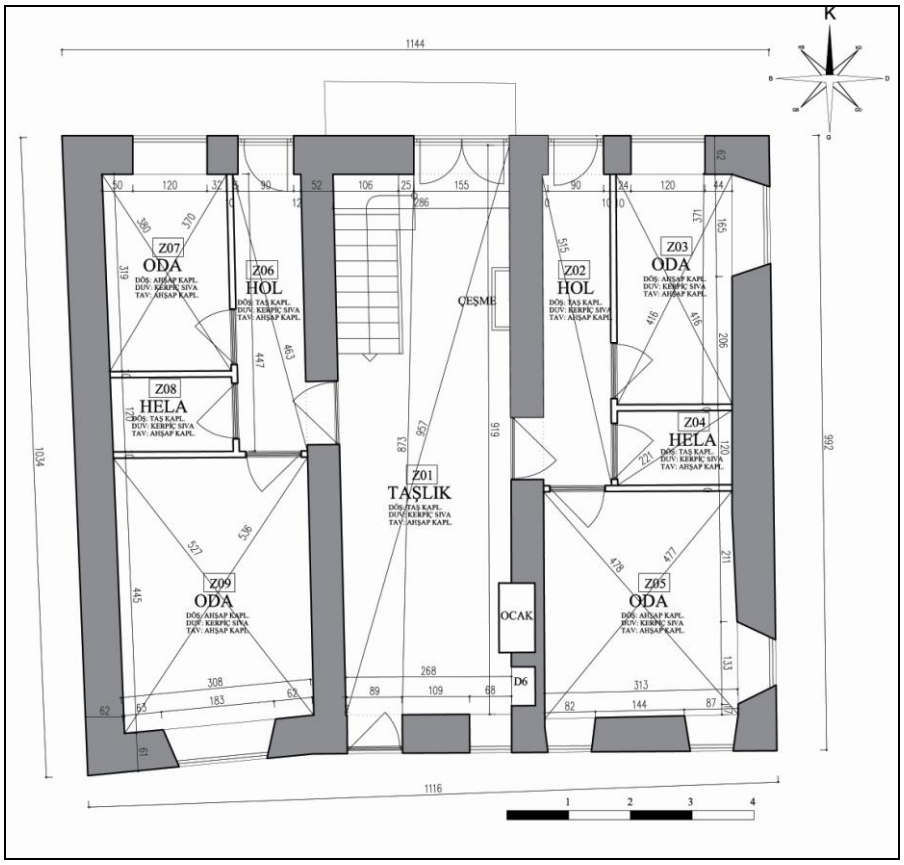
Ev, kâgir moloz taş duvar üzeri ahşap döşemeli olarak inşa edilmiştir. Kâgir taş aralarına ahşap hatıllar atılmıştır. Dış duvarlar, çift cidarlı taş duvar arasına helik denilen küçük taşlar doldurulup üzerine çamur sıva dökülerek oluşturulmuştur. Belirli aralıklarda ahşap hatıllar atılmıştır. İçteki ve dıştaki taş duvarlar üzerine atılan ahşap hatıllar yine ahşaplarla merdiven gibi birbirine taş duvar üzerine oturtulmuştur. Zemin kat ve üst katta duvar kalınları 60-70cm arasındadır. Döşemelerde yaklaşık 50 cm arayla atılan ahşap kirişlerin üzerine hasır serilerek, hasırın üzerine de malıs denilen su, toprak ve samandan oluşturulan bir çeşit sıva serilerek oluşturulmaktadır. İç duvarlar bazı odalarda beton esaslı sıva ile sıvalıdır. Tüm cephelerde çimento harçlı sıva ile derzleme görülür. Çatısı ahşap kırma çatıdır(Şekil4.6.4.).

4.6.4.Süsleme Özellikleri

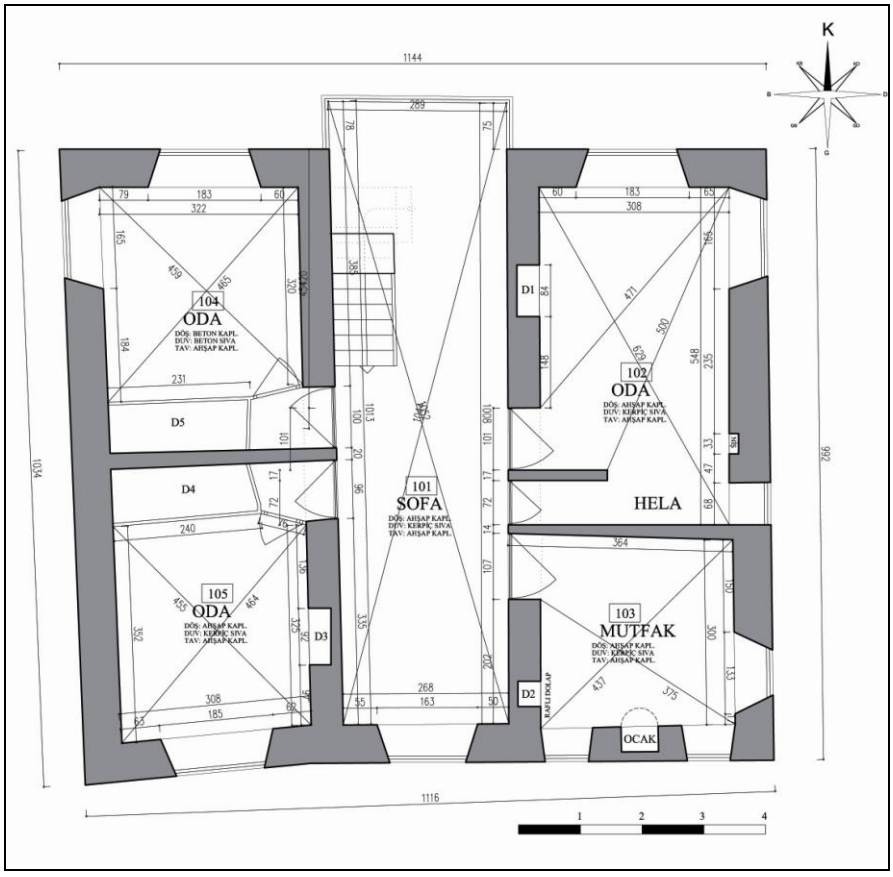
Dış cephede süsleme cumbada görülür(Resim4.6.17.) Baklava ve kare motif işlemeleri mevcuttur. Ayrıca baklava motifleri üzerine ay yıldız motifi işlenmiştir. İç mekanda bir tane kapıda baklava motifi görülmüştür(Şekil4.6.9.). Dolaplarda ve tavanda süsleme gözlenmemiştir.

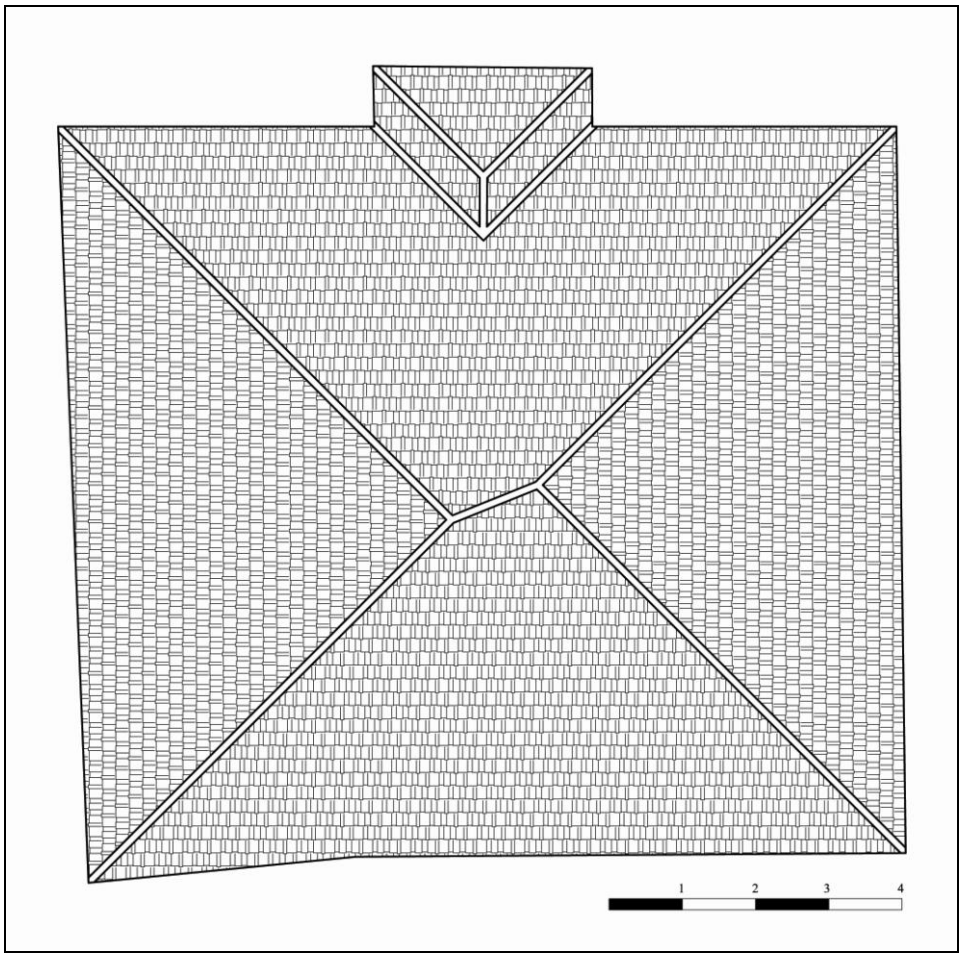
Resim 4.6.17. Kalaycı evi cumbası

Şekil 4.6.2. K.alaycı evi zemin kat planı

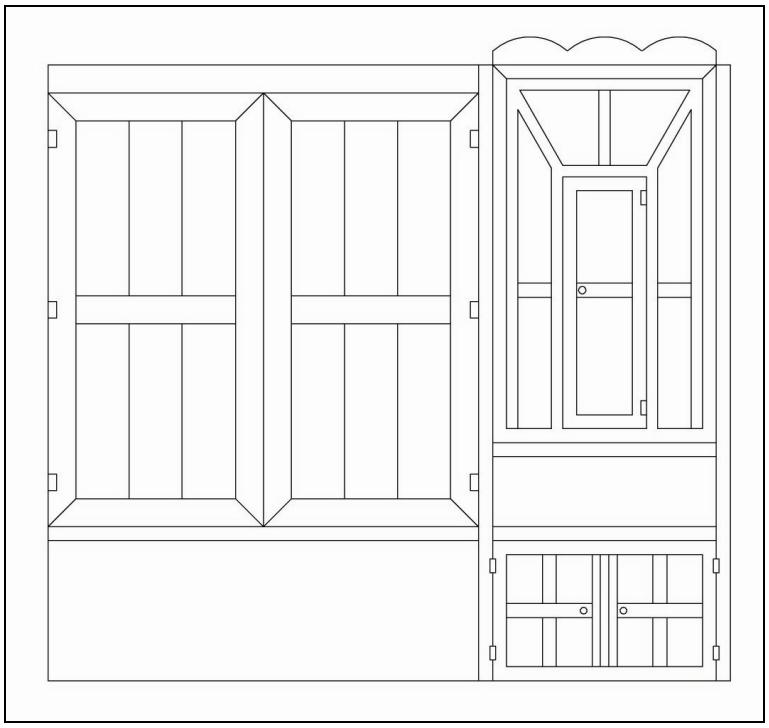
Şekil 4.6.3 K.alaycı evi kat planı

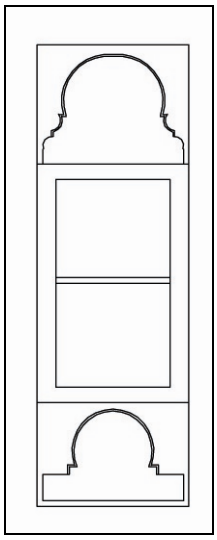
Şekil 4.6.4. K.alaycı evi çatı planı

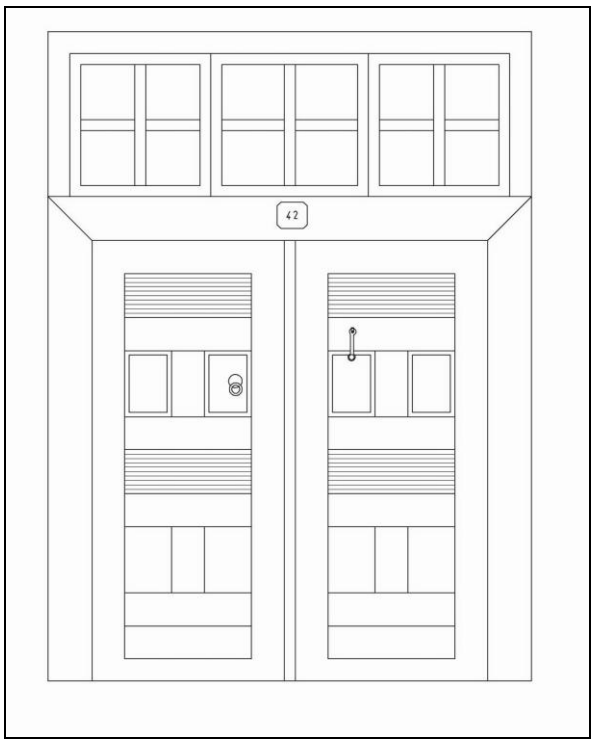
Şekil 4.6.5. K.alaycı evi kuzey(ön) cephe

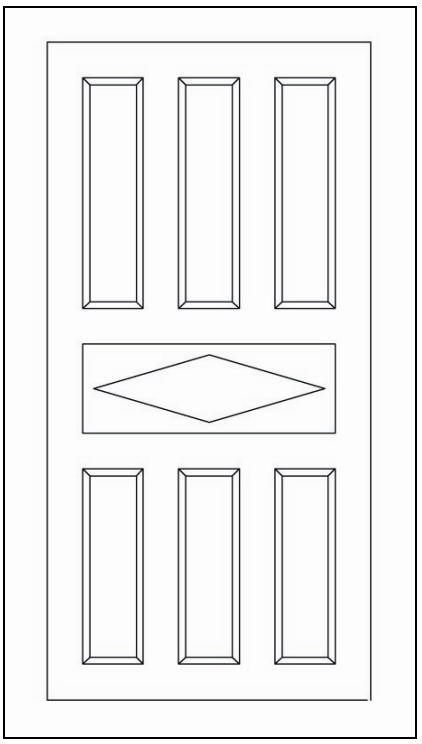
Şekil 4.6.6. Kalaycı evi D4 nolu dolap detayı

Şekil 4.6.7. K.alaycı evi D2 nolu dolap detayı

Şekil 4.6.8. Kalaycı evi dış kapı detayı

Şekil 4.6.9. K.alaycı evi iç kapı detayı

4.7. SAĞLAMLAR EVİ (HACI ALİ SAĞLAM EVİ)

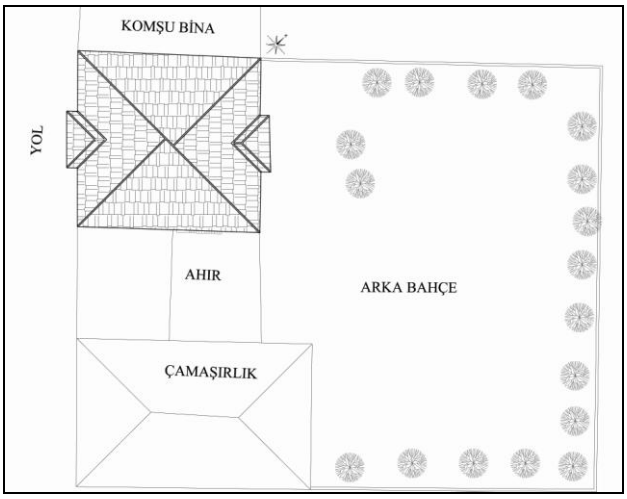

Resim 4.7.1. Sağlamlar Evi

4.7.1.Yapının Genel Tanımı

İlçe merkezi sınırları içinde Sofuhane Mahallesi, 251 ada,57 parselde inşaa edilmiştir. Kareye yakın dikdörtgen bir parselde konumlanmıştır. Parselin güney batısında yapının girişinin de bulunduğu yol mevcuttur(Resim4.7.1.). Diğer yönlerden komşu parsellerle çevrelenmiştir. Yapı parselin kuzey batı ve güney batısında, sokağa paralel ve ona bitişik bir şekilde bulunmaktadır. Yapının dışında kalan alanlar arka bahçe, ahır ve çamaşırlık mekanları olarak değerlendirilmiştir. Parselin iki yan cephesi de komşu binalara bitiştiktir(Şekil4.7.1.).

Yapı, sözlü kaynaklardan elde edilen bilgilere göre 1920 li yılların sonunda inşaa edilmiştir.

Şekil 4.7.1. Sağlamlar evi vaziyet planı

4.7.2.Mimari Özellikler

Sağlamlar evi, karnıyarık olarak da tanımlanan iç sofalı plan tipine sahiptir. Yapı zeminde, orta taşlık(hayat) etrafında dört oda, üst katta da orta sofa, 4 oda ve heladan oluşmaktadır(Şekil4.7.2.,3.). Orjinalinde yapının güney doğusunda ahır yer almaktadır. Ahırın üstü dam olarak kullanılmıştır. Bu mekan daha sonra depo gibi kullanılmıştır. Ahırın yanında da çamaşırlık denilen, çamaşırların yıkandığı, kışlıkların yıkanıp hazırlandığı, yazın yemeklerin yapıldığı mekan mevcuttur. Bu mekanda daha sonra depo olarak işlevlendirilmiştir(Resim4.7.2.).

Resim 4.7.2.ahır ve çamaşırlık

Yapıya güneybatı yönündeki sonradan yapılmış (muhdes) demir kapıdan girilir. Diğer Seydişehir evlerinde de olduğu gibi bu evde de zemin kat ve üst kat birbirinden bağımsız hale getirilmiştir. Çift kanatlı demir kapıdan üst kata, tek kanatlı demir kapıdan da zemin kata ulaşım sağlanmıştır. Taşlığın kuzeydoğusu, arka bahçeye çıkışın olduğu alan ahşap bölgüyle ayrılmıştır. Hayatın arka bahçe duvarında çift kanatlı demir kapı ve yanlarında pencerelerinin olduğu bir çıkış mevcuttur(Resim4.7.3.). Tavanı ters tavan tekniğinde yapılmış ve kontraplak kaplanmıştır. Döşemesi ve duvarları çimento harçı ile sıvanmıştır.

Resim 4.7.3. taşlık ve bahçeye çıkış kapısı

Sözlü kaynaklardan alınan bilgilere göre ev orjinalinde iç sofalı ve eyvanlı plan tipine sahiptir. Zemin katta taşlığın güneydoğusunda şuan banyonun olduğu alan da orijinal merdiveninde bulunduğu eyvanı mevcuttur. Eyvanın yanında yer alan, yan taraftaki ahıra açılan kapısı olan hol, orjinalinde ahır yolu olarak adlandırılmaktadır. Bu holün yanında güneybatı cephesi yola bakan oda orjinalinde samanlık olarak kullanılmıştır. Geçirdiği tadilatla odaya dönüştürülmüştür. Tavanı ve döşemesi ahşap, duvarları çimento harçlı sıva ile sıvalıdır.

Taşlığın kuzey batısında yer alan oda, güneybatı duvarında yer alan kare formlu penceresiyle yola yönlenmiştir. Bu oda orjinalinde ambar damı olarak kullanılmıştır. Tavanı ve döşemesi ahşap, duvarları çimento harçlı sıvayala sıvalıdır. Taşlığın kuzey batısında yer alan mutfak iki tane dikdörtgen penceresiyle arka bahçeye yönlenmiştir. Orjinalinde de bu odada ocağın olduğu ve mutfak olarak kullanıldığı öğrenilmiştir.

Tavanı ve döşemesi ahşaptır. Taşlığın güney doğusunda yer alan ve bir dikdörtgen penceresiyle arka bahçeye, bir dikdörtgen penceresiyle de yan bahçeye bakan oda yazlık oda olarak kullanılmıştır. Yazın bu odada yaşandığı ve bahçeyle ilgilenildiği bilgisine ulaşılmıştır. Tavanı ve döşemesi ahşaptır. Bütün odaların duvarları çimento harçlı sıva ile sıvalıdır.

İki kanatlı sonradan yapılmış demir kapıdan girilince, muhdes ahşap merdivenin olduğu giriş holüne ulaşılır. Orjinalinde üst kata çıkış merdivenin olduğu eyvan, üst katta helanın ve arka bahçeye çıkışın olduğu bir hol olarak düzenlenmiştir(Resim4.7.4.). Eyvanın tavanı ters tavan tekniğiyle yapılmıştır(Resim4.7.5.).

Resim 4.7.4. hela eki

Resim 4.7.5. eyvan tavanı ve çatı çıkışı

Dikdörtgen planlı sofa, güneybatısındaki cumbayla yola, kuzeydoğusundaki cumbayla arka bahçeye bakmaktadır(Resim4.7.6..7). Tavanı düz tavan tekniğiyle yapılmış, çıtakari yöntemle süslenmiştir. Tavanı diğer Seydişehir evleri tavanlarından daha yüksektir. Döşemsi ahşap, duvarları çimento harçlı sıva ile sıvalıdır.

Resim 4.7.6. sofanın yola bakan cumbası

Resim 4.7.7. sofanın arka bahçeye bakan cumbası

Sofanın kuzey batısında yer alan dikdörtgen planlı oda, güneybatı duvarındaki kare ahşap penceresiyle yola bakmaktadır(Resim4.7.8.). Ahşap tavanı düz tavan tekniğiyle yapılmış, çıtakari yöntemle süslenmiştir(Resim4.7.9.). Duvarlar çamur sıvalıdır. Pencere alt ve üst hizalarından dolaşan ahşap silmeler sağlamlar evinde de mevcuttur. Odanın kuzeydoğu ve güney doğu duvarlarında iki dolabı vardır. Kuzeydoğu duvarındaki dolabın iki kapaklı iki yüklüğü ve yüklüklerin ortasında

alınlıklı aynalık kısmı vardır(Resim4.7.10.). Odadaki tek süsleme dolabın aynalığında mevcuttur. Odadaki küçük dolap üzerinde lale motifine benzer bir motifle kurulmuş komposizyona sahip işlemesi mevcuttur(Resim4.7.11.)(Şekil4.7.7.). Oda yükseklikleri de sofa yüksekliğinin olduğu gibi diğer evlerden daha yüksektir. Üzerinde bitkisel motifli işlemesi olan kapı tablalıdır(Resim4.7.12.)(Şekil4.7.8.).

Resim 4.7.8. sofanın kuzeybatısındaki oda

Resim 4.7.9. kuzeybatıdaki odanın tavanı

Resim 4.7.10 kuzeydoğu duvarındaki dolap

Resim 4.7.11. güneydoğu duvarındaki dolap

Resim 4.7.12. kuzeybatıdaki odanın kapısı

Sofanın kuzey batısında yer alan diğer oda mutfak ve banyo olarak düzenlenmiştir. Odanın hemen girişinde banyo yapılmıştır(Resim4.7.13.,15.). Mutfak için kalan alan kare planlıdır. Kuzeydoğu duvarında yer alan kare formlu ahşap penceresiyle arka bahçeye bakmaktadır(Resim4.7.14.). Tavanı kontraplak kaplıdır. Duvarlar çimento harçlı sıva ile sıvalıdır. Güneydoğu duvarında bir küçük gömme dolabı mevcuttur(Resim4.7.16.).

Resim 4.7.13.banyo eki

Resim 4.7.14 Sağlamlar evi mutfağı

Resim 4.7.15. banyo eki

Resim 4.7.16. mutfaktaki dolap

Sofanın güney doğusundaki dikdörtgen planlı oda, güneybatı duvarında yer alan ahşap penceresiyle yola, güneydoğu duvarındaki ahşap penceresiyle de yandaki ahırın çatısına bakmaktadır(Resim4.7.17.). Tavan düz tavan tekniğiyle yapılmış, çıtakari yöntemle süslenmiştir(Resim4.7.18.). Kuzeydoğu ev kuzeybatı duvarlarında iki gömme dolabı mevcuttur(Resim4.7.19.-20.)(Şekil4.7.6.). Tablalı kapısı üzerinde dairesel hareketlerle oluşturulmuş komposizyon içinde oymalı süslemesi mevcuttur(Resim4.7.21.)(Şekil4.7.8.).

Resim 4.7.17. sofanın güneydoğusundaki oda

Resim 4.7.18 güneydoğudaki odanın tavanı

Resim 4.7.19. kuzeydoğu duvarındaki dolap

Resim 4.7.20 kuzeybatı duvarındaki dolap

Resim 4.7.21. güneydoğudaki odanın kapısı

Sofanın güneydoğusunda yer alan diğer oda kareye yakın dikdörtgen formludur. Kuzey doğu duvarında yer alan iki ahşap pencereyle arka bahçeye, güney doğu duvarında yer alan bir adet ahşap pencereyle yandaki ahırın çatısına

bakmaktadır(Resim4.7.22.-23.). Tavanı düz tavan tekniğiyle yapılmıştır ve çıtakari yöntemle süslenmiştir(Resim4.7.24.). Duvarlar çamur sıvalıdır. Pencere alt ve üst hizasından tüm odayı dolaşan ahşap silmeler vardır. Kuzeybatı duvarında bir küçük gömme dolabı mevcuttur. Kapısı tablalıdır ve süslemesizdir(Resim4.7.25.).

Resim 4.7.22. sofanın güneydoğusundaki oda

Resim 4.7.23 sofanın güneydoğusundaki oda

Resim 4.7.24. güneydoğudaki odanın tavan ı

Resim 4.7.25. kuzeybatı duvarındaki dolap

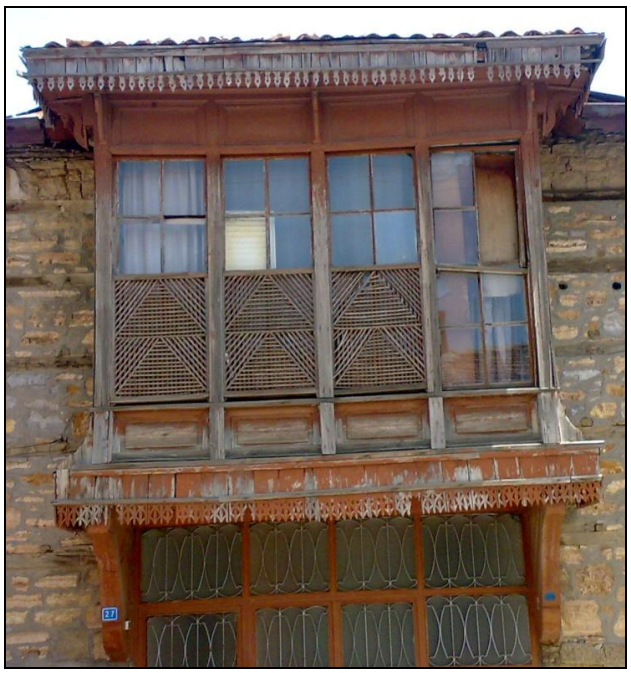
4.7.3.Yapım Tekniği

Ev, kâgir moloz taş duvar üzeri ahşap döşemeli olarak inşa edilmiştir. Kâgir taş aralarına ahşap hatıllar atılmıştır. Dış duvarlar, çift cidarlı taş duvar arasına helik denilen küçük taşlar doldurulup üzerine çamur sıva dökülerek oluşturulmuştur. Belirli aralıklarda ahşap hatıllar atılmıştır. İçteki ve dıştaki taş duvarlar üzerine atılan ahşap hatıllar yine ahşaplarla merdiven şeklinde birbirine bağlanarak taş duvar üzerine

oturtulmuştur. Zemin kat ve üst katta taşıyıcı duvarlar 80-100cm arasındadır. Döşemelerde yaklaşık 50 cm arayla atılan ahşap kirişlerin üzerine hasır serilerek, hasırın üzerine de malıs denilen su, toprak ve samandan oluşturulan bir çeşit sıva serilerek oluşturulmaktadır. İç mekanlarda ters tavan ve düz tavan yapım teknikleri uygulanmıştır. İç duvarlar bazı odalarda çimento harçı ile sıvalıdır. Ön ve yan cephede çimento harçlı sıva ile derzleme görülür. Arka cephe çamur sıvalıdır. Çatısı ahşap kırma çatıdır(Şekil4.7.4.).

4.7.4.Süsleme Özellikleri

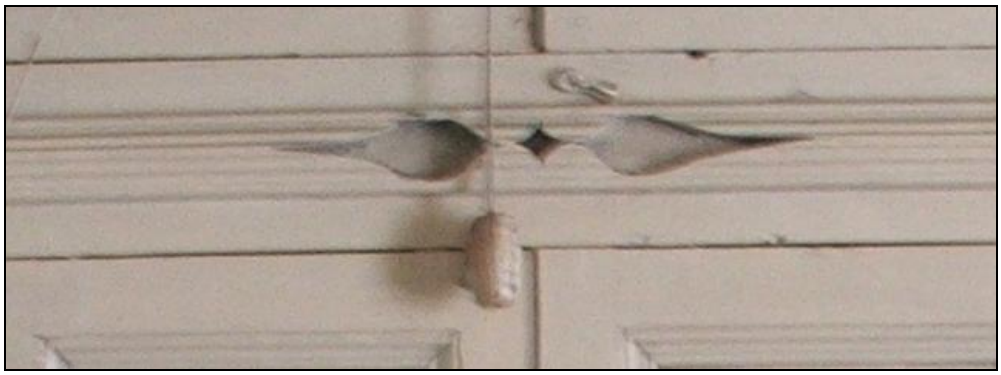
Dış cephede süsleme yol cephesindeki cumbada ve onun kafeslerinde görülür(Şekil4.7.5.). Kafeslerde üçgen motifler oluşturulmuştur. Cumbanın alt hizasında ve saçak uçlarında dilimli oymalı ahşap süsler uygulanmıştır(Resim4.7.26.). İç mekânda ise oda tavanlarında yivli ahşaplarla çıtakari yöntemiyle bazı tavanlar şekillendirilmiştir. Dolaplarda da sadece aynalık kısımlarında süsleme vardır(Resim4.7.27.-28.). Oda kapısında bitkisel motifli süsüleme mevcuttur(Resim4.7.29.-30.).

Resim 4.7.26. Sağlamlar evi cumba

Resim 4.7.27 güneydoğudaki odanın aynalığı

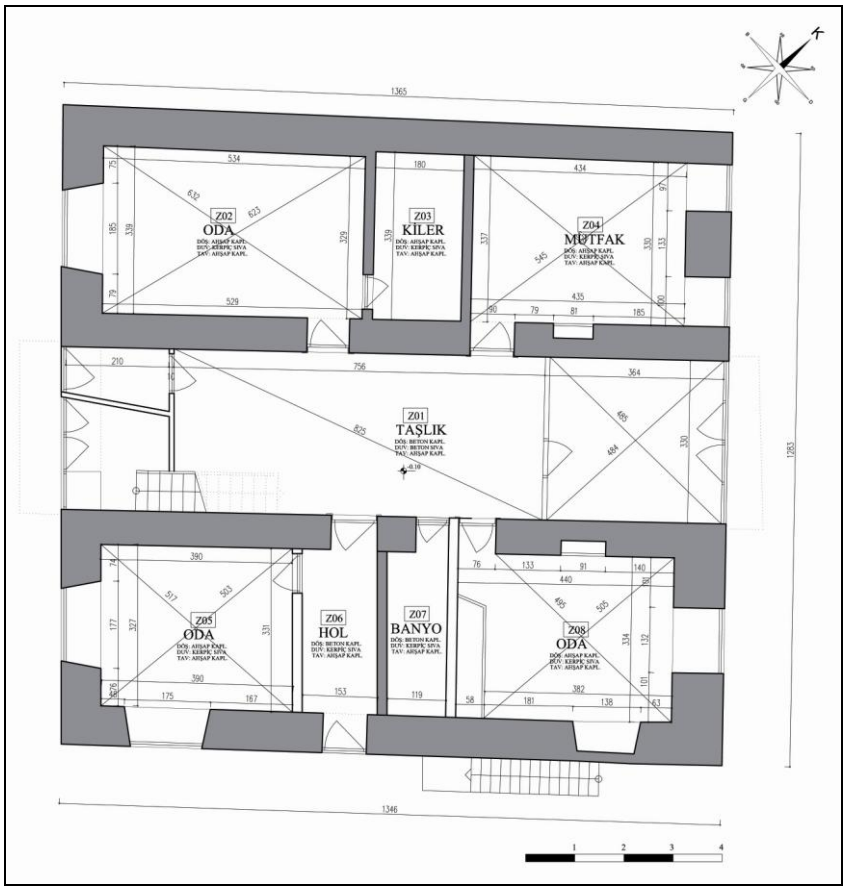
Resim 4.7.28. kuzeybatıdaki odanın dolap süslemesi

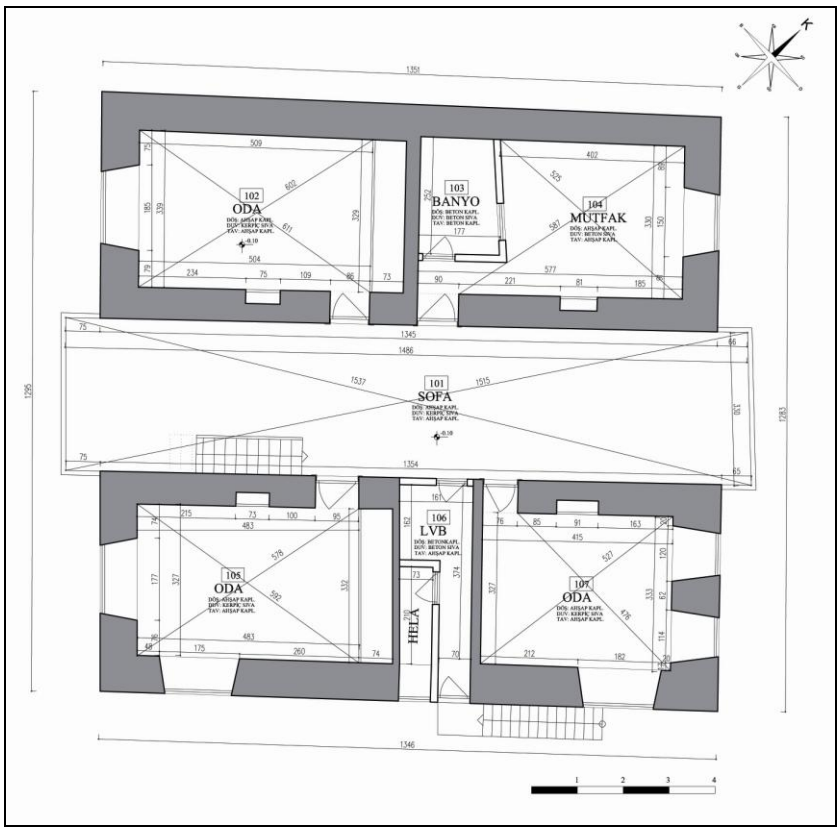
Resim 4.7.29. kuzeybatıdaki odanın kapı süslemesi

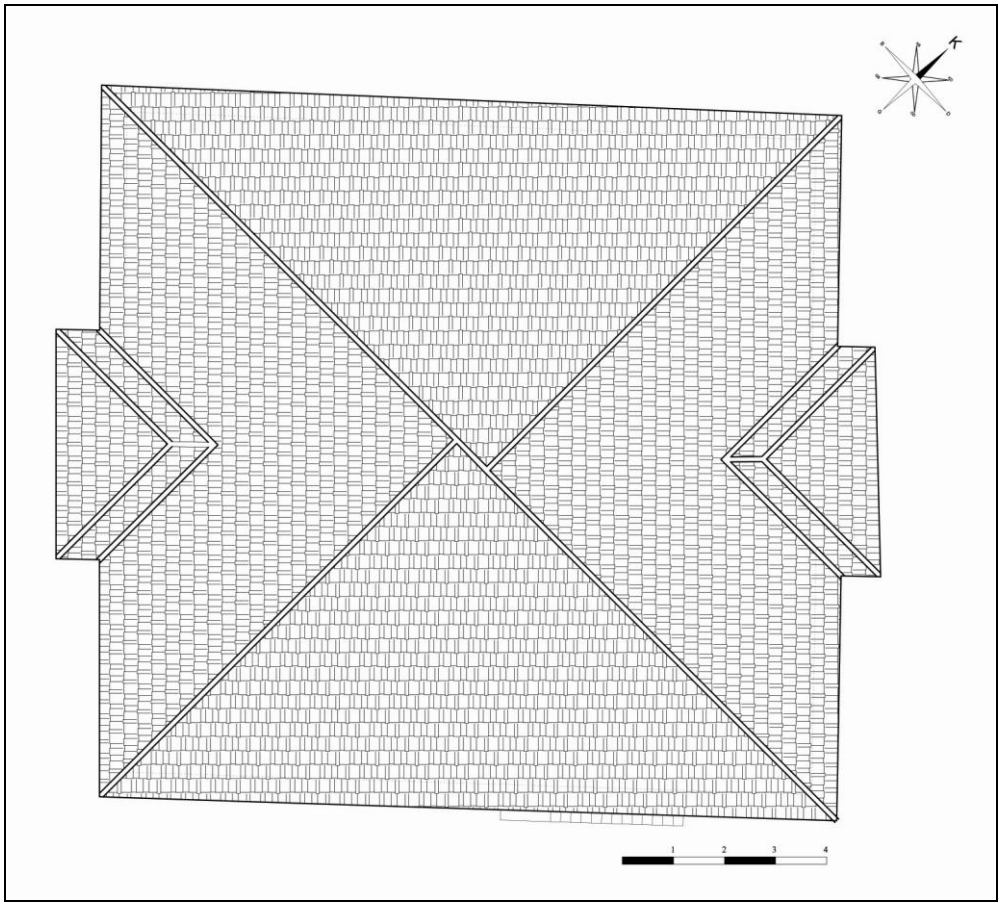
Resim 4.7.30. güneydoğudaki odanın kapı süslemesi

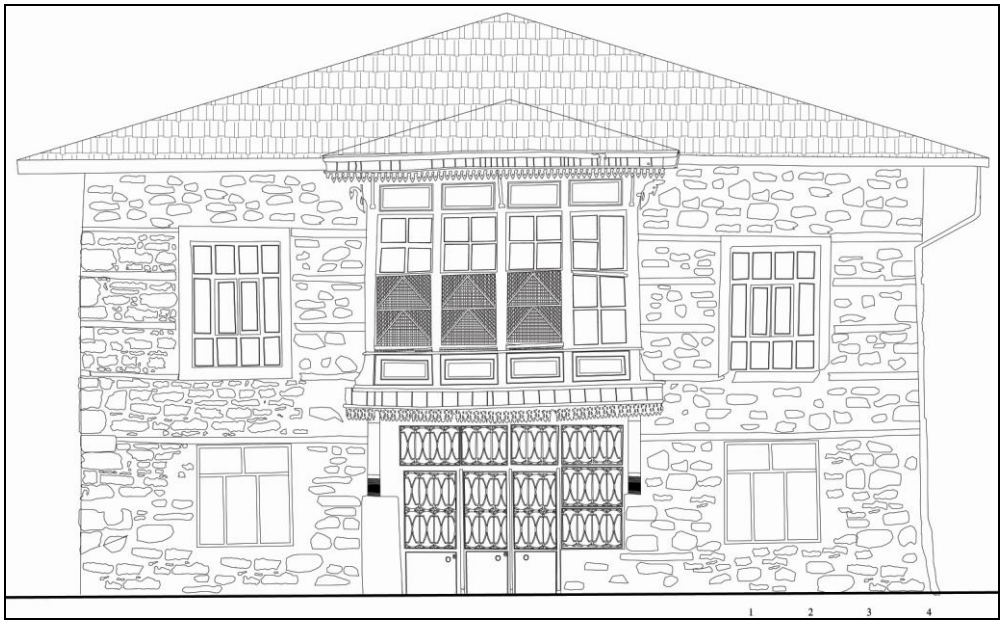
Şekil 4.7.2. Sağlamlar evi zemin kat planı

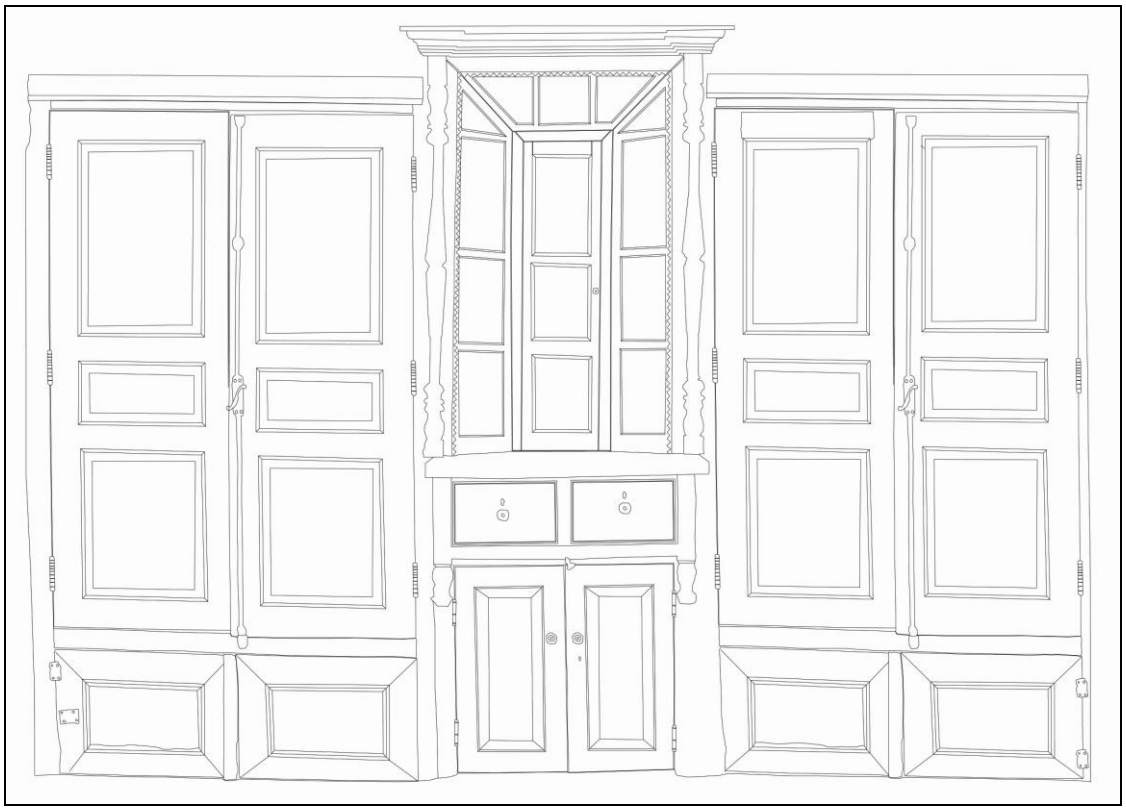
Şekil 4.7.3. Sağlamlar evi kat planı

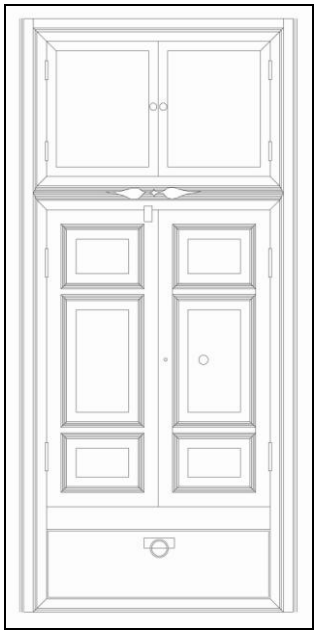
Şekil 4.7.4. Sağlamlar evi çatı planı

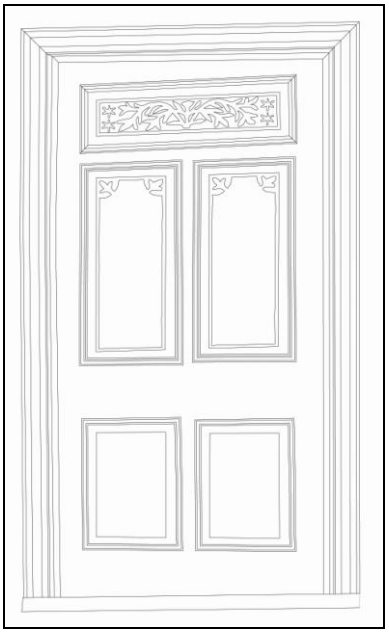
Şekil 4.7.5. Sağlamlar evi ön cephe

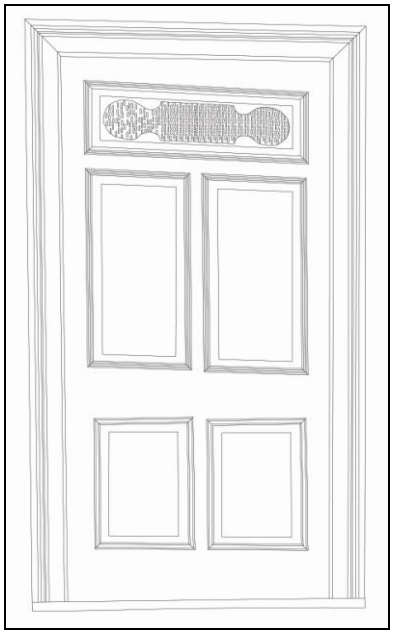

Şekil 4.7.6. Sağlamlar evi D1 nolu dolap

Şekil 4.7.7. Sağlamlar evi D3 nolu dolap

Şekil 4.7.8. Sağlamlar evi oda kapıları

4.8. TÜRKERLER EVİ

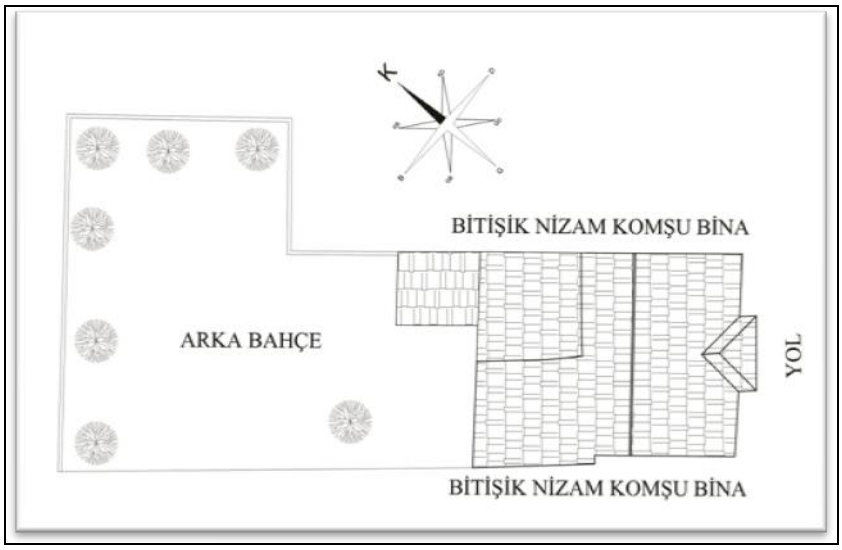

Resim 4.8.1 Türkerler Evi

4.8.1.Yapının Genel Tanımı

İlçe merkezi sınırları içinde Sofuhane Mahallesi, 460 ada, 24 parselde inşaa edilmiştir. Dikdörtgen bir parselde konumlanmıştır. Bu parselin batısında yapının girişinin de bulunduğu 704 sokak bulunmaktadır. Diğer yönlerden komşu parsellerle çevrelenmiştir. Yapı parselin güneydoğusunda, sokağa paralel ve ona bitişik bir şekilde bulunmaktadır(Resim4.8.1.). Yapının dışında kalan alanlar arka bahçe olarak değerlendirilmiştir. İki yan cephesi de komşu binalara bitiştiktir(Şekil4.8.1.).

Yapı, sözlü kaynaklardan elde edilen bilgilere göre 1900 lü yılların başlarında inşaa edilmiştir.

Şekil 4.8.1. Türkerler evi vaziyet planı

4.8.2.Mimari Özellikler

Türkerler evi, karnıyarık olarak da tanımlanan iç sofalı plan tipine sahiptir. Yapı zeminde orta taşlık(hayat) etrafında samanlık, ahır ve ambar damlarından, üst katta da orta sofa, 4 oda ve heladan oluşmaktadır(Şekil4.8.2.,3.).

Yapıya güneydoğu yönündeki muhdes demir kapıdan girilir. Yol kotunun yukarda kalması sebebiyle hayata kapıdan üç basamak aşağıya inilerek ulaşılır(Resim4.8.2.). Zemin kattaki dikdörtgen formlu hayatın güney batı duvarında yukarıdaki sofaya ulaşan orijinal ahşap tek kollu merdiveni mevcuttur. Türkerler evi hayatı iki bölümden oluşmuştur. Taşlığın kuzeybatı yani arka bahçeye çıkan tarafı duvarla ön kısımdan ayrılmıştır(Resim4.8.3.). Girişin olduğu hayat tarafında samanlık ve ahır mevcuttur.

Resim 4.8.2. Türkerler evi taşlığı **Resim 4.8.3.** Türkerler evi taşlığı

Taşlığın kuzeydoğusunda samanlık vardır. Tavanı ahşap, döşemesi taştır. Duvarlar sıvasızdır. Orjinal ahşap kara kapaklı penceresi vardır(Resim4.8.4.-5.). Samanlığın karşısında hayatın güney batı yönünde ahır mevcuttur. Tavanı ahşap, döşemesi taştır. Duvarları sıvasızdır(Resim4.8.6.).

Resim 4.8.4. Türkerler evi ambar damı

Resim 4.8.5. ambar damı ters tavanı

Resim 4.8.6. ambar damı

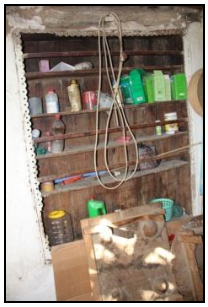

Resim 4.8.7.taşlığın arka bahçe kısmı

Taşlığın arka bahçeye çıkan bölümü giriş bölümünden daha dardır(Resim4.8.7.,10.). Burada ocak ve ocağın karşısında ahşap raflı gömme dolap mevcuttur(Resim4.8.8.-9.). Zemin çimento harçlı sıva ile kaplamıştır. Duvarlar çamur sıvalıdır. Bu mekana iki tane oda açılır. Ambar damı olarak kullanılan bu odaların tavanları ahşap, döşemeleri taş, duvarları sıvasızdır. Her iki odada da birer tane ahşap küçük kare pencere mevcuttur(Resim4.8.11.). Hayatın güney batı tarafında kalan odada diğer Seydişehir evlerinde de görülen üzüm yapılan taşla duvarla çevrili bir alan bulunur (şırahane)(Resim4.8.12.).

Resim 4.8.8 taşlıktaki ocak

Resim 4.8.9. taşlıktaki dolap

Resim 4.8.10. taşlık

Resim 4.8.11. ambar damı

Resim 4.8.12. ambar damı ve şırahane

Türkerler evi üst katına ulaşan orijinal ahşap tek kollu merdiven diğer Seydişehir evlerinde olduğu gibi dikdörtgen formlu sofaya ulaşır. Güney batısındaki cumba(kafes) ile sokağa bakan sofada seki alanı mevcuttur(Resim4.8.13.). Kuzey batı tarafında sonradan eklenen hela mevcuttur. Sofaya üç tane oda, mutfak ve hela açılır. Sofanın arka bahçeye doğru uzanan kısmı daha dardır(Resim4.8.14.). Bu mekandan bir odaya, helaya ve önceden dam olarak kullanılan sonra üzeri çatı ile kapatılan bir mekana ulaşılır.

Resim 4.8.13. Türkerler evi sofa ve seki

Resim 4.8.14. Türkerler evi sofa

Sofanın güney batısındaki dikdörtgen planlı oda evin en geniş odasıdır. Güney batı cephesi bitiştik nizam yapılaşmadan dolayı kapalıdır. Güney doğu cephesindeki kare ahşap kasalı pencere ile sokağa bakar(Resim4.8.15.-16.). Tavan ve döşemesi ahşaptır. Tavanda yıldız motifli tavan göbeği mevcuttur(Resim4.8.17.). Ayrıca susam yaprağı motifi işlenmiş çıtalarla tavan süslenmiştir. Dilimli, ortalarında küçük yuvarlak delikleri olan ahşap çıtalar tavanın dört tarafında da kullanılarak tavan çerçevelenmiştir(Şekil4.8.12.). Tavanda kullanılan susam yaprağı motifli çıtalar duvarlarda pencere üst seviyesinde tüm odayı çevrelemiştir. Pencere alt hizasındaki silmeler süslemesizdir ve tüm odayı çevrelemiştir. Bu silmelerin altından yere kadar olan alan dikine yerleştirilmiş ahşaplarla kaplanmıştır. Yatayda giden silmelerin aralarında yaklaşık 3m de bir dikey süslemesiz ahşap çıtalar mevcuttur(Resim4.8.18.)(Şekil4.8.11.). Duvarlar çimento harçlı sıva ile sıvanmış ve yağlı boya ile boyanmıştır. Odanın kuzeybatı duvarında bir dolap mevcuttur(Resim4.8.19.)(Şekil4.8.6.). Bu dolapta çift kapaklı iki yüklük vardır. İki yüklüğün arasında alınlığında ay yıldız motifi, kenar bordürlerinde susam yaprağı motifi işlenmiş olan raflı ve kapaklı bölüm mevcuttur. Kapısı işlemesiz tablalı kapıdır(Şekil4.8.10.).

Resim 4.8.15. sofanın güneybatısındaki oda

Resim 4.8.16 güneybatıdaki oda

Resim 4.8.17.güneybatıdaki odanın tavan göbeği

Resim 4.8.18. güneybatıdaki odanın duvar süslemesi

Resim 4.8.19. kuzeybatı duvarındaki dolap

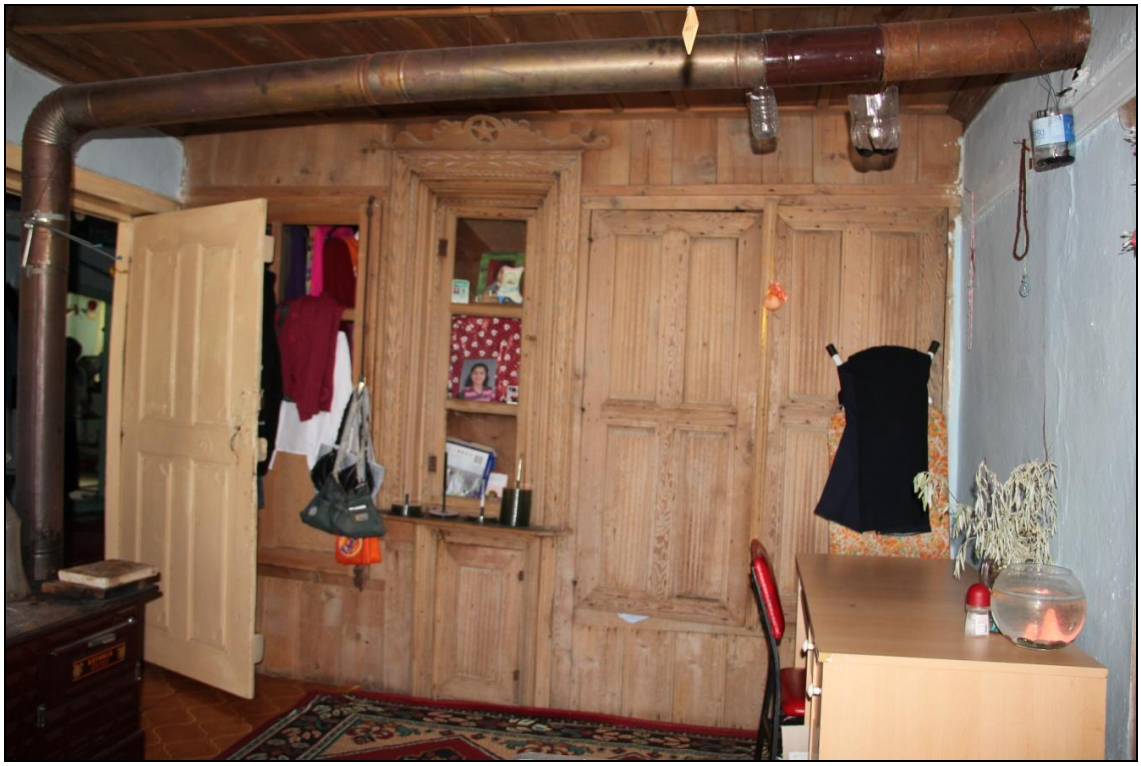
Sofanın kuzey doğusundaki kareye yakın dikdörtgen planlı odanın, kuzeydoğu cephesi bitişik nizam yapılaşmadan dolayı kapalıdır, güneydoğu cephesindeki kare ahşap kasalı penceresiyle sokağa bakmaktadır. Tavanı düz tavan tekniğiyle yapılmıştır. Tavan süslemesi diğer Seydişehir evleri tavan süslemelerinden farklılık göstermektedir. Dikdörtgen olan tavanın 313X313 kare olan bölümünün içine diğer odada da kullanılan dilimli çıtalar ile daire bir alan oluşturulmuş, bu daire alanın içi işlemesiz çıtalarla çitakari yöntemle karolaj yapılmıştır(Resim4.8.20.,23.)(Şekil4.8.9.). Sekiz kollu yıldız motifli tavan göbeği mevcuttur(Resim4.8.21.). Kuzeybatı duvarında ki dolapta, dört kapaklı yüklük bölüm arasında sadece yıldız motifi işlenmiş alınlığı olan raflı bölüm mevcuttur(Resim4.8.22.)(Şekil4.8.7.). Bu bölümde susam yaprağı motifli süslemeler vardır. Odanın kuzeydoğu duvarın da bir küçük ahşap dolap mevcuttur(Resim4.8.24.). Bu dolabın üstüne 15 cm kalınlığında alınlık yapılmıştır. Duvarlar çamur sıvalıdır. Pencere üst seviyesinden odayı çevreleyen silmeler bu odada mevcuttur.

Resim 4.8.20. sofanın kuzeydoğusundaki odanın tavanı

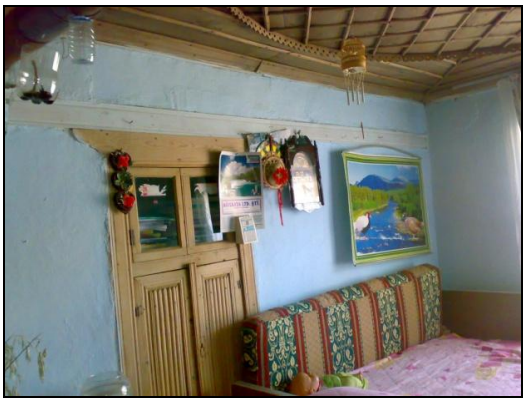
Resim 4.8.21. sofanın kuzeydoğusundaki odanın yıldız motifli tavan göbeği

Resim 4.8.22. kuzeybatı duvarındaki dolap

Resim 4.8.23.kuzeydoğudaki odanın tavan detayı

Resim 4.8.24. kuzeydoğu duvarındaki dolap

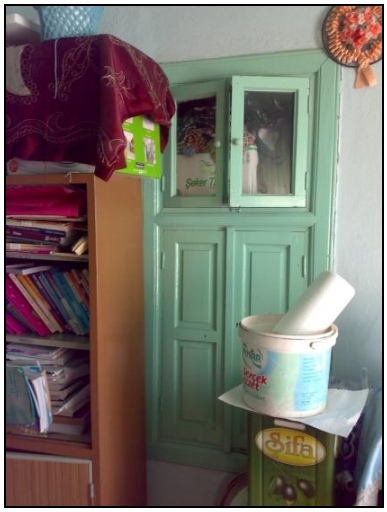
Sofanın güney batısındaki kareye yakın dikdörtgen planlı oda, kuzeybatı duvarındaki ahşap kare penceresiyle arka bahçeye bakmaktadır(Resim4.8.25.). Ahşap tavanı düz tavan tekniğiyle yapılmıştır(Resim4.8.28.). Diğer oda tavanlarından daha niteliksizdir. Güneydoğu ve güneybatı duvarlarında iki tane ahşap dolabı vardır(Resim4.8.26.-27.). Dolaplar da diğer oda dolaplarından farklı özellikler taşımaktadır. Daha sade ve niteliksizdir. Duvarlar çimento harçlı sıva ile sıvalıdır. Kapısı tablalı kapıdır.

Resim 4.8.25 sofanın güneybatısındaki oda

Resim 4.8.26. güneydoğu duvarındaki dolap

Resim 4.8.27. güneybatı duvarındaki dolap

Resim 4.8.28. güneybatıdaki odanın tavanı

4.8.3.Yapım Tekniği

Ev, kâgir moloz taş duvar üzeri ahşap döşemeli olarak inşa edilmiştir. Kâgir taş aralarına ahşap hatıllar atılmıştır. Dış duvarlar, çift cidarlı taş duvar arasına helik denilen küçük taşlar doldurulup üzerine çamur sıva dökülerek oluşturulmuştur. Belirli aralıklarda ahşap hatıllar atılmıştır. İçteki ve dıştaki taş duvarlar üzerine atılan ahşap hatıllar yine ahşaplarla merdiven şeklinde birbirine bağlanarak taş duvar üzerine oturtulmuştur. Zemin kat ve üst kat duvarları 60-70 cm arasındadır. Döşemelerde yaklaşık 50 cm arayla atılan ahşap kirişlerin üzerine hasır serilerek, hasırın üzerine de malıs denilen su, toprak ve samandan oluşturulan bir çeşit sıva serilerek oluşturulmaktadır. İç mekanlarda ters tavan ve düz tavan yapım teknikleri uygulanmıştır. İç duvarlar bazı odalarda beton esaslı sıva ile sıvalıdır. Ön cephede çimento harçlı sıva ile derzleme mevcuttur. Çatısı ahşap kırma çatıdır(Şekil4.8.4.).

4.8.4.Süsleme Özellikleri

Dış cephede süsleme cumbada görülür. Cumbaya baklava motifleri işlenmiş, kenarlarında kuğu başı denilen oymalı ahşap süslemeler mevcuttur(Şekil4.8.5.). İç mekânda ise oda tavanlarında güneşi simgeleyen sekiz kollu yıldız motifli tavan göbekleri vardır. Yivli ahşaplarla çıtakari yöntemiyle tüm tavan şekillendirilmiştir. Dolaplarda da yine ay, yıldız ve susam yaprağı motifleri uygulanmıştır. Duvarlarda susam yaprağı motifli ahşap pervazlarla süsleme yapılmıştır. Oyma tekniğinin yanı sıra çakma tekniği de kullanılmıştır.

Resim 4.8.29 Türkerler evi cumbası

Resim 4.8.30. dolap detayı

Resim 4.8.30. güneybatıdaki odanın dolabı

Resim 4.8.31.kuzeydoğudaki odanın dolabı

Resim 4.8.32.kuzeydoğudaki odanın tavanı

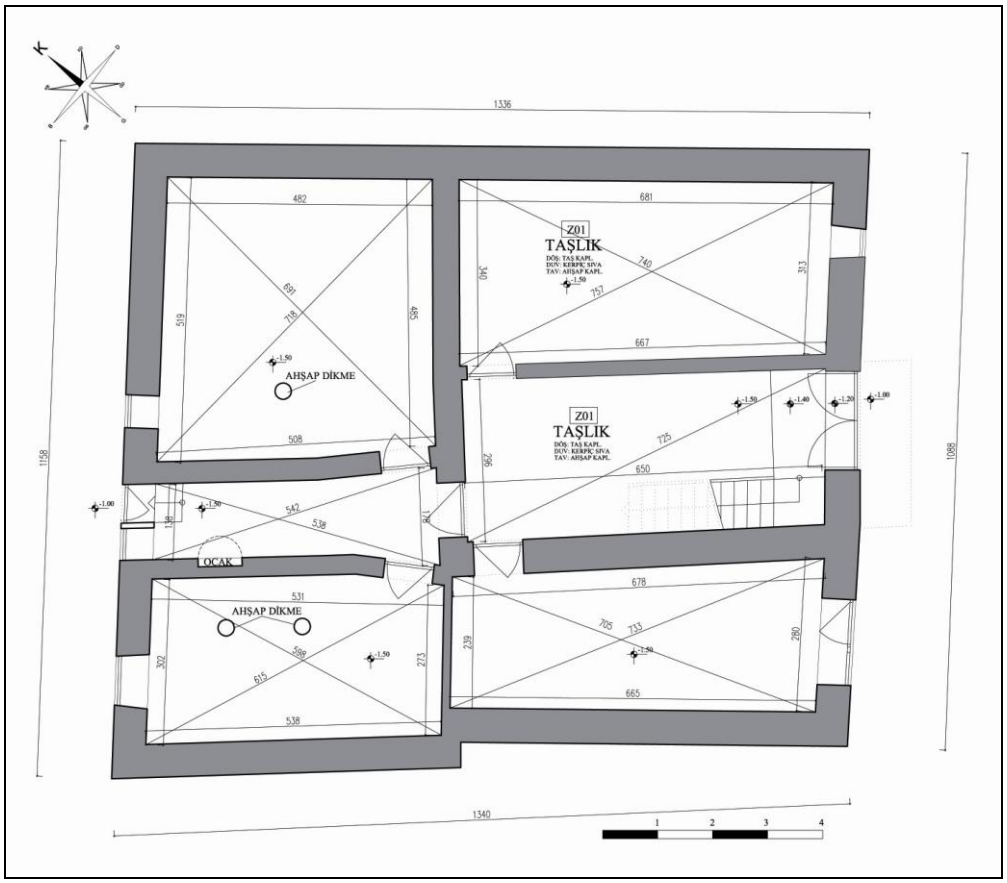

Resim 4.8.33. güneybatıdaki odanın tavan

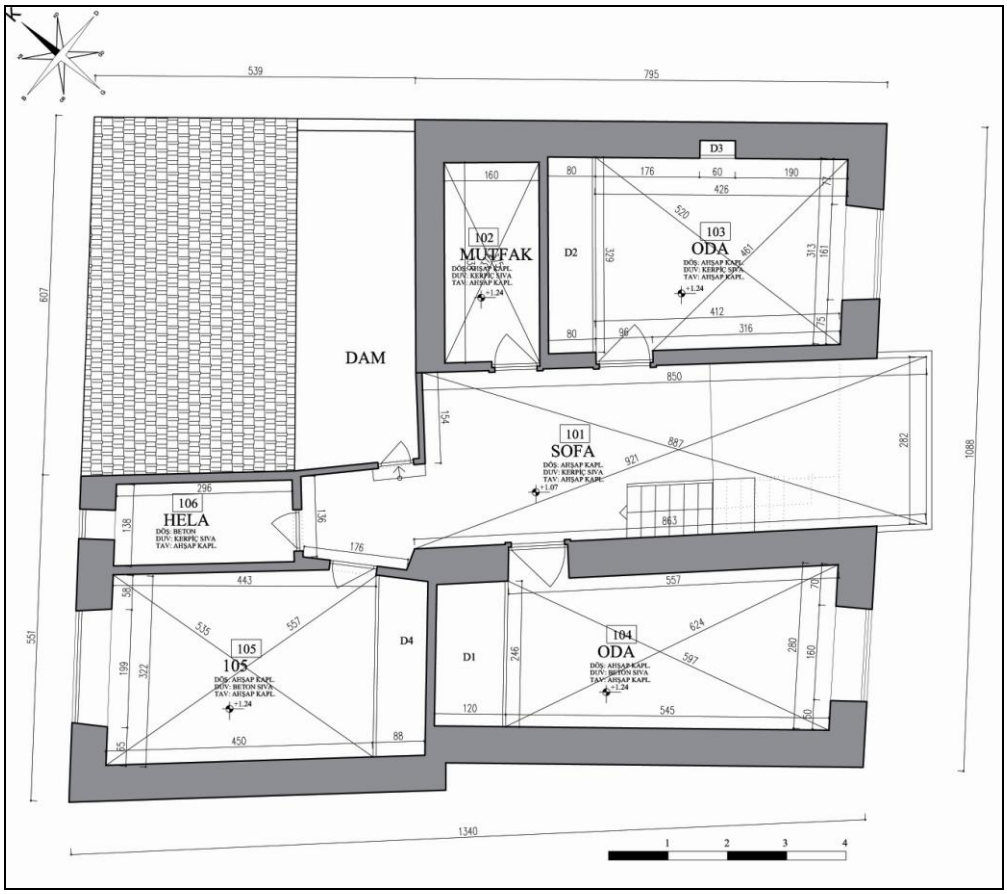

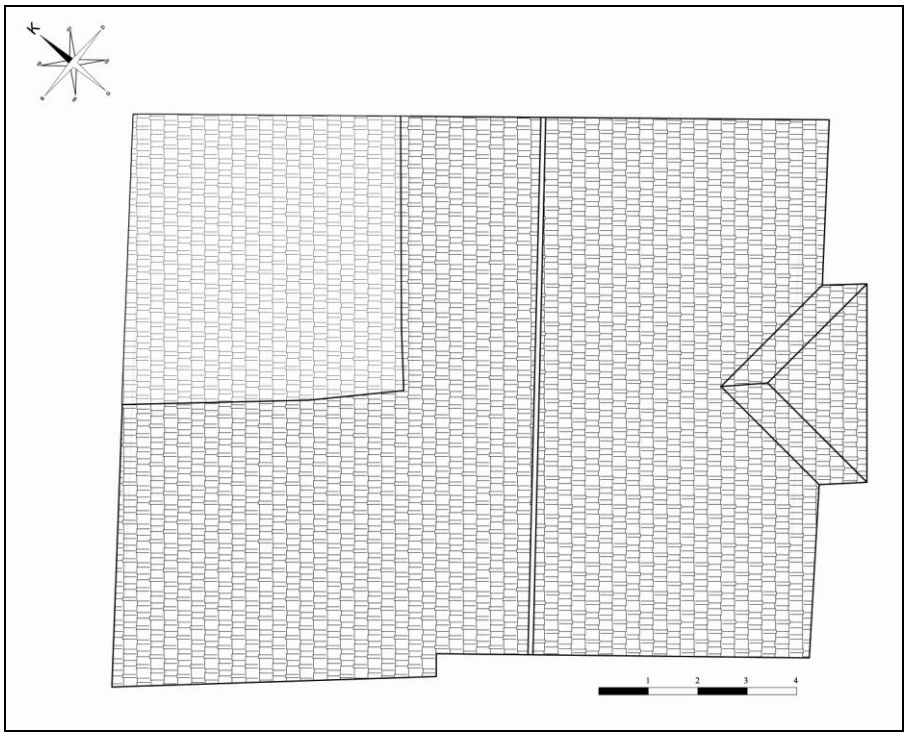
Resim 4.8.34. güneybatıdaki odanın tavan detayı **Resim 4.8.35.** güneybatıdaki odanın duvar süslemesi

Şekil 4.8.2. Türkerler evi zemin kat planı

Şekil 4.8.3. Türkerler evi kat planı

Şekil 4.8.4. Türkerler evi çatı planı

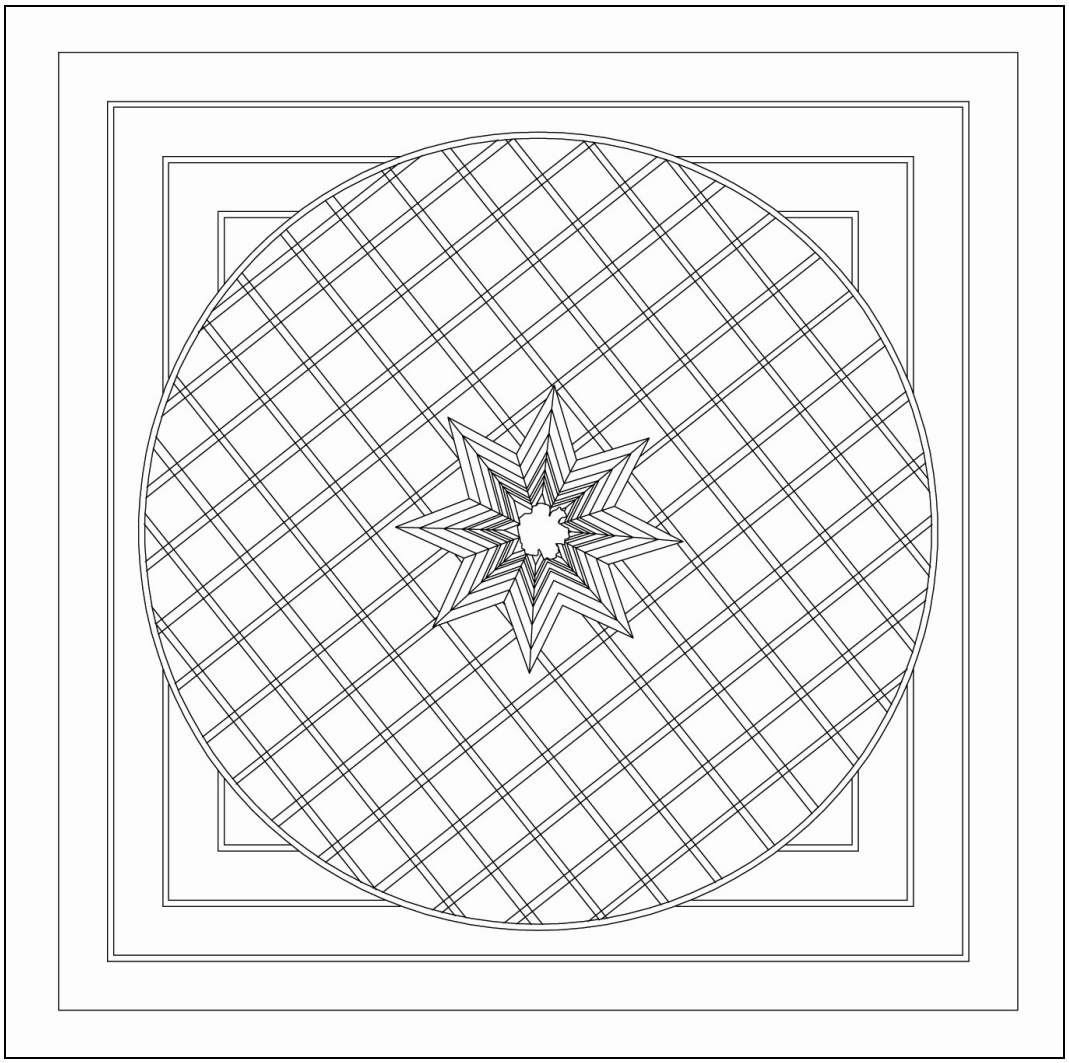
Şekil 4.8.5. Türkerler evi güney doğu cephesi(ön cephe)

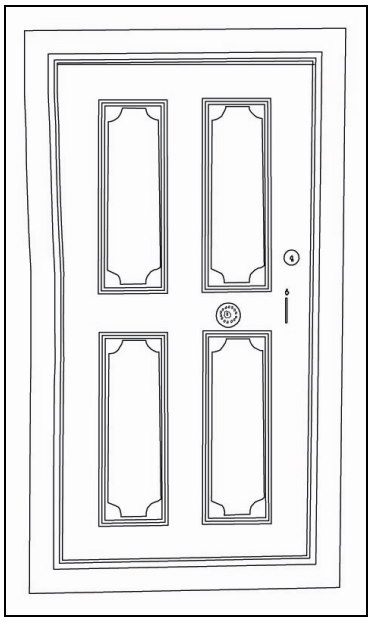
Şekil 4.8.6. Türkerler evi D1 nolu dolap detayı

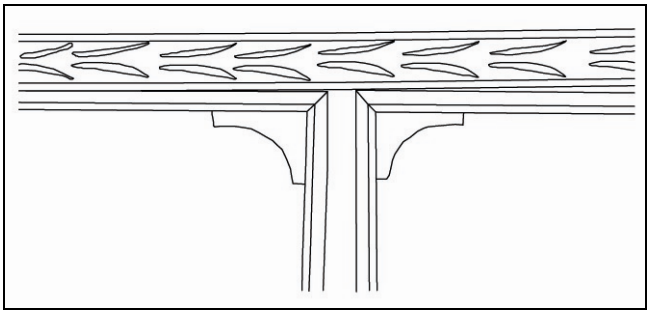
Şekil 4.8.7. Türkerler evi D2 nolu dolap detayı

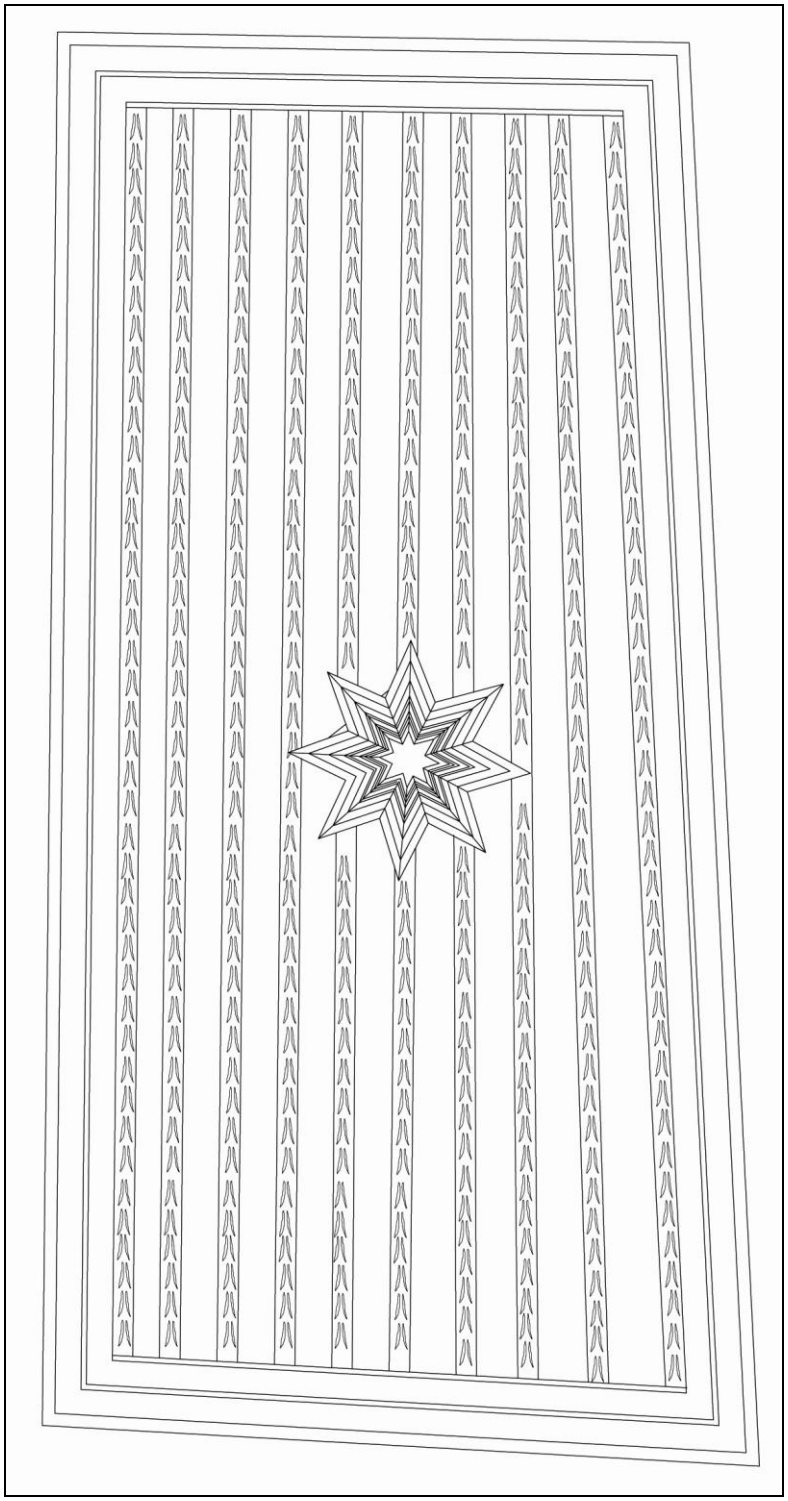
Şekil 4.8.9. Türkerler evi 103 mahal nolu odanın tavanı

Şekil 4.8.10. Türkerler evi iç kapı detayı

Şekil 4.8.11. Türkerler evi duvardaki pervaz detayı

Şekil 4.8.12. Türkerler evi 104 mahal nolu odanın tavanı

5. DEĞERLENDİRME

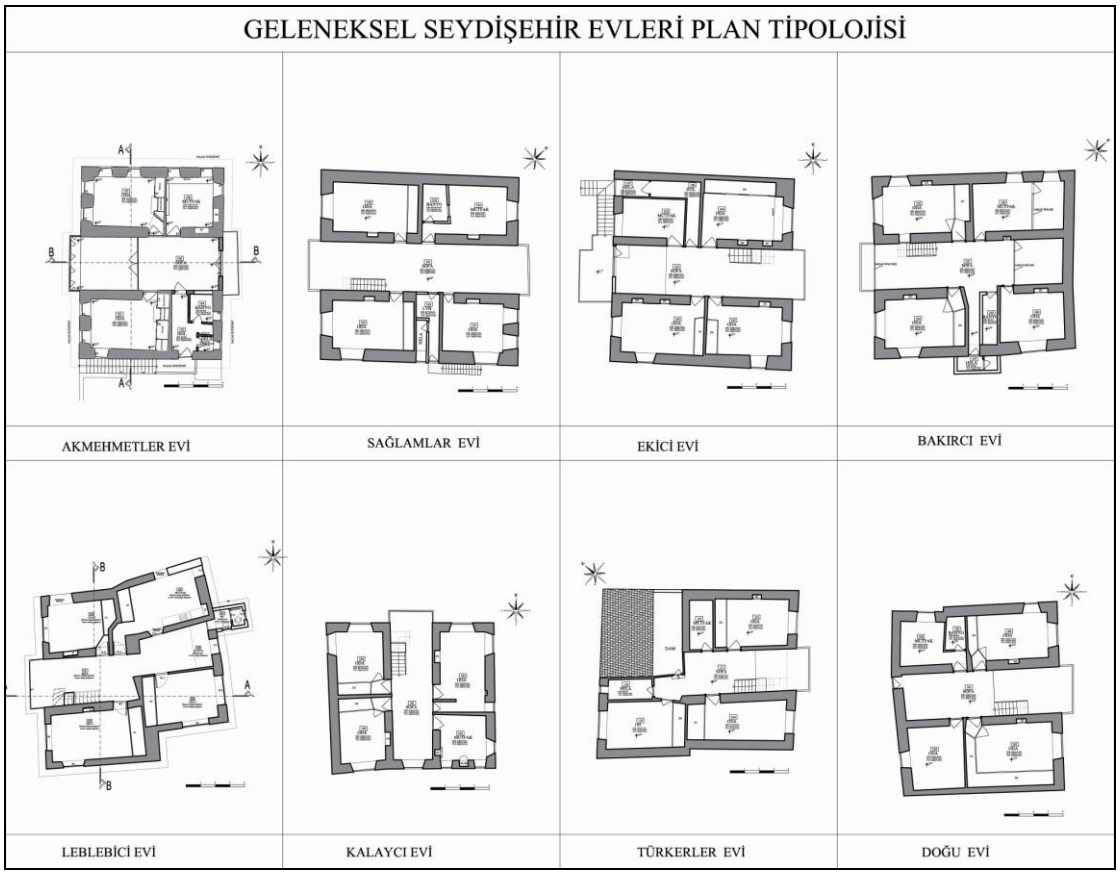
5.1 Geleneksel Seydişehir evlerinin mimari özellikleri

5.1.1 Plan özellikleri:

Türk evi konusundaki bütün yazılı metinlerde en üstte yer alan katın ana kat olduğuna işaret edilmekte, bu ana katın da belirli bir plan şeması olduğu benimsenmektedir. Plan şemasının ana elemanlarını da oda, eyvan ve hayat oluşturmaktadır.(Yürekli, 2005)

Seydişehir evlerinde de ana katın, üst kat olduğu görülür. Bu katlarda, Türk evi plan tipolojisinde yer alan iç sofalı plan tipi uygulanmıştır. Sofanın karşılıklı iki yanına odaların dizilmesiyle oluşan bu plan tipine 'karnıyarık' da denir.

İncelediğimiz evlerden Akmehmetler evi ve Sağlamlar evinin iç sofalı ve eyvanlı olduğu gözlenmiştir. Diğer evlerde eyvan yoktur(Şekil5.1.).

Şekil 5.1. Seydişehir evleri kat planları

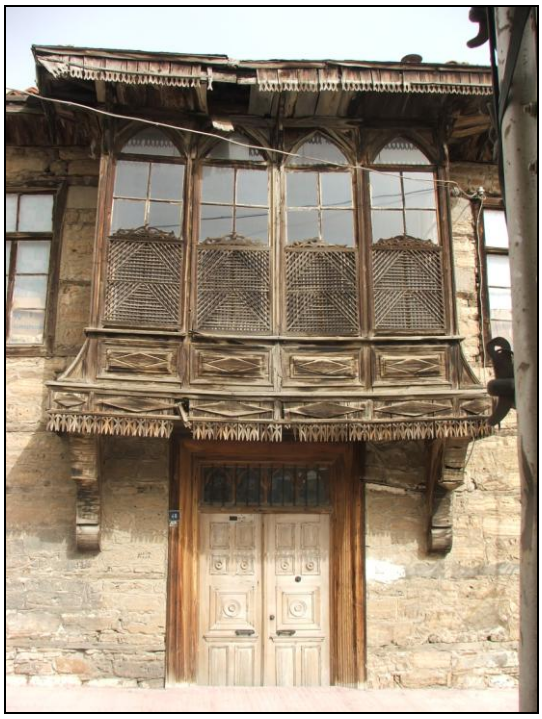
Seydişehir evlerinde genellikle dikdörtgen planlı bir sofanın iki yanına dizilmiş kareye yakın dikdörtgen planlı odalar yer alır. Plan kurgusunun en önemli elamanı olan sofa, bütün odaların açıldığı ortak kullanım alanıdır. Aynı zamanda bir geçittir. Geçit olarak kullanılan alanların dışında kalan alanlar ise oturmaya ayrılmış bölümlerdir. Bu alanlar genellikle sofanın karşılıklı iki dar kenarında konumlanır. Birçok Türk evinde bu alanlar bir kaç basamak yükseltilerek daha da özelleştirilmiş ve 'sekilik veya taht' adını almışlardır. İncelediğimiz evler arasında Türkerler ve Doğu evinde sekilik mevcuttur. Diğer evlerde sofalar düz ayaktır. Seydişehir evlerinde, sofa bir kenarıyla sokağa doğru çıkma yaparken diğer kenarıyla da arka bahçeye uzanır. Geleneksel Türk evinde cumba adı verilen bu çıkmalar yörede kafes olarak adlandırılmıştır. Zemin katta binanın ana girişi bu cumbanın altında çözümlenmiştir. Sofa çıkması aynı zamanda giriş saçağı görevini üstlenmiştir. Yine aynı mantıkla sofanın arka bahçeye uzanan kısmının altından bahçeye çıkış verilmiştir. Akmehmetler evi, Sağlamlar evi, Gazneferler evi ve Türkerler 2 evinde çift cumba görülmüştür. Diğer evlerde sadece sofanın yola bakan cephesinde cumba mevcuttur.

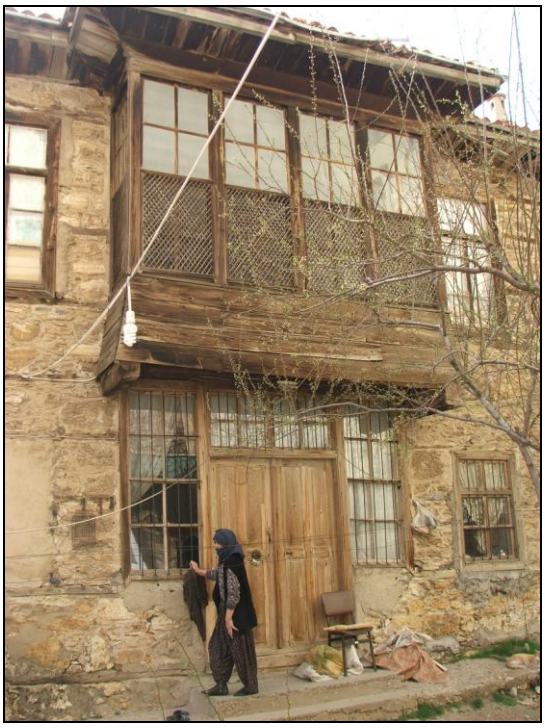
Resim 5.1. Gazneferler evi sofa

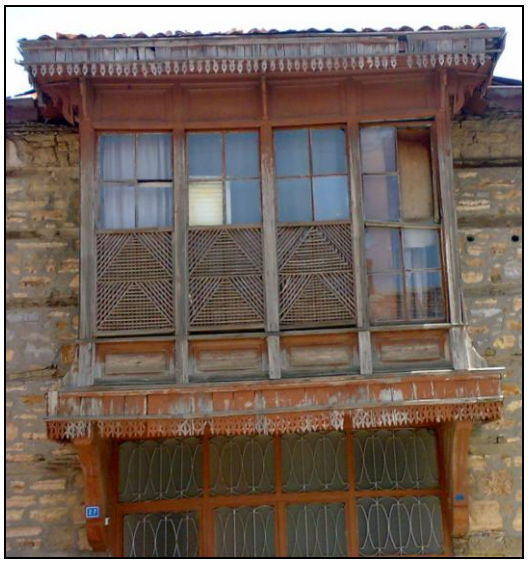
Resim 5.2. Leblebiciler evi sofa

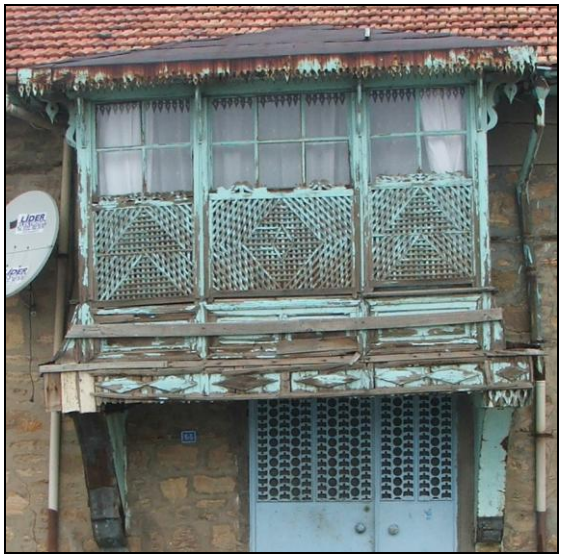
Resim 5.3. Gazneferler evi ön cephe cumbası

Resim 5.4. Gazneferler evi arka cephe cumbası

Resim 5.5. Sağlamlar evi ön cephe cumbası

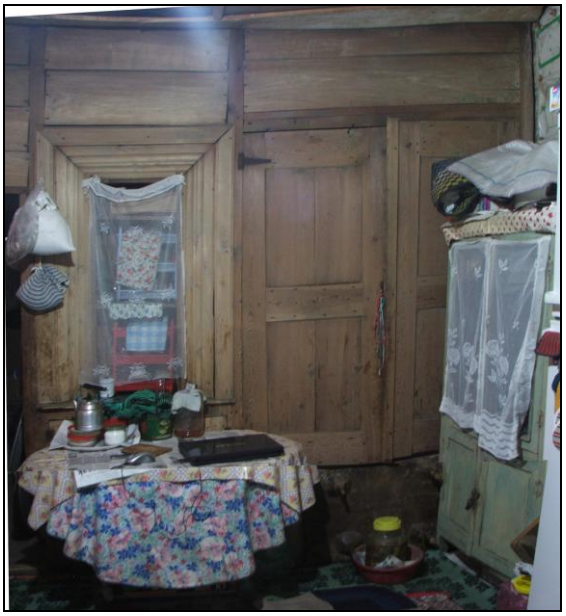
Resim 5.6. Türkerler evi cumbası

Zemin katlar ilk yapıldığı yıllarda genellikle ahır, samanlık, depo ve mutfak olarak kullanılmıştır. Ancak 1969 yılında Entegre Alüminyum Fabrikasının Seydişehir'e kurulmasıyla nüfus çok hızlı bir şekilde artmıştır.1965 nüfus sayımı 6683 kişiyi gösterirken 1970 yılında bu nüfus 11965 kişiye ulaşmıştır. Şehre göç başlamıştır. Bu sebeple de konut ihtiyacı doğmuştur. Mevcutta bulunan yapılarda tadilata gidilmiş, zemin kat ve üst kat birbirinden bağımsız hale getirilmiştir. Zemin katlara ikinci bir kapı ilavesi yapılmıştır. Hatta bazı yapılarda üçüncü kapı ilaveleri de gözlenmiştir. Zemin

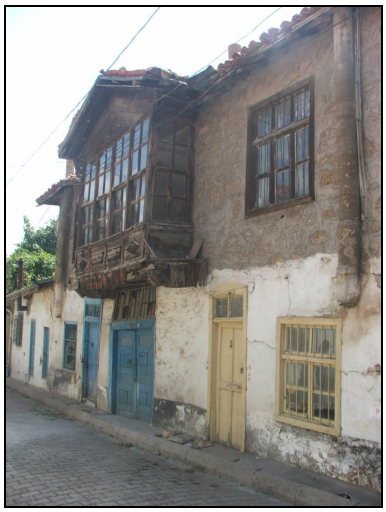
katta giriş olarak kullanılan taşlık, bazı evlerde fonksiyonunu korumuş, bazı evlerde sofa olarak işlevlendirilmiş, bazı evlerde ise tamamen kaybolmuştur. Ahır ve samanlık olarak kullanılan alanlar ise oda olarak yeniden düzenlenmiştir. İncelediğimiz evler arasında zemin katı orijinal olarak günümüze ulaşan tek ev Doğu evidir.

Resim 5.7. Akmehmetler evi zemin kat eyvanı

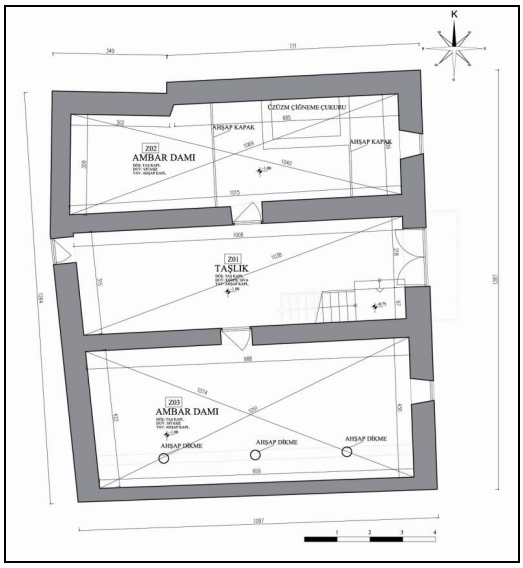
Resim 5.8. Leblebiciler evi mutfak

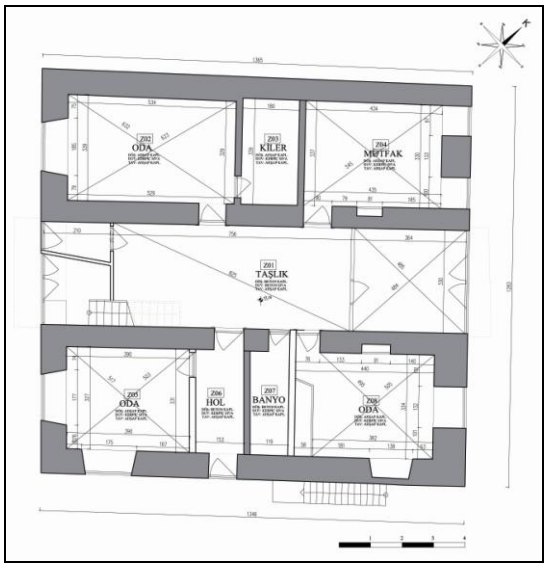
Resim 5.9. Kalaycılar evi ilave kapı

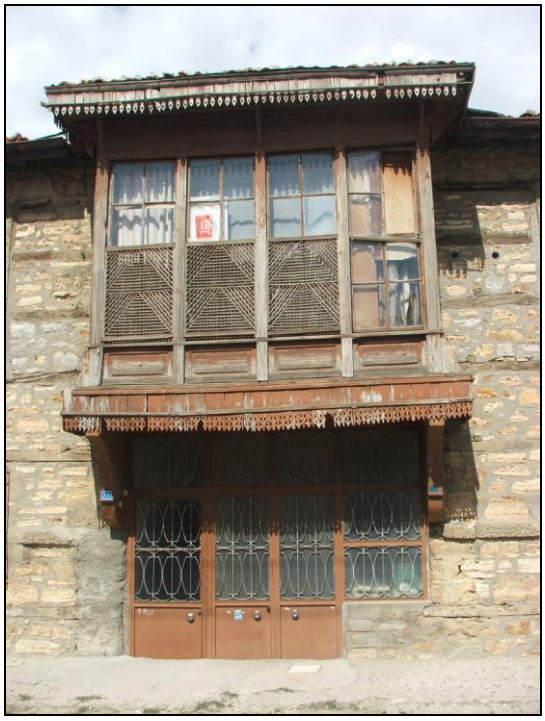
Resim 5.10. Kalaycılar evi ilave kapı ve pencereler

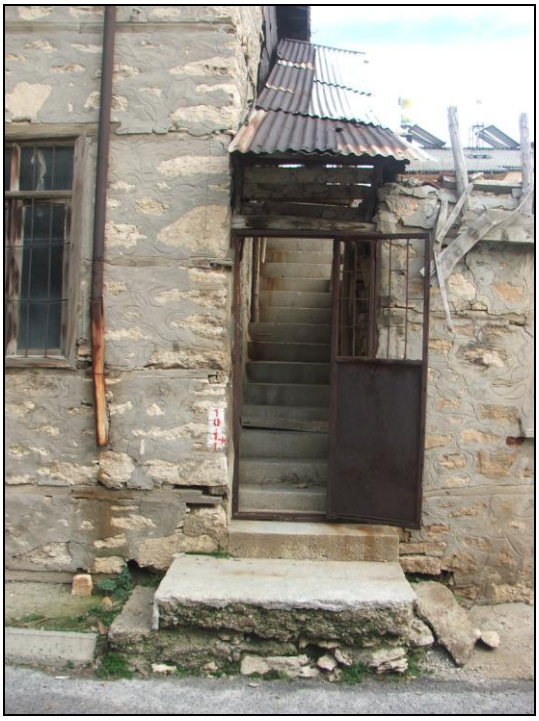
Şekil 5.2. Doğu evi zemin kat planı

Şekil 5.3. Sağlamlar evi. zemin kat planı

Resim 5.11. Sağlamlar evi ilave kapı

Resim 5.12. Akmehmetler evi ilave merdiven

Üst kata ulaşım bazı evlerde mevcut ahşap merdivenlerle sağlanırken, bazı evlerde ise dışarıdan ilave betonarme merdivenler eklenerek sağlanmıştır. Yine bu değişim sonucu üst katlarda mutfak, helâ ve banyo ihtiyacı doğmuştur. Genellikle evin yatak odalarından birisi mutfağa dönüştürülmüştür. Banyo ve helâ ihtiyacı da sofanın ya da varsa eyvanın uygun yerlerinde çözülmüştür.

Sözlü kaynaklardan alınan bilgilere göre Seydişehir evlerinde helalar genellikle hemen hemen her evde bulunana damda yer alıyordu. Dama ulaşım sofadan yada eyvandan sağlanıyordu. Mutfaklar bazı evlerde zemin katta bir oda olarak, bazılarında taşlıkta yer alan bir ocak ile, bazı evlerde ise bahçede yapılan ayrı bir odada(dış mutfak, çamaşırlık) çözülüyordu.

Seydişehir evlerine, bugün de çoğunda orijinali mevcut olan ahşap çift kanatlı kapılarla girilir. Yörede bu evlere cümle kapısı denilmektedir. Bahçeye çıkış için de yine aynı aks da fakat daha küçük ve gösterişsiz çift kanatlı kapılar mevcuttur. Zemin katlar genellikle sokakla aynı kotta yer alır. Fakat zamanla yapılan asfalt çalışmaları sonucu kaldırım kotunun yükselmesiyle girişler birer basamak aşağıda kalmıştır.

Resim 5.13. Türkerler evi

Resim 5.14. Gazneferler evi giriş

Resim 5.15. Akmehmetler evi giriş

Mutfak da kullanılan ocaklar tamamen fonksiyona yönelik ve gösteriş den uzaktır. Akmehmetler' in evinde mutfak içerisinde bir de kuyu mevcuttur.

Odalar kendi başlarına birer ünitedir. Bunların evlik, hane gibi isimleri, her odanın dışarıya(sofaya) açılan tek kapısı vardır. Bir odanın birkaç kapısı olması, hele karşılıklı iki kapı arasında olması Türk evinde söz konusu bile olamaz. Kapının odanın gizlilik ve özelliğini bozmayacak bir yer ve boyutta olmasına daima titizlikle dikkat edilmiştir. Aynı zamanda kapıdan dolayı odanın soğumaması, içerisinin görünmemesi lazımdır. Bu sebeplerden dolayı, kapılar odanın bir köşesinden açılır ve önleri zar ile ayrılır. (Eldem, 1989)

Üst katlarda yer alan odaların her biri genelensel Türk evlerinde olduğu gibi, bağımsız birer haneyi temsil etmektedir. Her bir oda bir ailenin bütün ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte düzenlenmiştir. Genellikle giriş sekisi devamında yer alan yüklük duvarında banyoluk yer alır. Banyoluk dış duvara yakın çözümlenmiştir. Banyoluğun yanında yatakların katlanıp konulduğu bir göz daha mevcuttur. Odalardan bir tanesi tavan ve dolap işlemeleriyle diğerlerinden daha özeldir. Bu oda başoda, selamlık ya da aile büyüklerinin odası olarak yorumlanmaktadır. Başoda sokağa bakar. Sadece Ekici evinde arka bahçeye bakmaktadır. Odalar kareye yakın dikdörtgen forma sahiptirler. Enleri 3 m den az değildir.

Sözlü kaynaklardan alınan bilgiler ve yapılarda karşılaşılan izler gözlendiğinde her birinde bir ailenin barındığı odalarda, kapıdan girince karşı duvarda ocakları yer alıyordu. Duvarın tam ortasında olan ocağın iki yanında dikdörtgen iki adet ahşap pencere mevcuttu. Ocakların önünde 5-10 cm yüksekliğinde yarım daire şeklinde bir alan mevcuttu.

Resim 5.16. Ekici evi odası

Resim 5.17. Leblebici evi cephesindeki izler

Resim 5.18. Doğu evi cephesindeki izler

Kullanım dışında odanın büyüklüğünü belirleyen, ahşabın boyutu ve geçebildiği açıklıktır. Bu tabi ki odanın bir yönde ki boyutunun sınırlayıcısıdır, kare veya kareye yakın boyutlandırmanın sebebini malzemede göremeyiz. Çıkmalar, odanın boyutunu, momentin azaltılması ile ahşabın taşıyıcılığını artırarak büyümektedir. Evin büyüklüğünü, odaların büyüklüğünden çok, oda sayısı belirlemektedir.(Yürekli, 2005)

Türk evlerinin strüktür ve cephelerinde en önemli yeri işgal eden elemanlardan biri pencerelerdir. Pencereler hiçbir zaman bireyci bir mimarın ya da mimarinin dilediği gibi şekillendirebileceği ve bağlı olduğu sıkı düzen dışında uygulayabileceği bir unsur olmamıştır. Pencere daima belirli şartlara ve ancak zaman ile ağır bir gelişime tabii bir elemandır. Boyu, şekli ve takımları şaşmaz donelere bağlıdır. (Eldem, 1989)

Seydişehir evlerinde, odalarda dikdörtgen formlu ahşap, sürme pencerelerin kullanıldığı görülmüştür. Bugün çoğu özgünlüğünü kaybetmiştir. Zemin katlarda samanlık ve ahırın pencerelerinin ise kare formlu, ahşap kapaklı küçük pencerelerdir.

Evlerin bir kısmında kimgeldi pencereleri mevcuttur. Bu pencereler ahşap kafeslerle çevrilidir. Fakat bu kafeslerin çoğu günümüze ulaşamamıştır.

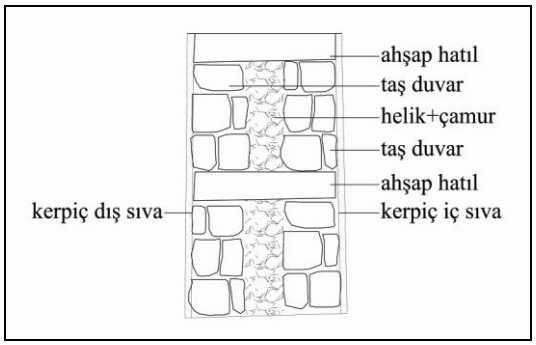

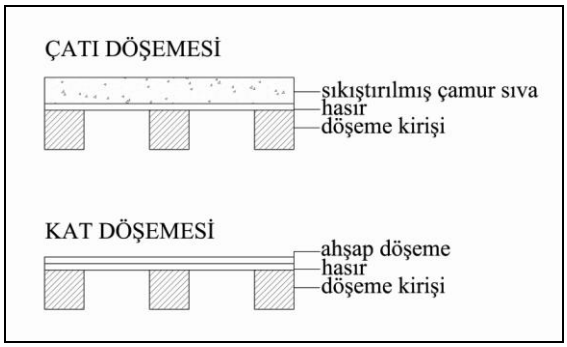
Resim 5.19. Köseleciler evi kara kapaklı penceresi **Resim 5.20.** Akmehmetler evi kimgeldi penceresi

5.1.2 Yapım Tekniği

Seydişehir evleri, kâgir moloz taş duvar üzeri ahşap döşemeli olarak inşa edilmiştir. Dış duvarlar, çift cidarlı taş duvar arasına helik denilen küçük taşlar doldurulup üzerine çamur sıva dökülerek oluşturulmuştur. Belirli aralıklarda ahşap hatıllar atılmıştır. İçteki ve dıştaki taş duvarlar üzerine atılan ahşap hatıllar yine ahşaplarla merdiven şeklinde birbirine bağlanarak taş duvar üzerine oturtulmuştur. Zemin kat ev üst kat duvarları 60-80 cm arasında değişmektedir.Döşemelerde yaklaşık 50 cm arayla atılan ahşap kirişlerin üzerine hasır serilerek, hasırın üzerine de malıs denilen su, toprak ve samandan oluşturulan bir çeşit sıva serilerek oluşturulmaktadır. İç duvarlar genellikle çamur sıva ile sıvalıdır. Zamanla çimento harçlı sıvaya geçilmiştir. Dış duvarlarda çimento harçlı sıva ile derzleme görülür. Sözlü kaynaklardan alınan bilgiler ve yapıdan gelen izler gözlendiğinde, dış cephelerin orjinalinde tamamen çamur sıvalı olduğu, taşların cephede görünmediği tespit edilmiştir.

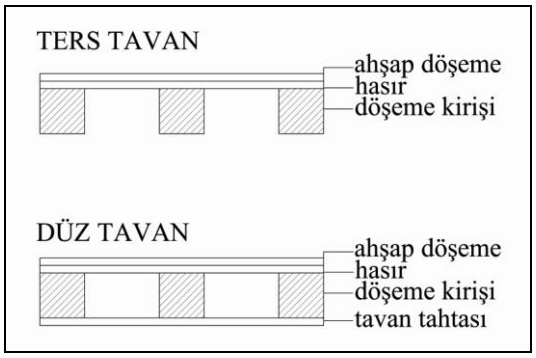

Şekil 5.5. duvar detayı

Şekil 5.6. döşeme detayı

İç mekanlarda ters tavan ve düz tavan yapım teknikleri uygulanmıştır. Bazı evlerde duvar kurgusunda kullanılan ahşap hatıllar cephede olduğu gibi oda ve sofalarda da pencere alt ve üst hizasından yivli ahşaplarla süslemede kullanılmıştır.

Şekil 5.7. tavan detayı

Duvarlar kargir, döşeme ve tavan ahşap olan usul, Avrupa'nın kuzey ülkelerinde geçen yüzyılın ortasına kadar en fazla kullanılan ev inşa usulü idi. Yapı değeri itibariyle bu şekil ahşaptan çok farklı değildir. Demek oluyor ki mali iktidarsızlık hemen kabul edilemez. Fakat evleri büyük, ferah yapma hevesi, kısa yapı sürelerinin aranması, ahşap inşaatın tercih edilmesi için bir sebep oluşturabilir. Tahminlere göre evlerin ahşap yapılmaları için sayılabilecek sebeplerden en önemlisi, evin Türkler tarafından geçici bir ikametgâh olarak anlaşılması ve bu ikametgâhın evi yaptıran kişiye bağlı sayılması hususudur. (Eldem, 1989)

Resim 5.21. Köseleciler evi yan cephe

Resim 5.22. Akmehmetler evi yan cephe

Resim 5.23. Köseleciler evi ön cephe

Resim 5.24. Akmehmetler evi ön cephe

Kirişleme iki usule göre yapılır. Birinde dikmelere tekabül eden ana kirişler ve onların üzerine oturtulmuş tali kirişler, diğerinde sadece kirişlerden ibarettir. Her iki usulün aynı derecede uygulandığını görülmüştür. Yalnız ana kirişli sistemin 19. yüzyılın başlarından sonra terk edildiği gözlenebilmiştir. Ana kirişlerin araları 2m kadardır. Kirişler ise 70cm den 40cm kadardır. Daha eski evlerde aralılar ve kiriş ebatları daha büyüktür. Kirişler genellikle daha küçük açıklık istikametinde atılmıştır.

1700 senelerine kadar, karkasın her kısmında olduğu gibi kirişlemede de tekniğin gelişimine daha fazla uyulmuştur. Bu bakımdan kirişlemede, kiriş başlarının cephe duvarına dik gelmeleri lüzumuna uyulmuştur. Bunun için kirişler bina köşelerinde yelpaze şeklinde çevrilerek atılmış ve bunun için şaşırtma kirişleri kullanılmıştır veya kirişleme istikametine paralel olan cephede şaşırtma kirişleri kullanılmış ve bu suretle

her cepheye dikey bir kirişleme elde edilmiştir. Kiriş başlarının her dört cephede gösterilmesi, çıkmaların serbestçe elde edilmesine imkân vermiştir. (Eldem, 1989)

Döşeme kirişlerine dökme denir. Döşeme dökmelerinin üzerine kavus denilen enli tahtalar çakılır. Tahtalarda bini ya da lamba yoktur ancak döşeme tahtaları çakılırken aradaki derzi örtmek üzere ek yerinin altına boydan boya ince bir tahta konur. Böylece döşeme arasına toz dökülmez ve ısı yalıtımı sağlanır. (Günay, 1999)

Türk evlerinde temellerin sağlam zemin bulununcaya kadar kazıldığı görülür. Genellikle bu derinlik 100-150cm kadardır. En alta iri temel taşları atılır. Üstüne çamur harç konur. Duvarcı ipini çeker ve örmeye başlar. Temel genişliği 80-100cm kadardır. Temel duvarı subasman seviyesi olarak 100 cm ye kadar yerden yükselir ya da bütün zemin boyunca devam eder. (Günay, 1999)

Seydişehir evlerinde çatılar, ahşap oturtma çatı yönteminde yapılmıştır. Genellikle dört mahyalıdır. Mahya dikmelerle taşıyıcı duvara oturtulmuştur. Çatı örtüsü olarak alaturka kiremit kullanıldığı tespit edilmiştir. Fakat bugün birçok çatı onarım görmüş ve çatı örtüsü değişmiştir. Sözlü kaynaklardan edinilen bilgiye göre toprak çatılar mevcuttu. Ancak günümüze ulaşan örneğine rastlanmamıştır.

5.1.3 Yapı Malzemesi

Ahşap ve taş malzeme en temel yapı malzemeleridir. Taşıyıcı duvarlar moloz taş, araların da ahşap hatıl sistemiyle oluşturulmuştur. Ahşap çatkı sistemli konut örneğine rastlanmamıştır.

Moloz taş araları bugün beton esaslı sıva ile derzlidir. Ancak bazı örneklerde kerpiç sıva izleri günümüze ulaşmıştır. Dış cephenin Konya evlerinde olduğu gibi tamamen kerpiç sıvalı olduğunu düşündüren izler tespit edilmiştir. İç duvarlarda kerpiç sıvalıdır.

Döşemeler ahşap kirişlerle kurulmuştur. Bazı evlerde bu kirişlerin üzerine hasır otu serilmiştir. Taşlık, samanlık gibi tavan kaplaması yapılmayan mekânların tavanında kirişlerin üzerinde bu otlar görülür. Döşeme kirişlerinin üzerine çakılan enli tahtalar, ana katın döşemesini oluşturur.

Kapılar, pencereler, tavanlar ve dolaplarda da ahşap malzeme kullanılmıştır.

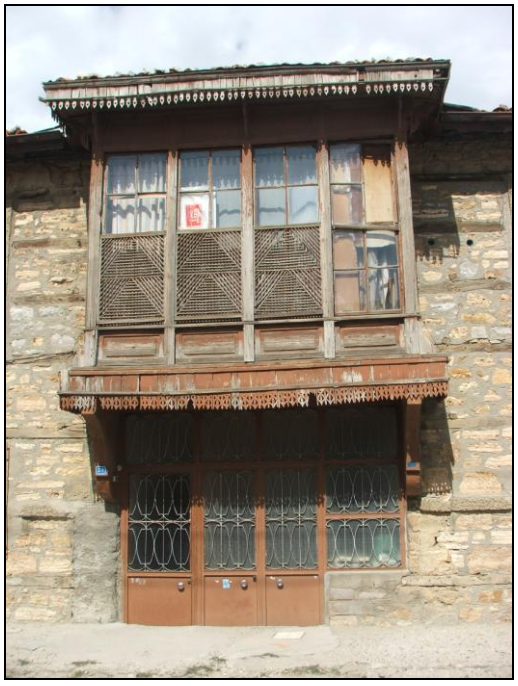
Ahşap yapı malzemesi yörelere göre değişik ağaçlardan değişik boyutta, kesitte ve teknikte hazırlanmıştır. Karadeniz kıyılarında kestane, çatkıda en güvenli ağaçtır. Batı ve Kuzey Anadolu'da meşe, sarıçam, Akdeniz ve Toroslar'da sedir, selvi ve ardıç

çatkı için tercih edilen ağaç türleridir. Bina içlerinde ise daha çok çam türleri kullanılır. (Günay, 1999)

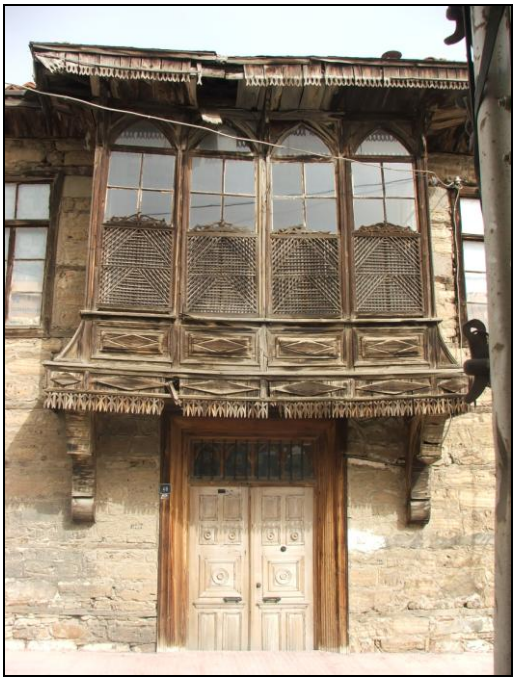
Seydişehir evlerinde kirişler boyunduruk ağacından, çatılar meşe ve erikten, kafes ve dolap gibi işlenen elamanlar ise işlemesi kolay olan çam ağacından yapılmıştır. Ağaçlar genellikle Toroslar dan temin edilmiştir.

5.1.4 Süsleme Özellikleri

Seydişehir evlerinin dış cephelerinde süslemeye sadece cumbalarda rastlanmıştır. Ahşap oyma sistemi kullanılmıştır.

Resim 5.25. Sağlamlar evi cumba

Resim 5.26. Gazneferler evi cumba

Geleneksel Türk evlerinin birçoğunda olduğu gibi iç mekânda süsleme dış cepheye göre daha fazladır. Süslemelerde ahşap oyma ve çakma teknikleri kullanılmıştır. Tavanlar genellikle çıtakari yöntemle süslenmiştir. Ekici evinde basit tekne tavan örneği mevcuttur. Tavan göbeklerinde yıldız ve bitkisel motiflere rastlanmıştır.

Resim 5.27. Mustafa Ekici evi tavan süslemesi

Resim 5.28. Mustafa Ekici evi tavan süslemesi

Resim 5.29. Gazneferler evi tavan göbeği

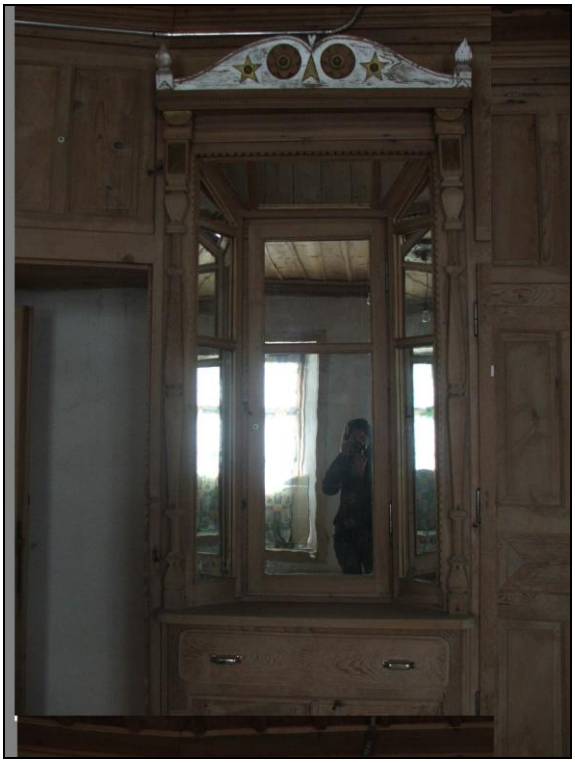

Resim 5.30. Akmehmetler evi tavan göbeği

Dolaplarda da çakma ve oyma teknikte süslemelere rastlanmıştır. Tavanlar ve dolaplarda benzer motifler işlenmiştir. Çakma tekniğiyle yapılan süslemelerde geometrik motifler, yıldız, eşkenar dörtgen formlar çivi ile çakılarak komposizyonlar oluşturulmuştur.

Resim 5.31. Akmehmetler evi dolabı

Resim 5.32. Gazneferler evi dolabı

Resim 5.33. Mustafa Ekici evi dolabı

Resim 5.34. Ağaların Hüsnü evi dolabı

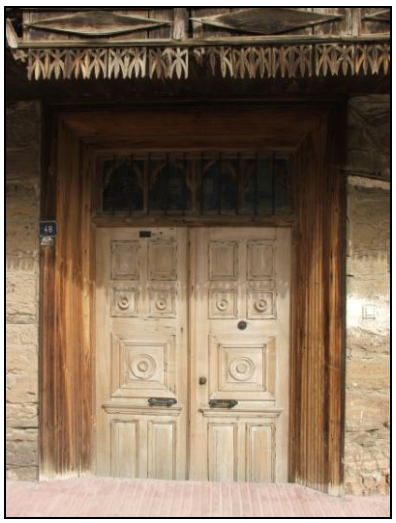
Pencere kasa ve kanatlarında süslemeye rastlanmamıştır. Ancak pencere kafeslerinde, cumbalardaki işlemelerin benzeri motifler görülür.

Dış kapılar çift kanatlı, tablalı olarak yapılmıştır. Yörede bu kapılara cümle kapısı denilmektedir. Geçme kapı(tablalı kapı), seren başlık ve kayıtlardan oluşan bir çerçevenin içine yerleştirilen tablalardan ibarettir. Bu kapıların oturmaması köşe

geçmelerinin sağlamlığına bağlı olduğundan, bu noktalar kuvvetli geçmelerle sabitlenir. Geçme kapıların ön ve arka görünüşleri neredeyse birbirinin aynısıdır. (Uluengin, 2007)

Resim 5.35. Akmehmetler evi giriş kapısı

Resim 5.36. Gazneferler evi giriş kapısı

Resim 5.37. Mustafa Ekici evi giriş kapısı

İç kapılarda tablalı olarak yapılmıştır. Geometrik ve bitkisel motifli işlemeleri vardır. Kapılarda yörede falak denilen kapı kilidi kullanılmıştır. Bazı iç kapılarda yörede tak tak denilen, misafirlerin odaya girerken haber vermek için kullandığı, tunç kapı elemanı mevcuttur.

Resim 5.4.38. Kalaycı evi kapı falağı

Resim 5.4.39. Doğu evi kapı tak tağı

5.2. Seydişehir Evlerinin Geleneksel Türk Evi Mimarisi İçindeki Yeri

Anadolu topraklarındaki geleneksel evlerde ortak bir bakış açısının izlerini sürmek mümkündür. Farklılıklar ise, yörelerin sağladığı olanakların çeşitliliğindedir. Anadolu'da çeşitli coğrafi konumlar, birbirinden farklı iklim koşulları ve bunlara bağlı olarak çeşitli yapı malzemeleri bulunduğundan dolayı, oluşan ev geleneğinin geniş bir yelpazeye sahip olduğu söylenebilir. Anadolu'nun çeşitli bölgelerindeki evler, biçimleri ve süslemeleri açısından benzerlik ve ayrılık gösteren özelliklere sahiptir. Birbirine çok yakın bölgelerde benzerlikler olabildiği gibi bir o kadar farklılık da söz konusudur. Bu çeşitliliği ekonomik, toplumsal, kültürel, siyasal ve dinsel nedenlere bağlamak mümkündür. Aynı yerleşme alanı içinde değişik inanç ve gelenekten olan insanların bulunması ev yapılanmasında farklı sonuçların ortaya çıkmasına neden olmuştur.

En genel çerçeveden bakıldığında;

Marmara bölgesindeki geleneksel evlerden Bursa evlerine baktığımızda; Bursa evleri XIX.yüzyıl ortalarına kadar dış sofalı örneklerle gelişmiştir. Ancak pencere camlarının Anadolu da kullanılmaya başlamasından sonra, soğuklardan korunabilmek amacıyla tamamen açık olan sofaları kapatma eğilimi yaygınlaşmıştır. XIX.yüzyılın ikinci yarısından itibaren dış sofa iç sofaya dönüşmüş,özellikle karnıyarık türü Bursa evlerinin alt katı kerpiç dolgulu ahşap yada taş duvarlarla inşa edilmiştir. Üst katlar ahşap karkas, çoğunlukla yan yana dizilmiş düşey dikmelerin arası tuğla dolguludur. Bursa'nın köylerinden Cumalıkızık köyünün ekonomisi tarımsal üretime ve hayvancılığa dayalı bir köy olduğundan, evlerin alt katları ahır olarak düzenlenmiştir. Anadolu'nun çoğu köyünde görülen bu çözüm, hayvanları daha kolay besleyebilme amacına yöneliktir. Bursa'nın ilçesi olan Mudanya da ki evlere baktığımızda ise yoğun olarak zeytincilik yapılan yörede Cumalıkızık da ki evlerin alt katlarındaki ahırların yerini zeytin depoları almıştır. İnsan yaşamına ayrılan üst katlarda ise ipekböcekçiliği yapılan dönemlerde kozalıklar ilave edilmiştir(Sözen,2001).

Karadeniz bölgesinde yer alan Safranbolu evlerine baktığımızda; Safranbolu evleri açık sofalı/hayatlı ve iç sofalı plan tiplerine sahiptirler. Eskiden daha yoğun olan açık sofalı evler, iç sofaya doğru bir değişim geçirmiştir. Safranbolu evlerinin alt ev üst katarlındaki cesur çıkmalar, uzun boylu eliböğründeler, zemin kattaki düzgün aralıklı düşey ya da çapraz havalandırma ızgaraları, yerel ustaların detaylara getirdikleri farklı çözümlerdir. Evlerde geniş aile yapısının gereği olarak oda sayısı fazladır. Safranbolu evinin mekanları ve bu mekanlar arasındaki ilişkiler, insanların günlük yaşamlarındaki

eyleme göre düzenlenmiştir. Mahremiyete önem veren ailelerde haremlik ve selamlık ayrımı vardır. Yapı malzemesi olarak ağırlıklı olarak taş, kerpiç ve ahşap kullanılmıştır(Sözen,2001).

Ege bölgesindeki Muğlaya çok yakın sayılabilecek Bodrumda kentsel doku Muğla'dan tümüyle farklıdır. Bodrum evleri kendi içlerinde plan tiplerine göre sınıflandırıldığında kule ev, musandıralı ev ve sakız türü ev olmaz üzere üç ana başlık altında toplanabilir. Kule ev, bugün olmayan kale içindeki eski yerleşmeden kale dışına çıkıldığı dönemlerde uygulanan plan tipidir. Evin planı genellikle kareye yakındır. Üç katlı olan evlerin zemine oturan katı, çoğu kez ahır olarak kullanılır. İnsanların kullanımına ayrılan orta kata dışarıdan bir merdivenle ulaşılır. Üst kattan ulaşılan çatıda, evin duvarlarının bitiminde mazgallar yapılmıştır. Savunma amaçlı bu mazgallar, tüfek koymayı ve nişan almayı kolaylaştırmaktaydı. Musandıralı evler dikdörtgen planlıdır. Genellikle girişte bir ocak bulunur. Alt ev denen bu bölümde, yemek pişirme olanağı sağlanmıştır. Duvarın içinde dar bir yunmalık bulunur. Evin yerden 160-180 cm yükseltilmiş bir oturma yeri vardır. Oturma yerinin altı ise depo, ambar ya da kiler olarak kullanılmaktadır. Oturma bölümünde ayrıca yaklaşık 1 m yüksekliğinde bir musandıra bulunmaktadır. Bu tip evler genellikle toprakla uğraşanlar tarafından yaptırılmıştır. Sakız türü evler musandıralı tiplere benzemekle birlikte daha geliştirilmişlerdir. Dikdörtgen planın, gene musandıralı evlerde olduğu gibi uzun kenarından girilir ve kapıdan dar bir aralığa ulaşılır. Buradan sağa ve soldaki odalara geçilebilmektedir. Girişin karşısındaki merdivenden üst kata çıkılmaktadır. Bodrum evleri, Anadolunun diğer bölgelerinden oldukça değişik bir toplumsal-kültürel yapının ortaya çıkardığı sonuçlardır(Sözen,2001).

Doğu Anadolu bölgesinde yer alan Erzurum evleri, Doğu Anadolu bölgesi içerisinde, zemin kattaki 'tandırevinin' biçimlendirdiği ev tipini temsil etmektedir. Erzurum evlerini iç avlulu-tandırevli tip olarak tanımlamak mümkündür. Bu plan tipi kendi arasında üç farklı gruba ayrılmaktadır. Tek katlı tip evler, fakir halkın oturduğu bir oda, tandırevi ve diğer mekanlardan meydana gelir. İki katlı tip evler hali vakti yerinde olanların evleridir. Zemin kat planında tandır evinin bulunduğu yere göre alt ve üst kat mekanları düzenlenir. Tandır evinin üzerine kat çıkılamadığı için 1.kat mekanları tandırevine göre genellikle ön tarafta yer alır. Bu evlerde 1. katta değişik tipte küçük sofalar vardır. Çok bölümlü tip veya konaklar ise haremlik ve selamlık olarak düzenlenmiş büyük programlı evlerdir. Tandırevi yine haremlik bölümünü meydana getirir. Selamlığın ayrı bir girişi ve avlusu vardır. Bu evlerde 1. Katlardaki sofalar daha

geniş tutularak gerçek bir iç sofa ölçülerine kavuşmuştur. Erzurum evlerinin esas yaşanılan mekanları iklim şartları yüzünden zemin katta toplanmıştır. Türk evinde 1.katın fonksiyonunu burada zemin kat karşılamaktadır. Sokaktan bir kapı ile avluya girilir. Türk evinin açık avlusunun karşılığı burada kapalı bir mekan olarak değerlendirilmiştir. Avluya, tandır evi, oda, ahır, merek gibi mekanlar açılmaktadır. Evler taş duvarların üzerine gelen toprak örtüyle adeta kalın bir kabuk ile çevrelenmiştir. Böylece iklimin şiddetli soğuğuna karşı mimari bir tedbir alınmıştır(Karpuz,1993).

Güney doğu Anadolu bölgesindeki Urfa evleri iç avlu etrafında gelişen bir ve iki katlı yapılardır. Evlerin temel özelliği, ortada eyvan ve iki yanında birer odanın yer aldığı simetrik plan anlayışını ana birim olarak ele almasıdır. Eyvanın yapı bütünündeki konumu ve sayısı farklı plan tiplerinin doğmasını sağlamıştır. Zemin kat, bir iç avlu etrafında sıralanan günlük oturma ve servis mekanlarını içerir. Mutfak\tandırlık, ahır\develik, hamam, hela ve yiyecek depoları bu katta yer alır. Üst katta ise günlük işlerden arta kalan zamanlarda oturma, misafir kabul etme, yatma gibi işlevler gören baş oda\köşk odası ve diğer odalar bulunur. Bu üst kat mekanları, gezenek adı verilen ve iç avluya merdivenle bağlanan açık bir terasa çıkar. Odaları aydınlatan pencereler, zemin katta iç avluya, diğer katlardaysa her iki uzun kenarlı avluya ve sokağa açılır. Urfa evlerinde strüktür ve bezeme aynı anda aynı malzemeyle çözümlenmiştir. Eyvanın avluya açılan kemer yüzü, pencere, kapı, söve ve lentoları, gezenek çıkmaları, ev sahibinin sosyo ekonomik düzeyini yansıtacak taş süsleme alanlarıdır(Sözen,2001).

Akdeniz bölgesindeki Antalya da evler faydalı rüzgarları evlere itebilen gölgeli dar sokakların üzerinde sıralanmış dış sofalı evlerdir. Bu evlere develerin, atların geçebileceği büyüklükte kapılardan girilir. Bu kapılardan ulaşılan mekan, avlu, taşlık ya da meyve sebze bahçeleridir. Taşlık, bahçenin zemin katta evin içine giren bölümüdür. Evlerin iç mekan düzeni çoğunlukla dış sofa\açık sofadır. Üst katta yer alan ve taşlıktan bir merdivenle ulaşılan sofa, odalara geçisi sağlayan, ayrıca köşk, eyvan, seki gibi yerden biraz daha yükseltilmiş özel köşelerin oluşturulmasıyla manzara seyretmeye ve dinlenmeye olanak sağlayan önemli bir mekandır. Çoğu kez I, L ya da U biçimindedir. Sofalar genellikle bahçeye yöneliktir. Odalar ise Türk evinin çeşitli bölgelerinde rastlana düzene sahiptir. Akdeniz bölgesinde yer alan Akseki ve Ormana evleri de taş ve ahşabın ustalıklı kullanımı ve cephedeki dengesiyle diğer yörelerden ayrılan bir mimari oluşturur. Strüktürel yapı elemanları, geçmeli ahşap parmaklıklar, odalardaki duvar

nişleri ve oyma kapılardaki ahşap işçilikleri, özenli bir mimarinin ürünüdür(Sözen,2001).

İç Anadolu bölgesinde Anadolu nun tipik evlerine en iyi örnek Konya da kentinde bulunur. Yapı sistemi bakımından ilk çağlardan beri değişmeden uygulanan kerpiç geçerliliğini sürdürürken, plan tipleri bakımından kentlerde Türk geleneklerinin ve yaşam kültürünün etkileri görülmektedir. Ev tiplerini, hayatlı ve sofalı olmak üzere başlıca iki ana bölümde incelemek mümkündür. Konya çevresinde hayat, yüksek avlu duvarlarından girildiğinde ön bahçenin, evin girişi için havuzlu mekan olarak düzenlenmiş bölümüdür. Buna benzer mekanlara diğer bazı bölgelerde avlu denir. Hayat gölgeliksiz sokakların tersine ağaçlı, çiçekli, insana ferahlık veren bir mekandır. Bu gruptaki evler, tek katlı, ,iki, katlı ve mabeynli olarak kendi içlerinde alt gruplara ayrılabilir. Tek katlı evlerde yaşamaya ayrılan ev mekanları, hayat döşemesinden 1-1.5 m kadar yükseltilerek kurulmuştur. Alt katta meydana gelen bodrum, odun ve araç-gereç depolama yeridir. İki katlı evlerde yaşama mekanı, düşeyde iki bölüme ayrılmıştır. Bu tiplerde alt kat döşemesi hayat döşemesiyle aynı düzeydedir. Alt kattaki odaların bir bölümü yaşama bir bölümü depolama amacıyla kullanılır. Evlerin üst katlarına dışarıdan ahşap bir merdivenle çıkılmaktadır. Mabeynli evler küçük ve tek katlıdır. Tüm yaşama mekanı iki odadan ibarettir. İki odaya girişi sağlayan ve evin ortasına rastlayan, mabeyn mekanıdır. Sofalı evlerin hayatlı olanlara oranla çok daha büyük olmaları, yaşayanların zenginlikleriyle açıklanabilir. Konya'nın varlıklı ailelerinin büyük bahçeler içinde yaptırdıkları evlerin hemen hemen tümü sofalıdır. Sofalı evler tam olarak Konya evi karaktersitiğinde değildir. Planlar hayatlıların tersine büyük ölçüde simetriktir. Mabeyne karşılık, giriş yönünde bina boyuna uzayan bir sofa yer almıştır. Bu tür sofalar, Türk evi plan tiplerinde karnıyarık olarak tanımlanan iç sofaya karşılıktır(Sözen,2001).

Seydişehir ve çevresinin iklimi, Akdeniz iklimi ile İç Anadolu iklimi (karasal iklim) arasında bir geçiş özelliği gösterir. Buna göre yazlar sıcak ve kurak, kışlar çok soğuk ve yağışlı geçer. Bu iklim koşullarında yörede sadece iç sofalı plan tipinin uygulandığı görülmüştür. Plan tipolojisini komşu il ve ilçelerle karşılaştırdığımızda geleneksel Konya evleri olarak literatüre geçen avlulu evlerle benzerlik taşımamaktadır. Fakat Metin Sözen, 'Türklerde Ev Kültürü' adlı kitabında; Konya da, bazı varlıklı ailelerin evlerinde iç sofalı plan tipini tercih ettiklerini söylemiştir. Günümüze ulaşan ve çalışmamızda incelediğimiz evlerde Seydişehirin ekonomik durumu iyi olan ailelerinin evleridir. Yapı malzemesi açısından bakıldığında da Konya evleri ile benzerlik taşımaz.

Konya da kerpiç ağırlıklı yapı malzemesi kullanılırken, Seydişehir evlerinde taş ve ahşap ağırlıklı malzeme kullanılmıştır. İç ve dış cephe sıvalarında çamur veya kerpiç sıva mevcuttur. Yörenin bir diğer komşusu iklim özellikleri açısından da benzerlik gösteren Akseki yöresidir. Akseki evlerinde de iç sofalı plan tipleri görülür. Akseki ve Seydişehir evlerinin kullanıcıları ise birbirinden çok farklı meslek gruplarına sahiptir. Seydişehir halkı tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlarken, Akseki halkı, tarım alanlarının yetersizliği sebebiyle daha çok zanaatkarlıkla ve ticaretle geçimini sağlamıştır. Bu faktör mekan kurgusunda ve iç mekanlardaki işleme özelliklerinde iki bölge arasında fark yaratmıştır.

Geleneksel evlerde, kullanılan motifler ve motiflerin ortaya çıkarıldığı teknikler aynı olsa da, farklı bakış açılarıyla, farklı ellerden çıkmış olmasının bir göstergesi olarak birbirlerinden ayrılmaktadırlar. Seydişehir evlerindeki süsleme özellikleri de bu açılardan Anadolu'da ki diğer evlerle benzerlikler ve farklılıklar sergilemektedir.

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Sözlü kaynaklardan edinilen bilgiler doğrultusunda, Seydişehir'de günümüze ulaşan geleneksel evlerin 1900'lü yılların başlarında yapıldığı anlaşılmıştır. Bu evlerde ön bahçe ya da avluya rastlanmamıştır. Genellikle arka ve yan bahçeli nizama sahiptirler ve üzerinde bulundukları parsellerin sokak cephesine bitişik bir şekilde konumlanmışlardır.

Seydişehir Evleri karnıyarık olarak ta tabir edilen orta sofalı plan tipine uymaktadır. Genel olarak çift cumbaya sahiptirler. İki katlıdırlar. Ana kat üst kattır. Zemin katlar sokakla aynı kotta yer alır. Zemin katta, ahır, samanlık, depo ve mutfak yer alır. Ancak Akmehmetler evinde zemin kat ana kat gibi çalışır. Ayrıca zemin katta giriş ve sofa arasında kot farkı oluşturularak ve mevcuttaki kot farkından yararlanılarak zeminin altında alçak tavanlı bir kiler oluşturulmuştur. Diğer Seydişehir evlerinde görülmeyen bir diğer özellikte bu kilerdir. Akmehmetler evindeki bu farkların sebebinin yapı sahibinin mesleğinden kaynaklandığı tahmin edilmektedir.

Üst kattaki odalardan bir tanesi diğer odalardan daha detaylı süsleme özelliği gösterir. Türk evlerinde görülen, baş oda olarak tanımlanan bu odaların dolapları, tavanları ve kapıları daha detaylı işenmiştir. Sofalarda kot farkı ile oluşturulan sekilik kısmına Seydişehir evlerinde rastlanmamıştır. Sofalar genellikle düzayak çözülmüştür. Odalar sofadan bir eşikle ayrılmıştır. Mutfaklar bazı evlerde zemin katta çözülürken, bazılarında bahçede, tek katlı bağımsız bir yapıda çözülmüştür. Bahçede çözülen bu mutfaklara dış mutfak denilmektedir. Islak mekânlar genellikle sonradan eklenmiştir. Bazı odaların dolaplarında banyoluk yer alır. Sözlü kaynaklardan edinilen bilgilere göre helâların da bahçede çözüldüğü tespit edilmiştir.

1969 yılında Entegre Alüminyum Fabrikasının Seydişehir'e kurulmasıyla nüfus çok hızlı bir şekilde artmıştır. Konut ihtiyacını karşılamak için birçok evde tadilat yapılmıştır. Zemin kat ve üst kat birbirinden bağımsız hale getirilmiştir.

Seydişehir evlerinde kullanılan ana yapı malzemesi taş ve ahşaptır. Ayrıca evlerin bazı cephelerinde kerpiç sıva görülmüştür. Duvarlar moloz taşla örülmüştür. Zemin kat ve üst kat aynı teknikte örülmüştür. Döşemeler ahşap kirişleme sistemle taş duvarlar üzerine oturtulmuştur. Odalar orijinalinde kerpiç sıvalıdır. Ancak bugün birçoğu beton esaslı sıva ile sıvanmıştır. Birçok evde, dış cephede beton esaslı sıva ile

derzleme görülür. Ancak tamamen kerpiç sıvalı cephelere de rastlanmıştır. Dolaplar, kapılar, pencereler ve tavanlarda ahşap malzeme kullanılmıştır. Pencere parmaklıklarında, kapı tokmaklarında, kapı kollarında demir kullanılmıştır. Seydişehir evlerinde taşıyıcı olarak tuğla kullanımına rastlanmamıştır. Tuğla ocaklarda ve bacalarda kullanılmıştır. Cumbalar döşemeden taşırılan ahşap kirişlere oturtulmuştur. Sokağa bakan cumbalar ahşap payandalarla desteklenmiştir. Arka bahçeye bakan cumbalar ise ahşap direklerle desteklenmiştir. Çatılar ahşap oturtma çatıdır. Alaturka ve Marsilya kiremitle kaplıdır.

Ön cepheler genellikle simetriktir. Dikdörtgen ahşap pencereler kullanılmıştır. Genellikle sürme(giyotin) pencereler ve iki kanatlı, ortası çıtalı pencereler görülmüştür. Cepheler süslemeden uzaktır. Cumbalarda ve pencere kafeslerinde ahşap süsleme görülür. Cumbalarda ahşap sivri kemerli ve düz dikdörtgen pencereler mevcuttur. Genellikle sokağa bakan cumbada sivri kemerli pencere kullanılırken, arka bahçeye bakan cumbada dikdörtgen pencereler kullanılmıştır. Zemin katlarda kare formlu kara kapaklı pencereler bulunur. Genellikle ahşap çakma ve tablalı kapıların kullanıldığı görülmüştür. Dış kapılar ve bahçeye çıkış kapıları çift kanatlıdır. Oda kapıları tek kanatlıdır. Kapılarda çok detaylı bir işleme görülmemiştir.

Ahşap tavanlarda genellikle yivli ahşaplarla çıtalama yöntemi kullanılarak süsleme yapılmıştır. Genellikle sekiz kollu yıldız motifli tavan göbeği kullanılmıştır. Göbeklerin ortalarında çiçek ve fırfır motifli ahşap elemanlar yerleştirilmiştir. Mustafa Ekici' nin evinde oymalı ahşaplarla tavan süslemesinin yapıldığı görülmüştür. Yine aynı evde dolaplar, özellikle aynalık kısmı çok detaylı olarak bitkisel motiflerle işlenmiştir. Oda kapılarında çok detaylı süsleme görülmemiştir.

Seydişehir evlerine bugün gereken önem verilmemektedir. Koruma anlayışı yeteri kadar gelişememiştir. Evlerin birçoğunun ilçe merkezinde olması, ranta yenik düşmesine sebep olan önemli bir etkendir.

6.1. Öneriler

Türkiye geçmişte birçok medeniyetin üzerinde barındığı topraklara sahip bir ülkedir. Batıdan doğuya tüm şehirler birbirinden başka özellikte olan kültürel yaşantılarına sahip olsalar da geleneksel bir konut anlayışını benimsemişlerdir. Bu anlayış sonucu çeşitli Türk evi tanımları yapılmıştır.

Türk Evi .H.Eldem'in tanımına göre; "Türk evi eski Osmanlı devletinin işgal ettiği sınırlar içinde eski anlatımla Rumeli ve Anadolu Bölgelerinde yerleşmiş, gelişmiş ve 500 sene kadar tutunmuş kendi özellikleriyle oluşmuş bir ev tipidir." (Eldem,1968)

D.Kuban'a göre Türk Evi;"Geleneksel Türk Ailesinin yaşam kültürü ve törelerine uygun şekil ve plan özelliklerini gösteren, asırlarca Türk insanının gereksinimlerine cevap vermiş bir konut tipi olarak bilinmekte ve tanımlanmaktadır"(Kuban,1976)

Tüm tanımlar geleneksel konutlarımızın geçmiş kültür ve yaşantımızı gelecek nesillere taşıyan önemli kültür ürünlerimiz arasında yer aldığını bize göstermektedir. Seydişehir ve çevresinin de tarihine bakıldığında geçmişinin M.Ö 5000 yıllarına kadar uzandığı görülür. Yakın tarih de Selçuklular yıkıldıktan sonra Eşrefoğlu beyliğine bağlanan daha sonrada Osmanlı topraklarına katılan Seydişehir 1871 yılında belediye 1915 yılında da ilçe merkezi olmuştur. Tüm bu süreç içerinde birçok kültüre ev sahipliği yapmıştır. Bu kültürel farklılık beraberinde farklı şehir dokuları oluşturmuştur. Bu dokuları oluşturan mimari elemanlardan en önemlilerinden biriside sivil mimari konutlardır. İlçede korunan tarihi binalar Seyit Harun Camii ve Seyit Harun Hamamı ile sınırlı kalmıştır. Geleneksel konutlar ilçe merkezinde kalmış ve ranta yenik düşmüştür. Bu konutların korunması ve gelecek nesillere aktarılması günümüz insanının sosyal görevleri arasındadır**.** Geçmiş yaşantılarımızı yansıtan geleneksel evlerimiz yok olmadan ve önemli tipolojik özelliklerini kaybetmeden tespit çalışmalarının yapılması gerekmektedir**.** İlçe halkının bilinçlenmesi için çalışmalar yapılmalıdır. Öncelikle yerel yönetimler bu bilinci kazanmalıdır. Plan tadilatları yapılarak bu konutlar korunmalıdır. Özellikle nitelikli konutları olan vatandaşlara bilgi verilerek, evlerini restore ettirmeleri konusunda ikna edilmelidir.

KAYNAKLAR

Acar,E.,1996, Anadoludaki tarih öncesi çağlardan tunç çağı sonuna kadar konut ve yerleşim,Türk tarih vakfı yayınları. Habitat II.İstanbul

Akın,N.,2001,Balkanlarda Osmanlı Dönemi Konutları,İstanbul

Anonim,1993,Türkiye Tarihi Evleri,Türk Evi ve Biz, İstanbul

Arseven,C.E.,"Türk Sanatı Tarihi",VII.Fasikül, Maarif Basımevi,İstanbul

Ayaz,A.,2003,Seydişehir Tarihi,Konya

Azezli, G., 200919.yy de Osmanlı Konut Mimarisinde İç Mekan Kurgusunun Safranbolu Evleri Örneğinde İrdelenmesi,Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Ankara

Berk C.,1951,Konya Evleri,İstanbul

Bektaş C.,1996,Türk Evi, İstanbul

Cezar,M.,1977,Anadolu öncesi Türklerde Şehir ve Mimarlık, İş bankası yayınları,İstanbul

Durgun, Y., 2006, Geleneksel Malatya Evleri Üzerine Bir İnceleme,Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Kültür Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul

Eldem, S.H.,1984,Türk Evi Osmanlı Dönemi 1,Turizim değerlerini koruma vakfı yayınları, İstanbul

Eldem, S.H.,1986,Türk Evi Osmanlı Dönemi 2,Turizim değerlerini koruma vakfı yayınları, İstanbul

Eldem, S.H.,1987,Türk Evi Osmanlı Dönemi 3,Turizim değerlerini koruma vakfı yayınları, İstanbul

Eldem, S.H.,1954,Türk Evi Plan Tipleri, İstanbul

Günay, R.,1999,Türk Ev Geleneği ve Safranbolu Evleri, İstanbul

Hasol,D.,1990,Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü,Yem Yayınevi, İstanbul

İlgün, Ş., 2007, Geleneksel Yozgat Evleri,Yüksek Lisans Tezi, *Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Konya

Karpuz, H.,1993,Türk İslam Mimarisinde Erzurum Evleri, Ankara

Kuban, D., 1995, The Turkısh Hayat House, İstanbul

Kuban,D.,1976,"Sanat Tarihimizin sorunları", Çağdaş yayınları,İstanbul

Küçükerman,Ö,1995,Anadolu Mirasında Türk Evi

Meydan Larousse,1990, "Ev"maddesi 4 C.İstanbul,Meydan Yayınevi

Öner, M.,1986,Seydişehir Tarihi, Ankara

Sözen, M.,2001,Türklerde Ev Kültürü, İstanbul

Uluengin,F., B., M.,2007,Osmanlı Anıt Mimarisinde Klasik Yapı Detayları, İstanbul

Ulular,A.B.,2006,Konya da Geleneksel Konutta Mutfak,*Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Konya

Ulusoy,M.,2007, Konya,Geleneksel Konya Evleri ve Avrupa Etkisi

Yürekli, H.,2005,Türk Evi, Gözlemler –Yorumlar, İstanbul

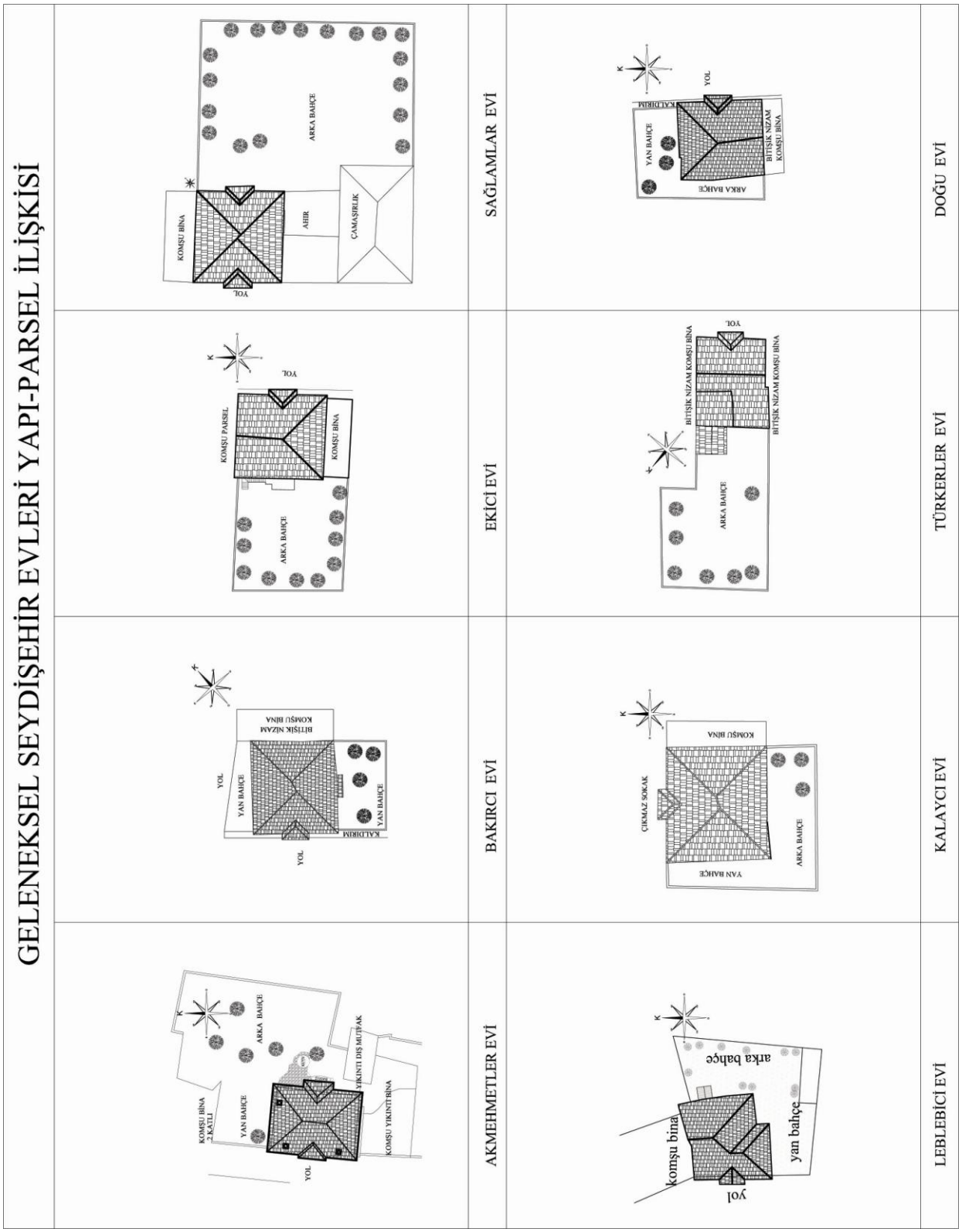
FOTOĞRAF ARŞİVLERİ

Ali Kazankaya Arşivi

Fatma Kırdar Arşivi

Seydişehir Belediyesi Arşivi

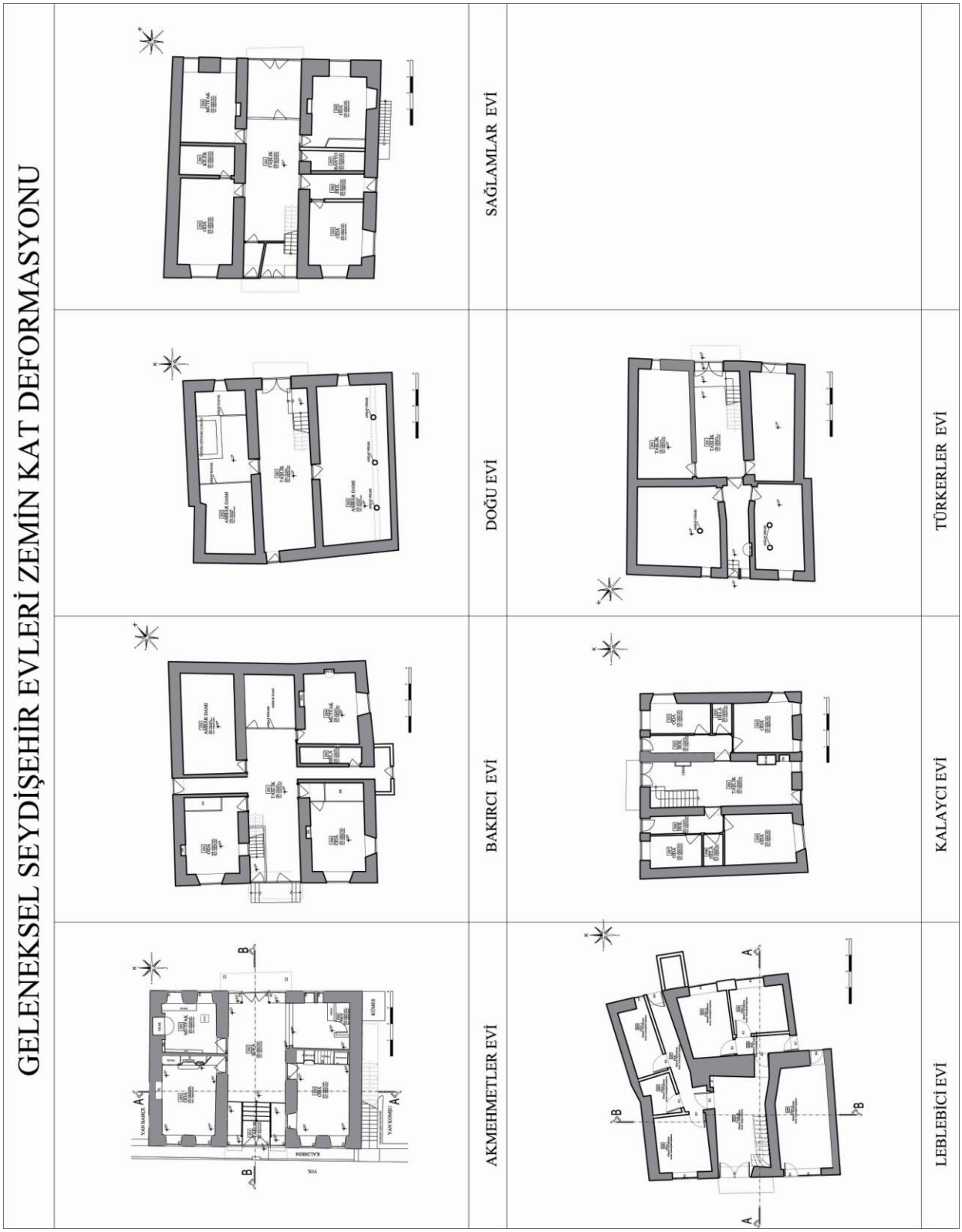
EKLER

GELENEKSEL SEYDİŞEHİR EVLERİ YAPI-PARSEL İLİŞKİSİ
AKMEHMETLER EVİ
BAKIRCI EVİ
EKİCİ EVİ
SAĞLAMLAR EVİ
LEBLEBİCİ EVİ
KALAYCI EVİ
TÜRKERLER EVİ
DOĞU EVİ
ARKA BAHÇE
AHIR
ÇAMAŞIRLIK
KOMŞU BİNA
YOL
KOMŞU PARSEL
YAN BAHÇE
KALDIRIM
BİTİŞİK NİZAM KOMŞU BİNA
ÇIKMAZ SOKAK
YIKINTI DIŞ MUTFAK
KOMŞU YIKINTI BİNA
komşu bina
yol
yan bahçe
arka bahçe

Ek -1

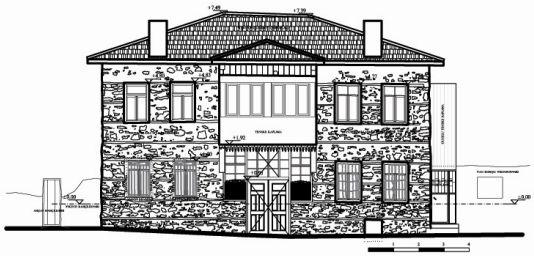

GELENEKSEL SEYDİŞEHİR EVLERİ PLAN TİPOLOJİSİ
BAKIRCI EVİ
EKİCİ EVİ
SAĞLAMLAR EVİ
AKMEHMETLER EVİ
DOĞU EVİ
TÜRKERLER EVİ
KALAYCI EVİ
LEBLEBİCİ EVİ

Ek -2

GELENEKSEL SEYDİŞEHİR EVLERİ ZEMİN KAT DEFORMASYONU
SAĞLAMLAR EVİ
DOĞU EVİ
BAKIRCI EVİ
AKMEHMETLER EVİ
TÜRKERLER EVİ
KALAYCI EVİ
LEBLEBİCİ EVİ

Ek -3

GELENEKSEL SEYDİŞEHİR EVLERİ ÖN(YOL) CEPHELERİ

AKMEHMETLER EVİ

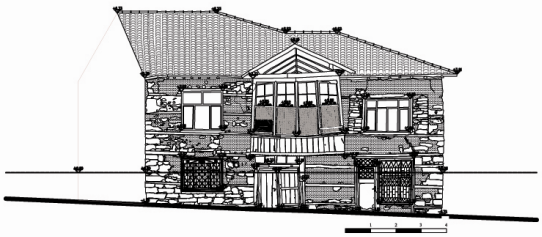
BAKIRCI EVİ

DOĞU EVİ

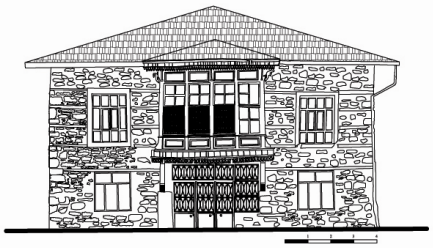
EKİCİ EVİ

LEBLEBİCİ EVİ

TÜRKERLER EVİ

SAĞLAMLAR EVİ

KALAYCI EVİ

Ek -4

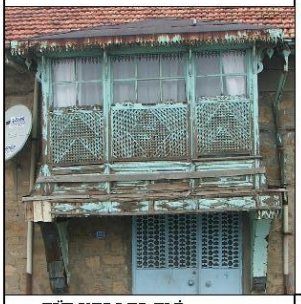
GELENEKSEL SEYDİŞEHİR EVLERİ KAFESLERİ(CUMBALARI)

SAĞLAMLAR EVİ

BAKIRCI EVİ

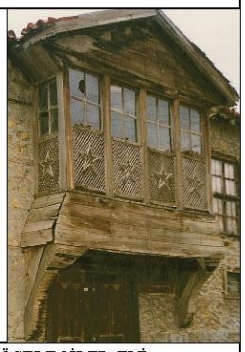

EKİCİ EVİ

DOĞU EVİ

TÜRKERLER EVİ

KALAYCI EVİ

EVİ

KÖSELECİLER EVİ

GAZNEFERLER EVİ

GAZNEFERLER EVİ

HACI HASAN EFENDİLERİN EVİ

TÜRKERLER EVİ 2

DOĞULAR EVİ 2(YIKILDI)

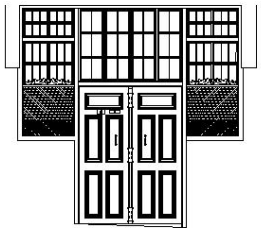

UÇARLAR EVİ(YIKILDI)

GÜNAYDINLAR EVİ(YIKILDI)

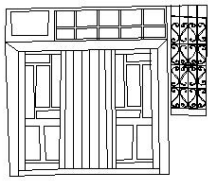

GÜNAYDINLAR EVİ(YIKILDI)

Ek -5

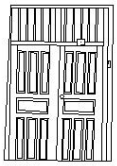
GELENEKSEL SEYDİŞEHİR EVLERİ CÜMLE KAPILARI

AKMEHMETLER EVİ

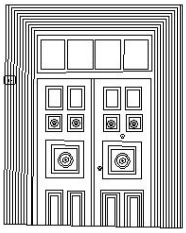
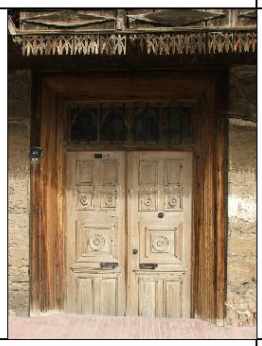

BAKIRCI EVİ

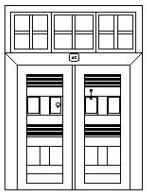

DOĞU EVİ

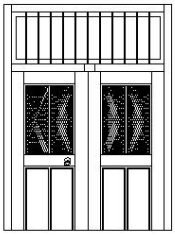

EKİCİ EVİ

GAZNEFERLER EVİ

KALAYCI EVİ

DOĞU EVİ 2(YIKILDI)

Ek -6

GELENEKSEL SEYDİŞEHİR EVLERİ DOLAPLARI

AYNALIKLI -YÜKLÜKLÜ DOLAPLAR

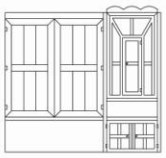
AKMEHMETLER EVİ

AKMEHMETLER EVİ

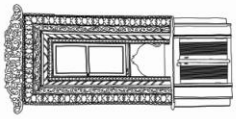
AKMEHMETLER EVİ

KALAYCI EVİ

EKİCİ EVİ

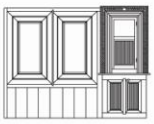
EKİCİ EVİ

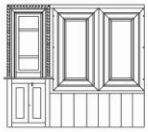
TÜRKERLER EVİ

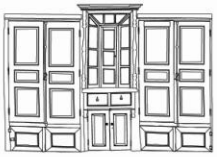
TÜRKERLER EVİ

DOĞU EVİ

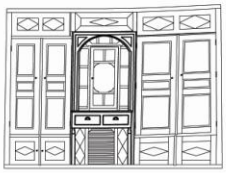
DOĞU EVİ

SAĞLAMLAR EVİ

KALAYCI EVİ DOĞU EVİ

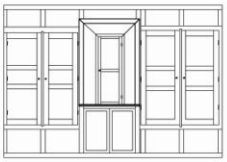
LEBLEBİCİ EVİ

LEBLEBİCİ EVİ

LEBLEBİCİ EVİ

LEBLEBİCİ EVİ

YÜKLÜKLÜ DOLAPLAR

CAM KAPAKLI KÜÇÜK DOLAPLAR

AKMEHMETLER EVİ

AKMEHMETLER EVİ

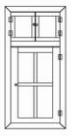
SAĞLAMLAR EVİ

EKİCİ EVİ

EKİCİ EVİ

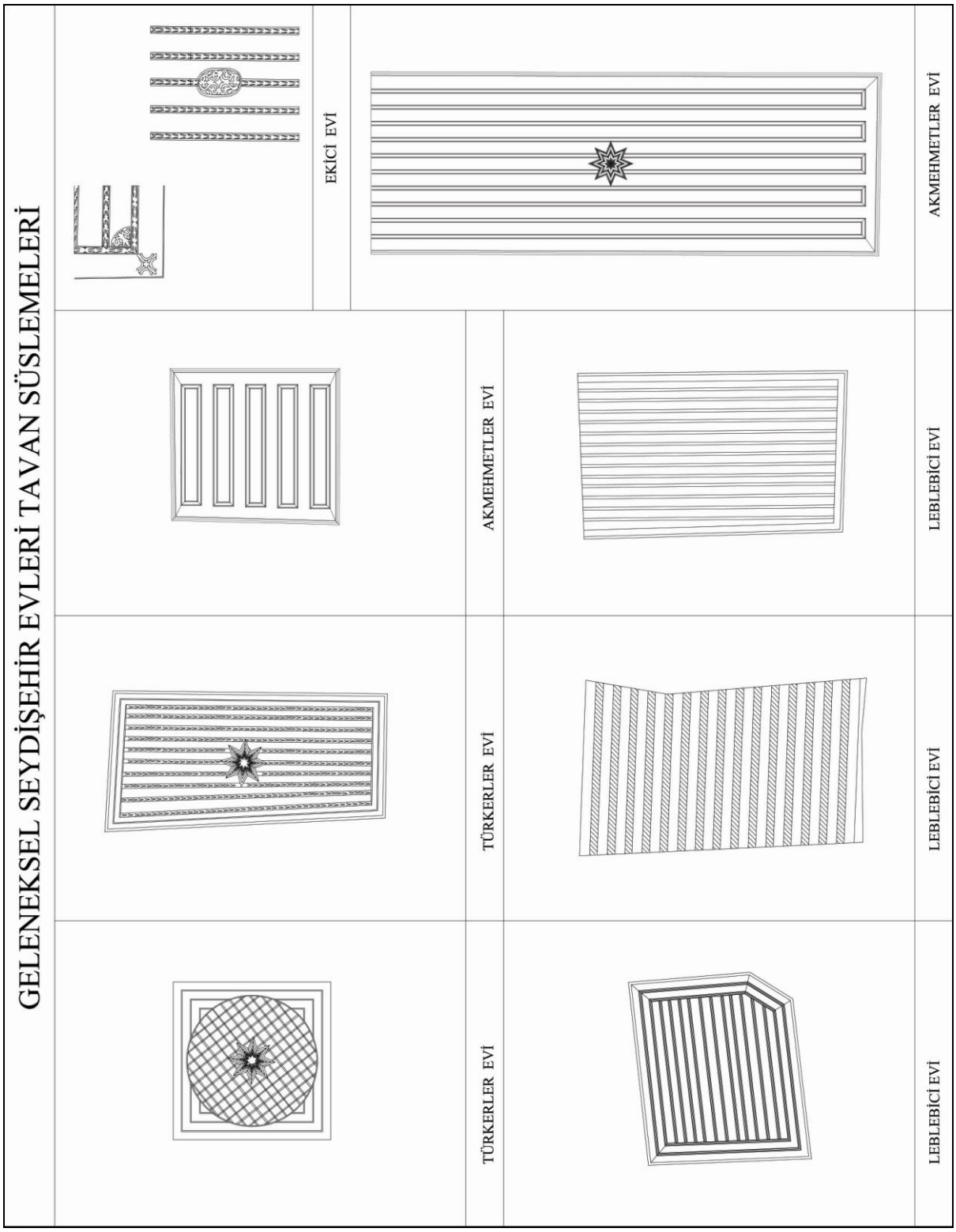

LEBLEBİCİ EVİ

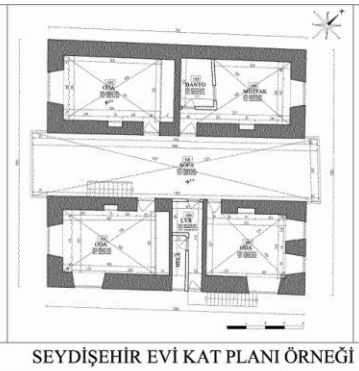
LEBLEBİCİ EVİ

Ek -7

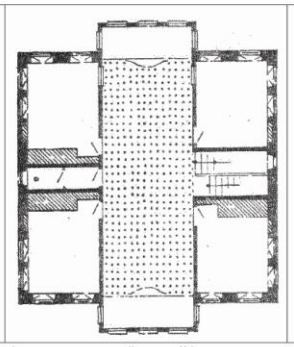

GELENEKSEL SEYDİŞEHİR EVLERİ TAVAN SÜSLEMELERİ
EKİCİ EVİ
AKMEHMETLER EVİ
AKMEHMETLER EVİ
LEBLEBİCİ EVİ
TÜRKERLER EVİ
LEBLEBİCİ EVİ
TÜRKERLER EVİ
LEBLEBİCİ EVİ

Ek -8

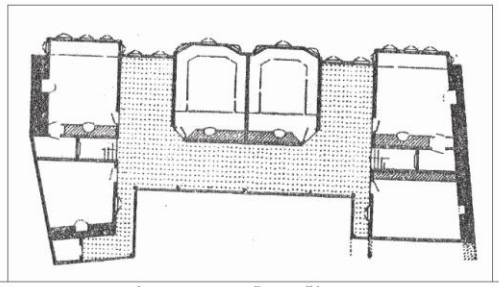
TÜRK EVİ PLAN TİPOLOJİSİ İÇERİSİNDE SEYDİŞEHİR EVİ PLANI

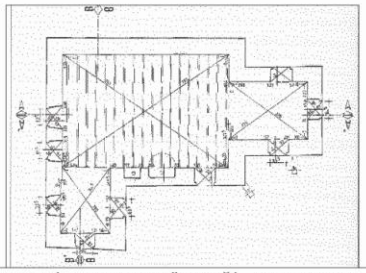
SEYDİŞEHİR EVİ KAT PLANI ÖRNEĞİ

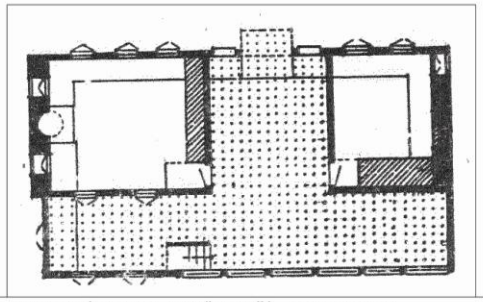
KONYA EVİ KAT PLANI ÖRNEĞİ (S.H.ELDEM)

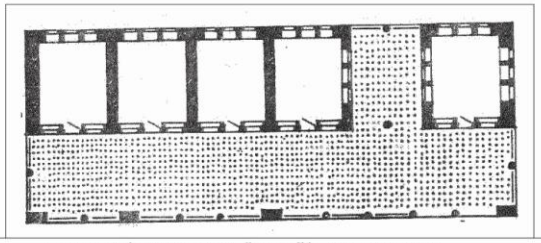
ANTALYA EVİ KAT PLANI ÖRNEĞİ (S.H.ELDEM)

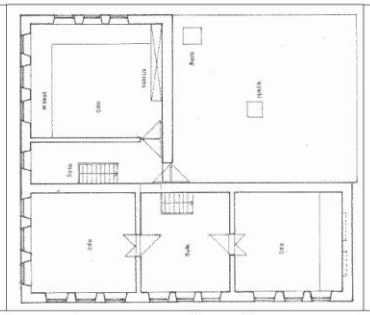
BODRUM EVİ KAT PLANI ÖRNEĞİ (A.R.EREN)

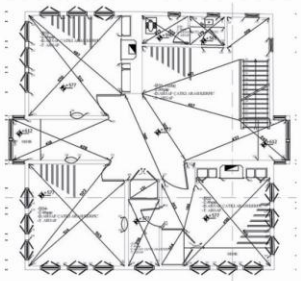
BURSA EVİ KAT PLANI ÖRNEĞİ (S.H.ELDEM)

URFA EVİ KAT PLANI ÖRNEĞİ (S.H.ELDEM)

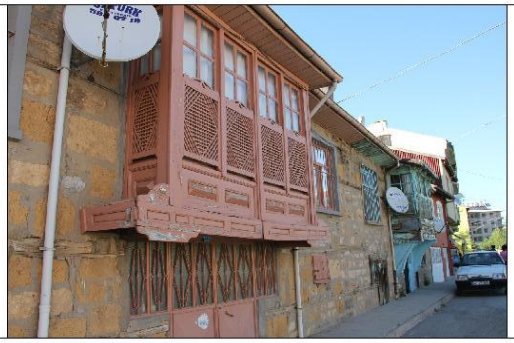
ERZURUM EVİ KAT PLANI ÖRNEĞİ (H.KARPUZ)

SAFRANBOLU EVİ KAT PLANI ÖRNEĞİ *(RESTORASYON FORUM.COM)*

Ek -9

TÜRK EVİ CEPHE ÖZELLİKLERİ İÇERİSİNDE SEYDİŞEHİR EVİ CEPHESİ

SEYDİŞEHİR EVİ CEPHE ÖRNEĞİ

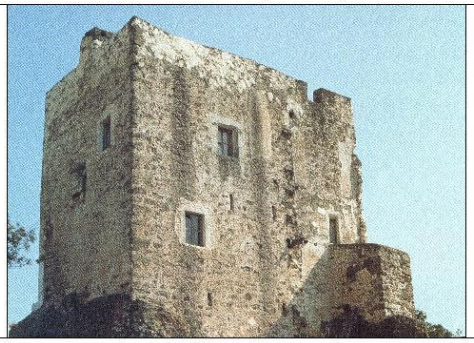

KONYA EVİ CEPHE ÖRNEĞİ (ANONİM)

ANTALYA EVİ CEPHE ÖRNEĞİ (ANONİM)

BODRUM EVİ CEPHE ÖRNEĞİ (ANONİM)

BURSA EVİ CEPHE ÖRNEĞİ (ANONİM)

URFA EVİ CEPHE ÖRNEĞİ (ANONİM)

ERZURUM EVİ CEPHE ÖRNEĞİ (ANONİM)

SAFRANBOLU EVİ CEPHE ÖRNEĞİ (ANONİM)

Ek -10

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı	**:**	Durdușen Çetin Öztürk
Uyruğu	**:**	TC
Doğum Yeri ve Tarihi	**:**	Seydişehir/Konya 24.081983
Telefon	**:**	0 506 298 7614
Faks	**:**	
e-mail	**:**	durdusen@hotmail.com

EĞİTİM

Derece		**Adı, İlçe, İl**			**Bitirme Yılı**
Lise	:	Enis Şanlıoğlu Lisesi	Seydişehir	Konya	2001
Üniversite	:	Anadolu Üniversitesi		Eskişehir	2007

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	**Kurum**	**Görevi**
2007-2011	Duruhan Tasarım Mimarlık	Yönetici

UZMANLIK ALANI

YABANCI DİLLER

İngilizce